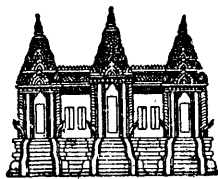

ព្រះ
ព្រះបិតាមហា
សេចក្តីប្រាប់កាសាង
និង
អភិធម្មបិតា
អកុកា បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ
៤៣

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥០៨

អរិធម្មបិដកេ ជាតកថា

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

មាតិកា

[១] សង្គហោ អសង្គហោ សង្គហិតេន អសង្គ-

ហិតំ អសង្គហិតេន សង្គហិតំ សង្គហិតេន សង្គហិតំ

អសង្គហិតេន អសង្គហិតំ សម្មយោតោ វិប្បយោតោ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

សូមនិមន្ត ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសមាសមុទេវតានោះ ។

មាតិកា^(១)

(១) ការសង្គ្រោះ^(២) ការមិនសង្គ្រោះ ការមិនសង្គ្រោះ
មួយអន្លើ ដោយការសង្គ្រោះ ការសង្គ្រោះ មួយអន្លើ ដោយការមិន
សង្គ្រោះ ការសង្គ្រោះមួយអន្លើ ដោយការសង្គ្រោះ ការមិនសង្គ្រោះ
មួយអន្លើ ដោយការមិនសង្គ្រោះ ការប្រកបព្រម ការប្រាសចេញ

១— មាតិកាមាន ៥ គឺ ក—ឈមាតិកា (មាតិការបស់ឈ) ដែលលោកតំកល់ទុកដោយ
បទ ១៤ គឺ សង្គហោ អសង្គហោ ។ បេ ។ វិប្បយុត្តេស សង្គហិតំ អសង្គហិតំ ។ ខ—អន្តរ-
មាតិកា (មាតិកាខាងក្នុង) ដែលលោកតំកល់ទុកដោយបទ ១២៥ គឺ បព្វក្ខន្ធ ។ បេ ។ មន-
សិកាហោ ។ គ—ឈមុទមាតិកា (មាតិកាជាប្រធានរបស់ឈ) ដែលលោកតំកល់ទុកដោយ
បទ ៤ គឺ តិហិសង្គហោ តិហិអសង្គហោ ចត្វហិសម្បយោគោ ចត្វហិវិប្បយោគោ ។ ឃ—លក្ខ-
ណមាតិកា (មាតិកាសំដែងនូវលក្ខណៈ) ដែលលោកតំកល់ទុកដោយបទ ២ គឺ សភាគោ វិស-
ភាគោ ។ ង—ពាហិរមាតិកា (មាតិកាខាងក្រៅ) ដែលលោកបំប្រុងនូវតិកបទ ៦៦ និងទុក-
បទ២០០ ។ ២— សង្គ្រោះមាន ៤ គឺ ក—ជាតិសង្គហៈ (សង្គ្រោះដោយជាតិ) តួយ៉ាងជាតិក្សត្រ
ជាតិព្រាហ្មណ៍ ជាតិអ្នកជួញប្រៃ ជាតិអ្នកត្រូ ឬក៏ ធម៌ទាំង ៣ នេះ គឺ សម្មាសមាធិ សម្មាភាគ
សម្មាអាជីវា សង្គ្រោះចូលក្នុងសីលក្ខន្ធ ។ ខ— សញ្ញាតិសង្គហៈ (សង្គ្រោះរួមជាតិ) តួយ៉ាង
ជាតិអ្នកផែនកោសល ជាតិអ្នកផែនមគធៈ ឬក៏ ធម៌ទាំង ៣ នេះ គឺ សម្មាវិយាមោ សម្មាសតិ
សម្មាសមាធិ សង្គ្រោះចូលក្នុងសមាធិក្ខន្ធ ។ គ—កិរិយាសង្គហៈ (សង្គ្រោះតាមអំពើដែលគេ
ធ្វើរួចមកហើយ) តួយ៉ាងអ្នកដឹះដំរី អ្នកដឹះសេះ អ្នកដឹះរថ ឬក៏ធម៌ទាំង ២ នេះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ
និង សម្មាសង្កប្បោ សង្គ្រោះចូលក្នុងបញ្ញាទន្ធ ។ ឃ— គណនសង្គហៈ (សង្គ្រោះដោយ
ការរាប់) តួយ៉ាង ចក្ខាយតនៈ រាប់ជាបួនដងដើម ។ អន្តិកថា ។

អភិធម្មបិដកេ ជាតកថា

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តំ វិប្បយុត្តេន សម្បយុត្តំ សម្ប-
 យុត្តេន សម្បយុត្តំ វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តំ សង្កហិ-
 តេន សម្បយុត្តំ វិប្បយុត្តំ សម្បយុត្តេន សង្កហិតំ
 អសង្កហិតំ អសង្កហិតេន សម្បយុត្តំ វិប្បយុត្តំ
 វិប្បយុត្តេន សង្កហិតំ អសង្កហិតំ ។ បញ្ច-
 ក្ខន្ធា ទ្វាទសាយតនានិ អដ្ឋាស ជាតុយោ ចត្តារិ-
 សទ្ធានិ ពារីសតិទ្រ្ទយានិ បដិច្ចសមុប្បនោ ចត្តា-
 រោ សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បជានា ចត្តារោ
 ឥន្ទ្រិទានា ចត្តារិ ឈានានិ ចតស្សោ អប្បមញ្ញ-
 យោ បញ្ច្រ្ទិយានិ បញ្ច តលានិ សត្ត ពោជ្ឈន្តា
 អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ ជស្សោ វេទនា សញ្ញា
 ចេតនា ចិត្តំ អធិមោក្ខោ មនសិការោ ។ តីហិ
 សង្កហោ តីហិ អសង្កហោ ចត្វហិ សម្បយោគោ
 ចត្វហិ វិប្បយោគោ ។ សភាគោ វិសភាគោ ។
 សព្វាបិ ធម្មសង្កណំ ជាតុកថាយ មាតិកាតិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ការប្រាសចេញ មួយអន្លើ ដោយការប្រកបព្រម ការប្រកបព្រម មួយ
អន្លើ ដោយការប្រាសចេញ ការប្រកបព្រម មួយអន្លើ ដោយការ
ប្រកបព្រម ការប្រាសចេញ មួយអន្លើ ដោយការប្រាសចេញ
ការប្រកបព្រម និងការប្រាសចេញ មួយអន្លើ ដោយការសង្ក្រាន្តៈ
ការសង្ក្រាន្តៈ និងការមិនសង្ក្រាន្តៈ មួយអន្លើ ដោយការប្រកបព្រម
ការប្រកបព្រម និងការប្រាសចេញ មួយអន្លើ ដោយការមិនសង្ក្រាន្តៈ
ការសង្ក្រាន្តៈ និងការមិនសង្ក្រាន្តៈ មួយអន្លើ ដោយការប្រាសចេញ ។
ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ សច្ចៈ ៤ ឥន្ទ្រិយ ២២ បដិច្ច-
សមុប្បាទ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឈាន ៤
អប្បមញ្ញា ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ មគ្គមានអង្គ ៨
ដ៏ប្រសើរ ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត អធិមោក្ខ (ការជឿ
ស៊ីប) មនសិការ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ។ ការសង្ក្រាន្តៈដោយបទ ៣^(១)
ការមិនសង្ក្រាន្តៈដោយបទ ៣ ការសមប្រកបដោយបទ^(២) ៤ ការប្រាស
ចេញចាកបទ ៤ ។ ធម៌មានចំណែកស្មើ ធម៌មានចំណែកមិនស្មើ ។
ធម្មសង្គណិទាំងអស់ ជាមាតិកា នៃធាតុកថា ។

ចប់ មាតិកា ។

១ បទ ៣ គឺ ខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ ។ ២ បទ ៤ គឺ អរូបច្ចន្ធទាំង ៤ ។ អដ្ឋកថា ។

សង្ខហសង្ខហបទនិទ្ទេសោ

[២] រូបក្ខន្ធា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយ-
តនេហិ កតីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតោ ។ រូបក្ខន្ធា
ឯកេន ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទស-
ហិ ធាត្វហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ
អសង្កហិតោ ។

[៣] វេទនាខន្ធា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហា-
យតនេហិ កតីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតោ ។ វេទនា-
ខន្ធា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
ធាត្វហិ អសង្កហិតោ ។

[៤] សញ្ញាខន្ធា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហា-
យតនេហិ កតីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតោ ។ សញ្ញា-
ខន្ធា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
ធាត្វហិ អសង្កហិតោ ។

សង្ខហាសង្ខហាបទុណិទេស

[២] រូបក្ខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ រូបក្ខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។
មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។

[៣] វេទនាខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ វេទនាខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤] សញ្ញាខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ សញ្ញាខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៥] សង្ខារក្ខត្តោ កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតោ ។ សង្ខារក្ខត្តោ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតោ ។

[៦] វិញ្ញាណក្ខត្តោ កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតោ ។ វិញ្ញាណក្ខត្តោ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតោ ។

[៧] រូបក្ខត្តោ ច វេទនាខន្ធា ច កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតោ ។ រូបក្ខត្តោ ច វេទនាខន្ធា ច ជ្ជីហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។ តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតោ ។

អភិធម្មប្បដិក ជាតកថា

[៥] សង្ការក្ខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ជាតុប៉ុន្មាន ។ សង្ការក្ខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ជាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ១១ ជាតុ ១៧ ។

[៦] វិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ជាតុប៉ុន្មាន ។ វិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ជាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយ
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ជាតុ ១១ ។

[៧] រូបក្ខន្ធ និរិវេទនាខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន
 អាយតនៈប៉ុន្មាន ជាតុប៉ុន្មាន ។ រូបក្ខន្ធនិរិវេទនាខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយ
 ខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ជាតុ ១១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ។

សង្គហសង្គហបទំ

[៨] រូបក្ខត្តោ ច សញ្ញាខត្តោ ច ទ្ធិហិ ខន្ធហិ
 ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ឆាត្ថហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ តិហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ឆាត្ថហិ អសង្កហិតា ។

[៩] រូបក្ខត្តោ ច សង្ខារក្ខត្តោ ច ទ្ធិហិ ខន្ធហិ
 ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ឆាត្ថហិ
 សង្កសិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ តិហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ឆាត្ថហិ អសង្កហិតា ។

[១០] រូបក្ខត្តោ ច វិញ្ញាណក្ខត្តោ ច ទ្ធិហិ
 ខន្ធហិ ឆាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ឆាត្ថហិ
 សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ តិហិ ខន្ធហិ
 ឯ កេហិចិ អាយតនេហិ ឯ កាហិចិ ឆាត្ថហិ
 អសង្កហិតា ។

[១១] រូបក្ខត្តោ ច វេទនាខត្តោ ច សញ្ញា-
 ខត្តោ ច កត្តិហិ ខន្ធហិ កត្តិហាយតនេហិ កត្តិហិ
 ឆាត្ថហិ សង្កហិតា ។ រូបក្ខត្តោ ច វេទនាខត្តោ
 ច សញ្ញាខត្តោ ច តិហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហា-
 យតនេហិ ឯកាទសហិ ឆាត្ថហិ សង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[៨] រូបក្ខន្ធនិងសញ្ញាខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៩] រូបក្ខន្ធនិងសង្ខារក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១០] រូបក្ខន្ធនិងវិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
 តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ៣ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១១] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ និងសញ្ញាខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ
 ប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ និង
 សញ្ញាខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកេនា-
យតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២] រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា ច សង្ខារ-
ក្ខន្ធា ច កតីហិ ខន្ធហិ ឯកានេសហាយតនេហិ
ឯកានេសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣] រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា ច វិញ្ញា-
ណក្ខន្ធា ច កតីហិ ខន្ធហិ ធានេសហាយតនេហិ
អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤] រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា ច សញ្ញា-
ខន្ធា ច សង្ខារក្ខន្ធា ច កតីហិ ខន្ធហិ ក-
តីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា ច សញ្ញាខន្ធា ច
សង្ខារក្ខន្ធា ច ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកានេសហា-
យតនេហិ ឯកានេសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។

[១២] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ នឹងសង្ខារក្ខន្ធ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១៣] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ នឹងវិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្រ្គោះដោយ
ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ មិនមែនមិនសង្រ្គោះ ដោយអាយតនៈណា
មួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៤] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ នឹងសង្ខារក្ខន្ធ សង្រ្គោះ
ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ
សញ្ញាខន្ធនឹងសង្ខារក្ខន្ធ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

សង្គហសង្គហៈ

កត្តិហំ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
យតនេន សត្តហំ ធាត្ថហំ អសង្កហិតា ។

[១៥] រូបក្ខន្ធន ច វេទនាខន្ធន ច សញ្ញា-
ខន្ធន ច វិញ្ញាណក្ខន្ធន ច ចត្ថហំ ខន្ធន ទ្វា-
នសហាយតនេហំ អដ្ឋាសហំ ធាត្ថហំ សង្កហិតា ។
កត្តិហំ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ន
កេហិចិ អាយតនេហំ ន កាហិចិ ធាត្ថហំ
អសង្កហិតា ។

[១៦] រូបក្ខន្ធន ច វេទនាខន្ធន ច សញ្ញា-
ខន្ធន ច សង្ការក្ខន្ធន ច វិញ្ញាណក្ខន្ធន ច ក-
ត្តិហំ ខន្ធន កត្តិហាយតនេហំ កត្តិហំ ធាត្ថហំ
សង្កហិតា ។ រូបក្ខន្ធន ច វេទនាខន្ធន ច សញ្ញា-
ខន្ធន សង្ការក្ខន្ធន ច វិញ្ញាណក្ខន្ធន ច បញ្ចហំ
ខន្ធន ទ្វានសហាយតនេហំ អដ្ឋាសហំ ធាត្ថហំ
សង្កហិតា ។ កត្តិហំ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
ខន្ធន ន កេហិចិ អាយតនេហំ ន កាហិចិ
ធាត្ថហំ អសង្កហិតា ។

សង្គ្រោះសង្គ្រាម ១

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១

ធាតុ ៧ ។

[១៥] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ និន័វិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្គ្រោះ
ដោយខ្លួន ៤ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយ
អាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៦] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ និន័វិញ្ញា -
ណក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខ្លួនប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ និន័វិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្គ្រោះ
ដោយខ្លួន ៤ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយខ្លួនណាមួយ មិនមែនមិន
សង្គ្រោះ ដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយធាតុ
ណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៧] បញ្ចក្ខន្ធា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយ-
 តនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ បញ្ចក្ខន្ធា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៨] ចក្ខាយតនំ កតីហិ ខន្ធហិ កតី-
 ហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ ចក្ខា-
 យតនំ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្វហិ
 ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតំ ។

[១៩] សោតាយតនំ យាធាយតនំ ជីវ្ហាយតនំ
 កាយាយតនំ រូបាយតនំ សន្តាយតនំ កល្លាយតនំ
 រសាយតនំ ដោដ្ឋព្វាយតនំ ឯកេន ខន្ធន ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។ ក-
 តីហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទស-
 ហាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៧] បញ្ចក្ខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ បញ្ចក្ខន្ធ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ៥ អាយតនៈ ១២
ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
មែនមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៨] ចក្ខុអាយតនៈ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ
ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ចក្ខុអាយតនៈ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៩] សោតាអាយតនៈ ឃានាអាយតនៈ ជីវ្ហាអាយតនៈ កាយា-
យតនៈ វុច្ចាអាយតនៈ សង្ខារាអាយតនៈ គន្ធាអាយតនៈ សោយាអាយតនៈ
ផោដ្ឋញ្ញាអាយតនៈ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

សង្គហសង្គហបទំ

[២០] មនាយតនំ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
យតនេន សត្វហិ ធាត្វហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ
អសង្កហិតំ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកានុសហាយ-
តនេហិ ឯកានុសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតំ ។

[២១] ធម្មាយតនំ អសង្កហិតំ ខន្ធតោ វេយ្យា
ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កតំ ។ ឯកេន ខន្ធន
ឯកានុសហាយតនេហិ សត្វសហិ ធាត្វហិ អសង្ក-
ហិតំ ។

[២២] ចក្ខុយតនញ្ច សោតាយតនញ្ច ឯកេន
ខន្ធន ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ នុសហា-
យតនេហិ សោឡុសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៣] ចក្ខុយតនញ្ច ឃានាយតនញ្ច ចក្ខុយ-
តនញ្ច ជីវាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច កាយាតយនញ្ច
ចក្ខុយតនញ្ច វរាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច សន្តា-
យតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច កណ្ឌាយតនញ្ច ចក្ខុយត-
នញ្ច រសាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច ដោជ្ឈញ្ចាយតនញ្ច

សង្គហាសង្គហបទ

[២០] មនាយតនៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[២១] ធម្មាយតនៈ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅ
អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[២២] ចក្ខុយតនៈ នឹងសោតាយតនៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៣] ចក្ខុយតនៈ នឹងឃានាយតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈនឹងជីវ្ហ-
យតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈ នឹងវប្បាយតនៈ ១
ចក្ខុយតនៈ នឹងសទ្ធាយតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈ នឹងគន្ធាយតនៈ ១
ចក្ខុយតនៈ នឹងវសាយតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈ នឹងផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ១

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ឯកេន ខន្ធន ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ធមហិ ទ-
សហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៤] ចក្ខុយតនញ្ច មនាយតនញ្ច ទ្ធិហិ
ខន្ធមហិ ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធមហិ
ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៥] ចក្ខុយតនញ្ច ធម្មាយតនញ្ច អសម្ពុតំ
ខន្ធតោ បវេត្វា ចតុហិ ខន្ធមហិ ទ្ធិហាយតនេហិ
ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៦] ឆ្មាទសាយតនានិ កតីហិ ខន្ធមហិ កតី-
ហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតានិ ។ ឆ្មាទ-
សាយតនានិ អសម្ពុតំ ខន្ធតោ វេចេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធម-
ហិ ឆ្មាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
តានិ ។ កតីហិ អសង្កហិតានិ ។ ន កេហិច ខន្ធមហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៤] ចក្ខុយតនៈ និវេទនាយតនៈ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២៥] ចក្ខុយតនៈ និវេទនាយតនៈ វៀរវែលងព្រះនិព្វានជា
អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៦] អាយតនៈ ១២ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ
ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ អាយតនៈ ១២ វៀរវែលងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ

សង្គហសង្គហប្ប

ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ
អសង្កហិតានិ ។

[២៧] ចក្ខុធាតុ កតីហិ ខន្ធហិ កតីហា-
យតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ចក្ខុធាតុ
ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ
ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[២៨] សោតធាតុ យានធាតុ ជីវិតធាតុ
កាយធាតុ រូបធាតុ សង្ខធាតុ កន្ធុធាតុ រសធាតុ
ដោដ្ឋង្ខធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ
យានវិញ្ញាណធាតុ ជីវិតវិញ្ញាណធាតុ កាយវិញ្ញាណ-
ធាតុ មនោធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទ-
សហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

(២៧) ចក្ខុធាតុ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ ចក្ខុធាតុ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

(២៨) សោតធាតុ យានធាតុ ជីវិតធាតុ កាយធាតុ រូប-
ធាតុ សន្ទធាតុ គន្ធាតុ វសធាតុ ដោជ្ជធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ
សោតវិញ្ញាណធាតុ យានវិញ្ញាណធាតុ ជីវិតវិញ្ញាណធាតុ កាយវិញ្ញាណ-
ធាតុ មនោធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៩] ធម្មធាតុ អសង្ខតំ ខន្ធភោ វេចត្វា
 ចត្វាហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្ខហិតា ។ កត្តិហិ អសង្ខហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
 អសង្ខហិតា ។

[៣០] ចក្កធាតុ ច សោតធាតុ ច ឯកេន
 ខន្ធន ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្ខហិតា ។
 កត្តិហិ អសង្ខហិតា ។ ចត្វាហិ ខន្ធហិ ទស-
 ហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្ខហិតា ។

[៣១] ចក្កធាតុ ច យានធាតុ ច ចក្កធាតុ
 ច ជីវាធាតុ ច ចក្កធាតុ ច កាយធាតុ ច ចក្កធា-
 តុ ច រូបធាតុ ច ចក្កធាតុ ច សន្តិធាតុ ច
 ចក្កធាតុ ច កន្ធិធាតុ ច ចក្កធាតុ ច រសធាតុ
 ច ចក្កធាតុ ច ដោដ្ឋព្វធាតុ ច ឯកេន ខន្ធន
 ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្ខហិតា ។
 កត្តិហិ អសង្ខហិតា ។ ចត្វាហិ ខន្ធហិ ទសហា-
 យតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្ខហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៩] ធម្មធាតុ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធ
ចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខារ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[៣០] ចក្ខុធាតុ នឹងសោតធាតុ សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៣១] ចក្ខុធាតុ នឹងយានធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ នឹងជីវ្ហធាតុ ១
ចក្ខុធាតុ នឹងកាយធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ នឹងរូបធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ នឹង
សទ្ធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ នឹងគន្ធាតុ ១ ចក្ខុធាតុនឹងវសធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ
នឹងផោដ្ឋព្វធាតុ ១ សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហសង្គហបទ

(៣២) ចក្កុជាតុ ច ចក្កុវិញ្ញាណជាតុ ច ទ្វី-
ហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធហិ
និសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
ហិតា ។

(៣៣) ចក្កុជាតុ ច សោតវិញ្ញាណជាតុ
ច ចក្កុជាតុ ច យានវិញ្ញាណជាតុ ច ចក្កុជាតុ
ច ជីវវិញ្ញាណជាតុ ច ចក្កុជាតុ ច កាយវិញ្ញា-
ណជាតុ ច ចក្កុជាតុ ច មនោជាតុ ច ចក្កុជាតុ
ច មនោវិញ្ញាណជាតុ ច ទ្វីហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយ-
តនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធហិ និសហាយតនេហិ
សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(៣៤) ចក្កុជាតុ ច ធម្មជាតុ ច អសង្កតិ
ខន្ធតោ វេចត្វា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ
ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន និសហាយតនេហិ សោ-
ឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហសង្គណប ១

[៣២] ចក្ខុធាតុ និងចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៣៣] ចក្ខុធាតុ និងសោតវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
 យានវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និងជីវវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
 កាយវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និងមនោធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ១ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៣៤] ចក្ខុធាតុ និងធម្មធាតុ វៀរវែលងព្រះនិរ្ានជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៥] អដ្ឋាស ធាតុយោ កតីហិ ខន្ធហិ
 កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 អដ្ឋាស ធាតុយោ អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៣៦] ទុក្ខសង្ខំ កតីហិ ខន្ធហិ កតីហា-
 យតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ ទុក្ខសង្ខំ
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៣៧] សមុទយសង្ខំ មក្ខសង្ខំ ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយោ សង្ក-
 ហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចតុហិ ខន្ធហិ
 ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតំ ។

អភិធម្មប្បដិក ធាតុកថា

(៣៥) ធាតុទាំង ១៨ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ
ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ធាតុទាំង ១៨ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្ត
ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៣៦) ទុក្ខសច្ច សង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ ទុក្ខសច្ច សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
មែនមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៣៧) សមុទយសច្ច នឹងមគ្គសច្ច សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

សង្គហសង្គហបទ

[៣៨] និរោធសច្ចំ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
 ឯកេហយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។
 កតិហិ អសង្កហិតំ ។ បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឯកាទ-
 សហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៣៩] ទុក្ខសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤០] ទុក្ខសច្ចញ្ច មក្ខសច្ចញ្ច បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេ-
 ហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤១] ទុក្ខសច្ចញ្ច និរោធសច្ចញ្ច អសង្កតំ
 ខន្ធតោ វេចេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយត-
 នេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហសង្គហបទ

(៣៨) និរោធសច្ច មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណានីមួយឡើយ
សង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(៣៩) ទុក្ខសច្ច និវត្តសមុទយសច្ច សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤០) ទុក្ខសច្ចនិងមគ្គសច្ច សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
មែនមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤១) ទុក្ខសច្ច និវត្តនិរោធសច្ច វៀវៃលង្វែរព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤២] ឧត្តសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច មក្កស-
ច្ចញ្ច បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
រសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិ-
តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយត-
នេហិ ន កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣] ឧត្តសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច និរោធស-
ច្ចញ្ច អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ
ខន្ធហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាត្វហិ
សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេ-
ហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៤៤] ឧត្តសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច មក្ក-
សច្ចញ្ច និរោធសច្ចញ្ច អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា
បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឆ្វាទសាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ន
កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៤២) ទុក្ខសច្ច សមុទយសច្ច និវ័ត្តមគ្គសច្ច សង្ខារដោយ
 ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនមែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយ
 អាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៣) ទុក្ខសច្ច សមុទយសច្ច និវ័ត្តនិរោធសច្ច វៀរលែង
 ព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយ-
 តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 មិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៤) ទុក្ខសច្ច សមុទយសច្ច មគ្គសច្ច និវ័ត្តនិរោធសច្ច វៀរ
 លែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

សង្គហសង្គហបទំ

[២៥] ចត្តារិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ កតតិហិ ខន្ធហិ
 កតតិហាយតនេហិ កតតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតានិ ។
 ចត្តារិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចន្តា បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតានិ ។ កតតិហិ អសង្កហិតានិ ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតានិ ។

[២៦] ចក្កុទ្ធីយំ កតតិហិ ខន្ធហិ កតតិហា-
 យតនេហិ កតតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ ចក្កុទ្ធីយំ
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតំ ។ កតតិហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្តហិ ខន្ធហិ ឯ-
 កាទសាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[២៧] សោតិទ្ធីយំ យានិទ្ធីយំ ជីវិទ្ធីយំ
 កាយិទ្ធីយំ ឥន្ទ្រិទ្ធីយំ បុរិសិទ្ធីយំ ឯកេន ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។
 កតតិហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្តហិ ខន្ធហិ ឯកាទ-
 សហាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

សង្គហសង្គហបទ

(៤៥) សច្ច ៤ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ធាតុប៉ុន្មាន ។ សច្ច ៤ វៀរលង្វិនព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពី
 ខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៦) ចក្ខុន្ន័យ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ធាតុប៉ុន្មាន ។ ចក្ខុន្ន័យ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

(៤៧) សោតិទ្ន័យ ឃានិទ្ន័យ ជីវិទ្ន័យ កាយិទ្ន័យ
 ឥន្ទ្រិទ្ន័យ បុរិសិទ្ន័យ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធ ៤ អាយ-
 តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២៨] មន្ត្រីយំ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយត-
នេន សត្តហំ ធាតុហំ សង្កហំតំ ។ កត្តហំ
អសង្កហំតំ ។ ចត្វហំ ខន្ធហំ ឯកាទសហាយត-
នេហំ ឯកាទសហំ ធាតុហំ អសង្កហំតំ ។

[២៩] ជីវិត្រីយំ ទ្វីហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយត-
នេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហំតំ ។ កត្តហំ
អសង្កហំតំ ។ តីហំ ខន្ធហំ ឯកាទសហាយតនេហំ
ឯកាទសហំ ធាតុហំ អសង្កហំតំ ។

[៣០] សុខិត្រីយំ ទុក្ខិត្រីយំ សោមនស្សិត្រីយំ
នោមនស្សិត្រីយំ ឧបេក្ខិត្រីយំ សង្ខិត្រីយំ វិវិយិត្រីយំ
សតិត្រីយំ សមាធិត្រីយំ បញ្ចិត្រីយំ អនព្វាតព្វាស្ស-
មិត្រីយំ អញ្ចិត្រីយំ អញ្ញាតារិត្រីយំ ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហំតំ ។
កត្តហំ អសង្កហំតំ ។ ចត្វហំ ខន្ធហំ ឯកាទ-
សហាយតនេហំ សត្តរសហំ ធាតុហំ អសង្កហំតំ ។

[៣១] ចក្ខុត្រីយញ្ច សោតិត្រីយញ្ច ឯកេន ខន្ធន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៨] មន្ត្រីយ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៤៩] ជីវិត្តិយ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៥០] សុខ្ខិយ ទុក្ខិយ សោមនស្សិយ ទោមន-
ស្សិយ ឧបេក្ខិយ សង្ខិយ វិវិយិយ សត្តិយ សមា-
ធិិយ បញ្ញិយ អនពាតពាស្សម័ត្តិយ អញ្ញិយ នឹងអញ្ញាតា-
វិយិយ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[៥១] ចក្ខុវិយ នឹងសោតិវិយ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១

សង្គហសង្គហបទំ

ទ្វីហាយតនេហំ ទ្វីហំ ធាតុហំ សង្កហិតា ។ កតីហំ
អសង្កហិតា ។ ចតុហំ ខន្ធហំ ទសហាយតនេហំ
សោឡសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[៥២] ចក្កន្ទ្រិយញ្ច យានិទ្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិ-
យញ្ច ជីវិទ្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច កាយិទ្ទ្រិយញ្ច
ចក្កន្ទ្រិយញ្ច ឥន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច បុរិសិទ្ទ្រិ-
យញ្ច ឯកេន ខន្ធន ទ្វីហាយតនេហំ ទ្វីហំ ធាតុហំ
សង្កហិតា ។ កតីហំ អសង្កហិតា ។ ចតុហំ ខន្ធហំ
ទសហាយតនេហំ សោឡសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[៥៣] ចក្កន្ទ្រិយញ្ច មនិទ្ទ្រិយញ្ច ទ្វីហំ ខន្ធហំ
ទ្វីហាយតនេហំ អដ្ឋហំ ធាតុហំ សង្កហិតា ។
កតីហំ អសង្កហិតា ។ តីហំ ខន្ធហំ ទសហា-
យតនេហំ ទសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[៥៤] ចក្កន្ទ្រិយញ្ច ជីវិតិទ្ទ្រិយញ្ច ទ្វីហំ ខន្ធហំ
ទ្វីហាយតនេហំ ទ្វីហំ ធាតុហំ សង្កហិតា ។ កតីហំ
អសង្កហិតា ។ តីហំ ខន្ធហំ ទសហាយតនេហំ
សោឡសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

សង្គហវង្សប្បវេណី

អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេប
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥២] ចក្ខុន្ត្រីយ នឹងឃានន្ត្រីយ ១ ចក្ខុន្ត្រីយ នឹងជីវិតន្ត្រីយ ១
ចក្ខុន្ត្រីយ នឹងកាយន្ត្រីយ ១ ចក្ខុន្ត្រីយ នឹងឥន្ទ្រីយ ១ ចក្ខុន្ត្រីយ នឹង
បុរិសន្ត្រីយ ១ សង្ខេបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
សង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៥៣] ចក្ខុន្ត្រីយ នឹងមនន្ត្រីយ សង្ខេបដោយខន្ធ ២
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេប
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៥៤] ចក្ខុន្ត្រីយ នឹងជីវិតន្ត្រីយ សង្ខេបដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេប
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥៥] ចក្កន្ទ្រិយញ្ច សុខិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច ទុក្ខិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច សោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច ទោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច ឧបេក្ខិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច សន្ធិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច វិរិយន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច សតិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច សមាធិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច បញ្ញិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច អនញ្ញតញ្ញស្សម័តិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច អញ្ញិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កន្ទ្រិយញ្ច អញ្ញតាវិន្ទ្រិយញ្ច ធូហិ ខន្ធហិ ម្លហាយតនេហិ ធូហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ តិហិ ខន្ធហិ ធនសហាយតនេហិ សោឡិសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៥៦] ពាវីសតិន្ទ្រិយានិ កត្តិហិ ខន្ធហិ កត្តិហាយតនេហិ កត្តិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតានិ ។ ពាវីសតិន្ទ្រិយានិ ចត្វហិ ខន្ធហិ សត្តហាយតនេហិ តេរសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតានិ ។ កត្តិហិ អសង្កហិតានិ ។ ឯកេន ខន្ធន បញ្ចហាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៥៥) ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងសុខ្ខន្ត្រិយ ១ ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងទុក្ខន្ត្រិយ ១
 ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងសោមនស្សន្ត្រិយ ១ ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងទោមស្សន្ត្រិយ ១ ចក្ខុ-
 ន្ត្រិយ នឹងឧបេក្ខន្ត្រិយ ១ ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងសង្ខន្ត្រិយ ១ ចក្ខុន្ត្រិយ នឹង
 វិរិយន្ត្រិយ ១ ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងសត្តន្ត្រិយ ១ ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងសមាធិន្ត្រិយ ១
 ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងបញ្ញន្ត្រិយ ១ ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងអនពាតពាស្សាមីត្តន្ត្រិយ ១
 ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងអញ្ញន្ត្រិយ ១ ចក្ខុន្ត្រិយ នឹងអញ្ញាតារីន្ត្រិយ ១ សង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៥៦) ឥន្ទ្រិយ ២២ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ធាតុប៉ុន្មាន ។ ឥន្ទ្រិយ ២២ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៧ ធាតុ
 ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ៥ ធាតុ ៥ ។

សង្គហសង្គហបទំ

[៥៧] អវិជ្ជា ឯកេន ខន្ធនេ ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយត-
នេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥៨] អវិជ្ជាបច្ចយា សម្ពាទ ឯកេន ខន្ធនេ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទស-
ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥៩] សម្ពាទបច្ចយា វិញ្ញាណំ ឯកេន ខន្ធនេ
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ
អសង្កហិតំ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយ-
តនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៦០] វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ ចត្វហិ ខន្ធហិ
ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ឯកេន ខន្ធនេ
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៦១] នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ ទ្វីហិ

សង្គហសង្គហបទ

[៥៧] អវិជ្ជាសង្កេតដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
 មិនសង្កេតដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្កេតដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ
 ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៥៨] សង្ខារ (កើតមាន) ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ សង្កេត
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្កេតដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្កេតដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៥៩] វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ សង្កេត
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្កេតដោយធម៌
 ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្កេតដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៦០] នាមរូប (កើតមាន) ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សង្កេត
 ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្កេតដោយធម៌
 ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្កេតដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៦១] សឡាយតនៈ (កើតមាន) ព្រោះនាមរូប ជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ខន្ធហិ ធម្មាយតនេហិ ឆ្មាទសហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ តីហិ ខន្ធហិ
ធម្មាយតនេហិ ធម្មិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

(៦២) សឡាយតនប្បច្ចយា ដស្សោ ដស្ស-
ប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា
ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ចយា កម្មករោ ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតោ ។
កតីហិ អសង្កហិតោ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទស-
ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

(៦៣) ឧបបត្តិករោ កាមករោ សញ្ញា ករោ
បញ្ចករោ កាមករោ បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហា-
យតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។
កតីហិ អសង្កហិតោ ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតោ ។

(៦៤) រូបករោ បញ្ចហិ ខន្ធហិ បញ្ចហាយ-
តនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ
អសង្កហិតោ ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ សត្តហា-
យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

សង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ១២ ។ មិនសង្ខារដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។

[៦២] ផស្សៈ (កើតមាន) ព្រោះសឡាយតនៈ ជាបច្ច័យ
វេទនា (កើតមាន) ព្រោះផស្សៈ ជាបច្ច័យ តណ្ហា (កើតមាន) ព្រោះ
វេទនា ជាបច្ច័យ ទបាទាន (កើតមាន) ព្រោះតណ្ហា ជាបច្ច័យ ភិម្ម-
ភត (កើតមាន) ព្រោះទបាទាន ជាបច្ច័យ សង្ខារដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៦៣] រូបភក្តិភត កាមភក្តិ សញ្ញាភក្តិ បញ្ចវេការភក្តិ
សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ខារ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារ ដោយខន្ធណាមួយឡើយ
តែមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[៦៤] រូបភក្តិ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ៥ ធាតុ ៨ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារ ដោយខន្ធណា
មួយឡើយ តែមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ ៧ ធាតុ ១០ ទេ ។

សង្គហសង្គហបទ

[៦៥] អរូបករោ នេវសញ្ញាណសញ្ញាករោ
 ចតុរោការករោ ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ
 ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តោ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោឡាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[៦៦] អសញ្ញាករោ ឯករោការករោ ឯកេន
 ខន្ធន ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។
 កតីហិ អសង្កហិតោ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ទសហា-
 យតនេហិ សោឡាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[៦៧] ជាតិ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ជរា ទ្ធិហិ ខន្ធហិ
 មរណំ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ តីហិ
 ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរាសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតំ ។

[៦៨] សោកោ បរិទេវោ ធុក្ខំ ទោមនស្សំ
 ធុហាយាសោ សតិប្បដ្ឋានំ សម្មប្បដ្ឋានំ ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្ក-
 ហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ

សង្គហសង្គ្រហម

[៦៥] អរូបកត នៅសញ្ញានាសញ្ញាភព ចតុរោការភព
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៦៦] អសញ្ញាភព នឹងឯករោការភព សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៦៧] ជាតិ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ ជព សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ២ មរណៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ
១១ ធាតុ ១៧ ។

[៦៨] សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស
ឧបាយាស សតិប្បដ្ឋាន សម្មប្បធាន សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ
១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤

ឯកោទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ អ-
សង្កហិតំ ។

[៦៩] ឥទ្ធិទាទោ ទ្វីហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយតនេហិ
ទ្វីហិ ធាតូហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
តីហិ ខន្ធមហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធា-
តូហិ អសង្កហិតោ ។

[៧០] ឈានំ ទ្វីហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយត-
នេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតីហិ
អសង្កហិតំ ។ តីហិ ខន្ធមហិ ឯកោទសហាយត-
នេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតំ ។

[៧១] ចតស្សោ អប្បមញ្ញាយោ បញ្ចុទ្ធិយានិ
បញ្ចុ តលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ
មត្តោ ជស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា អធិមាត្រោ
មនសិការោ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ
អសង្កហិតោ ។ ចតូហិ ខន្ធមហិ ឯកោទសហាយ-
តនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតោ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៦៩] ឥទ្ធិបាទ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៧០] ឈាន សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៧១] អប្បមញ្ញា ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧

មគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា អធិ-

មោក្ខ មនសិការ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយ-

តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

សង្គហសង្គហបទំ

[៧២] ចិត្តំ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន
សត្វហិ ធាត្វហិ សង្កហិតំ ។ កត្តិហិ អសង្កហិតំ ។
ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកានិសហាយតនេហិ ឯកានិសហិ
ធាត្វហិ អសង្កហិតំ ។

[៧៣] កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា
កត្តិហិ ខន្ធហិ កត្តិហាយតនេហិ កត្តិហិ ធាត្វហិ
សង្កហិតា ។ កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា
ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្វហិ
សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
និសហាយតនេហិ សោឡិសហិ ធាត្វហិ អសង្ក-
ហិតា ។

[៧៤] អព្យាកតា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
វេយ្យា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វានិសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
រសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
តនេហិ ន កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[៧២] ចិត្ត សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១

ធាតុ ១១ ។

[៧៣] ពួកធម៌ ជាតុសល និងពួកធម៌ ជាអតុសល សង្ខារៈ

ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌ ជាតុសល

និងពួកធម៌ជាអតុសល សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។

មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយត-

នៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៧៤] ពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ

ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។

មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ

មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយ

ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៧៥] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ ភីហិ ជាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ
 បន្ទរសហិ ជាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៧៦] អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា
 ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ សត្តហិ ជា-
 ត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ
 ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ជាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

[៧៧] វិចាកា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហា-
 យតនេហិ អដ្ឋហិ ជាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 ទសហិ ជាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៧៨] វិចាកធម្មធម្មា សង្កិលីដ្ឋសង្កិលេសិកា
 ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ
 ជាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបំណិក ធាតុកថា

(៧៥) ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ ប្រកប
ដោយទុក្ខវេទនា សង្ខេបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។
មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

(៧៦) ពួកធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា សង្ខេបដោយ
ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ។

(៧៧) ពួកធម៌ ជាវិបាក សង្ខេបដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៧៨) ពួកធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី និងពួកធម៌ដែល
សៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់ម្លប់សេចក្តីសៅហ្មង សង្ខេបដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។

សង្គហសង្គហបទំ

ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៧៩] នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយត-
 នេហិ តេរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៨០] ឧទាទិទ្ធពាទាទិយា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្ក-
 ហិតា ។

[៨១] អនុទាទិទ្ធពាទាទិយា ធម្មា បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ សត្តហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហិ បញ្ចហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

សង្គហសង្គហបទ

មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៧៧] ពួកធម៌ មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
ប្រក្រតី វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះ
ដោយខ្លួន ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
ដោយអាយតនៈណាមួយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ៥ ទេ ។

[៨០] ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជា
ដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់វិបាកទាន សង្គ្រោះដោយខ្លួន ៥
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[៨១] ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា
ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់វិបាកទាន សង្គ្រោះដោយ
ខ្លួន ៥ អាយតនៈ ៧ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយ
អាយតនៈ ៥ ធាតុ ១០ ទេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៨២] អនុចាទិដ្ឋានុចាទានិយា ធម្មា អសន្តិ-
 លីដ្ឋាសន្តិលេសិកា ធម្មា អសន្តតំ ខន្ធតោ វេបេត្ថា
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្វហិ សន្ត-
 ហិតា ។ កត្តិហិ អសន្តហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាត្វហិ អសន្តហិតា ។

[៨៣] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកា ធម្មា បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ ម្យាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ
 សន្តហិតា ។ កត្តិហិ អសន្តហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
 ធាត្វហិ អសន្តហិតា ។

[៨៤] សវិតក្កសវិចារា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ ត្ថិហិ ធាត្វហិ សន្តហិតា ។ កត្តិ-
 ហិ អសន្តហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយត-
 នេហិ បន្ទាសហិ ធាត្វហិ អសន្តហិតា ។

[៨៥] អវិតក្កវិចារមត្តា ធម្មា បីតិសហគតា ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្វហិ សន្ត-
 ហិតា ។ កត្តិហិ អសន្តហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាត្វហិ អសន្តហិតា ។

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

[៨២] ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា
 ជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់។ បាទាន ពួកធម៌ មិន
 សៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង វៀរលែងព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៨៣] ពួកធម៌ មិនសៅហ្មង តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន
 មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ
 ណាមួយឡើយ ។

[៨៤] ពួកធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៨៥] ពួកធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ និងពួកធម៌
 ប្រកបដោយបីតិ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហសង្គហបទំ

[៨៦] អវិគក្ការិចារា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេបេត្ថា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ
 សត្តរសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[៨៧] សុខសហគតា ធម្មា ត្ថិហិ ខន្ធហិ
 ទ្វីហាយតនេហិ ត្ថិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធហិ ទសហាយ-
 តនេហិ បន្ទរសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៨៨] ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា ត្ថិហិ ខន្ធហិ
 ទ្វីហាយតនេហិ សត្តហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធហិ ទសហា-
 យតនេហិ ឯកាទសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៨៩] ទស្សនេន បហាត្យា ធម្មា ភាវនាយ
 បហាត្យា ធម្មា ទស្សនេន បហាត្យាហេតុកា
 ធម្មា ភាវនាយ បហាត្យាហេតុកា ធម្មា អាចយ-
 តាមិណោ ធម្មា អបចយតាមិណោ ធម្មា សេក្ខា ធម្មា
 អសេក្ខា ធម្មា មហាគ្គតា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ

សង្គហសង្គិហបទ

[៨៦] ពួកធម៌ មិនមានវិភក្តៈ មិនមានវិចារៈ រៀរលែងព្រះ
 និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៥ អាយ-
 តនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយតនៈ
 ណាមួយឡើយ តែមិនសង្រ្គោះដោយធាតុ ១១ ទេ ។

[៨៧] ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៤ ។

[៨៨] ពួកធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ។

[៨៩] ពួកធម៌ គួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ គួរលះដោយ
 ការីនា ពួកធម៌ មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ មានហេតុ
 គួរលះដោយការីនា ពួកធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ពួកធម៌
 ដល់នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង ពួកធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌
 ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ ដល់នូវសភាពធំ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តិ-
ហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធនេន ទសហាយត-
នេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៧០] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តញ្ចា ធម្មា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកា ធម្មា នេវាចយតាមីនោ នាបចយតា-
មីនោ ធម្មា នេវ សេក្ខា នាសេក្ខា ធម្មា អសង្កតំ
ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយត-
នេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ
អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៧១] បរិត្តា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទស-
ហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន
កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្ក-
ហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៩០] ពួកធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយ
ការវិនា ពួកធម៌ មានហេតុមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះ
ដោយការវិនា ពួកធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ទាំងមិនដល់
នូវការមិនសន្យាក្នុងឡើង ពួកធម៌ មិនមែនជាបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជាបស់អសេក្ខបុគ្គល វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពី
ខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិន
សង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៩១] ពួកធម៌ មានសភាពតូចត្នោត សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

សង្គហសង្គហបទ

(៧២) អប្បមាណា ធម្មា បណីតា ធម្មា អ-
សង្កតំ ខន្ធតោ វេយ្យា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហា-
យតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
សោឡ្ហសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(៧៣) បរិគ្គារម្មណា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
យតនេហិ ទសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(៧៤) មហាគ្គារម្មណា ធម្មា អប្បមាណារម្មណា
ធម្មា ហីនា ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា សម្មត្តនិ-
យតា ធម្មា មគ្គារម្មណា ធម្មា មក្កហេតុកា ធម្មា
មក្កាធិបតីនោ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ
ទ្ធិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡ្ហសហិ
ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

សង្គ្រោះសង្គ្រោះ

(៩២) ពួកធម៌ មិនមានប្រមាណ និងពួកធម៌ ដ៏ទុក្ខម រៀរ
 លែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៩៣) ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍តូចធ្លាវ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៩៤) ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ មាន
 អារម្មណ៍មិនមានប្រមាណ ពួកធម៌ ថោកទាប ពួកធម៌ មានសភាព
 ខុសនឹងទៀង ពួកធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌ មានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ មានមគ្គជាអធិបតី
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ។

[៩៥] មជ្ឈិមា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វា-
 ទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អ-
 សង្កហិតា ។

[៩៦] អនិយតា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេ-
 បេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៩៧] ឧប្បន្នា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទស-
 ហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ក-
 តីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៩៨] អនុប្បន្នា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ សត្ត-
 ហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ក-
 តីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ បញ្ច-
 ហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៩៥] ពួកធម៌ ជាគណ្ណាល សង្គ្រោះដោយខន្ធ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៩៦] ពួកធម៌ មិនឡើង វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៩៧] ពួកធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៩៨] ពួកធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើង សង្គ្រោះដោយខន្ធ៥ អាយតនៈ ៧ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ៥ ធាតុ ១០ ទេ ។

សង្គហសង្គហបទ

[៩៩] ឧប្បាទិណោ ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឯកា-
 ទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[១០០] អតីតា ធម្មា អនាគតា ធម្មា
 បច្ចុប្បន្នា ធម្មា អជ្ឈតា ធម្មា ពហិទ្ធា ធម្មា អជ្ឈត-
 ពហិទ្ធា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ
 អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អា-
 យតនេហិ ន កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០១] ពហិទ្ធា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ន កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហសង្គហបទ

[៩៩] ពួកធម៌ ដែលប្រុងនឹងកើតឡើង សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[១០០] ពួកធម៌ ជាអតីត ពួកធម៌ ជាអនាគត ពួកធម៌ ជា
 បច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ ជាខាងក្នុង ពួកធម៌ ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ ទាំងខាងក្នុង
 ទាំងខាងក្រៅ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១០១] ពួកធម៌ ខាងក្រៅ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១០២] អតីតារម្មណា ធម្មា អនាគតារម្មណា
 ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១០៣] បច្ចុប្បន្នារម្មណា ធម្មា អន្តរាតារម្មណា
 ធម្មា តហិទ្ធារម្មណា ធម្មា អន្តរតតហិទ្ធារម្មណា
 ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធា-
 តុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ឯ-
 កេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១០៤] សនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្ក-
 ហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

អភិធម្មប័ណ្ណ ធាតុកថា

[១០២] ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត នឹងពួកធម៌ មាន
 អារម្មណ៍ជាអនាគត សង្កេតដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
 មិនសង្កេតដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្កេតដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១០៣] ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ មាន
 អារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌ មាន
 អារម្មណ៍ខាងក្នុង នឹងខាងក្រៅ សង្កេតដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ៨ ។ មិនសង្កេតដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្កេតដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[១០៤] ពួកធម៌ ប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ សង្កេតដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
 សង្កេតដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្កេតដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

សង្គហសង្គហបទ

[១០៥] អនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធនេ នវហាយតនេហិ នវហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
 តា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ
 តីហាយតនេហិ នវហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០៦] អនិទស្សនាប្បដិយា ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ វេចេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ
 អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ នសហាយតនេហិ
 នសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០៧] ហេតុ ធម្មា ហេតុ ចេវ សហេតុ-
 កា ច ធម្មា ហេតុ ចេវ ហេតុសម្មយុត្តា ច
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធនេ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០៨] ន ហេតុ ធម្មា អហេតុកា ធម្មា ហេតុ-
 វិប្បយុត្តា ធម្មា ន ហេតុ អហេតុកា ធម្មា អសង្កតំ

សង្គហាសង្គហបទ

[១០៥] ពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ៧ ធាតុ ៧ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ២ អាយតនៈ ៣
ធាតុ ៧ ។

[១០៦] ពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខ្លួនចេញ
សង្គ្រោះដោយខ្លួន ៥ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនណាមួយឡើយ តែមិន
សង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ទេ ។

[១០៧] ពួកធម៌ ជាហេតុ ពួកធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ សង្គ្រោះ
ដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១០៨] ពួកធម៌ មិនមែនហេតុ ពួកធម៌ មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ពួកធម៌ មិនមែនហេតុ
ទាំងមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទសហា-
យតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន
កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អ-
សង្កហិតា ។

[១០៩] សហេតុកា ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា
ធម្មា សហេតុកា ចេវ ន ច ហេតុ ធម្មា^(១) ហេតុ-
សម្បយុត្តា ចេវ ន ច ហេតុ ធម្មា ន ហេតុ
សហេតុកា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយតនេហិ
ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១១០] សប្បច្ចយា ធម្មា សង្កតា ធម្មា
បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ន
កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

១ ខ. ហេតុកា ចេវ ន ហេតុធម្មា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណា
 មួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៩៩] ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ ប្រកប
 ដោយហេតុ ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិនមែន
 ហេតុ ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ មិន
 មែនហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
 តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១១០] ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ពួកធម៌ ជាសង្ខតៈ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន
 មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ
 ណាមួយឡើយ ។

សង្គហសង្គហបទ

[១១១] អប្បច្ចយា ធម្មា អសង្ខតា ធម្មា
ន កេហិចិ ខន្ធហិ ឯកោនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្ខហិតា ។ កតីហិ អសង្ខហិតា ។
បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
ធាតុហិ អសង្ខហិតា ។

[១១២] សនិទស្សនា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្ខហិតា ។
កតីហិ អសង្ខហិតា ។ បត្ថហិ ខន្ធហិ ឯកាទស-
ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្ខហិតា ។

[១១៣] អនិទស្សនា ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ
វេមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ
សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្ខហិតា ។ កតីហិ អសង្ខ-
ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ឯកោនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា សង្ខហិតា ។

[១១៤] សច្ចដិយា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ សង្ខហិតា ។
កតីហិ អសង្ខហិតា ។ បត្ថហិ ខន្ធហិ ត្រីហា-
យតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្ខហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១១១] ពួកធម៌ មិនមានបច្ច័យ ពួកធម៌ ជាអសង្ខតៈ មិនសង្ខេបៈ
ដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែសង្ខេបៈដោយ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្ខេបៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបៈដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១៧ ។

[១១២] ពួកធម៌ ប្រកបដោយការឃើញ សង្ខេបៈដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខេបៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ខេបៈដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១១៣] ពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ វៀរលែងព្រះ
និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខេបៈដោយខន្ធ ៥ អាយ-
តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ខេបៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្ខេបៈដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្ខេបៈដោយ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ទេ ។

[១១៤] ពួកធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ សង្ខេបៈដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។ មិនសង្ខេបៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ខេបៈដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១១៥] អប្បដិយា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេបេត្វា ចត្តាហំ ខន្ធមហំ ទ្ធិហាយតនេហំ អដ្ឋហំ
 ធាតុហំ សង្កហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធមហំ ទសហាយតនេហំ ទសហំ
 ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[១១៦] អប្បដិយា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកា-
 ទសហាយតនេហំ ឯកាទសហំ ធាតុហំ សង្ក-
 ហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ចត្តហំ ខន្ធមហំ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[១១៧] អប្បដិយា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា
 ចត្តហំ ខន្ធមហំ ទ្ធិហាយតនេហំ អដ្ឋហំ ធាតុហំ
 សង្កហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហំ ទសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[១១៨] លោកិយា ធម្មា ចត្តាហំ ខន្ធមហំ
 ទ្វាទសហាយតនេហំ អដ្ឋាសហំ ធាតុហំ សង្កហិ-
 តា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធមហំ ន កេហិចិ អាយតនេហំ ន កាហិចិ
 ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១១៥] ពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ វៀរវែលងព្រះ
និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ។ ៩ ។

[១១៦] ពួកធម៌ មានរូប សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១១៧] ពួកធម៌ មិនមានរូប វៀរវែលងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ។

[១១៨] ពួកធម៌ ជាលោកិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ណាមួយ មិនមែនមិន
សង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

សង្គហសង្គហបទំ

[១១៩] លោកុត្តរ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេយ្យា ចត្វា ខន្ធហិ ទ្ធិយាយតនេហិ ទ្ធិហិ
 ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១២០] កេនចិ វិញ្ញេយ្យា ធម្មា កេនចិ ន
 វិញ្ញេយ្យា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេយ្យា ចត្វាហិ
 ខន្ធហិ ទ្ធាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិច
 ខន្ធហិ ន កេហិច អាយតនេហិ ន កាហិច
 ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១២១] អាសវំ ធម្មា អាសវំ ចេវ សាសវំ
 ច ធម្មា អាសវំ ចេវ អាសវសម្មយុត្តា ច ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វាហិ
 ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១១៩] ពួកធម៌ ជាលោកុត្តរ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[១២០] ពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ពួក
ធម៌ ដែលមិនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ វៀរលែងព្រះនិព្វាន
ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
ធាតុ ១៤ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១២១] ពួកធម៌ ជាអាសវៈ ពួកធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ទេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១២២] នោ អាសវា ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តា
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេយ្យា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ អជ្ឈាសហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិច
 ខន្ធហិ ន កេហិច អាយតនេហិ ន កាហិច
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២៣] សាសវា ធម្មា សាសវា ចេវ នោ
 ច អាសវា ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តា សាសវា ធម្មា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អជ្ឈាសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិច ខន្ធហិ ន កេហិច អាយតនេហិ ន
 កាហិច ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២៤] អនាសវា ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តា អ-
 នាសវា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេយ្យា ចត្វហិ
 ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(១២២) ពួកធម៌ មិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ
 វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយ
 ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនមែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយ-
 តនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(១២៣) ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ គ្រាន់
 តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ តែមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ ប្រាសចាក
 អាសវៈ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយ-
 តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 មិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(១២៤) ពួកធម៌ មិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ
 តាំងមិនមែនជាអាសវៈ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធ
 ចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
 សង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ។

សង្គហសង្គហបទ

[១២៥] អាសវសម្បយុត្តា ធម្មា អាសវសម្ប-
យុត្តា ចេវ ធា ច អាសវា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១២៦] សញ្ញាជនា ធម្មា កន្តា ធម្មា ឡិយា
ធម្មា យោកា ធម្មា ជីវណា ធម្មា បរមាសា ធម្មា
បរមាសា ចេវ បរមដ្ឋា ច ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទស-
ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១២៧] ធា បរមាសា ធម្មា បរមាសវិច្ឆ-
យុត្តា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចេត្វា បញ្ចហិ
ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិច
ខន្ធហិ ន កេហិច អាយតនេហិ ន កាហិច
ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១២៥] ពួកធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១២៦] ពួកធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ ជាតនៈ ពួកធម៌ ជាឱយៈ ពួកធម៌ ជាយោគៈ ពួកធម៌ ជានីវរណៈ ពួកធម៌ ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ ជាបរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្វាហវ័ន្ត្រ័យផង សង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១២៧] ពួកធម៌ មិនមែនបរាមាសៈ ពួកធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ វៀរវែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយតនៈ ណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ពាក្យកថា

[១២៨] បរាមជ្ជា ធម្មា បរាមជ្ជា ចេវ នោ
 ច បរាមាសា ធម្មា បរាមាសវិប្បយុត្តា បរាមជ្ជា
 ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធមហិ ទ្វិធសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២៩] អបរាមជ្ជា ធម្មា បរាមាសវិប្បយុត្តា
 ធម្មា អបរាមជ្ជា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចត្វា
 ចត្វាហិ ខន្ធមហិ ទ្វិធសហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ធសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១៣០] បរាមាសសម្បយុត្តា ធម្មា ចត្វាហិ
 ខន្ធមហិ ទ្វិធសហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធសហា-
 យតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបំណិក ធាតុកថា

[១២៨] ពួកធម៌ ដែលបរាមាសៈស្លាបអង្កែល ពួកធម៌ ដែល
គ្រាន់តែបរាមាសៈស្លាបអង្កែល តែមិនមែនជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ ប្រាស
ចាកបរាមាសៈ តែបរាមាសៈស្លាបអង្កែល សង្ខេបដោយខន្ធ ៥ អាយ-
តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្ខេបដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខេបដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខេបដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១២៩] ពួកធម៌ ដែលបរាមាសៈមិនស្លាបអង្កែល ពួកធម៌ ប្រាស
ចាកបរាមាសៈ ពួកធម៌ ដែលបរាមាសៈមិនស្លាបអង្កែល វៀរលែង
ព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខេបដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេប
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៣០] ពួកធម៌ ប្រកបដោយបរាមាសៈ សង្ខេបដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ខេបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហសង្គហបទ

[១៣១] សាវ័ត្ថណា ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធមហិ
 ម្ភិយាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣២] អនាវ័ត្ថណា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេចត្វា ឯកេន ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ
 ឯកាទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ
 អសង្កហិតា ។ ចត្វាហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៣] ចិត្តា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯ-
 កេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វាហិ ខន្ធមហិ ឯកាទ-
 សហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៤] វោ ចិត្តា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេចត្វា ចត្វាហិ ខន្ធមហិ ឯកាទសហាយតនេហិ
 ឯកាទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហសង្គហបទ

[១៣១] ពួកធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[១៣២] ពួកធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ វៀរលែងព្រះនិព្វានជា
 អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១៣៣] ពួកធម៌ គឺចិត្ត សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[១៣៤] ពួកធម៌ មិនមែនចិត្ត វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៣៥] ចេតសីកា ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តា
 ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋា ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយត-
 នេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៦] អចេតសីកា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេបេត្វា ទ្វីហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 សហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 តីហិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កា-
 ហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៧] ចិត្តវិប្បយុត្តា ធម្មា ចិត្តវិសំសដ្ឋា
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ
 ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៣៥] ពួកធម៌ គឺចេតសិក ពួកធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌
 ច្រឡំដោយចិត្ត សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

[១៣៦] ពួកធម៌ មិនមែនចេតសិក វៀរលែងព្រះនិព្វានជា
 អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
 តែមិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៣៧] ពួកធម៌ ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ មិនច្រឡំដោយចិត្ត
 វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

សង្គហសង្គហបទំ

[១៣៨] ចិត្តសមុដ្ឋានា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ធម្មាយតនេហិ ធម្មា ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធម្មាយតនេហិ
 ធានសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៩] ឆោ ចិត្តសមុដ្ឋានា ធម្មា ឆោ ចិត្តស-
 ហកុឆោ ធម្មា ឆោ ចិត្តានុបវរិត្តឆោ ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ វេមេត្វា ទ្វីហិ ខន្ធហិ ធានសហាយតនេហិ
 អដ្ឋារសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ តីហិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ន កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៤០] ចិត្តសហកុឆោ ធម្មា ចិត្តានុបវរិត្តឆោ
 ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ឯកាធនសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៤១] ចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានា ធម្មា ចិត្តសំ-
 សជ្ជសមុដ្ឋានសហកុឆោ ធម្មា ចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋាន-
 នុបវរិត្តឆោ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន

សង្គហសង្គហេយ

[១៣៨] ពួកធម៌ មានចិត្តជាសមុដ្ឋាន សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។

[១៣៩] ពួកធម៌ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌ មិនកើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត វៀរលែងព្រះនិព្វានជា
 អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
 តែមិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៤០] ពួកធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៤១] ពួកធម៌ ដែលប្រឡំ តាំងតាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌
 ដែលប្រឡំ តាំងតាំងឡើង តាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ ដែលប្រឡំ
 តាំងតាំងឡើង តាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១

ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤២] នោ ចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានា ធម្មា នោ ចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានសហកុដោ ធម្មា នោ ចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានុបវត្តិនោ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចេត្វា ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៣] អដ្ឋតិកា ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ធមហាយតនេហិ ទ្វាទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធហិ ធមហាយតនេហិ ធមហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៤] ពាហិរា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចេត្វា ធាតុហិ ខន្ធហិ ធមហាយតនេហិ ធមហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធមហាយតនេហិ ទ្វាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
 អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(១៤២) ពួកធម៌ ដែលមិនច្រឡំ តាំងមិនតាំងឡើងដោយចិត្ត
 ពួកធម៌ ដែលមិនច្រឡំ តាំងមិនតាំងឡើង តាំងមិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត
 ពួកធម៌ ដែលមិនច្រឡំ តាំងមិនតាំងឡើង តាំងមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
 វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ តែមិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(១៤៣) ពួកធម៌ ខាងក្នុង សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ៦
 ធាតុ ១២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
 អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។

(១៤៤) ពួកធម៌ ខាងក្រៅ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ៦
 ធាតុ ១២ ។

សង្គហសង្គហបទំ

[១៤៥] ឧបាទាន ធម្មា ឯកេន ខន្ធនេន ទស-
ហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយតនេហិ
អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៦] នោ ឧបាទាន ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ តីហាយតនេហិ នវហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
កេហិចិ ខន្ធមហិ នវហាយតនេហិ នវហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[១៤៧] ឧបាទិដ្ឋា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ឯកា-
ទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ឯកា-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[១៤៨] អនុបាទិដ្ឋា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ សត្តហាយតនេហិ អដ្ឋ-
ហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ន កេហិចិ ខន្ធមហិ បញ្ចហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហសង្គហបទ

[១៤៥] ពួកធម៌ ដែលប្រកាន់មាំ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៤៦] ពួកធម៌ ដែលមិនប្រកាន់មាំ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ៥ អាយតនៈ ៣ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ៧ ធាតុ ៧ ទេ។

[១៤៧] ពួកធម៌ ដែលកម្មកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកសង្គ្រោះដោយខ្លួន ៥ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[១៤៨] ពួកធម៌ ដែលកម្មកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកវៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ៥ អាយតនៈ ៧ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ៥ ធាតុ ១០ ទេ ។

[១៤៧] ឧបាទានា ធម្មា កិលេសា ធម្មា
 កិលេសា ថេវ សង្កិលេសិកា ច ធម្មា កិលេសា
 ថេវ សង្កិលេដ្ឋា ច ធម្មា កិលេសា ថេវ កិលេ-
 សសម្បយុត្តា ច ធម្មា ឯកេន ខន្ធនេន ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយត-
 នេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៨] នោ កិលេសា ធម្មា អសង្កិលេដ្ឋា
 ធម្មា កិលេសវិប្បយុត្តា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ
 អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អា-
 យតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៩] សង្កិលេសិកា ធម្មា សង្កិលេសិកា
 ថេវ នោ ច កិលេសា ធម្មា កិលេសវិប្បយុត្តា
 សង្កិលេសិកា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយ-
 តនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

[១៤៩] ពួកធម៌ ដែលប្រកាន់មាំ ពួកធម៌ ជាតិលេស ពួកធម៌
 ជាតិលេស ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ ជាតិលេស ទាំងជា
 សភាវៈសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ ជាតិលេស ទាំងប្រកបដោយកិលេស
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
 ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៥០] ពួកធម៌ មិនមែនកិលេស ពួកធម៌ មិនសៅហ្មងហើយ
 ពួកធម៌ ប្រាសចាកកិលេស វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅ
 អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៥១] ពួកធម៌ គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ គ្រាន់
 តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ ប្រាស
 ចាកកិលេស តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយ

សង្គហសង្គហបទ

អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥២] អសង្ក្កលេសិកា ធម្មា កិលេសវិប្ប-
យុត្តា អសង្ក្កលេសិកា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេ-
ត្វា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
នសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥៣] សង្ក្កលំដ្ឋា ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តា
ធម្មា សង្ក្កលំដ្ឋា ចេវ នោ ច កិលេសា ធម្មា កិ-
លេសសម្បយុត្តា ចេវ នោ ច កិលេសា ធម្មា ចត្វហិ
ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន នសហា-
យតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥៤] នស្សនេន បហាតញ្ចា ធម្មា ភាវ-
នាយ បហាតញ្ចា ធម្មា នស្សនេន បហាតញ្ចេហតុកា
ធម្មា ភាវនាយ បហាតញ្ចេហតុកា ធម្មា ចត្វហិ
ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
តា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន នស-
ហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

អាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៥២] ពួកធម៌ មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ ប្រាស
ចាកកិលេស ពួកធម៌ មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង រឿរលែងព្រះ
និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៥៣] ពួកធម៌ ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ ប្រកបដោយ
កិលេស ពួកធម៌ ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួក
ធម៌ដែលគ្រាន់តែប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជាកិលេស សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៥៤] ពួកធម៌ គួរលះដោយទេស្យនៈ (ការឃើញនូវព្រះនិព្វាន
ជាដំបូង គឺសោតាបត្តិមគ្គ) ពួកធម៌ គួរលះដោយភាវនា គឺ មគ្គ ៣
ខាងលើ ពួកធម៌ មានហេតុគួរលះដោយទេស្យនៈ ពួកធម៌ មានហេតុគួរ
លះដោយភាវនា សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

អភិធម្មបិដកេ ជាតកថា

[១៥៥] ន ទិស្សនេន បហាតត្វា ធម្មា ន
 ភាវនាយ បហាតត្វា ធម្មា ន ទិស្សនេន បហា-
 តត្វាហេតុកា ធម្មា ន ភាវនាយ បហាតត្វាហេតុកា
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហំ ខន្ធហំ
 ប្បាទសហាយតនេហំ អដ្ឋាសហំ ធាត្វហំ សង្កហំ-
 តា ។ កតីហំ អសង្កហំតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហំ
 ហំ ន កេហិចិ អាយតនេហំ ន កាហិចិ ធាត្វហំ
 អសង្កហំតា ។

[១៥៦] សវិតក្កា ធម្មា សវិតារា ធម្មា ចត្វហំ
 ខន្ធហំ ប្បិហាយតនេហំ តីហំ ធាត្វហំ សង្កហំតា ។
 កតីហំ អសង្កហំតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហំ បន្ទាសហំ ធាត្វហំ អសង្កហំតា ។

[១៥៧] អវិតក្កា ធម្មា អវិតារា ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហំ ខន្ធហំ ប្បាទសហាយ-
 តនេហំ សត្តាសហំ ធាត្វហំ សង្កហំតា ។ កតីហំ
 អសង្កហំតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហំ ន កេហិចិ
 អាយតនេហំ ឯកាយ ធាតុយោ អសង្កហំតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៥៥] ពួកធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ មិនគួរលះ
ដោយការវិនា ពួកធម៌ មានហេតុមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ មាន
ហេតុមិនគួរលះដោយការវិនា វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពី
ខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៥៦] ពួកធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ
សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្ខារដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[១៥៧] ពួកធម៌ មិនមានវិតក្កៈ ពួកធម៌ មិនមានវិចារៈ វៀរ
លែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយ-
តនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្ខារដោយធាតុ ១ ទេ ។

សង្គហសង្គហបទ

[១៥៨] សប្បតិកា ធម្មា បីតិសហគតា ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្វហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៥៩] អប្បតិកា ធម្មា ន បីតិសហគតា
 ធម្មា ន សុខសហគតា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេចេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ន កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៦០] សុខសហគតា ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ តីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ
 បន្ទុរសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៦១] ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ សត្តហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ទសហា-
 យតនេហិ ឯកាទសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១៥៨] ពួកធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៥៩] ពួកធម៌ មិនមានបីតិ ពួកធម៌ មិនប្រឡំដោយបីតិ ពួក
ធម៌ មិនប្រកបដោយសុខ វៀលៃងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពី
ខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៦០] ពួកធម៌ ប្រឡំដោយសុខ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[១៦១] ពួកធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ។

អភិធម្មបិដកេ ពាក្យកថា

[១៦២] ន ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា អសង្ខតំ
 ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយ-
 តនេហិ តេសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៣] កាមាវចរា ធម្មា បរិយាបដ្ឋា ធម្មា
 សទុត្តរា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយត-
 នេហិ អដ្ឋាវសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៤] ន កាមាវចរា ធម្មា អបរិយាបដ្ឋា
 ធម្មា អនុត្តរា ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡ្យសហិ ធាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៦២] ពួកធម៌ មិនច្រឡំដោយឧបេក្ខា វៀវែងព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ
 តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ៥ ។

[១៦៣] ពួកធម៌ ជាតាមាវចរ ពួកធម៌ ជាបរិយាបន្នៈ
 (រាប់បញ្ចូលកងវដ្តៈ) ពួកធម៌ ជាសទ្ធក្កៈ (ប្រកបដោយការរើខ្លួនឡើង)
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៤ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិន
 សង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណា
 មួយឡើយ ។

[១៦៤] ពួកធម៌ មិនមែនតាមាវចរ ពួកធម៌ ជាអបរិយាបន្នៈ
 (មិនរាប់បញ្ចូលកងវដ្តៈ) ពួកធម៌ ជាអនុក្កៈ (មិនប្រកបដោយការរើ
 ខ្លួនឡើង) វៀវែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
 ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហសង្គហបទ

[១៦៥] រូចាវចរា ធម្មា អរូចាវចរា ធម្មា
 និយ្យានិកា ធម្មា និយតា ធម្មា សរណា ធម្មា ចត្វាហិ
 ខន្ធហិ ធូរិយាយតនេហិ ធូរិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៦] ន រូចាវចរា ធម្មា ន អរូចាវចរា ធម្មា
 អនិយ្យានិកា ធម្មា អនិយតា ធម្មា អរណា ធម្មា
 កតីហិ ខន្ធហិ កតីយាយតនេហិ កតីហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ អរណា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 សហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ន កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហសង្គហបទនិទ្ទេសោ និទ្ទិតោ ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១៦៥] ពួកធម៌ ជាបុព្វាវចរ ពួកធម៌ ជាអបុព្វាវចរ ពួកធម៌ ជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ ទៀង ពួកធម៌ ដែលប្រកបដោយសត្រូវសង្គ្រោះដោយខ្លួន ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៦៦] ពួកធម៌ មិនមែនជាបុព្វាវចរ ពួកធម៌ មិនមែនជាអបុព្វាវចរ ពួកធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ មិនទៀង ពួកធម៌ មិនមែនជាសត្រូវ សង្គ្រោះដោយខ្លួនប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌ មិនមែនជាសត្រូវ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅពីខ្លួនចេញ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

ចប់ សង្គហាសង្គហបទនិទ្ទេស ។

សង្គហិតេន អសង្គហិតបទនិទ្ទេសោ

[១៦៧] ចក្ខុយតនេន យេ ធម្មា ។ បេ ។
ដោជ្ជញ្ញយតនេន យេ ធម្មា ចក្ខុជាតុយា យេ
ធម្មា ។ បេ ។ ដោជ្ជត្វជាតុយា យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
ហេន សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា
ជាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ
ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ជាតុហិ អសង្ក-
ហិតា ។ តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្រីហាយតនេ-
ហិ អដ្ឋហិ ជាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៨] ចក្ខុវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា
សោតវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា យានវិញ្ញាណ-
ជាតុយា យេ ធម្មា ជីវ្ហវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា
កាយវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា មនោជាតុយា
យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា ខន្ធស-
ង្កហេន សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្ក-
ហិតា ជាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ
ខន្ធហិ ឯកាធិសហាយតនេហិ ប្បាធិសហិ ជាតុហិ
អសង្កហិតា ។

សង្ខេបវិចិត្រ អសង្ខេបវិចិត្របទនិទ្ទេស

[១៦៧] ពួកធម៌ណា សង្ខេបដោយចក្ខុវិញ្ញាណតនៈ ។ បេ ។
ពួកធម៌ណា សង្ខេបដោយដោង្គពាយតនៈ ពួកធម៌ណា សង្ខេប
ដោយចក្ខុធាតុ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា សង្ខេបដោយដោង្គពាយតនៈ
ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្ខេបដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្ខេប
ដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខេបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយ-
តនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៦៨] ពួកធម៌ណា សង្ខេបដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌
ណា សង្ខេបដោយសោតវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា សង្ខេបដោយ
យានវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា សង្ខេបដោយជីវវិញ្ញាណធាតុ ពួក
ធម៌ណា សង្ខេបដោយកាយវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា សង្ខេបដោយ
មនោធាតុ ពួកធម៌ណា សង្ខេបដោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ដោយ
ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្ខេបដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្ខេបដោយ
ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១២ ។

សង្កហិតោ អសង្កហិតបទំ

[១៦៩] ចក្កន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សោតិទ្ទ្រិ-
 យេន យេ ធម្មា យានិទ្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ដិវិទ្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា កាយិទ្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ឥន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា បុរិសិទ្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧០] អសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ឯកករ-
 ការកវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន សង្កហិតា
 អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
 អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ តីហាយ-
 តនេហិ នវហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧១] បរិទេវេន យេ ធម្មា សនិទស្សន-
 សប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហិតេន អសង្គហិតបទ

[១៦៩] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយចក្ខុន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយសោត្តន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយយានីន្ត្រិយ ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយជីវិន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយវាយិន្ត្រិយ
 ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឥន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
 បុរិសិន្ត្រិយ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
 មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៧០] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអសញ្ញាកត ពួកធម៌
 ណា សង្គ្រោះដោយកតមានខន្ធ ១ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ
 មិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ៣ ធាតុ ៩ ។

[១៧១] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ តាំងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
 មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៧២] អនិទស្សនសប្បដិឃេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហោន សង្កហិតា អាយតនសង្គហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្គហោន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧៣] សនិទស្សនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហោន សង្កហិតា អាយតនសង្គហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្គហោន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ធួហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧៤] សប្បដិឃេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបាទាធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហោន សង្កហិតា អាយតនសង្គហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្គហោន អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធមហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។ តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៧២] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ មិនប្រកបដោយ
ការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះ
ដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៧៣] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ ប្រកបដោយ
ការឃើញ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៧៤] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌បាទធម៌ ដោយខន្ធសង្គហៈ
មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ
ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទំ

នសាយតនា សត្តាស ជាតុយា សត្តិទ្រុយា អ-
សញ្ញាករោ ឯករោកាវករោ បរិនេរោ សនិទស្សន-
សប្បដិឃំ អនិទស្សនំ បុនរេ សប្បដិឃំ ឧបាទានតិ ។

សង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

[១៧៥] វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធន
យេ ធម្មា សង្ខារត្តន្ធន យេ ធម្មា សមុទយសន្ធន
យេ ធម្មា មក្កសន្ធន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ជាតុ-
សង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា កត្តិហិ ខន្ធហិ
កត្តិហាយតនេហិ កត្តិហិ ជាត្វហិ សង្កហិតា ។
តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា តិហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា សង្កហិតា ។

[១៧៦] និរោធសន្ធន យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
ហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា
ជាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា សង្កហិតា ។

អសង្កម្ពិច្ឆេន សង្កម្ពិច្ឆេន

អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៧ ឥន្ទ្រិយ ៧ អសញ្ញាភព ឯកវេកា-
ភព សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ធម្មជាតិប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ នឹងធម្មជាតិមិនប្រកបដោយការឃើញ ឈ្មោះថា
សប្បដិយធម៌ ឈ្មោះថា ទុបាទធម៌ទៀតផង ។

ចប់ សង្កម្ពិច្ឆេន អសង្កម្ពិច្ឆេនទានិទ្ទេស ។

អសង្កម្ពិច្ឆេន សង្កម្ពិច្ឆេនបទនិទ្ទេស

(១៧៥) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវេទនាខន្ធ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយសង្ខារកន្ធ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសមុទេយសច្ច
ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមគ្គសច្ច ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្រ្គោះ
ដោយអាយតនសង្គហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ធម៌ទាំងនោះ
សង្រ្គោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌
នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះ
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

(១៧៦) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយនិរោធសច្ច ដោយខន្ធ-
សង្គហៈ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ
ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧៧] ជីវិតិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន សង្កហិតា ធាតុ-
 សង្គហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេយត្វា ទ្វីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៧៨] ឥត្ថិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិសិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា សុខិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ទោម-
 នស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ឧបេក្ខិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 សទ្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិរិយិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 សតិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សមាធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 បញ្ញិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សាមិត្តិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា អញ្ញិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា អញ្ញាតារិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេន
 យេ ធម្មា សង្ខារយតនប្បច្ចយា ជស្សេន យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៧៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយជីវិតន្ទ្រិយ ដោយ
 ខន្ធសង្គហៈ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុ-
 សង្គហៈ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធ
 ចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឥត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយបុរិសិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសុខិន្ទ្រិយ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយទុក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយសោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយទោមនស្សិន្ទ្រិយ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយសទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវិរិយន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយសត្វិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសមាធិ-
 ន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយបញ្ញិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយអនពាតពាស្យាមីតិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអញ្ញិន្ទ្រិយ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអញ្ញាតារិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសង្ខារ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយផស្សៈ ព្រោះសង្ខារយតនៈជាបច្ច័យ

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទំ

វិស្សប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា វេទនាបច្ចយា
 តណ្ហាយ យេ ធម្មា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានេន
 យេ ធម្មា ឧបាទានប្បច្ចយា កម្មកវេន យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្គហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន
 សង្កហិតា ធាតុសង្គហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៧៩] ជាតិយា យេ ធម្មា ជរាយ យេ ធម្មា
 មរណេន យេ ធម្មា ឈានេន យេ ធម្មា ខន្ធស-
 ង្គហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន សង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្គហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ វេបេត្វា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៨០] សោកេន យេ ធម្មា ធុក្ខេន យេ ធម្មា
 រោមនស្សេន យេ ធម្មា ឧបាយាសេន យេ ធម្មា

អសង្កហំគេន សង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយវេទនា ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌
ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយតណ្ហា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិន
សង្ក្រាន្តដោយឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយកម្មកត ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយ
អាយតនសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ទាំងនោះ វៀរ
លែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧៩] ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយជាតិ ពួកធម៌ណា
មិនសង្ក្រាន្តដោយជរា ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយមរណៈ ពួកធម៌
ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយឈាន ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយ
អាយតនសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ វៀរលែង
ព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨០] ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយសេចក្តីសោក ពួកធម៌
ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយទុក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយទោម-
នស្ស ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយឧបាយាសៈ (សេចក្តីភានតឹងចិត្ត)

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សតិប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បដ្ឋានេន យេ
 ធម្មា អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ វេទ្ធិយេហិ
 យេ ធម្មា បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ
 ពោជ្ឈង្គេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន បក្កេន
 យេ ធម្មា ផស្សេន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា
 សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា អន្តិ-
 មោក្ខេន យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា
 ហេត្វហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេត្វហិ ចេវ ស-
 ហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេត្វហិ ចេវ
 ហេតុសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន សង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ វេបេត្វា ភីហិ ខន្ធម្ហិ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

អភិធម្មបំណក ជាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយសម្មប្បធាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអប្បមញ្ញា ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពោជ្ឈង្គី ៧ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយវេទនា
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសញ្ញា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយចេតនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអធិមោក្ខ (ការជឿស៊ីប)
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយមនសិការ (ការធ្វើទុកកងចិត្ត) ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយខន្ធសង្គហៈ
 សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌
 នោះ វៀរវែលង់ព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

អសង្កប្បិកោសលសង្កតិបទ្ធ

(១៨១) អប្បច្ចយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធម្ហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

(១៨២) អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាស-
 វេហិ ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវេហិ ចេវ អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន
 សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា អ-
 សង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា តីហិ ខន្ធម្ហិ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

(១៨៣) សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តន្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឡិយេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា យោគេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្កហិតេន សង្កហិតេវ

[១៨១] ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌មិនមានបច្ច័យ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌មិនមានបច្ច័យតាក៏តែង ដោយ
 ខន្ធសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយធាតុ-
 សង្កហៈ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨២] ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ជាអាសវៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំង
 ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយអាយតន-
 សង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ។

[១៨៣] ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ជាគន្លងៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
 ដោយធម៌ជាឱយៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ជាយោគៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

នីវរណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ចេវ បរាមជ្ឈេហិ ច ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហេន សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា តីហិ ខន្ធមហិ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៨២] ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសជ្ឈេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសជ្ឈសម្មដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសជ្ឈសម្មដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសជ្ឈសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តិហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតន-
 សង្កហេន សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជាទីវៃណៈ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
 ជាបរាមាសៈ ទាំងជាធម្មជាតិដែលបរាមាសៈស្តាប់អង្គុលហើយ ដោយ
 ខន្ធសង្គហៈ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ
 ពួកធម៌នោះ វៀវៃលង្វែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
 សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨៤] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជាចេតសិក
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយធម៌ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌ច្រឡំ ទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាម
 ចិត្ត ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្រ្គោះ
 ដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ វៀវៃលង្វែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

អសង្កប្បិកោ សង្កប្បិកបទំ

[១៨៥] ចិត្តសហក្ខហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា
 ចិត្តានុបរិវត្តហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៨៦] ឧបាទានេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា
 កិលេសេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា កិលេសេហំ ថេវ
 សង្កិលេសិកេហិ ច ធម្មហំ យេ ធម្មា កិលេ-
 សេហំ ថេវ សង្កិលីដ្ឋេហិ ច ធម្មហំ យេ ធម្មា
 កិលេសេហំ ថេវ កិលេសសម្មយុត្តហិ ច ធម្មហំ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតន-
 សង្កហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ
 ធម្មា កត្តហិ ខន្ធហំ កត្តហាយតនេហិ កត្តហំ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេយ្យា តិហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។

អសង្កប្បិកោ សង្កប្បិកបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្កហិពេន សង្កហិតបទ

[១៨៥] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលកើតជាមួយ
នឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រព្រឹត្តនៅតាមចិត្ត
ដោយខន្ធសង្កហៈ តែសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហៈ សង្រ្គោះដោយ
ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណានីមួយ តែសង្រ្គោះ
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨៦] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិន
សង្រ្គោះដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា
មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងប្រកបដោយកិលេស ដោយខន្ធ-
សង្កហៈ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ
ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធច្រើន អាយតនៈច្រើន ធាតុច្រើន ។
ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

ចប់ អសង្កហិពេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

សង្ខហិតោន សង្ខហិតបទនិទ្ទេសោ

[១៨៧] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មគ្គសច្ចេន
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា
 អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្ក-
 ហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធម្ហិ កតីហាយត-
 នេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធនេ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា សង្កហិតា ។

[១៨៨] ឥន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិស្ថិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា សុខិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ទោម-
 នស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ឧបេក្ខិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 សន្និន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិរិយិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 សតិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សមាធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា

សង្គហិតោន សង្គហិតបទនិទ្ទេស

(១៨៧) ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសមុទេយសច្ច ពួកធម៌
ណា សង្គ្រោះដោយមគ្គសច្ច ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយ
អាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
ដោយធម៌ទាំងនោះ ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
សង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន
អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

(១៨៨) ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឥត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
សង្គ្រោះដោយបុរិសិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសុខិន្ទ្រិយ
ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយទុក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
សោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយទោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួក
ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
សង្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយវិរិយិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
សង្គ្រោះដោយសត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសមាធិន្ទ្រិយ

សង្កហិតេន សង្កហិតបទំ

បញ្ចង្គិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សាមីត្ថង្គិយេន
 យេ ធម្មា អញ្ញង្គិយេន យេ ធម្មា អញ្ញតា-
 វ័ង្គិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា អវិជ្ជា-
 បច្ចយា សង្ខារេន យេ ធម្មា សង្ខារយតនប្បច្ច-
 យា ជស្សេន យេ ធម្មា វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ
 យេ ធម្មា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានេន យេ ធម្មា
 ឧបាទានប្បច្ចយា^(១) កក្កកវេន យេ ធម្មា សោ-
 កេន យេ ធម្មា បរិទេវេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន
 យេ ធម្មា ទោមនស្សេន យេ ធម្មា ឧបាយាសេន
 យេ ធម្មា សតិប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បដ្ឋានេន
 យេ ធម្មា អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិ-
 យេហិ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា
 សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន
 មក្កេន យេ ធម្មា ជស្សេន យេ ធម្មា ចេត-
 នាយ យេ ធម្មា អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា មនសិ-
 ការេន យេ ធម្មា ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

១ ឧ. ប. អយំ បាលី ន ទិស្សតិ ។

សង្គហិតេន សង្គហិតបទ

ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយបញ្ចន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអនា-
 តញ្ញស្សមីត្តន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអញ្ចន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយអញ្ញតាវន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអវិជ្ជា ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសង្ខារ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយផស្សៈ ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
 ដោយតណ្ហា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
 ឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយភម្មកត
 ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសោក ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយបរិទេវៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយទុក្ខ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយទោមនស្ស ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឧបាយាសៈ
 ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
 សម្មប្បធាន ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពលៈ ៥ ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយមគ្គ
 មានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយចេតនា ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌
 ណា សង្គ្រោះដោយមនសិការ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ

ហេតុហំ ចេវ សហេតុកេហំ ច ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា ហេតុហំ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តេហំ ច ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា អាសវេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សញ្ញា-
 ជនេហំ យេ ធម្មា កន្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 ឡិយេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា យោគេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា ជីវេណេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា បរា-
 មាសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ឧទានានេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា កិលេសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា កិ-
 លេសេហំ ចេវ សង្កិលេសិកេហំ ច ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា កិលេសេហំ ចេវ សង្កិលិដ្ឋេហំ ច ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា កិលេសេហំ ចេវ កិលេសសម្បយុត្តេហំ
 ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន សង្កហិតា
 អាយតនសង្កហេន សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន សង្ក-
 ហិតា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន សង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា កតិហំ ខន្ធម្មា
 កតិហាយតនេហំ កតិហំ ធាតុហំ សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកប
 ដោយហេតុ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
 ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
 ធម៌ជាគន្លះ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាធុយៈ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជានិវរណៈ
 ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាបរមាសៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាគិលេស ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាគិលេស ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាគិលេស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ
 ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាគិលេស ទាំងប្រកបដោយគិលេស
 ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយ
 ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ដោយខន្ធ-
 សង្គហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ
 ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។

អសង្គហិតោ អសង្គហិតបទនិទ្ទេសោ

តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯ-
កាយ ជាតុយា សង្កហិតា^(១) ។

សង្កហិតោ សង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្គហិតោ អសង្គហិតបទនិទ្ទេសោ

(១៨៩) រូបក្ខន្ធន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ជាតុ-
សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អ-
សង្កហិតា ជាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា
កតីហិ ខន្ធមិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ជាតុហិ
អសង្កហិតា ។ តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
យតនេន សត្តហិ ជាតុហិ អសង្កហិតា ។

១ ឱ. តតោ បរំ ទ្វេ សព្វា បណ្ណាស្រ្តីយានិ ឯកាទស បដិច្ចសមុប្បាទា ខន្ធ
បុន ឯកាទស ពោច្ឆកបទំ ឯត្ថ តីសវិធីត្តិ ឥមេ បាវា ទិស្សន្តិ ។

អសង្គហិតេន សង្គហិតបទនិទ្ទេស

ពួកធម៌នោះ សង្ខេបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

ចប់ សង្គហិតេន សង្គហិតបទនិទ្ទេស ។

អសង្គហិតេន អសង្គហិតបទនិទ្ទេស

(១៨៩) ពួកធម៌ណា មិនសង្ខេបដោយរូបក្ខន្ធ ដោយ

ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្ខេបដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្ខេបដោយ

ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខេបដោយធម៌ទាំងនោះ ដោយ

ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្ខេបដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្ខេបដោយ

ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខេបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ

ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ១

អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៧០] វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធន
 យេ ធម្មា សង្ខារត្ថន្ធន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្គហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ធមហិ ឯកាទហាយតនេហិ សត្ត-
 រសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧១] វិញ្ញាណត្ថន្ធន យេ ធម្មា មនាយ-
 តនេន យេ ធម្មា ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ បេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុយា យេ ធម្មា មន្ត្រីន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ខន្ធស-
 ង្គហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន អសង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្គហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ឯកាទស-
 ហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧២] ចក្ខុយតនេន យេ ធម្មា ។ បេ ។
 ដោដ្ឋញ្ញយតនេន យេ ធម្មា ចក្ខុធាតុយា យេ
 ធម្មា ។ បេ ។ ដោដ្ឋញ្ញធាតុយា យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្គហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៩០] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវេទនាខន្ធ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយសង្ខារខន្ធ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតន-
សង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៩១] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវិញ្ញាណខន្ធ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមនាយតនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
មនោធាតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមន្ត្រីយ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិន
សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[១៩២] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។
ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយដេវជ្ជញ្ញយតនៈ ពួកធម៌ណា មិន
សង្រ្គោះដោយចក្ខុធាតុ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
ដេវជ្ជធាតុ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ អសង្កហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧៣] ធម្មាយតនេន យេ ធម្មា ធម្មធាតុ-
 យា យេ ធម្មា ឥត្ថិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិសិន្ទ្រិ-
 យេន យេ ធម្មា ជីវិតិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ខន្ធស-
 ង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
 តនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧៤] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កសច្ចេន
 យេ ធម្មា ជិវេសច្ចេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកានុសហាយតនេហិ
 សត្តសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧៥] ចក្កិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ។ បេ ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

មិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហិតៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំង
នោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

(១៧៣) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម្មាយតនៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម្មធាតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយឥត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយបុរិសិន្ទ្រិយ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយជីវិតិន្ទ្រិយ ដោយខន្ធសង្កហិតៈ មិន
សង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហិតៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហិតៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

(១៧៤) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយសមុទយសច្ច ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយមគ្គសច្ច ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយ
និរោធសច្ច ដោយខន្ធសង្កហិតៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហិតៈ
មិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហិតៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

(១៧៥) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយចក្ខុន្ទ្រិយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

កាយទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិ-
 តា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
 អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ^(១) ធាតុហិ
 អសង្កហិតា^(២) ។

[១៧៦] សុខទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខទ្រ្មិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា ទោ-
 មនស្សទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា ឧបេក្ខទ្រ្មិយេន យេ
 ធម្មា សទ្ធិទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា វិរិយទ្រ្មិយេន យេ
 ធម្មា សតិទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្រ្មិយេន យេ
 ធម្មា បញ្ញាទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សាមី-
 តិទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា អញ្ញទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា
 អញ្ញាតាវិទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា

១ ឧ. អដ្ឋាសហិ ។ ២ ឧ. ឥតោ បរំ មនិទ្រ្មិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
 កេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កេ ន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ។ បេ ។ តេ ធម្មា ។ បេ ។ ចត្វហិ ខន្ធមហិ ឯកាទសហិ អាយត-
 នេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតាតិ ឥមេ បាហិ ទិស្សន្តិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយកាយន្ទ្រិយ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិន
សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

(១៩៦) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសុខន្ទ្រិយ ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយទុក្ខន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
សោមនស្សន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយទោមនស្សន្ទ្រិយ
ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឧបេក្ខន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយសង្ខន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវិវិធយន្ទ្រិយ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយសមាធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយបញ្ញន្ទ្រិយ
ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអនញ្ញតញ្ញសម្បត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយអញ្ញន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយអញ្ញតាវិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអវិជ្ជា

អសង្កប្បិកោ អសង្កប្បិកោ

អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ខារេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ទ្វីហិ ខន្ធម្មេហិ ឯកាទសហាយតនេហិ
 សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៩៧] សង្ខារបច្ចុយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អ-
 សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធម្មេហិ ឯកា-
 ទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[១៩៨] វិញ្ញាណបច្ចុយា ធម្មារមេន យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន
 អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសង្ខារ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ដោយ
 ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
 នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៩៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ ដោយវិញ្ញាណ ព្រោះ
 សង្ខារជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្ក-
 ហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

[១៩៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយនាមរូប ព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតន-
 សង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១៩៩] នាមរូបប្បច្ចយា សឡាយតនេន យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធម្ហិ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[២០០] សឡាយតនប្បច្ចយា ជស្សេន យេ
 ធម្មា ជស្សប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា វេទនា-
 បច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា តណ្ហាបច្ចយា ឧទា-
 នានេន យេ ធម្មា កម្មកវេន យេ ធម្មា ខន្ធស-
 ង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធម្ហិ ឯកានុសហា-
 យតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០១] អរូបកវេន យេ ធម្មា នេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ចតុវេការកវេន យេ ធម្មា
 វិទ្ចិកានេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្ក-
 ហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(១៩៩) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសឡាយតនៈព្រោះ
នាមរូបជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ
មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ព្យ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ។

(២០០) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយផស្សៈព្រោះសឡា-
យតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវេទនាព្រោះផស្សៈ
ជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតណ្ហាព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឧបាទានព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយកម្មភព ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយ
អាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិន
សង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(២០១) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអរូបភព ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាភព ពួកធម៌ណា មិន
សង្រ្គោះដោយចតុវេការភព ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឥន្ទ្រ-
បាទ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិន
សង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ

អសង្កប្បិកោ អសង្កប្បិកប្ប?

តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
 ជានុហិ អសង្កហិតា ។

[២០២] អសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ឯកវេកា-
 រកវេន យេ ធម្មា ជាតិយា យេ ធម្មា ជរាយ យេ
 ធម្មា មរណោន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្ក-
 ហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ជានុសង្ក-
 ហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកោយតនេន សត្តហិ
 ជានុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៣] មរិនេវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ជានុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ
 ជានុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៤] សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ
 ធម្មា ទោមនស្សេន យេ ធម្មា ឧបាទានេន យេ ធម្មា

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

ពួកធម៌នោះ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(២០២) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយអសញ្ញាភក្ត ពួកធម៌
ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយឯកវេការភក្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយ
ជាតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយជរា ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយមរណៈ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ
មិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។

(២០៣) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយបរិទេវៈ ដោយខន្ធ-
សង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុ-
សង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

(២០៤) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយសោភ ពួកធម៌
ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយទុក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយ
រោមនស្ស ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយ ឧបាទានៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សតិច្ឆដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មច្ឆដ្ឋានេន យេ
 ធម្មា ឈានេន យេ ធម្មា អប្បមត្តាយ យេ
 ធម្មា បញ្ចាហំ ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា បញ្ចាហំ
 ពលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ យេ
 ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មក្កេន យេ ធម្មា
 ដស្សេន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ
 យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា អធិមោក្ខេន យេ
 ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្គហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ធម្ហហិ ឯកាទសហាយតនេហិ
 សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២០៩) ចិត្តេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្គហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធម្ហហិ ឯកាទសហាយតនេហិ
 ឯកាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយសម្មប្បធាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឈាន ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
ឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា
មិនសង្រ្គោះដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមគ្គ
មានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយផស្សៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
សញ្ញា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយចេតនា ពួកធម៌ណា មិន
សង្រ្គោះដោយអធិហោក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមនសិការ
ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះ
ដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(២០៥) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយចិត្ត ដោយខន្ធសង្គហៈ
មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ
ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិន
សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

អសង្កហំគេន អសង្កហំគបទំ

(២០៦) កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុត្តម-
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិចារកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិចារកធម្ម-
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុចាទិដ្ឋានុចាទានិយេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សង្ខីលំដ្ឋសង្ខីលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អសង្ខីលំដ្ឋសង្ខីលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សវិតក្កសវិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អវិ-
 តក្កវិចារមត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បីតិសហគ-
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហគតេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្គហិតេន អសង្គហិតបទ

(២០៦) ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាភូសល ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាអភូសល ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
ពួកធម៌ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌ជាវិបាក ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មានវិបាក
ជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុបា-
ទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌សៅហ្មង ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តី
សៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មិនសៅហ្មង ទាំង
មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌
ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌ប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌
ប្រកបដោយសុខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយ
ទុក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ភាវនាយ បហាតព្វហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា នស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ភាវនាយ
 បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាចយ-
 តាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបចយតាមីហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សេត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសេត្តេ-
 ហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហក្កតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អប្បមាណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរិត្តា
 រម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហក្កតារម្មណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អប្បមាណារម្មណេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា ហីនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បណីតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា មក្ការម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កហេ-
 តុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កាធិបតីហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អតីតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបំណិក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ដែលគួរលះដោយការវិនា ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានហេតុគួរលះដោយការវិនា ពួកធម៌ណា
មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ដែលដល់នូវការសន្សំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយពួកធម៌ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
ពួកធម៌ជាប់សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ដល់នូវសភាព
ជាធំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ណា
មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍តូចឆ្មារ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយពួកធម៌ថោកទាប ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ថ្លៃថ្នូរ
ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌ណា
មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយពួកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មាន
មគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត

អសង្កហំពោធិ អសង្កហំតបទំ

អនាគតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អដ្ឋតារម្មណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តហិទ្ធារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អដ្ឋតតហិទ្ធារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន
 អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២០៧) សនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេ-
 ន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ
 ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២០៨) ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ពួកធម៌
 ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ណា
 មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
 ដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយ
 ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិន
 សង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ក្រាន្ត
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(២០៧) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការ
 ឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយ
 ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយ
 ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយ
 ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
 នោះ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

(២០៨) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អ-
សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ធមហិ ឯកានទសហា-
យតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២០៩) សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ហេតុសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេតុកេ-
ហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុ-
សម្បយុត្តេហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ន ហេតុហិ ធម្មេហិ សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោ-
ន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកាន ខន្ធន
ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២១០) អប្បដ្ឋយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អ-
សង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២០៩] ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ប្រកបដោយហេតុ
ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយហេតុ តែ
មិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកប
ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួក
ធម៌មិនមែនហេតុ ដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយខន្ធ-
សង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុ-
សង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២១០] ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ មិនមាន
បច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ មិនមានបច្ច័យតាក់
តែង ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ មិន
សង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំងនោះ

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ធមហិ ឯកោទសហាយតនេហិ
សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២០០) សនិទស្សនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សច្ចៈ-
ដិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិ-
តា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចតុហិ
ខន្ធមហិ ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២០២) រូបីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
ហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា
ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន
សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២០៣) អរូបីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា លោ-
កុត្តរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អ-
សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អសង្គហេតុន អសង្គហិតបទ

ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(២១១) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការ
ឃើញ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះ
ដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

(២១២) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានរូប ដោយ
ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយ
ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

(២១៣) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មិនមានរូប ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាលោកុត្តរ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិន
សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

អភិធម្មបិដកេ ពាក្យកថា

[២១៤] អាសវេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អាសវេហំ
 ចេវ សាសវេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា អាសវេហំ
 ចេវ អាសវសម្បយុត្តេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា ខន្ធ-
 សង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្វីហំ ខន្ធមហំ ឯកានុស-
 ហាយតនេហំ សត្តវសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[២១៥] អធាសវេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អា-
 សវសម្បយុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អាសវសម្ប-
 យុត្តេហំ ចេវ នោ ច អាសវេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា អាសវសម្បយុត្តេហំ អធាសវេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា
 តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកានុ ខន្ធន
 នុសហាយតនេហំ នុសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[២១៦] សញ្ញាជនេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(២១៤) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាអាសវៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាអាសវៈ ទាំង
 ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតន-
 សង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
 តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(២១៥) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មិនមានអាសវៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមានអាសវៈ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតន-
 សង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(២១៦) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាសញ្ញាជនៈ

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

កន្ថេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឌីយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា យោគេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា នីវរណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បរាមាសេហិ ចេវ បរាមជ្ជេហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ធម្ហ
 ឯកានុសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[២០៧] បរាមជ្ជេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរា-
 មាសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាស-
 វិប្បយុត្តេហិ អបរាមជ្ជេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សារម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា
 អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
 អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ធនុសហាយតនេហិ ធនុហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

អសង្កប្បំគេត អសង្កប្បំតប១

ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ជាគន្លឹះ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
 ដោយពួកធម៌ជាធុរៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ជាយោគៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ជានីវរណៈ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួក
 ធម៌ជាបរាមាសៈ ទាំងធម៌ដែលបរាមាសៈស្ថាបអវ្យាក្ខណ៍ ដោយ
 ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយ
 ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
 នោះ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(២១៧) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ដែលបរាមាសៈ
 មិនស្ថាបអវ្យាក្ខណ៍ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ ប្រកប
 ដោយបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តដោយពួកធម៌ប្រាសចាក
 បរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈមិនស្ថាបអវ្យាក្ខណ៍ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
 ដោយពួកធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្ត
 ដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

អភិធម្មបំជីកោ ធាតុកថា

(២០៨) អនាវម្ពុណោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 នោ ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិប្បយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិសំសដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសហ-
 ក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តានុបវរត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តាហិវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧទាទា-
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា
 អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
 អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន សត្តេហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

(២០៩) ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
 ហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា
 ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមិ ឯកាទសហាយ-
 នេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អវិជ្ជាបិដក ធាតុកថា

[២១៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មិនមាន
 អាម្មណ៍ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មិនមែនជាចិត្ត ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌មិនប្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួក
 ធម៌ដែលតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែល
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ខាងក្រៅ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាទុប្បាទ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិន
 សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[២១៩] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌គឺចិត្ត ដោយ
 ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
 នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

[២២០] ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហក្ខេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបវរិត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កេហេន អសង្កហិតា អាយតន-
 សង្កេហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កេហេន អសង្កហិតា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្វីហិ ខន្ធម្មា
 ឯកានិសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[២២១] អដ្ឋត្ថិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កេហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កេហេន អ-
 សង្កហិតា ធាតុសង្កេហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធម្មា ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[២២២] ឧទាទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្កប្បិកោ អសង្កប្បិកប្ប

[២២០] ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ ជាចេតសិក
 ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
 សង្កេតដោយពួកធម៌ដែលប្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្កេត
 ដោយពួកធម៌ ដែលប្រឡំ ទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
 សង្កេតដោយពួកធម៌ ដែលប្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយ
 នឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ដែលប្រឡំ ទាំងតាំង
 ឡើង ទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្កេតដោយ
 អាយតនសង្កហៈ មិនសង្កេតដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្កេតដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្កេតដោយខន្ធ ២
 អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២២១] ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ខាងក្នុង ដោយ
 ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្កេតដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្កេតដោយធាតុ-
 សង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
 មិនសង្កេតដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[២២២] ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ជាទុប្បាទាន

កំលេសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេហំ ថេវ
 សង្កិលេសិកេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេហំ
 ថេវ សង្កិលិដ្ឋេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេ-
 ហំ ថេវ កំលេសសម្បយុត្តេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អ-
 សង្កហិតា ជានុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហំ ធម្មេ-
 ហំ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្ធិហំ ខន្ធមហំ ឯកានុស-
 ហាយតនេហំ សត្តរសហំ ជានុហំ អសង្កហិតា ។

(២២៣) អសង្កិលេសិកេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា សង្កិលិដ្ឋេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេ-
 សម្បយុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋេហំ ថេវ
 នោ ច កំលេសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេ-
 សម្បយុត្តេហំ ថេវ នោ ច កំលេសេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា កំលេសវិប្បយុត្តេហំ អសង្កិលេសិកេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្វេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា

អភិធម្មប្បជីក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាតិលេស ពួកធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាតិលេស ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាតិលេស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាតិលេស ទាំងប្រកបដោយ
 តិលេស ដោយខ្លួនស្តីហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនស្តីហៈ
 មិនសង្រ្គោះដោយធាតុស្តីហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
 ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខ្លួន ២ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

(២២៣) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ មិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ដែល
 សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ដែលសៅ-
 ហ្មងហើយ តែមិនមែនជាតិលេស ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ពួកធម៌ប្រកបដោយតិលេស តែមិនមែនជាតិលេស ពួកធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយពួកធម៌ប្រាសចាកតិលេស ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ ដែលគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ដែលគួរលះដោយការវិនា

អសង្កតំពេន អសង្កតំបទំ

ឧស្សនេន បហាតត្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតារេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សប្បត្តិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មីតិ-
 សហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហគតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឱបេក្ខា សហគតេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ន កាមាវចេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 រូចាវចេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អរូចាវចេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អបរិយាបន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និ-
 យ្យានិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយតេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អនុត្តរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សរណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន អសង្កហិតា អា-
 យតនសង្គហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្គហេន អ-
 សង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្គហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតិហិ ខន្ធម្ហា
 កតិហាយតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អសង្កប្បិកោ អសង្កប្បិកោ

ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ មានហេតុគ្រប់ដោយស្រួលៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ មានហេតុគ្រប់ ដោយការវិនា
 ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ប្រកបដោយវិត្តៈ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតៈ
 ដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយ
 ពួកធម៌ប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ប្រកប
 ដោយសុខ ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ប្រកបដោយទុក្ខ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌មិនមែនជាតាមវិចារ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌វារុបាវចរ ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតៈ
 ដោយពួកធម៌វារុបាវចរ ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ជាអ-
 បរិយាបន្នៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ជាគ្រឿងចេញចាក
 វដ្តៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ មានសភាពទៀង ពួកធម៌
 ណា មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការវិវឌ្ឍន ពួកធម៌ណា
 មិនសង្កេតដោយពួកធម៌ប្រកបដោយសត្រូវ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិន
 សង្កេតដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្កេតដោយធាតុសង្កហៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្កេតដោយធម៌ទាំងនោះ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិន
 សង្កេតដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្កេតដោយធាតុសង្កហៈ ពួក
 ធម៌នោះ មិនសង្កេតដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។

តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

រូបញ្ច ធម្មាយតនំ ធម្មធាតុ ឥត្ថំ បុម្ភំ
 ជីវិតំ ធាមរូបំ ទ្វេ កវា ជាតិ ជរា មច្ចុ
 រូបំ អនារម្មណំ នោ ចិត្តំ ចិត្តេន វិប្បយុត្តំ
 វិសំសដ្ឋំ សមុដ្ឋានំ សហកុ អនុបវិត្តំ
 តាហិវំ ឧទាទា ទ្វេ វិសតិ ឯស នយោ សុតុន្ទោ ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេសោ

[២២២] រូបកូន្ទោ កតីហិ ខន្ធហិ កតី-
 ហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តោតិ ។
 នត្ថំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។ ចតុហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិច វិប្ប-
 យុត្តោ ។

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

ធម៌ទាំងនោះ មិនសង្កេតដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

ធម៌ ២២ គឺរូប ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ ឥតិទ្ធិនិយ ១
 បុរិសទ្ធិនិយ ១ ជីវិតិទ្ធិនិយ ១ នាមរូប ១ ភព ២ ជាតិ ១ ជរា ១
 មច្ចុ ១ រូប ១ ធម្មជាតិមិនមានអារម្មណ៍ ១ ធម្មជាតិមិនមែន
 ចិត្ត ១ ធម្មជាតិប្រាសចាកចិត្ត ១ ធម្មជាតិមិនច្រឡំដោយ
 ចិត្ត ១ ធម្មជាតិគាំងឡើងអំពីចិត្ត ១ ធម្មជាតិកើតជាមួយនឹង
 ចិត្ត ១ ធម្មជាតិប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ១ ធម្មជាតិខាងក្រៅ ១
 ទុបាទា ១ និយន្ត្រៈ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយ
 ប្រវត្តហើយ ។

ចប់ អសង្កហិកេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេស

(២២២) រូបកុន្ធ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
 ប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
 អាយតនៈគឺមនាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ
 គឺមនាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ គឺ វេទនាសញ្ញា សង្ខារ
 ក៏មាន ។

សម្មយោគវិប្បយោគបទទំនៀមសោ

[២២៥] វេទនាខន្ធលោ សញ្ញាខន្ធលោ សម្ពាវត្តន្ធលោ
 ភីហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ
 សម្មយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាត្វហិ
 វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២២៦] វិញ្ញាណក្ខន្ធលោ ភីហិ ខន្ធមហិ សម្ម-
 យុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាត្វហិ វិប្ប-
 យុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តោ ។

[២២៧] ចក្ខាយតនំ ។ បេ ។ ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ
 សម្មយុត្តន្តំ ។ នត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ចត្វហិ
 ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ វិប្បយុត្តំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តំ ។

សម្មយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេស

[២២៥] វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ ប្រកបដោយខន្ធ ព្យា-
 ភាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ គឺសញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ គឺរូបនិងនិព្វានក៏មាន ។

[២២៦] វិញ្ញាណក្ខន្ធ ប្រកបដោយខន្ធ ព្យា ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២២៧] ចក្ខុយតនៈ ។ វេ ។ ផោដ្ឋញ្ចយតនៈ ប្រកប
 ផៃរុប្បទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២២៨] មនាយតនេន ភីហិ ខន្ធហិ សម្បយុត្តំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ។
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តំ ។

[២២៩] ចក្កុធាតុ ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វធាតុ
 សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៣០] ចក្កុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។ មនោធាតុ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ភីហិ ខន្ធហិ សម្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយត-
 នេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(២២៨) មនាយតនៈ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២២៩) ចក្ខុធាតុ ។ បេ ។ ផោដ្ឋព្វធាតុ ប្រកបដែរឬទេ ។
មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

(២៣០) ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។ មនោធាតុ មនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្មយោគវិប្បយោគបទ្ធ

(២៣១) សម្មទយសន្ធិ មក្កសន្ធិ ភីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តិ
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តិ ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តិ ។

(២៣២) និរោធសន្ធិ ចក្កន្ទ្រិយំ ។ បេ ។
 កាយិន្ទ្រិយំ ឥន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ សម្មយុត្តិ ។
 នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តិ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តិ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តិ ។

(២៣៣) មនិន្ទ្រិយំ ភីហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តិ ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តិ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តិ ។

(២៣៤) សុខិន្ទ្រិយំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ

សម្មយោគវិប្បយោគបទ

[២៣១] សមទេយសច្ចំ មគ្គសច្ចំ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៣២] និរោធសច្ចំ ចក្ខុន្ទ្រិយ ។ វេ ។ កាយន្ទ្រិយ
ឥន្ទ្រិយ បុរិសន្ទ្រិយ ប្រកបដៃវប្បទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៣៣] មនិន្ទ្រិយ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៣៤] សុខន្ទ្រិយ ទ្រុតន្ទ្រិយ សោមនស្សន្ទ្រិយ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

នោមនស្សន្ទ្រិយំ ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តំ ។ កភីហិ
 វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

(២៣៥) ឧបេក្ខិទ្ទ្រិយំ ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
 នាយតនេន ធហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តំ ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តំ ។
 កភីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
 តនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

(២៣៦) សទ្ធិទ្ទ្រិយំ វិវិយទ្ទ្រិយំ សតិទ្ទ្រិយំ
 សមាធិទ្ទ្រិយំ បញ្ញាទ្ទ្រិយំ អនញ្ញតញ្ញស្សមីតិទ្ទ្រិយំ
 អញ្ញាទ្ទ្រិយំ អញ្ញាតាវិទ្ទ្រិយំ អវិជ្ជាបច្ចយា សទ្ធិរា
 ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

តោមនស្សិន្ទ្រិយ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន
 ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៣៥) ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៦ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
 មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

(២៣៦) សន្និទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ សត្តិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ
 បញ្ចន្ទ្រិយ អនពាតញ្ញាស្សម័ត្តិន្ទ្រិយ អញ្ចន្ទ្រិយ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយ
 សង្ខារទាំងឡាយ (កើតមាន) ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១

សម្មយោគវិប្បយោគបទំ

ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ
វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៣៧) សម្មាវច្ឆយា វិញ្ញាណំ តីហិ ខន្ធន
ហិ សម្មយុត្តំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតូហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

(២៣៨) សឡាយតនវច្ឆយា ផស្សោ តីហិ
ខន្ធន ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ សម្ម-
យុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្មយោគវិប្បយោគបទ

ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៣៧) វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ប្រកប
ដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌
ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៣៨) ផស្សៈ (កើតមាន) ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌
ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៣៩] ដស្សប្បច្ចយា វេទនា តីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ជាត្វហិ សម្មយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិច្ចិ
 សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិច្ចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[២៤០] វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា
 ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ចយា កម្មករោ តីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា សម្មយុត្តា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុ-
 យា កេហិច្ចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ជាតុយា កេហិច្ចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៤១] រូបករោ សម្មយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិច្ចិ ខន្ធហិ ន
 កេហិច្ចិ អាយតនេហិ តីហិ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៣៧] វេទនា (កើតមាន) ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ប្រកប
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤០] តណ្ហា (កើតមាន) ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទាន
(កើតមាន) ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ កម្មភព (កើតមាន) ព្រោះ
ឧបាទានជាបច្ច័យ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤១] រូបភព ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាស
ចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៣ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

[២២២] អរូបករោ នេវសញ្ញាណសញ្ញាករោ^(១)
 ចតុរោការករោ សម្បយុត្តោតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ
 វិប្បយុត្តោ ។ ឯកេន ខន្ធនេន ទសហាយតនេហិ
 សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២២៣] អសញ្ញាករោ ឯករោការករោ បរិ-
 នេរោ សម្បយុត្តោតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្ប-
 យុត្តោ ។ ចតុហិ ខន្ធនេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២២៤] សោកោ ទុក្ខំ នោមនស្សំ តីហិ ខន្ធនេ-
 ហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្ប-
 យុត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធនេន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

១ ឱ. នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនេរោ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៤២] អប្បកត នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកត ចតុរោការ-
 កត ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអា-
 យតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៣] អសញ្ញាកត ឯករោការកត បរិវេទៈ ប្រកបដែរឬ
 ទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាកចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៤] សេចក្តីសោក ទុក្ខ ទោមនស្ស ប្រកបដោយខន្ធ ៣
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៥] ឧទាយាសោ សតិប្បដ្ឋានំ សម្មប្ប-
 ធានំ ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សម្មយុត្តំ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តំ ។
 កភីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
 តនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេន-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៤៦] ឥទ្ធិនាទោ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តោ
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ សម្មយុត្តោ ។ កភីហិ វិប្បយុត្តោ ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២៤៧] ឈានំ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តំ ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តំ ។ កភីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៤៥] ឧបាយាសៈ សតិប្បដ្ឋាន សម្មប្បធាន ប្រកបដោយ
 ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៦] ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយខន្ធ ២ ក៏មាន ប្រកបដោយ
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៧] ឈាន ប្រកបដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១

សម្មយោគវិប្បយោគបទំ

ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯ-
កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

(២២៨) អប្បមញ្ញា មញ្ញំទ្រិយានិ មញ្ញំ ពលានិ
សត្តំ ពោជ្ឈន្តា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ភីហិ
ខន្ធម្ហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្ម-
យុត្តោ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តោ ។ កភីហិ វិប្ប-
យុត្តោ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

(២២៩) ដស្សោ ចេតនា មនសិការោ ភីហិ
ខន្ធម្ហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្ម-
យុត្តោ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តោ ។ កភីហិ វិប្ប-
យុត្តោ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១

និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៤៨) អប្បមញ្ញា ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧

មគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១

ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួក

ខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-

តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង

ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៤៩) ផស្សៈ ចេតនា មនសិការ ប្រកបដោយខន្ធ ៣

អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១

ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស

ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១

ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៥០] វេទនា សញ្ញា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
 នាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ សម្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្ប-
 យុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទ-
 សហាយតនេហិ ទសហិ ធាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥១] ចិត្តំ តីហិ ខន្ធហិ សម្បយុត្តំ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តំ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ធាត្វហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៥២] អធិមោក្ខោ តីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
 នាយតនេន ទ្វីហិ ធាត្វហិ សម្បយុត្តោ ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ ធាត្វហិ
 វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៥០] វេទនា សញ្ញា ប្រកបដោយខន្ធភ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
 មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[២៥១] ចិត្តប្រកបដោយខន្ធភ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៥២] អធិមោក្ខ (ការជឿស្រីប) ប្រកបដោយខន្ធភ អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ២ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធទ ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាក
 ខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្មយោគវិប្បយោគបទំ

[២៥៣] កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា
កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
សម្បយុត្តាធិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡាសហិ ធាតុហិ
វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៤] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា
ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៥] អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា
ធម្មា ឯកេន ខន្ធន សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ
វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ

សម្បយោគវិប្បយោគប្ប

[២៥៣] ពួកធម៌ជាអកុសល ពួកធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយ
 ខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាស
 ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏
 មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៥៤] ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ ប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៥៥] ពួកធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ប្រកបដោយ
 ខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
 មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ឯកាទសហំ ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៦] វិចាកា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
កតីហំ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
យតនេហំ ទសហំ ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៧] វិចាកធម្មធម្មា សន្តិលិង្គសន្តិលេសិ-
កា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហំ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ សោឡសហំ
ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៨] នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មា អនុចា-
ទិន្ទុចាទានិយា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហំ
វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហំ ន កេហិចិ
អាយតនេហំ បញ្ចហំ ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៥៦) ពួកធម៌វិបាក ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០

ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៥៧) ពួកធម៌មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ពួកធម៌ដែលសៅ-

ហ្មឺន ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មឺន ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមាន

ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០

ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ

ក៏មាន ។

(២៥៨) ពួកធម៌មិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា

ប្រក្រតី ពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិរលសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់

យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមាន

ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ

មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៥៧] អនុចាទិន្នានុចាទានិយា ធម្មា អសុខ្ខី-
 លីដ្ឋាសុខ្ខីលេសិកា ធម្មា សម្បយុត្តាភិ ។ នត្ថិ ។
 កត្តិហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦០] សវិតក្កសវិចារា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 សម្បយុត្តា^(១) ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កត្តិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯ-
 កេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ ធាតុ-
 ហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦១] អវិតក្កវិចារមត្តា ធម្មា បីតិសហគតា
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន សម្បយុត្តា^(១) ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កត្តិហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

១ ឧ. ម. ឥមេ ពាហំ ន ទិស្សន្តិ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

(២៥៩) ពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម
 មិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ពួកធម៌ដែលមិនសៅ-
 ហ្មឺន ទាំងមិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មឺន ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមាន
 ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិន
 មែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

(២៦០) ពួកធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ
 ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌
 ពួកខ្លះក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៦១) ពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ច្រឡំ
 ដោយបីតិ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៦២] អវិភត្តាវិចារា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។
នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
ន កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា វិប្ប-
យុត្តា ។

[២៦៣] សុខសហគតា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសយាយតនេហិ បណ្ណសហ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៤] ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា ឯកេន
ខន្ធន សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
យា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសយាយតនេហិ ឯកាទសហ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធា-
តុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៦២] ពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ ប្រកបដៃវប្ប
 ទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាស
 ចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែ
 ប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[២៦៣] ពួកធម៌ច្រឡំដោយសុខ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
 ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
 ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦៤] ពួកធម៌ច្រឡំដោយទរុបេកា ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
 ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
 ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

[២៦៥] ទស្សនេន បហាតត្វា ធម្មា ភាវនាយ
 បហាតត្វា ធម្មា ទស្សនេន បហាតត្វាហេតុកា ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតត្វាហេតុកា ធម្មា អាចយតាមីនោ
 ធម្មា អបចយតាមីនោ ធម្មា សេក្ខា ធម្មា អ-
 សេក្ខា ធម្មា មហក្កតា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។
 នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៦] អប្បមាណា ធម្មា បណីតា ធម្មា
 សម្មយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 នហិ ធាត្វហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៧] បរិត្តាវដ្តណា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។
 នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯ-
 កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្ប-
 យុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៦៥] ពួកធម៌គួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌គួរលះដោយ
 ភាវនា ពួកធម៌មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌មានហេតុគួរលះ
 ដោយភាវនា ពួកធម៌ដល់នូវការសន្សំ ពួកធម៌ដល់នូវការមិនសន្សំ ពួក
 ធម៌ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ដល់នូវ
 សភាពធំ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦៦] ពួកធម៌មានប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ដ៏ទុត្តម ប្រកប
 ដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 ប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ
 តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៦៧] ពួកធម៌មានការម្ស្នកប្លែក ប្រកបដែរឬទេ ។
 មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦៨] មហាគតារម្មណា ធម្មា អម្បមាណា-
 រម្មណា ធម្មា ហីនា ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា សម្ម-
 ត្តនិយតា ធម្មា មត្តារម្មណា ធម្មា មក្កហេតុកា
 ធម្មា មត្តាធិបតិនោ ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធនេន ទសហាយ-
 តនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៩] អនុប្បដ្ឋា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។
 នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
 ន កេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតូហិ វិប្ប-
 យុត្តា ។

[២៧០] អតីតារម្មណា ធម្មា អនាគតារម្មណា
 ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធនេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៦៨] ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌មាន
អារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ថោកទាប ពួកធម៌មានសភាពខុស
នឹងទៀង ពួកធម៌មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍
ពួកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌មានមគ្គជាអធិបតី ប្រកបដែរប្បទេ ។
មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦៩] ពួកធម៌មិនទាន់កើតឡើង ប្រកបដែរប្បទេ ។ មិន
មានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[២៧០] ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត ពួកធម៌មានអារម្មណ៍
ជាអនាគត ប្រកបដែរប្បទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្មយោគវិប្បយោគបទំ

[២៧១] បច្ចុប្បន្នារម្មណា ធម្មា អដ្ឋត្តារម្មណា
ធម្មា តហិទ្ធការម្មណា ធម្មា អដ្ឋត្តតហិទ្ធការម្មណា ធម្មា
សម្មយុត្តាភិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ជាត្វហិ
វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧២] សនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា អនិទស្ស-
នសប្បដិយា ធម្មា សម្មយុត្តាភិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ
វិប្បយុត្តា ។ ចត្វហិ ខន្ធទេហិ ឯកេនាយតនេន
សត្តហិ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯ-
កាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៣] ហេត្វ ធម្មា ហេត្វ ចេវ សហេតុកា ច ធម្មា
ហេត្វ ចេវ ហេតុសម្មយុត្តា ច ធម្មា តីហិ ខន្ធទេហិ ឯ-
កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តា ឯកេន
ខន្ធទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធទេន
ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯ-
កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

(២៧១) ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌មានអារម្មណ៍
 ខាងក្នុង ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ទាំងខាង
 ក្នុងទាំងខាងក្រៅ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៧២) ពួកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៧៣) ពួកធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយ
 ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៧២) សហេតុកា ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា
ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៧៥) សហេតុកា ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មា
ហេតុសម្បយុត្តា ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មា ន ហេតុ
សហេតុកា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយត-
នេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។
កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
តនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេន-
ាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៧៦) អប្បច្ចយា ធម្មា អសង្ខតា ធម្មា
សនិទស្សនា ធម្មា សប្បដិយា ធម្មា រូបិវោ ធម្មា
សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចត្វហិ
ខន្ធវិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្ប-
យុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុក

(២៧៤) ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ប្រកបដោយ
ហេតុ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៧៥) ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ
ពួកធម៌ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌មិនមែនហេតុ តែ
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៧៦) ពួកធម៌មិនមានបច្ច័យ ពួកធម៌មិនមានបច្ច័យភាគតែង
ពួកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌
មានរូប ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្មយោគវិប្បយោគបទំ

[២៧៧] លោកុត្តរា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។ នត្ថំ ។
កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៨] អាសវា ធម្មា អាសវា ចេវ សាសវា
ច ធម្មា អាសវា ចេវ អាសវសម្មយុត្តា ច ធម្មា
តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡ-
សហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៩] អនាសវា ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តា
អនាសវា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។ នត្ថំ ។ កតីហិ
វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨០] អាសវសម្មយុត្តា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៧៧] ពួកធម៌ជាលោកុត្តរ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមាន
ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៧៨] ពួកធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកប
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៩] ពួកធម៌មិនមានអាសវៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកអាសវៈទាំង
មិនមានអាសវៈ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយ-
តនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៨០] ពួកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកបដែរឬទេ ។

នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទស-
ហាយតនេហិ សោឡសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

[២៨០] អាសវសម្បយុត្តា ថេវ នោ ច អាសវា
ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ជាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោ-
ឡសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨២] សញ្ញាជនា ធម្មា កត្តា ធម្មា ឌីយា
ធម្មា យោកា ធម្មា នីវរណា ធម្មា បរាមាសា
ធម្មា បរាមាសា ថេវ បរាមជ្ជា ច ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា សម្បយុត្តា
ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតៈ
នៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតៈ ១ ធាតុ ១ នឹង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨១] ពួកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនអាសវៈ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨២] ពួកធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ជាគន្លះ ពួកធម៌ជា
 ឧបៈ ពួកធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ជានិវេណៈ ពួកធម៌ជាបរាមាសៈ ពួក
 ធម៌ជាបរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្លាបអង្ក្រែលហើយ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៣] អបរាមជ្ជា ធម្មា បរាមាសវិប្បយុត្តា
 អបរាមជ្ជា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ នហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៤] បរាមាសសម្បយុត្តា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[២៨៥] សារម្មណា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
 តនេហិ ទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៣] ពួកធម៌ដែលបរាមាសៈមិនស្ថាបអវ្ក្ក្កល ពួកធម៌ដែល
ប្រាសចាកបរាមាសៈទាំងបរាមាសៈមិនស្ថាបអវ្ក្ក្កល ប្រកបដែរឬទេ ។
មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៨៤] ពួកធម៌ប្រកបដោយបរាមាសៈ ប្រកបដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៥] ពួកធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ ប្រកបដែរឬទេ ។
មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៦] អនាមគ្គណា ធម្មា ចិត្តវិប្បយុត្តា ធម្មា
 ចិត្តវិសំសដ្ឋា ធម្មា ឧបាទា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។
 នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[២៨៧] ចិត្តា ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ សម្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ សម្ប-
 យុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ ទសហិ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៨] ចេតសិកា ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តា
 ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋា ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានា ធម្មា
 ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកុដោ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋស-
 ម្មដ្ឋានានុបវត្តិនោ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
 យតនេន សត្តហិ ជាត្វហិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៨៦] ពួកធម៌មិនមានអារម្មណ៍ ពួកធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ពួក
ធម៌ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ជាទុក្ខាទា ប្រកបដៃវប្បទេ ។ មិនមានទេ ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៧] ពួកធម៌គឺចិត្ត ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៨] ពួកធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌
ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំ ទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំ
ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំ ទាំងតាំងទាំង
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

និសហំ ជានុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ជានុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៨៩) អនុបាទិដ្ឋា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
កតីហំ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហំ ន កេហិចិ
អាយតនេហំ បញ្ចហំ ជានុហំ វិប្បយុត្តា ។

(២៩០) ឧបាទានា ធម្មា កិលេសា ធម្មា
កិលេសា ថេវ សង្កិលេសិកា ច ធម្មា កិលេសា
ថេវ សង្កិលិដ្ឋា ច ធម្មា កិលេសា ថេវ កិលេ-
សសម្បយុត្តា ច ធម្មា តីហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ជានុយា សម្បយុត្តា ឯកេន
ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។ កតីហំ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន
និសហាយតនេហំ សោឡុសហំ ជានុហំ វិប្បយុត្តា
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

(២៩១) អសង្កិលេសិកា ធម្មា កិលេសវិប្ប-
យុត្តា ធម្មា អសង្កិលេសិកា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៩] ពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[២៩០] ពួកធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ជាកិលេសទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ជាកិលេសទាំងសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ជាកិលេសទាំងប្រកបដោយកិលេស ប្រកបដោយខន្ធភាវយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៩១] ពួកធម៌មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ប្រាសចាកកិលេស ពួកធម៌មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ប្រកបដែរឬទេ ។

អភិធម្មបដិកេ ពាក្យកថា

នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
ន កេហិចិ អាយតនេហិ ធម៌ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ។

(២៩២) សន្តិលិង្គា ធម្មា កិលេសសម្មយុត្តា
ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡ្ហសហិ
ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៩៣) សន្តិលិង្គា ចេវ ឆោ ច កិលេសា ធម្មា
កិលេសសម្មយុត្តា ចេវ ឆោ ច កិលេសា ធម្មា
ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯ-
កេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡ្ហសហិ ជាត្វ-
ហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៩៤) ទស្សនេន បហាត្ថញ្ច ធម្មា ភាវនាយ
បហាត្ថញ្ច ធម្មា ទស្សនេន បហាត្ថញ្ចោតុកា ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

(២៩២) ពួកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ប្រកបដោយ
កិលេស ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៩៣) ពួកធម៌សៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌
ប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជាកិលេស ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ និងពួកធម៌ខ្លះ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៩៤) ពួកធម៌ ដែលគួររលះ ដោយទស្សនៈ ពួកធម៌
ដែលគួររលះ ដោយការវិនា ពួកធម៌មានហេតុគួររលះ ដោយទស្សនៈ

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

ការវាយ បហាតត្វហេតុកា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។
 នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡិសហិ ជាត្វ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

(២៩៥) សវិតក្កា ធម្មា សវិចារា ធម្មា ឯ-
 កេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ
 ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៩៦) អវិតក្កា ធម្មា អវិចារា ធម្មា សម្ប-
 យុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ឯកាយ ជាតុយា វិប្បយុត្តា ។

(២៩៧) សប្បវិតកា ធម្មា បីតិសហាគតា ធម្មា

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

ពួកធម៌មានហេតុគួរលះ ដោយការវិនា ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦

ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៩៥) ពួកធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ

ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ។ ប្រាស

ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏

មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៩៦) ពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ ពួកធម៌មិនមានវិចារៈ ប្រកប

ដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាស

ចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែ

ប្រាសចាកធាតុ ១ ។

(២៩៧) ពួកធម៌ប្រកបដោយប្រតិ ពួកធម៌ច្រឡំដោយប្រតិ

ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិច្ចិ សម្បយុត្តា ។ កត្តិហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិច្ចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៩៨) សុខសហគតា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិច្ចិ សម្បយុត្តា ។ កត្តិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯ-
កេន ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ បណ្ណសហិ ធាតុហិ
វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
ហិច្ចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៩៩) ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិច្ចិ សម្បយុត្តា ។ កត្តិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ ឯកាធនហិ ធាតុហិ វិប្ប-
យុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិច្ចិ
វិប្បយុត្តា ។

(៣០០) ន កាមាវចរា ធម្មា អបរិយាបដ្ឋា ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏
មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៩៨) ពួកធម៌ច្រឡំដោយសុខ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏
មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៩៩) ពួកធម៌ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏
មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣០០) ពួកធម៌ មិនមែនកាមាវចរ ពួកធម៌ជាអបរិយាបនៈ

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

អនុត្តរ ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ
វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០១] រូបាវចរ ធម្មា អរូបាវចរ ធម្មា
និយ្យានិកា ធម្មា និយតា ធម្មា សរណា ធម្មា
កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុ-
ហិ សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធន ធម្មាយតនេហិ សោឡាសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៣០២] វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធន
យេ ធម្មា សម្ពាសន្ធន យេ ធម្មា វិញ្ញាណ-
ក្កន្ធន យេ ធម្មា មនាយតនេន យេ ធម្មា

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការរើខ្លួន ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។
 ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែន
 ប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣០១] ពួកធម៌ជាវត្ថុបរ ពួកធម៌ជាអវត្ថុបរ ពួកធម៌ជា
 និយាមនិកៈ ពួកធម៌មានសភាពទៀង ពួកធម៌ប្រកបដោយសត្រូវ ប្រកប
 ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។
 ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងពួកធម៌ខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេស ។

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

[៣០២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារកុន្ធ ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណកុន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនាយតនៈ

អភិធម្មបិដកេ ជាតកថា

សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ^(១) យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា កតីហំ ខន្ធហំ កតីហាយតនេហំ កតីហំ
 ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា ចត្វហំ ខន្ធហំ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯ-
 កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហំចិ វិប្ប-
 យុត្តា ។

[៣០៣] ចត្តវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ បេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណធា-
 តុយា យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហំចិ ខន្ធហំ ន កេ-
 ហំចិ អាយតនេហំ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣០៤] មនិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយតនេន សត្តហំ ធាតុហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាសចាក
ខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ធម៌ទាំងនោះ ប្រាស
ចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣០៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនោធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ
មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ
ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[៣០៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនិទ្ធិន្ទិយ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌
ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយុត្តេស វិប្បយុត្តបទំ

[៣០៥] ឧបេក្ខិត្រ្ថិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហំចិ ខន្ធហំ ន កេហំចិ អាយតនេហំ បញ្ចហំ ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៦] សម្ពាស្សត្វយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា សន្មាយតនប្បត្វយា ជស្សេន យេ ធម្មា ជស្សប្បត្វយា វេទនាយ យេ ធម្មា ជស្សេន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា ចិត្តេន យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយតនេន សត្តហំ ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៧] អដិមោក្ខេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហំចិ ខន្ធហំ ន កេហំចិ អាយតនេហំ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[៣០៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទេវតាទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធ ណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាក ធាតុ ៥ ។

[៣០៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណ ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ ណា ប្រកបដោយវេទនា ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកប ដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកប ដោយសញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រកប ដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនសិការ ពួកធម៌ណា ប្រាស ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងពួកធម៌ខ្លះ ក៏មាន ។

[៣០៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណា មួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាក ធាតុ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣០៨] អនុក្ខេមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ
ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហំចិ ខន្ធហំ ន
កេហំចិ អាយតនេហំ បញ្ចហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៩] សវិតក្កសវិនារេហំ ធម្មេហំ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា ន កេហំចិ ខន្ធហំ ន កេហំចិ
អាយតនេហំ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣១០] ចិត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ចេត-
សិកេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហំ ធម្មេហំ យេ
ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហក្ខហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាធិបវិត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា

អភិធម្មបំណិក ធាតុកថា

(៣០៨) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយពួកធម៌ដែលប្រកបដោយ
អទុក្ខមស្តុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយ
ឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ
មិនមែនប្រាកដចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ
ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

(៣០៩) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
ប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំង
នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈ
ណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

(៣១០) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយ
ចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត

សម្បយុត្តោ វិប្បយុត្តបទំ

សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចត្វហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយតនេន សត្តហំ
 ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហំចំ វិប្បយុត្តា ។

[៣០០] សវិតក្កេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 សវិតារេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេ-
 ហំចំ ខន្ធហំ ន កេហំចំ អាយតនេហំ ឯកាយ
 ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣០២] ឧបេក្ខាសហគតេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា កត្តីហំ ខន្ធហំ កត្តីហាយតនេហំ
 កត្តីហំ ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា ន
 កេហំចំ ខន្ធហំ ន កេហំចំ អាយតនេហំ
 បញ្ចហំ ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តសម្មយុត្តរទនិទ្ទេស

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាសចាក
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
 មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[៣១២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រឡំដោយ
 ឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាស
 ចាកខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌ទាំងនោះ
 មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ
 ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ខន្ធោ ចតុរោ អាយតនញ្ចមេកំ
 ធាតុសុ សត្ត ទ្វេបិច ឥន្ទ្រិយតោ (១)
 តយោ បដិច្ច តថវិវ ជស្សបញ្ចមា
 អធិមុច្ចនា មនសី តិកេសុ តីណី
 សត្តន្តរា ទ្វេ ច មនេន យុត្តា
 វិតក្កវិចារណាយ ឧបេក្ខាយ ចាតិ (២) ។

សម្មយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

វិប្បយុត្តេន សម្មយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៣០៣] រូបក្ខន្ធទ្វេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា (៣)
 តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ
 កតីហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តាតិ ។ នត្ថំ ។

[៣០៤] វេទនាខន្ធទ្វេន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធទ្វេន
 យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធទ្វេន យេ ធម្មា វិញ្ញាណក្ខន្ធ-
 ទ្វេន យេ ធម្មា ។ បេ ។ សរណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អរណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា (៤)

១ ឱ. ឥន្ទ្រិយតោ ។ ២ ឱ. ឧបេក្ខនាយ ចាតិ ។ ៣-៤ ឱ. ឯត្ថន្តរេ តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ទិស្សន្តិ ។

អភិធម្មបដិក ធាតុកថា

ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ឥន្ទ្រិយ ២ បដិច្ច-
សមុប្បាទ ៣ ធម៌ទាំងឡាយមានផស្សៈជាគម្រប់ ៥ អធិ-
មោក្ខ មនសិការ ពួកធម៌ ៣ កងតិកៈទាំងឡាយ ពួក
ធម៌ ៧ នឹងធម៌ ២ កងចន្លោះ ប្រកបដោយចិត្ត ប្រកប
ដោយវិតកៈ វិចារៈ នឹងទម្រង់ ។

ចប់ សម្មយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

វិប្បយុត្តេន សម្មយុត្តបទនិទ្ទេស

[៣១៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបក្ខន្ធ ពួកធម៌ទាំងនោះ
ប្រកបដោយខន្ធច្បងនា អាយតនៈច្បងនា ធាតុច្បងនា ។ មិនមានទេ ។

[៣១៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកវិញ្ញាណក្ខន្ធ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកប
ដោយសត្រូវ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនប្រកបដោយសត្រូវ

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ
កតីហិ ធាត្វហិ សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។

វិប្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៣១៥] វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធន
យេ ធម្មា សម្ពាវក្ខន្ធន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាត្វហិ
សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនា-
យតនេស ភត្តហិ ធាត្វហិ សម្បយុត្តា ឯកេនា-
យតនេស ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣១៦] វិញ្ញាណក្ខន្ធន យេ ធម្មា មនាយ-
តនេស យេ ធម្មា ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
។ បេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
ធាតុយា យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេស ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស

ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
មិនមានទេ ។

ចប់ វិប្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស

[៣១៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារក្ខន្ធ ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ
ប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយ
ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយមនោយតនៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ
។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនោធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣០៧] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មគ្គស-
ច្ចេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន
ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិច្ច
សម្បយុត្តា ។

[៣០៨] មន្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
ភីហិ ខន្ធហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិច្ច សម្បយុត្តា ។

[៣០៩] សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិយេន
យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា នោ-
មនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ
ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិច្ច សម្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣១៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសមុទេយសច្ច ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយមគ្គសច្ច ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកប
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនិទ្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសុខិទ្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយទុក្ខិទ្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសោមនិស្សិទ្ធិយ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយខោមនស្សិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយ
ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទ

(៣២០) ឧបេក្ខិត្តិយេន យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
តីហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយតនេន ធម្មំ ធាតុហំ
សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហំចិ សម្បយុត្តា ។

(៣២១) សន្ធិត្តិយេន យេ ធម្មា វីរិយ៍ត្តិ-
យេន យេ ធម្មា សត្តិយេន យេ ធម្មា សមាធិត្តិ-
យេន យេ ធម្មា បញ្ញាត្តិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញ-
ស្សាមីត្តិយេន យេ ធម្មា អញ្ញត្តិយេន យេ ធម្មា
អញ្ញតាវិត្តិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
តីហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហំចិ សម្បយុត្តា ។

(៣២២) សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា

សម្មយុត្តេស សម្មយុត្តប្ប

[៣២០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបេក្ខន្ធិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ៦ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌
ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសទ្ធិន្ធិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយវិរិយន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសតិន្ធិយ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយសមាធិន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយបញ្ញាន្ធិយ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអនាគតពាស្សមីតិន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយអតីតន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអញ្ញាតាវិន្ធិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ

អវិជ្ជាបំណិកេ ធាតុកថា

សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា ភីហំ ខន្ធហំ សម្បយុត្តា ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហំចិ សម្បយុត្តា ។

(៣២៣) សន្មាយតនប្បច្ចយា ផស្សនេ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា ភីហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយតនេន
សត្តហំ ធាតុហំ សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហំចិ សម្បយុត្តា ។

(៣២៤) ផស្សប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា ភីហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយតនេន សត្តហំ
ធាតុហំ សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហំចិ សម្បយុត្តា ។

(៣២៥) វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានេន យេ ធម្មា កម្មកវេន
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣២៣) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ព្រោះសឡាយ-
តនៈ ជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣២៤) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ព្រោះផស្សៈជា
បច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកប
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣២៥) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយតណ្ហា ព្រោះវេទនាជា
បច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយកម្មភព ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ

សម្បយុត្តោ សម្បយុត្តប្ប

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តា ។

[៣២៦] សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ
 ធម្មា នោមនស្សេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ
 ខន្ធមិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២៧] ឧបាយាសេន យេ ធម្មា សតិច្ច-
 ជ្ជានេន យេ ធម្មា សម្មច្ច្រាជានេន យេ ធម្មា
 សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តប្ប

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន

ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣២៦) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសោក ពួកធម៌ណា

ប្រកបដោយទុក្ខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទោមនស្ស ពួកធម៌ណា

ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១

ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ

ក៏មាន ។

(៣២៧) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបាទានៈ ពួកធម៌ណា

ប្រកបដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសម្មប្បធាន ពួក

ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣

អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១

ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ជាតកថា

[៣២៨] ឥទ្ធិតាទេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា
ទ្ធិហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣២៩] ឈានេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ទ្ធិហិ
ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា សម្ម-
យុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ជានុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣០] អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ
ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា បញ្ចហិ តលេហិ យេ ធម្មា
សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិ-
កេន មក្កេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា សម្មយុត្តា
ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

អភិធម្មបំណិក ធាតុកថា

[៣២៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឥទ្ធិពុទ្ធ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ២ ក៏មាន ប្រកប
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឈាន ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌
ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអប្បមញ្ញ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមគ្គមានអង្គ ៨
ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយពួកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្មយុត្តេស សម្មយុត្តបទំ

[៣៣០] ដស្សន យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ
ធម្មា មនសីកាយេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ
ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ជានុហិ សម្ម-
យុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ជានុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣២] វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ យេ
ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ម-
យុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
សត្តហិ ជានុហិ សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៣] ចិត្តេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា
ភីហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ជានុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៤] អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា

សម្មយុត្តេន សម្មយុត្តប្ប

[ព្យា១១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនសិការ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ព្យា អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[ព្យា១២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយសញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ព្យា អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[ព្យា១៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ព្យា ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[ព្យា១៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ទ្ធិហិ ធាតុហិ សម្ម-
យុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៥] សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តហិ
ធម្មហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តហិ
ធម្មហិ យេ ធម្មា អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
សម្មយុត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ
ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
ខន្ធន សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៦] សវិតក្កសវិតារេហិ ធម្មហិ យេ
ធម្មា អវិតក្កវិចារមត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
បីតិសហគតេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា
ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ២ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១

ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយ
សុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏
មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយ
វិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែល
មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែល
ប្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ។

សម្មយុត្តោ សម្មយុត្តបទំ

[៣៣៧] សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន សម្មយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៨] ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតូហិ
 ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតូហិ
 ចេវ ហេតុសម្មយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ
 ធម្មា ភីហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយត-
 នេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៩] សហេតុកេហិ ចេវ ន ច ហេតូហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្មយុត្តេហិ ចេវ ន ច ហេ-
 តូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន ហេតូហិ សហេតុកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

សម្បយុត្តតេជ សម្បយុត្តប្ប

(៣៣៧) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយសុខ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
 ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៣៨) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌
 ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៣៩) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌មិនមែន
 ហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
 ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 និងធម៌ពួកខ្លះ ។

[៣៤០] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាស-
វេហិ ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវេហិ ចេវ អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធម្ហិ ឯកេនាយតនេន ឯកា-
យ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៤១] អាសវសម្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច
អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

[៣៤២] សញ្ញាជនេហិ កន្ធម្ហិ ឌីយេហិ
យោតេហិ ជីវេនេហិ បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា បរាមាសេហិ ចេវ បរាមជ្ជេហិ ច ធម្មេហិ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធម្ហិ ឯកេនាយតនេន

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

(៣៤០) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៤១) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយអា-
សវៈ តែមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ។

(៣៤២) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ជាគន្លឹះ
ជាឱយៈ ជាយោគៈ ជានិវេណៈ ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្ថាបអវ័ន្តល ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១

សម្មយុត្តេស សម្មយុត្តបទំ

ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តា ។

[៣៤៣] បរមាសសម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៤៤] ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ម-
 យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ
 ធម្មា ភីហិ ខន្ធន សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៤៥] ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋ-
 ហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហភូហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាធម្មវត្ថុហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

សម្បយុត្តន សម្បយុត្តប។

ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៤៣) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយ
បរាមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកប
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ។

(៣៤៤) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៤៥) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ដែលប្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រឡំ ទាំងតាំង
ឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រឡំ ទាំងតាំងឡើង
ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រឡំ ទាំង
តាំងឡើង ទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយត-
នេន សត្តហំ ធាតុហំ សម្បយុត្តា ។

(៣៤៦) ឧបាទានេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
កំលេសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេហំ ចេវ
សង្កំលេសំកេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេហំ
ចេវ សង្កំលំដ្ឋេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេហំ
ចេវ កំលេសសម្បយុត្តេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា តំហំ ខន្ធមំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហំចិ សម្បយុត្តា ។

(៣៤៧) សង្កំលំដ្ឋេហំ ចេវ នោ ច កំលេសេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសសម្បយុត្តេហំ ចេវ
នោ ច កំលេសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សវ៌តក្កេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា សវ៌ចារេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
សប្បតិកេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ប័តិសហតតេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

(៣៤៦) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាកិលេស
 ទាំងជាធម៌គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
 ជាកិលេស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
 ជាកិលេស ទាំងប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
 ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

(៣៤៧) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ
 តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយ
 កិលេស តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
 ដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួក
 ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ដែលប្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

(៣៤៨) សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ឧបេក្ខាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
កតីហិ ខន្ធមិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ជានុហិ
សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន សម្ប-
យុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

(៣៤៩) រូបក្ខន្ធន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ
ខន្ធមិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ជានុហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ តេ ធម្មា ចក្ខុហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយត-
នេន សត្តហិ ជានុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេស វិប្បយុត្តបទ

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌

ពួកខ្លះ ។

(៣៤៨) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយទេវេភិក្ខុ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយ-
តនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

វិប្បយុត្តេស វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

(៣៤៩) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥០] វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធន
 យេ ធម្មា សង្ខារត្ថន្ធន យេ ធម្មា វិញ្ញាណត្ថន្ធន
 យេ ធម្មា មនាយតនន យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហយតនេហំ ទសហំ
 ជានុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនន ឯកាយ
 ជានុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥១] ចក្ខុយតនន យេ ធម្មា ។ មេ ។
 ដោដ្ឋញ្ចយតនន យេ ធម្មា ចក្ខុជានុយា យេ
 ធម្មា ។ មេ ។ ដោដ្ឋញ្ចជានុយា យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហំ ខន្ធន ឯកេនាយតនន សត្តហំ ជានុហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនន ឯកាយ ជានុយា
 កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥២] ចក្ខុវិញ្ញាណជានុយា យេ ធម្មា
 ។ មេ ។ មនោជានុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
 ជានុយា យេ ធម្មា សមុទយសន្ធន យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៥០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិញ្ញាណខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនាយតនៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ យ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកដោងព្រាយតនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុធាតុ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកដោងព្រធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនោធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសមុទេយសច្ច ពួកធម៌ណា

វិប្បយុត្តេស វិប្បយុត្តបទំ

មក្កសង្ខេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហំ សោឡិសហំ ជានុហំ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហំចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៣] និរោធសង្ខេន យេ ធម្មា ចក្កុទ្ធិ-
 យេន យេ ធម្មា ។ បេ ។ កាយិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 ឥន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយតនេន សត្តហំ ជានុហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា
 កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៤] មនិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ ទសហំ ជានុហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា
 កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

ប្រាសចាកមគ្គសច្ច ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៥៣) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកនិរោធសច្ច ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកចក្ខុន្ទ្រិយ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកកាយន្ទ្រិយ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបុរិសន្ទ្រិយ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៥៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[៣៥៥] សុខិត្តិយេន យេ ធម្មា នុត្តិត្តិ-
 យេន យេ ធម្មា សោមនស្សិត្តិយេន យេ ធម្មា
 នោមនស្សិត្តិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
 ហិតិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៦] ឧបេក្ខិត្តិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិតិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៧] សុទ្ធិត្តិយេន យេ ធម្មា វិវិយិត្តិ-
 យេន យេ ធម្មា សត្តិត្តិយេន យេ ធម្មា សមា-
 ដិត្តិយេន យេ ធម្មា បញ្ចិត្តិយេន យេ ធម្មា
 អនញ្ញតញ្ញស្សមិត្តិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិត្តិយេន
 យេ ធម្មា អញ្ញតាវិត្តិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ
 យេ ធម្មា អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៣៥៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសុខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកទុក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកទោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៥៦) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

(៣៥៧) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសុទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិរិយន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសត្វិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសមាធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបញ្ញាធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកអនញ្ញាតញ្ញាស្សម័ត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 អញ្ញាធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអញ្ញាតាវិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារទាំងឡាយព្រោះអវិជ្ជា

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោឡិសហំ ជានុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៨] សម្មាសម្ពុទ្ធយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា
 សឡាយតនប្បទ្ធយា ជស្សេន យេ ធម្មា ជស្សប្បទ្ធយា
 វេទនាយ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ ទសហំ ជានុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៩] វេទនាបទ្ធយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
 តណ្ហាបទ្ធយា ឱទានានេន យេ ធម្មា កម្មកវេន
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយត-
 នេហិ សោឡិសហំ ជានុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេស វិប្បយុត្តប។

ជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៥៨) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវិញ្ញាណព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផស្សៈព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកវេទនាព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៥៩) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកតណ្ហាព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបាទានព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកកម្មភព ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាស
ចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៦០] រូបកវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិច
 ខន្ធមហិ ន កេហិច អាយតនេហិ ភីហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៣៦១] អសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ឯកវេ-
 ការកវេន យេ ធម្មា បរិទេវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វ-
 ហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
 ហិច វិប្បយុត្តា ។

[៣៦២] អរូបកវេន យេ ធម្មា នេវសញ្ញាធា-
 សញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ចតុវេការកវេន យេ ធម្មា
 សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ ធម្មា នោម-
 នស្មេន យេ ធម្មា ទុកាយាសេន យេ ធម្មា សតិ-
 ប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បធានេន យេ ធម្មា
 ឥន្ទ្រិទានេន យេ ធម្មា ឈានេន យេ ធម្មា អប្ប-
 មញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៣៦០) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបភព ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិន
មែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៣ ។

(៣៦១) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអសញ្ញាភព ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកឯកវេការភព ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៦២) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអរូបភព ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកនេវសញ្ញានាសញ្ញាភព ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចតុវេការភព ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីសាក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីទុក
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទោមនស្ស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបាយាសៈ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសម្មប្បធាន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥទ្ធិបាទ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឈាន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥន្ទ្រិយ ៥

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

បញ្ចាហិ ពលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ ពោជ្ឈន្តេហិ
 យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន អក្កេន យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡិសហិ
 ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធា-
 តុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៣] ដស្សន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ
 ធម្មា សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា
 ចិត្តេន យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
 ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៤] អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បន្ទុសហិ ធាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
 ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេស វិប្បយុត្តបទ

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពោជ្ឈង្គ ៧
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៦៣) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផស្សៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកមនសិការ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
 ប្រាសចាកខន្ធទ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាក
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៦៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអធិមោក្ខ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធទ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[៣៦៥] កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
 ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៦] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ ចន្ទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៧] អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបំណិក ធាតុកថា

(៣៦៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ជាអកុសល ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ជាអកុសល ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំង
នោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏
មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៦៦) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយសុខ-
វេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៦៧) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយអទុក្ខ-
មសុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៣៦៨] វិចារកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធនេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៩] វិចាកធម្មធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធនេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧០] នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុចាទិន្ទុចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា នកេហិចិ ខន្ធមិ នកេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

(៣៦៨) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាវិបាក ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
មាន ។

(៣៦៩) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តី
សៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៧០) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជាវិបាកទាំងមិន
មែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកប
ដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍
ដល់វុទ្ធាទាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈ ណាមួយ
ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[៣៧១] អនុទានិដ្ឋានុទានានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋាសន្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ នហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧២] សវិតក្កសវិតារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បន្ទុរសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៣] អវិតក្កវិតារមត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡ្ហសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៧១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ទាំងមិន
គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈ
ណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣៧២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាស
ចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ
មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រឡំដោយបីតិ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៣៧៤] អវិភក្កាវិចារេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ន កេហំចិ ខន្ធមំ ន កេហំចិ អាយត-
នេហំ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៥] សុខសហគតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ ចន្ទ្រ-
សហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៦] ឧបេក្ខាសហគតេហំ ធម្មេហំ យេ
ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ ឯកាទ-
សហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៧] ទស្សនេន បហាតព្វេហំ ធម្មេហំ យេ
ធម្មា ការវាយ បហាតព្វេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

(៣៧៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ ទាំង
មិនមានវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ
ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

(៣៧៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៧៦) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយឧបេក្ខា
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៧៧) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ ដែលគួរលះដោយ
ទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ ដែលមានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អាចយតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបច-
 យតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សេត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អសេត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហាត្ត-
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 នសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិច
 វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៨] អប្បមាលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បណីតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិច
 ខន្ធមិ ន កេហិច អាយតនេហិ នហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៩] បរិត្តាវត្តលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន នសហាយតនេហិ

អភិធម្មប្បដិក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានហេតុគួរលះដោយការវិនា ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគ្រឿងដល់នូវការសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រមាណមិនបាន ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដ៏ទុក្ខម ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ
 ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយ-
 តនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣៧៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានការម្ស្នាក់ក្នុងឆ្នាំ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១

វិប្បយុត្តោ វិប្បយុត្តបទំ

នសហំ ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨០] មហាត្តារម្ភុណោហំ ធម្មេហំ យេ
ធម្មា អប្បមាណាវម្ភុណោហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
ហំនេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតេហំ ធម្មេហំ
យេ ធម្មា សម្មត្តនិយតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
មក្ការម្ភុណោហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា មក្កហេតុកេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា មក្កាជិបតីហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ឯកេន ខន្ធន នសហាយតនេហំ សោឡសហំ
ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨១] អនុប្បន្នេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធនេហំ ន កេហិចិ អាយត-
នេហំ បញ្ចហំ ធាត្វហំ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨២] អតីតារម្ភុណោហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា

វិប្បបុត្តេន វិប្បយុត្តប្ប

អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៨០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់
នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិន
បាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ថោកទាប ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានមគ្គជា
អារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[៣៨១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើង
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាស
ចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែ
ប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[៣៨២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

អនាគតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡ្ហសេហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៣] បច្ចុប្បន្នារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អន្តរាត្ថារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តហិ-
 ទ្វារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អន្តរតហិទ្វា-
 រម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៤] សនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[ព្រះ ៧៨៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ដែលមានអារម្មណ៍ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[ព្រះ ៧៨៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយការ
ឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិន
ប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៣៨៥] ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេតុ-
 កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា សហេតុកេហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ
 ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ចេវ ន
 ច ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន ហេតុហិ សហេតុ-
 កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិច វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៦] អបច្ចយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សនិទស្សនេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 រូបីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិច វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេស វិប្បយុត្តបទ

(៣៨៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុទាំង
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុតែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជា
 ហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយ
 ហេតុតែមិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ
 ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៨៦) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានបច្ច័យ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានបច្ច័យភាគតែង ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ដែលប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
 មានរូប ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៨៧] លោកុត្តវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធមិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ធមិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៨] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ
ថេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ
ថេវ អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវសម្បយុត្តេហិ ថេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
តនេហិ សោឡ្ហសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៩] អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
សវិប្បយុត្តេហិ អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធមិ ន កេហិចិ អាយ-
តនេហិ ធមិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៨៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាលោកុត្តរ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធ
ណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាក
ធាតុ ៦ ។

[៣៨៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ដែលប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៨៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានអាសវៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនអាសវៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាក
ខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាស
ចាកធាតុ ៦ ។

វិប្បយុត្តោ វិប្បយុត្តបទំ

[៣៩០] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កន្លេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឡិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា យោគេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ជីវាលោហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បរាមាសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរា-
 មាសេហិ ចេវ បរាមជ្ជេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡិ-
 សហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩១] អបរាមជ្ជេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បរាមាសវិប្បយុត្តេហិ អបរាមជ្ជេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធមិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ធមិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩២] សារម្ពុលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចេតសីកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

(៣៩០) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាសំយោជនៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគន្លុះ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាធុយៈ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ជានីវេណៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ជាបរាមាសៈទាំងបរាមាសៈស្ថាបអវិជ្ជាហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
មាន ។

(៣៩១) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលបរាមាសៈមិនស្ថាប
អវិជ្ជាហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកបរាមាសៈ
ទាំងបរាមាសៈមិនស្ថាបអវិជ្ជាហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំង
នោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាស
ចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

(៣៩២) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងការម្ស្នាក់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយចិត្ត

ចិត្តសំសដ្ឋេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេស-
 មុដ្ឋានេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេសមុដ្ឋានស-
 ហក្ខហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេសមុដ្ឋានានុប-
 រិក្ខហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហំ ទសហំ ជានុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ជានុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩៣] អនាវម្ពុណេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 ចិត្តវិប្បយុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា ឧចានាធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហំ ខន្ធន ឯកេនាយតនេន សត្តហំ ជានុហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជានុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩៤] អនុចានិន្នេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធន ន កេហិចិ អាយត-
 នេហំ បញ្ចហំ ជានុហំ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលច្រឡំទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ដែលច្រឡំទាំងតាំងឡើងទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលច្រឡំទាំងតាំងឡើងទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

(៣៩៣) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានអារម្មណ៍
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលជា
 ឧបាទា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៩៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែន
 ប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

វិប្បយុត្តោ វិប្បយុត្តបទំ

[៣៧៥] ឧទាទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កំលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលំដ្ឋេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា កំលេសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា កំលេសេហិ ចេវ សង្កិលេសំគេហិ ច ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា កំលេសេហិ ចេវ សង្កិលំដ្ឋេហិ ច
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលំដ្ឋេហិ ចេវ នោ ច
 កំលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កំលេសេហិ ចេវ
 កំលេសសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កំ-
 លេសសម្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច កំលេសេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡសហិ ជាន្ទហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ជានុយា គេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៦] អសង្កិលេសំគេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កំលេសវិប្បយុត្តេហិ អសង្កិកំលេសំគេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន គេហិចិ ខន្ធមិ ន គេហិចិ
 អាយតនេហិ នហិ ជាន្ទហិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេស វិប្បយុត្តបទ

(៣៩៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាកិលេសទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាកិលេសទាំងសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាកិលេសទាំងប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ដែលប្រកបដោយកិលេសតែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

(៣៩៦) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរដល់នូវសេចក្តី
 សៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេសទាំងមិន
 គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួក
 ធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយ-
 តនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣៩៧] ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា ភេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ^(១)
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩៨] សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ស-
 វិតារហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទ-
 សហាយតនេហិ បន្ទុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩៩] អវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អវិ-
 តារហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធនេហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៩៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៩៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៩៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

វិប្បយុត្តេស វិប្បយុត្តបទំ

(៤០០) សម្មាសម្ពុត្តេសា ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 បិភិសហគតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហំ សោឡសហំ ធាតុហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

(៤០១) សុខសហគតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ បន្ទុសហំ
 ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

(៤០២) ឧបេក្ខាសហគតេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ
 ឯកាទសហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេស វិប្បយុត្តបទ

[៤០០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងពួកធម៌ខ្លះ
 ក៏មាន ។

[៤០១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រឡំដោយសុខ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៩ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤០២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤០៣] ន កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អបរិយាចន្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុត្តរេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ធមហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០៤] រូបាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អរូបាវច-
 រេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយ្យានិកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា និយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សរ-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធមហិ
 កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ធនហាយតនេហិ សោឡុ-
 សហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិញ្ញយុត្តេន វិញ្ញយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៤០៣) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជាតាមាវចរ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនអាចរើខ្លួន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំង
 នោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាស
 ចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

(៤០៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអូបាវចរ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាអូបាវចរ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគ្រឿងចេញ
 ចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានសភាពទៀង ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាសត្រូវ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួក
 ធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
 ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

សង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៤០៥] សមុទយសង្ខេទេន យេ ធម្មា បក្កសង្ខេទេន
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន សង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហេន សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា
 កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
 សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា វីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ធរសហាយតនេហិ ធរសហិ ធាតុ-
 ហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០៦] ឥត្ថិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិសិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន សង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហេន សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា
 កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
 សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ធាតុហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ

សង្ខហិតោនី សម្មយុត្តិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

(៤០៥) ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយសមុទយសច្ច ពួកធម៌
ណា សង្ខារដោយមគ្គសច្ច ដោយខន្ធសង្ខហៈ សង្ខារដោយអា-
យតនសង្ខហៈ សង្ខារដោយធាតុសង្ខហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកប
ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤០៦) ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយឥត្តន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា
សង្ខារដោយបុរិសន្ត្រិយ ដោយខន្ធសង្ខហៈ សង្ខារដោយអាយត-
នសង្ខហៈ សង្ខារដោយធាតុសង្ខហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ
ប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន

វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២០៧] សុខិត្តិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិត្តិយេន
យេ ធម្មា សោមនស្សិត្តិយេន យេ ធម្មា នោម-
នស្សិត្តិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន សង្គហិតា
អាយតនសង្គហេន សង្គហិតា ធាតុសង្គហេន សង្គ-
ហិតា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្ត-
ហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កភីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធា-
តុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២០៨] ឧបេក្ខិត្តិយេន យេ ធម្មា ខន្ធស-
ង្គហេន សង្គហិតា អាយតនសង្គហេន សង្គហិតា
ធាតុសង្គហេន សង្គហិតា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ភីហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤០៧) ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយសុខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
សង្រ្គោះដោយទុក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយសោមនស្សិន្ទ្រិយ
ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយទោមស្សិន្ទ្រិយ ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្រ្គោះ
ដោយអាយតនសង្គហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយ
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤០៨) ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ដោយខន្ធ-
សង្គហៈ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ
ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ២ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សង្កេតនៃ សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទ

កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
យតនេហិ បន្ទុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២០៩) សន្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិរិយន្ទ្រិយេន
យេ ធម្មា សត្តិទ្រិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្រិយេន
យេ ធម្មា បញ្ញាទ្រិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញញ្ញាស្សា-
មីតិទ្រិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្រិយេន យេ ធម្មា
អញ្ញាតាវិទ្រិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេន យេ ធម្មា សន្មាយតន-
ប្បច្ចយា ជស្សេន យេ ធម្មា វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ
យេ ធម្មា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានេន យេ ធម្មា
កម្មកវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន សង្កហិតា
អាយតនសង្កហេន សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន សង្ក-
ហិតា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

សង្គហំធន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទ

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤០៧) ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយសង្ខន្ធន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា
សង្រ្គោះដោយវិរិយន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយសត្តន្ត្រិយ ពួក
ធម៌ណា សង្រ្គោះដោយសមាធិន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយ
បញ្ញន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយអនត្តតញ្ញស្សមីត្តន្ត្រិយ ពួក
ធម៌ណា សង្រ្គោះដោយអញ្ញន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយ
អញ្ញតាវិន្តន្ត្រិយ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា
សង្រ្គោះដោយសង្ខារព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយ
ផស្សៈព្រោះសង្ខារយតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយតណ្ហា
ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយវេទនាព្រោះតណ្ហា
ជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយកម្មកត ដោយខន្ធសង្គហៈ
សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌
នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកប
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
តនេហិ ទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០០] បរិទេវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន
សង្គហិតា អាយតនសង្គហេន សង្គហិតា ធាតុសង្គ-
ហេន សង្គហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតី-
ហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តាតិ ។
នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០១] សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ
ធម្មា ទោមនស្សេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន
សង្គហិតា អាយតនសង្គហេន សង្គហិតា ធាតុសង្គ-
ហេន សង្គហិតា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
នាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្ប-
យុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤១០] ពួកធម៌ណា សង្ក្រាន្តដោយសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ដោយ
ខន្ធសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយធាតុ-
សង្កហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤១១] ពួកធម៌ណា សង្ក្រាន្តដោយសេចក្តីសោកស្តាយ
ពួកធម៌ណា សង្ក្រាន្តដោយសេចក្តីទុក្ខ ពួកធម៌ណា សង្ក្រាន្តដោយ
ទោមនស្ស ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្ក្រាន្តដោយអាយតនសង្កហៈ
សង្ក្រាន្តដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១

សង្កេតនៃ សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទំ

និសហាយតនេហិ និសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២០២) ឧទាយាសេន យេ ធម្មា សតិច្ច-
ដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មច្ច្រាជានេន យេ ធម្មា
អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ វិជ្ជាយេហិ យេ
ធម្មា បញ្ចហិ តលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ
ពោជ្ឈន្តេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន
មក្កេន យេ ធម្មា ជស្សេន យេ ធម្មា ចេតនាយ
យេ ធម្មា អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា មនសិការេន
យេ ធម្មា ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតូហិ
ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតូ-
ហិ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា សញ្ញា-
ជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា គន្ធដេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ឡិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា យោគេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ជីវរណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

សង្គហិតេន សម្មយុត្តរិប្បយុត្តបទ

អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤១២) ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយឧបាយាសៈ ពួកធម៌ណា
សង្រ្គោះដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយសម្មប្បធាន
ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយ
ឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះ
ដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ
ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយ
ចេតនា ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះ
ដោយមនសិការ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌
ណា សង្រ្គោះដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួក
ធម៌ណា សង្រ្គោះដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌
ណា សង្រ្គោះដោយធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយធម៌
ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះ
ដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះ
ដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជាគន្លះ
ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយធម៌ជាឧយៈ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះ
ដោយធម៌ជាលោតៈ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយធម៌ជានិវរណៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបាទានេហិ^(១)
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ សង្កិលេសិកេហិ ច
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ សង្កិលេដ្ឋ-
 ហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ
 កិលេសសម្មយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធ-
 សង្កហោន សង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិ-
 តា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ
 ខន្ធម្ហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សម្ម-
 យុត្តា ។ តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធម្ហិ ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ធរសហាយតនេហិ ធរសហិ ធាតុហិ វិប្ប-
 យុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

សង្កហិតេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាបរមាសៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាភិលេស ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាភិលេស ទាំងគួរដល់នូវសេវក្តីសៅហ្មង
 ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាភិលេស ទាំងសៅហ្មងហើយ ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាភិលេស ទាំងប្រកបដោយភិលេស
 ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយ
 ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ សង្គហិតេន សម្បយុត្តិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

សម្បយុត្តេជ សង្ខហិតសង្ខហិតបទនិទ្ទេសោ

[២០៣] វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញា-
 ខន្ធន យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធន យេ ធម្មា សម្ម-
 យុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេ-
 ហិ កតីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា តីហិ
 ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២០៤] វិញ្ញាណក្ខន្ធន យេ ធម្មា មនាយត-
 នេន យេ ធម្មា ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ បេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុយា យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ
 ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ
 ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាត្វហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

សម្បយុត្តេស សង្ខហិតាសង្ខហិតបទីទីទ្រេស

(៤១៣) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារខន្ធ ពួកធម៌
 នោះ សង្ខារដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
 ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិន
 សង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ។

(៤១៤) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយមនោយតនៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនោធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារ
 ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤០៥] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កសច្ចេន
 យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តិ-
 ហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយត-
 នេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤០៦] មនិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។
 ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤០៧] សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទោ-
 មនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
 តីហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ
 ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤១៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសមុទេយសច្ច ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយមគ្គសច្ច ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ
២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤១៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនិទ្រ្ទិយ ពួកធម៌នោះ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤១៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសុទ្ធិទ្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយទុក្ខទ្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសោមនស្សទ្រ្ទិយ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទោមនស្សទ្រ្ទិយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សម្បយុត្តេស សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

(២០៨) ឧបេត្តិទ្ធិន្ទ្រយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ សត្តហិ
 ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ
 ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

(២០៩) សទ្ធិន្ទ្រយេន យេ ធម្មា វិយិទ្ធិន្ទ្រយេន
 យេ ធម្មា សតិទ្ធិន្ទ្រយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្ធិន្ទ្រយេន
 យេ ធម្មា បញ្ញិទ្ធិន្ទ្រយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្ស-
 មីតិទ្ធិន្ទ្រយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្ធិន្ទ្រយេន យេ ធម្មា
 អញ្ញាតាវិទ្ធិន្ទ្រយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
 អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ការេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ
 ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ
 ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(២១០) សង្ការប្បច្ចយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា

សម្បយុត្តេស សង្គហិតាសង្គហិតប្ប

(៤១៨) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបេក្ខន្ធិយ ពួកធម៌នោះ
សង្ខេបដោយខន្ធភ អាយតនៈ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ខេបដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធប អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ។

(៤១៩) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខេបន្ធិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយវិវិធិន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសតិន្ធិយ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយសមាធិន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយបញ្ញន្ធិយ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអនញ្ញតតាស្សមីតិន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយអញ្ញន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអញ្ញតាវិន្ធិយ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារព្រោះអវិជ្ជា
ជាបច្ច័យ ពួកធម៌នោះ សង្ខេបដោយខន្ធប អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធប អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

(៤២០) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធហិ ឯកានុសហាយត-
នេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២០] សន្មាយតនប្បច្ចយា ជស្សេន យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហា-
យតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធនេន ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២២] ជស្សប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយត-
នេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២៣] វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានេន យេ ធម្មា កម្មភវេន
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

(៤២១) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈព្រោះសឡាយតនៈ
ជាបច្ច័យ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ។

(៤២២) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ
ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ។

(៤២៣) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយតណ្ហាព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយកម្មភព ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤

សម្បយុត្តេស សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២២] សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ ធម្មា
នោមនស្សេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
តីហិ ខន្ធន ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធន ទស-
ហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២៣] ឧបាយាសេន យេ ធម្មា សតិប្បដ្ឋានេន
យេ ធម្មា សម្មប្បធានេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា ធាតុហិ ខន្ធន ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២៤] ឥទ្ធិទានេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។

សម្បយុត្តេស សង្គហិតាសង្គហិតបទ

អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ខេបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤២៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសេចក្តីសោក ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទោមនស្ស
ពួកធម៌នោះ សង្ខេបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
សង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៤២៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទុក្ខាយាសៈ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសម្មប្បធាន ពួក
ធម៌នោះ សង្ខេបដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
សង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៤២៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឥទ្ធិបាទ ពួកធម៌នោះ
សង្ខេបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខេបដោយ

ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ឯកានុសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤២៧] ឈានេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ
 ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតូហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ
 ធនុសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤២៨] អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ
 វគ្គិយេហិ យេ ធម្មា បញ្ចហិ តលេហិ យេ ធម្មា
 សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិ-
 កេន មក្កេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចតូហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតូហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ទេន ធនុសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ
 អសង្កហិតា ។

[៤២៩] ជស្សេន យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ
 ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ចតូហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ
 ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបំណិក ធាតុកថា

ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(៤២៧) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឈាន ពួកធម៌នោះ
សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

(៤២៨) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមគ្គមានអង្គ
៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៤២៩) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនសិការៈ ពួកធម៌នោះ
សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌

សម្មយុត្តេស សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[៤៣០] វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ យេ
ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធន ទ្វីហា-
យតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣១] ចិត្តេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ
ធម្មា ភីហិ ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ
ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[៤៣២] អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធន ទ្វីហាយតនេហិ ភីហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បន្ទរសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សម្បយុត្តេស សង្គហិតាសង្គហិតបទ

"ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៣០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ពួកធម៌ណា

ប្រកបដោយសញ្ញា ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២

ធាតុ ៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២

អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៣១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះ

ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌

ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៣២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌នោះ

សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្រ្គោះដោយ

ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៤៣៣] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតក្កសវិតា-
 វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អវិតក្កវិចារមត្តហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា បីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាស-
 ហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ចត្វហិ ខន្ធមហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣៤] ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេ-
 តុហិ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយ-
 តនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៣៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួក
 ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែល
 ច្រឡំដោយទុក្ខ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៣៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌នោះ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌

សម្បយុត្តេស សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ឆាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(៤៣៥) សហេតុកេហិ ថេវ ន ច ហេត្វហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ថេវ ន ច
ហេត្វហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន ហេត្វហិ សហេតុ-
កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ឆាត្វាយា សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។
ចត្វហិ ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តសហិ
ឆាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(៤៣៦) អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវេហិ ថេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវេហិ ថេវ អាសវេសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធន
ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ឆាត្វហិ សង្កហិតា ។ ក-
ត្តហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
យតនេហិ សោឡសហិ ឆាត្វហិ អសង្កហិតា ។

សម្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបទ

ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៤៣៥) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
ដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌មិនមែន
ហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
ខ្លួន ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(៤៣៦) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួក
ធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៤៣៧] អាសវសម្បយុត្តហិ ថេវ នោ ច
អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សង្កហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធន-
ហិ ឯកាធសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[៤៣៨] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
កន្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឡិយេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា យោគេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ជីវន្តោហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា បរាមាសេហិ ថេវ បរាមជ្ឈេហិ ច ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធនេហិ
ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តិហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣៩] បរាមាសសម្បយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯ-
កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៣៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ

តែមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌នោះ សង្ខេបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១

ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ៤

អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៣៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌

ណា ប្រកបដោយធម៌ជាគន្លងៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាធិយៈ

ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌

ជានីវរណៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា

ប្រកបដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្ទាបអង្គដែលហើយ ពួកធម៌

នោះ សង្ខេបដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្ខេប

ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៣៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបរា-

មាសៈ ពួកធម៌នោះ សង្ខេបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

សម្បយុត្តេស សង្គហិតាសង្គហិតបទំ

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធមហិ ឯកោទស-
ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(២២០) ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធមហិ ឯកោទាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធមហិ ឯកោទសហាយតនេហិ
សត្តរសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(២២១) ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
ឯកោទាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ ក-
តីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធមហិ ឯកោទស-
ហាយតនេហិ ឯកោទសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(២២២) ទុច្ចាណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

សម្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបរ

មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខ្លួន ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[៤៤០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌នោះ
សង្រ្គោះដោយខ្លួន ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្រ្គោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខ្លួន ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៤១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំទាំងតាំង
ឡើងអំពីចិត្ត ធម៌ពួកណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំទាំងតាំងឡើង
ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំទាំង
តាំងឡើងទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខ្លួន ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្រ្គោះដោយខ្លួន ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៤៤២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌

កំលេសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេហំ ចេវ
 សង្កិលេសិកេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសេហំ
 ចេវ សង្កិលំដ្ឋេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំ-
 លេសេហំ ចេវ កំលេសសម្មយុត្តេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហំ ខន្ធហំ
 ទ្វីហាយតនេហំ ទ្វីហំ ធាត្វហំ សង្កហិតា ។ កត្តហំ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ
 សោឡសហំ ធាត្វហំ អសង្កហិតា ។

[២២៣] សង្កិលំដ្ឋេហំ ចេវ^(១) នោ ច កំ-
 លេសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា កំលេសសម្មយុត្តេ-
 ហំ ចេវ^(២) នោ ច កំលេសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 សវិតក្កេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សវិតារេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា សប្បវិតកេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា បីតិ-
 សហគតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សុខសហគតេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា កត្តហំ ខន្ធហំ
 កត្តហាយតនេហំ កត្តហំ ធាត្វហំ សង្កហិតា ។

១ ឧ. សង្កិលេសា ចេវ ។ ២ ឧ. កំលេសសម្មយុត្តា ចេវ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ណា ប្រកបដោយធម៌ជាតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាតិលេស
 ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាតិលេស
 ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាតិលេស
 ទាំងប្រកបដោយតិលេស ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
 តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៤៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ
 តែមិនមែនជាតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយ
 តិលេស តែមិនមែនតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
 ដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួក
 ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ
 ដោយសុខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយទេវតា
 ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទំ

តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកានុសហាយតនេហិ
 សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សម្មយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[២២២] រូបក្ខន្ធន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ
 កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តា ។
 តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តា ឯកេនាយត-
 នេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
 តនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អសង្គហិតេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទ

ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

ចប់ សម្មយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបទនិទ្ទេស ។

អសង្គហិតេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

(៤៤៤) ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយរូបកន្ធ ដោយខន្ធ-
សង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុ-
សង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២២៥] ធម្មាយតនេន យេ ធម្មា ធម្មជាតុយា
 យេ ធម្មា ឥត្ថិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិសិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា ជីវិតិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិញ្ញាណប្បច្ចយា
 នាមរូបេន យេ ធម្មា អសញ្ញាករេន យេ ធម្មា
 ឯករោការករេន យេ ធម្មា ជាតិយា យេ ធម្មា
 ជរាយ យេ ធម្មា មរណាន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្គហេន អសង្កហិតា ជាតុ-
 សង្គហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ
 សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ជាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២២៦] អរូបករេន យេ ធម្មា នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាករេន យេ ធម្មា ចតុរោការករេន យេ ធម្មា
 ឥន្ទ្រិយានេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្គហេន អសង្កហិតា
 អាយតនសង្គហេន អសង្កហិតា ជាតុសង្គហេន

អភិធម្មបំណង ធាតុកថា

(៤៤៥) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម្មាយតនៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម្មធាតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
ឥត្ថិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយបុរិស្ថិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
មិនសង្រ្គោះដោយជីវិត្ថិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយនាមរូប
ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអសញ្ញាកត
ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឯករោការកត ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយជាតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយជរា ពួកធម៌ណា មិន
សង្រ្គោះដោយមរណៈ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតន-
សង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយ
ខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

(៤៤៦) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអរូបកត ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាកត ពួកធម៌ណា មិន
សង្រ្គោះដោយចតុរោការកត ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឥទ្ធិបាទ
ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះ

អសង្កហំភេទ សម្មយុត្តវិជ្ជយុត្តបទំ

អសង្កហំតា តេ ធម្មា កតីហំ ខន្ធហំ កតី-
ហាយតនេហំ កតីហំ ធាតុហំ សម្មយុត្តាតិ ។
នត្ថិ ។ កតីហំ វិប្បយុត្តា ។ ចតុហំ ខន្ធហំ
ឯកេនាយតនេន សត្តហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

[២២៧] កុសលេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
អកុសលេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សុខាយ វេទ-
នាយ សម្មយុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ
វេទនាយ សម្មយុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តេហំ ធម្មេហំ
យេ ធម្មា វិចារកេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិចារក-
ធម្មធម្មេហំ យេ ធម្មា អនុចាទិន្នាទុចាទានិយេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា សង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា អសង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា សវិតក្កសវិចារេហំ ធម្មេហំ
យេ ធម្មា អវិតក្កវិចារមត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា

អសង្កហិតេន សម្បយុត្តិប្បយុត្តប ។

ដោយធាតុស្គ្តហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ
ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤៤៧) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយកុសលធម៌ ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយអកុសលធម៌ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
ធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែល
ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជា
វិបាក ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជា
ដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុប្បាទន ពួកធម៌ណា
មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅ-
ហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ទាំង
មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌
ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិន
សង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមវិតវិចារៈ ពួកធម៌ណា

បរិសេសហតតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហតតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហតតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា និស្សនេន បហាតត្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កាវណាយ បហាតត្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និស្សនេន
 បហាតត្វេហតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កាវណាយ
 បហាតត្វេហតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាច-
 យតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបចយតាមីហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សេស្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសេស្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហក្កតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អប្បមាលោហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា បរិត្តាម្ពលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហក្កតា-
 ម្ពលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អប្បមាលាម្ពលោហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហីនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បណីតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា សម្មត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
ដែលច្រឡំដោយទុក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលគួរ
លះដោយទេស្យនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលគួរលះ
ដោយការវិនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានហេតុគួរលះដោយ
ទេស្យនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានហេតុគួរលះដោយ
ការវិនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលដល់នូវការសន្សំ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា
មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយធម៌ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រមាណមិន
បាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមានការម្នាក់ក្នុងចន្លោះ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ថោកទាប ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយធម៌ទុក្ខម ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានសភាពខុស
នឹងទៀង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានសភាពត្រូវនឹងទៀង

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទំ

មក្ការម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កហេតុកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កាធិបតីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អតីតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនាគតារម្មណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា បច្ចុប្បន្នារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អជ្ឈតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តហិទ្ធា-
 រម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អជ្ឈតតហិទ្ធារម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេតុកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សហេតុកេហិ ចេវ ន ច ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ចេវ ន ច ហេតូហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ន ហេតូហិ សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន
 អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា
 កតីហិ ខន្ធមហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ
 សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ចត្វូហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន សត្តូហិ ធាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិច វិប្បយុត្តា ។

អសង្កហិតេន សម្បយុត្តវិញ្ញយុត្តបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌មានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍
 ជាអតីត ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌មានអារម្មណ៍ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌ប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌មិនមែនហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយខន្ធ-
 សន្តិហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសន្តិហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុ-
 សន្តិហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
 ប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាក
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២២៨) រូបីហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
 ហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា
 ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា តីហំ ខន្ធហំ
 សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហំ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហំ ធាតុហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២២៩) អរូបីហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា លោកុត្ត-
 រេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា អនាសវេហំ ធម្មហំ យេ
 ធម្មា អាសវ៌សម្មយុត្តេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា អាសវ៌-
 សម្មយុត្តេហំ ចេវ នោ ច អាសវេហំ ធម្មហំ យេ
 ធម្មា អាសវ៌វិប្បយុត្តេហំ អនាសវេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា
 អសញ្ញាជនិយេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា អកន្ធនិយេហំ
 ធម្មហំ យេ ធម្មា អនោយនិយេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា
 អយោគនិយេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា អនិវរណិយេហំ
 ធម្មហំ យេ ធម្មា អចរាមជ្ជេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៤៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានរូប ដោយ
 ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤៤៩] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មិនមានរូប ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជាលោកុត្តរ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌មិនមានអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រកប
 ដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ
 តែមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមានអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មិនជាប្រយោជន៍
 ដល់សញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលគន្លឹះមិនគប្បី
 ដោតក្រង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលឱយៈមិនគប្បីប្រព្រឹត្ត
 កន្លង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលយោគៈមិនគប្បីប្រព្រឹត្ត
 កន្លង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មិនជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលបរាមាសៈ មិនស្លាបអវិជ្ជា

អសង្កតិកោ សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទំ

បរាមាសសម្មយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាស-
 វិប្បយុត្តហិ អបរាមជ្ជេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សារម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិ-
 តា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
 អសង្កហិតា តេ ធម្មា កត្តិហិ ខន្ធម្ហិ កត្តិហា-
 យតនេហិ កត្តិហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
 កត្តិហិ វិប្បយុត្តា ។ ចត្វហិ ខន្ធម្ហិ ឯកេនាយ-
 តនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយត-
 នេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិច វិប្បយុត្តា ។

(៤៥០) អនាម្ពណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា នោ
 ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសហក្ខហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តានុបវិត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ពាហិរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧទានាហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតន-
 សង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា

អសង្កហំគេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបរាមាសៈ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រាសចាកបរាមាសៈទាំងបរាមាសៈមិនស្ថាប
 អង្គីលហើយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងអារម្មណ៍ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ
 មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន
 អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌
 ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាស
 ចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤៥០) ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនមានអារម្មណ៍
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនមែនចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
 ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលតាំងឡើងអំពី
 ចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ដោយខន្ធសង្កហៈ
 មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ

តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធម្ហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ
 ធាតុហិ សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធម្ហិ
 សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៥១) អនុចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អនុចាទានសម្បយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧចា-
 ទានសម្បយុត្តហិ ចេវ ធា ច ឧចាទានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ឧចាទានវិប្បយុត្តហិ អនុចាទានិយេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសន្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អសន្តិល្លដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេ-
 សសម្បយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សន្តិល្លដ្ឋេហិ
 ចេវ ធា ច កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១

ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស

ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១

ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤៥១) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមិនជាប្រយោជន៍ដល់វាបាទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយធម៌មិនមែនវាបាទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវាបាទាន តែមិនមែនវាបាទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រាសចាកវាបាទាន ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់វាបាទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា

អស្ច័រ្តកថា សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទំ

កំលេសសម្បយុត្តហិ ចេវ នោ ច កំលេសេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា កំលេសវិប្បយុត្តហិ អសង្ក្កេតេស្ថ-
 កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទិស្សនេន បហាតព្វេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតា-
 វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សប្បតិកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ប័តិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខ-
 សហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា រូចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អរូចាវចរេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបរិយាបន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 និយ្យនិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយតេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អនុត្តរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សរណេ-
 ហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កេតេហិ អសង្កេតា

អសង្កហំពេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទ

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិនគួរដល់នូវ
 សេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលគួរលះដោយការវិនា
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែល
 ច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយ
 ទុក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនមែនកាមាវចរ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាវុប្បាវចរ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ជាអវុប្បាវចរ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលមិន
 រាប់បញ្ចូលកងវដ្តៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាគ្រឿងចេញ
 ចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានសភាពទៀង ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលមិនអាចរើខ្លួន ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ប្រកបដោយសត្រូវ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះ

អភិធម្មបំណែក ធាតុកថា

អាយតនសង្កហន អសង្កហិតា ជាតុសង្កហន
 អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហា-
 យតនេហិ កតីហិ ជាតូហិ សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថំ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចតូហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយ-
 តនេន សត្តហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា^(១) ។

អសង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

(៤៩២) រូបកូន្ទេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ
 ជាតូហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ធហិ
 ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ជាតូហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ជាតូហិ អសង្កហិតា ។

១ ឧ. និគោ បរំ ត្រ្យត្យានំ រូបញ្ច ធម្មាយតនំ ធម្មធាតុ នត្ថី បុមំ ដីវិតំ នាមរូបំ ទ្វេ
 រាវា ជាតិ ជរា មច្ចុ រូបំ អនាម្មណំ នោ ចិត្តេន វិប្បយុត្តំ វិសំសង្កសមុដ្ឋានសហកុអនុប-
 វិវត្តំ ពាហិរំ ឧបាទា ទ្វេ វីសតិយោ ឯស នយោ សុពុទ្ធភិ ឥមេ បាវា ទិស្សន្តិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ

ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ៤ អាយតនៈ១ ធាតុ៧

ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ១ ធាតុ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ អសង្កហិតេន សម្មបុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេស

(៤៩២) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបក្ខន្ធ ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះ

ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ

សង្រ្គោះដោយខន្ធ៤ អាយតនៈ២ ធាតុ៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយ

ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ១ អាយតនៈ១០ ធាតុ១០ ។

វិប្បយុត្តេស សង្កហំតាសង្កហំតបទំ

[៤៩៣] វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធន
 យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធន យេ ធម្មា វិញ្ញាណក្ខ-
 ន្ធន យេ ធម្មា មនាយតនេន យេ ធម្មា ម-
 និទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ
 ខន្ធមិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា ឯ-
 កេន ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វ-
 ហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៤៩៤] ចក្ខាយតនេន យេ ធម្មា ។ បេ ។
 ដោជ្ឈញាយតនេន យេ ធម្មា ចក្ខុធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ បេ ។ ដោជ្ឈត្វធាតុយា យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមិ ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

[៤៥៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិញ្ញាណខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនាយតនៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកមន្ត្រីយ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធច្បង
 អាយតនៈច្បង ធាតុច្បង ។ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១១ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ច្បង ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៤៥៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកដោង្គញ្ចាយតនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវត្ថុធាតុ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកដោង្គព្វធាតុ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្ត
 ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ច្បង ។
 មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៥៥] ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា សោ-
 តវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា យានវិញ្ញាណធាតុយា
 យេ ធម្មា ដ៏វិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា កា-
 យវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា មេនាធាតុយា យេ
 ធម្មា មេនាវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចេត្វា បញ្ចហំ ខន្ធហំ
 ទ្វាទសហាយតនេហំ សត្តរសហំ ធាតុហំ សង្ក-
 ហំតា ។ កតីហំ អសង្កហំតា ។ ន កេហំចិ
 ខន្ធហំ ន កេហំចិ អាយតនេហំ ឯកាយ ធាតុយា
 អសង្កហំតា ។

[៤៥៦] ធិក្កុសច្ចេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចត្វហំ ខន្ធហំ ទ្វីហាយតនេហំ ទ្វីហំ
 ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កតីហំ អសង្កហំតា ។ ឯ-
 កេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ សោឡ្ហសហំ ធា-
 តុហំ អសង្កហំតា ។

[៤៥៧] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កុសច្ចេន
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៤៥៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកសោតវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកយាន-
វិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកជីវិតវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកកាយវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនោធាតុ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះ
និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយ-
តនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
ណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ១ ទេ ។

(៤៥៦) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទុក្ខសច្ច ពួកធម៌នោះ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៤៥៧) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសមុទយសច្ច ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកមគ្គសច្ច ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបរិ

វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ន កេហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៥៨] និរោធសច្ឆេន យេ ធម្មា ចក្កុន្ត្រិ-
 យេន យេ ធម្មា សោតិន្ត្រិយេន យេ ធម្មា ឃា-
 និន្ត្រិយេន យេ ធម្មា ជីវិន្ត្រិយេន យេ ធម្មា កា-
 យិន្ត្រិយេន យេ ធម្មា ឥន្ត្រិយេន យេ ធម្មា
 បុរិសិន្ត្រិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធមហិ ឆ្វិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ធនហាយតនេហិ ធនហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៥៩] មនិន្ត្រិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសុដ្ឋនំ ខន្ធតោ វេបេត្វា ឯកេន
 ខន្ធន ឯកាធនហាយតនេហិ ឯកាធនហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ
 ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតៗ

ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៥៨) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកនិរោធសច្ច ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកចក្ខុន្ត្រីយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសោត្តន្ត្រីយ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកយានីន្ត្រីយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកជីវិន្ត្រីយ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកកាយិន្ត្រីយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវត្ថុន្ត្រីយ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកបុរិសិន្ត្រីយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ៤ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៤៥៩) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនិន្ត្រីយ ពួកធម៌នោះ
វៀរវៃលង្វិនព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

(៤៦០) សុទ្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សោមនស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា នោមនស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហំ ខន្ធហំ ទ្វាទសហាយតនេហំ អដ្ឋាសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។ កតីហំ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហំ ន កេហិចិ អាយតនេហំ ន កាហិចិ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

(៤៦១) ឧបេក្ខិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហំ ខន្ធហំ ទ្វាទសហាយតនេហំ តេសហំ ធាតុហំ សង្កហិតា ។ កតីហំ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហំ ន កេហិ អាយតនេហំ បញ្ចហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

(៤៦២) សុទ្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិយិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សត្តិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សមាធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បញ្ញិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សាមិត្តិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៤៦០) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសុខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកទុក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកទោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៦១) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌នោះ
 វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
 ណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ៥ ទេ ។

(៤៦២) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសន្តិក្ខិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិរិយ្យិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសមាធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបញ្ញិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកអនញ្ញតញ្ញស្សមីត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអញ្ញិន្ទ្រិយ

វិប្បយុត្តេស សង្កហិកាសង្កហិកបទំ

អញ្ញាតាវិទ្រ្តិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
 អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា អសង្ខតំ ទទ្ធតោ វេចេត្វា បញ្ចហិ ទទ្ធមហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ទទ្ធមហិ ន កេ-
 ហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២៦៣) សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា
 សឡាយតនប្បច្ចយា ជស្សេន យេ ធម្មា ជស្សប្ប-
 ច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 អសង្ខតំ ទទ្ធតោ វេចេត្វា ឯកេន ទទ្ធន ឯកា-
 ទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
 តា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ទទ្ធមហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២៦៤) វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
 តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានេន យេ ធម្មា កម្មកវេន
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្ខតំ ទទ្ធតោ
 វេចេត្វា បញ្ចហិ ទទ្ធមហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបរ

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអញ្ញាតាវិន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 អវិជ្ជា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ពួកធម៌នោះ
 វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៦៣) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវិញ្ញាណ ព្រោះសង្ខារជា
 បច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផស្សៈ ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនា ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌នោះ
 វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

(៤៦៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកតណ្ហា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកកម្មភព ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជា
 អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២

អវិជ្ជាបិដកេ ធាតុកថា

អដ្ឋាសហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កតីហំ អសង្ក-
ហំតា ។ ន កេហំចិ ខន្ធហំ ន កេហំចិ អាយ-
តនេហំ ន កាហំចិ ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

(២២៥) ឧប្បត្តិកវេន យេ ធម្មា សញ្ញាកវេន
យេ ធម្មា បញ្ចកេការកវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា ចតុហំ ខន្ធហំ ទ្វីហាយតនេហំ តីហំ
ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កតីហំ អសង្កហំតា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ បន្ទាសហំ ធា-
តុហំ អសង្កហំតា ។

(២២៦) កាមកវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ចតុហំ ខន្ធហំ ទ្វីហាយតនេហំ បញ្ចហំ
ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កតីហំ អសង្កហំតា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ តេរសហំ ធាតុហំ
អសង្កហំតា ។

(២២៧) រូបកវេន យេ ធម្មា អសញ្ញាកវេន
យេ ធម្មា ឯកកេការកវេន យេ ធម្មា បរិនេ-
វេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហំ ខន្ធហំ

អភិធម្មប្បដិក ធាតុកថា

ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
មែនមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៦៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបបត្តិកត ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកសញ្ញាភកត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបញ្ចវេកាភកត ពួក
ធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិន
សង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៥ ។

(៤៦៦) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកកាមភកត ពួកធម៌នោះ
សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៥ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៣ ។

(៤៦៧) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបភកត ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកអសញ្ញាភកត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឯកវេកាភកត ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកការខ្សឹកខ្សួល ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធនេ នសហាយតនេហិ
នសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៦៨] អរូបកវេន យេ ធម្មា នេវ សញ្ញា-
នាសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ចតុវេការកវេន យេ
ធម្មា សោកេន យេ ធម្មា ធុកេន យេ ធម្មា
នោមនស្សេន យេ ធម្មា ឱចាយាសេន យេ ធម្មា
សតិប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បធានេន យេ ធម្មា
ឥន្ទ្រិចានេន យេ ធម្មា លាវនេន យេ ធម្មា អប្ប-
មញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា
បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ ពោជ្ឈន្តេហិ
យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មក្កេន យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា
បញ្ចហិ ខន្ធមិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
កេហិច ខន្ធមិ ន កេហិច អាយតនេហិ ន
កាហិច ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៤៦៨) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអរូបក៧ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកនេវេសញ្ញានាសញ្ញាក៧ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចតុវេការក៧ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទុក្ខ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកទោមនស្ស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបាយាសៈ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសត្វប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសម្មប្ប-
ធាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥទ្ធិបាទ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ឈាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌
នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយ
ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយ-
តនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៦៩] ដស្សន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា
 សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា ចិត្តន
 យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតូហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វូហិ ខន្ធមហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តូហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧០] អធិមោក្ខន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ
 ប្លាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។
 កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិ-
 ចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[៤៧១] កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ធមហិ ប្លាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតូហិ

អភិធម្មប្បដិក ធាតុកថា

[៤៦៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផស្សៈ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសញ្ញា ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកការធ្វើទុក្ខកងចិត្ត ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ ។

[៤៧០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអធិមោក្ខ ពួកធម៌នោះ
 វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយ-
 តនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ១ ទេ ។

[៤៧១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ជាតុសល ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ជាអតុសល ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពួកធម៌
 ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅ
 អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។

វិប្បយុត្តេស សង្កហំតាសង្កហំតបទំ

សង្កហំតា ។ កត្តិហំ អសង្កហំតា ។ ន កេហិច្ចិ
 ខន្ធហំ ន កេហិច្ចិ អាយតនេហំ ន កាហិច្ចិ
 ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

(២៧២) អព្យាកតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហំ ខន្ធហំ ទ្វីហាយតនេហំ
 ទ្វីហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កត្តិហំ អសង្កហំតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ សោឡសហំ
 ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

(២៧៣) អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិចារកេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វេមេត្វា បញ្ចហំ ខន្ធហំ ទ្វាទសហាយតនេហំ
 តេរសហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កត្តិហំ អសង្ក-
 ហំតា ។ ន កេហិច្ចិ ខន្ធហំ ន កេហិច្ចិ អាយតនេហំ
 បញ្ចហំ ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

វិប្បយុត្តេស សង្កហិតាសង្កហិតបទ

មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៧២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ពួកធម៌នោះ
សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៧៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយអនុត្ត-
មសុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាវិបាក ពួកធម៌នោះ វៀរ
លែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយ-
តនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុ ៥ ទេ ។

(៤៧៤) វិចារកធម្មធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កេលេដ្ឋ-
 សង្កេលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ
 ធម្មានុសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

(៤៧៥) នេវ វិចារកនវិចារកធម្មធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អនុចាទិន្ទ្រាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុចាទិន្ទ្រា-
 ទុចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសង្កេលេដ្ឋ-
 សង្កេលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធមហិ ធម្មានុសហាយតនេហិ អដ្ឋហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ធម្មានុសហាយតនេហិ ធម្មហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

(៤៧៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌សៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៧៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនវិបាក ទាំងមិន
 មែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ទាំងមិនគួរដល់
 នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤
 ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

វិប្បយុត្តោ សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[២៧៦] ឧបាទិដ្ឋនាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ឌីហាយ-
តនេហិ តីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
បន្ទាសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៧៧] អសង្កលិង្គសង្កលេសិកេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
ឌីហាយតនេហិ ឌីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
សោឡាសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៧៨] សវិតក្កសវិតារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចេត្វា
បញ្ចហិ ខន្ធហិ ធានសហាយតនេហិ សត្តាសហិ
ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ
ធាត្វាយ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបទ

(៤៧៦) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិ-
លេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់វេទបាទ
ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៥ ។

(៤៧៧) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ
តែគួរដល់បូរសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៤៧៨) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈទាំង
ប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅ
អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះ
ដោយធាតុ ១ ទេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៧៩] អវិភត្តាវិចារមតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហគ-
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 អសង្ខតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទស-
 ហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេ-
 ហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៨០] អវិភត្តាវិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយតនេហិ
 តីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បន្ទាសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៨១] ឧបេត្វាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា
 បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ តេរសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 បញ្ចហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៤៧៩) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
វិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌នោះ វៀវែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណា
មួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិន
សង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៨០) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមាន
វិចារៈ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ
១០ ធាតុ ១៥ ។

(៤៨១) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ពួក
ធម៌នោះ វៀវែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិន
សង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ៥
១៩ ។

វិប្បយុត្តេស សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៤៨២] និស្សនេន បហាតព្វហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្វហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 និស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អាចយតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបចយតាមីហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សេត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសេត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហក្កតេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមិ ឆ្វានិសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធមិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៨៣] នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តព្វហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា នេវ-
 ចយតាមីហិ នាបចយតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបទ

(៤៨២) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយភាវនា ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលដល់នូវការសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាបស់សេក្ខបុគ្គល
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វានជា
 អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ
 មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៨៣) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មាន
 ហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយភាវនា ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនមែនមិនដល់

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

នេវសេត្តាធាសេត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា បរិត្តេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វេហំ
 ខន្ធហំ ទ្ធិហាយតនេហំ ទ្ធិហំ ធាតុហំ សង្កហិតា ។
 កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហំ សោឡសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[២៨២] អប្បមាលោហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 បណ្ឌិតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វេហំ ខន្ធហំ ទ្ធិហាយតនេហំ អដ្ឋហំ ធាតុហំ
 សង្កហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហំ ទសហំ ធាតុហំ អសង្ក-
 ហិតា ។

[២៨៣] បរិត្តាវច្ឆាលោហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ច-
 ហំ ខន្ធហំ ទ្វាទសហាយតនេហំ ទ្វាទសហំ ធាតុ-
 ហំ សង្កហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ន កេហិច្ចំ
 ខន្ធហំ ន កេហិច្ចំ អាយតនេហំ ធម្មំ ធាតុហំ
 អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជាវេសសេក្ខ-
 បុគ្គលទាំងមិនមែនជាវេសសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 មានសភាពតូចតាវ ពួកធម៌នោះ សង្ខេបដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៤៨៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានប្រមាណមិនបាន
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ឥតម ពួកធម៌នោះ សង្ខេបដោយ
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ខេបដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្ខេបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៤៨៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍តូចតាវ
 ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
 សង្ខេបដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១២ ។ មិនសង្ខេប
 ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្ខេបដោយខន្ធណាមួយ មិន
 មែន មិនសង្ខេបដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្ខេប
 ដោយធាតុ ៦ ទេ ។

វិប្បយុត្តេស សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៤៨៦] មហាក្កតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អប្បមាណារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហីនេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្មត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្ការម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កហេតុកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា មក្កាធិបតីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិច
 ខន្ធមហិ ន កេហិច អាយតនេហិ ន កាហិច
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៨៧] មជ្ឈិមេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនិ-
 យតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចតុហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡាសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតប្ប

[៤៨៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់
នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិន
បាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ថោកទាប ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានសភាព
ត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
មានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅ
អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណា
មួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិន
សង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៨៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាកណ្តាល ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌មានសភាពមិនទៀង ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៤៨៨) ឧប្បន្នេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អនុ-
 ប្បន្នេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ឧប្បន្នេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា អតីតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អនា-
 គតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា បច្ចុប្បន្នេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា អដ្ឋតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា តា-
 ហំន្ទាធម្មេហំ យេ ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហំ ខន្ធនំ
 ទ្វីហាយតនេហំ អដ្ឋហំ ធាត្វហំ សង្កហំតា ។ កតីហំ
 អសង្កហំតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ
 ទសហំ ធាត្វហំ អសង្កហំតា ។

(៤៨៩) អតីតារម្មណេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 អនាគតារម្មណេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អដ្ឋតារម្ម-
 ណេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា តហំន្ទារម្មណេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ វេចេត្វា បញ្ចហំ ខន្ធនំ ទ្វាទសហា-
 យតនេហំ អដ្ឋារសហំ ធាត្វហំ សង្កហំតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៤៨៨) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើង ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលបម្រុងនឹងកើតឡើង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអតីត
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអនាគត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជា
 បច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាខាងក្នុង ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ
 ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនប្រកប
 ដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៤៨៩) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មាន
 អារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។

វិប្បយុត្តោ សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ន កាហិចិ ជានុហិ អសង្កហិតា ។

(២៩០) បច្ចុប្បន្នាវម្ពណោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អជ្ឈតតហិវាវម្ពណោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចេត្វា បញ្ចហិ
ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ ទ្វាទសហិ ជានុហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មា ជានុហិ
អសង្កហិតា ។

(២៩១) ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេ-
តុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ ថេវ សហេតុកេហិ
ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេតុកេហិ ថេវ ន ច
ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ ថេវ ហេតុ-
សម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្ប-
យុត្តេហិ ថេវ ន ច ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ន ហេតុហិ សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្ខារដោយខន្ធ
ណាមួយ មិនមែន មិនសង្ខារដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន
មិនសង្ខារដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៩០) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានការម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានការម្នាក់ខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ពួកធម៌
នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារ
ដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១២ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារដោយខន្ធនាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារ
ដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្ខារដោយធាតុ ៦ ទេ ។

(៤៩១) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយ
ហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ

វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេយ្យា
 ចត្វាហិ ខន្ធមិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធមិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៩២] អហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ហេតុវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន ហេតុអ-
 ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វាហិ ខន្ធមិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៩៣] អប្បច្ចយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សនិទស្សនេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា រូបីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា លោកុត្តរេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធមិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសុត្ថតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន
មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយធាតុ
ណាមួយឡើយ ។

(៤៩២) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានហេតុ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិន
មែនហេតុទាំងឥតហេតុ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៤៩៣) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានបច្ច័យ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានបច្ច័យភាក់តែង ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានរូប ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ជាលោកុត្តរ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៧២] លោកិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយត-
 នេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៧៣] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវ-
 សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
 សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
 អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាស-
 វវិប្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចត្វា
 ចក្កហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

អាយតនៈ ២ ធាតុ៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៤៧៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាលោកិយ ពួកធម៌
នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៤៧៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ
ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអា-
សវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះ
និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយ-
តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៩៦] សាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
សវវិប្បយុត្តេហិ^(១) ធម្មេហិ យេ ធម្មា សាសវេហិ
ចេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវ-
វិប្បយុត្តេហិ ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយតនេហិ
ទ្វីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៩៧] អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
សវវិប្បយុត្តេហិ អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយត-
នេហិ អដ្ឋហិ^(២) ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៩៨] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
តន្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឌីយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

១ ឱ. អាសវវិប្បយុត្តេហិ ។ ២ ឱ. អដ្ឋាសហិ ។

អភិធម្មប្បដិក ធាតុកថា

[៤៩៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង

អាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ តែមិនមែនជា
អាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៩៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានអាសវៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមានអាសវៈ
ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិន
សង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ។

[៤៩៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគន្លឹះ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាឱយៈ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

យោគេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា នីវរណេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា បរាមាសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 បរាមាសសម្បយុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា បរាមា-
 សេហំ ចេវ បរាមជ្ជេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចត្វា
 បញ្ចហំ ខន្ធមហំ ទ្វាទសហាយតនេហំ អដ្ឋាសហំ
 ធាតុហំ សង្កហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហំចិ ខន្ធមហំ ន កេហំចិ អាយតនេហំ ន
 កាហំចិ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

(២៧៧) បរាមជ្ជេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា បរាមា-
 សវិប្បយុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា បរាមជ្ជេហំ ចេវ
 នោ ច បរាមាសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា បរាមាស-
 វិប្បយុត្តេហំ បរាមជ្ជេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចតុហំ ខន្ធមហំ ទ្វីហាយតនេហំ ទ្វីហំ
 ធាតុហំ សង្កហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហំ សោឡាសហំ
 ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ជានីវេណៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាបរមាសៈ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយបរមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជា
 បរមាសៈ ទាំងបរមាសៈស្លាបអង្គ្រលហើយ ពួកធម៌នោះ វៀរលែង
 ព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយ-
 តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៩៩) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលបរមាសៈស្លាប
 អង្គ្រលហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកបរមាសៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលបរមាសៈស្លាបអង្គ្រលហើយ តែមិន
 មែនបរមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកបរមាសៈ
 តែបរមាសៈស្លាបអង្គ្រលហើយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥០០] អបរាមជ្ជេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរា-
 មាសវិប្បយុត្តេហិ អបរាមជ្ជេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទ្ធិហាយតនេហិ
 អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៥០១] សារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាទុបវិត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ
 វេចត្វា ឯកេន ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ
 ឯកាទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ
 អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

(៥០០) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលបរាមាសៈមិនស្អាប
អង្គុលហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកបរាមាសៈ
ទាំងបរាមាសៈមិនស្អាបអង្គុលហើយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៥០១) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងការម្នាក់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ដែលច្រឡំទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
ច្រឡំទាំងតាំងឡើងទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ដែលច្រឡំទាំងតាំងឡើងទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌នោះ វៀរ
លែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៥០២] អនាវច្ឆុណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិសំសង្កេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អនុទានិន្ទេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធទេហិ ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ឆាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 នសហាយតនេហិ នសហិ^(១) ឆាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៣] ឧទានិន្ទេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធទេហិ ទ្ធិហាយតនេហិ
 ត្តហិ ឆាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន នសហាយតនេហិ បន្ទាសហិ ឆាត្វ-
 ហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៤] ឧទានានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ក្កិ-
 លេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ក្កិលេសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

១ ឧ. បណ្ណាសហិ ។

វិប្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបទ

(៥០២) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានអារម្មណ៍ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ដែលមិនប្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាទុបាទា ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៥០៣) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិ-
លេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

(៥០៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាទុបាទាន ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មង
ហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌

កំលែសេហ៍ ថេរ សង្ក័លសិកេហ៍ ច ឆម្មេហ៍
 យេ ឆម្មា កំលែសេហ៍ ថេរ សង្ក័លិដ្ឋេហ៍ ច
 ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា សង្ក័លិដ្ឋេហ៍ ថេរ ឆេ ច
 កំលែសេហ៍ ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា កំលែសេហ៍
 ថេរ កំលែសសម្បយុត្តេហ៍ ច ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា
 កំលែសសម្បយុត្តេហ៍ ថេរ ឆេ ច កំលែសេហ៍
 ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា វិប្បយុត្តា តេ ឆម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ វេយ្យា បញ្ចហិ ខន្ធម្ហា ឆ្វាទសហាយ-
 តនេហិ អដ្ឋាសហិ ឆាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធម្ហា ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ន កាហិចិ ឆាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៥] សង្ក័លសិកេហ៍ ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា
 អសង្ក័លិដ្ឋេហ៍ ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា កំលែសវិប្ប-
 យុត្តេហ៍ ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា សង្ក័លសិកេហ៍ ថេរ
 ឆេ ច កំលែសេហ៍ ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា កំលែ-
 សវិប្បយុត្តេហ៍ សង្ក័លសិកេហ៍ ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ណា ប្រាសចាកធម៌ជាកិលេសទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ជាកិលេសទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាកិលេសទាំងប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌នោះ
 វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយ-
 តនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥០៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌គួរដល់នូវសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេស តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង

វិប្បយុត្តេស សង្កហិតសង្កហិតបទំ

វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធមហិ ទ្ធិហាយត-
នេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោ-
ឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៦] អសង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
កិលេសវិប្បយុត្តហិ អសង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធមហិ
ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៧] ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ការិយាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ការិយាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា
បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្ធិទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ២ ។ មិន
សង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៥០៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅ-
ហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិន
គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ៤ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៥០៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយការវិនា ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ពួកធម៌នោះ វៀរលែង
ព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ពាក្យកថា

ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(៥០៨) ន ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា ន ភាវនាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ន ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ទេហិ
ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
សោឡាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(៥០៩) សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតា-
រេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្ក-
តំ ខន្ទតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហា-
យតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

(៥១០) សប្បីតិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥០៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរលះដោយការវិនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយការវិនា ពួកធម៌នោះសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥០៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ១ ទេ ។

[៥១០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

បីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខស-
 ហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទ-
 សហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៥០០] ឧបេក្ខាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ តេរាសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៥០២] កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បរិយាបន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សឧត្តរេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធមហិ

វិប្បយុត្តេស សង្គហិតាសង្គហិតបទ

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥១១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយទរបេត្តា
 ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុ ៥ ទេ ។

[៥១២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាតាមាវចរ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ប្រកបដោយការរើខ្លួន ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៣] ន កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អថរិយាចន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុត្តរេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ
 ខន្ធមិ ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៤] រូចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អរូ-
 ចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយ្យានិកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សរណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ខន្ធតោ វេចេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមិ ប្លាទ-
 សហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៥១៣) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនកាមាវចរ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ដែលមិនអាចរើខ្លួន ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៥១៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអូបាវចរ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ជាអរូបាវចរ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគ្រឿងចេញ
ចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ប្រកបដោយសត្រូវ ពួកធម៌នោះ រៀរលងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណា
មួយ មិនមែន មិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិន
សង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥១៥] ន រូចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន
 អរូចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនិយ្យានិកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អសរណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា កត្តិហិ ខន្ធម្មេហិ កត្តិហាយតនេហិ
 កត្តិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា ចត្វហិ
 ខន្ធម្មេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កត្តិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធនេ នសហា-
 យតនេហិ សោឡិសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។
 ធម្មាយតនំ ធម្មធាតុ អថ ជីវិតំ ធាមរូបំ
 សឡាយតនេជាតិយោ ជរា មរណំ ទ្វេ ច តិកេ ន

លព្ភរេ^(១)

បឋមន្តរេ សត្ត តោច្ឆកេ នស

អបរន្តេ^(២) ចុទ្ធស ធម្មេ មត្តកេ^(៣)

ឥច្ឆេតេ សត្តចត្តាឡិសធម្មា

សម្មាសម្ពុទ្ធនេ ច លព្ភន្តិ មោយបុច្ឆកេន ចាតិ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

ធាតុកថាបករណំ សមត្ថំ ។

១ ឱ. ធម្មាយតនំ ធម្មធាតុ ជីវិតត្ថាម ឆលាភិ ជាតិយោ ជរា មរណំ ទ្វេ ជាតិកេ
 ន លព្ភរេតិ អយំ ភាថា ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អបរន្តេន ។ ៣ ឱ. បឋមកេ ។

វិប្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបទ

[៥១៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 មិនទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ មិនប្រកបដោយសត្រូវ ពួក
 ធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
 ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិន
 សង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ។

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ ជីវិត ១ នាមរូប ១

សឡាយតនៈ ១ ជាតិ ១ ជរា ១ មរណៈ ១ និន័

ធម៌ ២ តែមិនមានកងតិកៈឡើយ

ធម៌ ៧ មានកងចន្លោះជាដំបូង ធម៌ ១០ មានកង

គោច្ឆកៈ ធម៌ ១៤ មានកងចន្លោះខាងចុង ធម៌ ៦ មាន

កងទីបំផុត ធម៌ ៤៧ នេះ រមែងមានដោយសមុច្ឆេទ

ផង ដោយមោឃបច្ចកៈផង ។

ចប់ វិប្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបទនិទ្ទេស ។

ចប់ ធាតុកថាបករណៈ ។

អភិធម្មបិដកេ បគ្គលប្បព្វាតិ

និមោ តស្ស ភក្កវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ឧទ្ទេសវិរោ

[១] ធម្មញ្ញតិយោ ខន្ធប្បព្វាតិ អាយតនប្បញ្ញតិ ធាតុប្បព្វាតិ សច្ចប្បព្វាតិ វេទ្យប្បព្វាតិ បគ្គលប្បព្វាតិ ។

ខន្ធប្បព្វាតិ

[២] កត្តាវតា ខន្ធនំ ខន្ធប្បព្វាតិ ។ យាវតា បញ្ចក្ខន្ធវា រូបក្ខន្ធវា វេទនាខន្ធវា សញ្ញាខន្ធវា សង្ខារក្ខន្ធវា វិញ្ញាណក្ខន្ធវា ឯត្តាវតា ខន្ធនំ ខន្ធប្បព្វាតិ ។

អាយតនប្បព្វាតិ

[៣] កត្តាវតា អាយតនានំ អាយតនប្បញ្ញតិ ។ យាវតា ឆ្វាទសាយតនានំ ចក្ខុយតនំ រូបាយតនំ សោតាយតនំ សង្កាយតនំ យានាយតនំ

អភិធម្មប័ដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សូមមេស្តា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

ឧទេសវារៈ

[១] បញ្ញត្តិ ៦^(១) គឺ ខន្ធប្បញ្ញត្តិ ១ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ១ ធាតុប្បញ្ញត្តិ ១ សច្ចប្បញ្ញត្តិ ១ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ ១ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ១ ។

ខន្ធប្បញ្ញត្តិ

[២] ខន្ធប្បញ្ញត្តិ របស់ខន្ធចាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។
ខន្ធ ៥ គឺ រូបកុដ្ឋ ១ វេទនាខន្ធ ១ សញ្ញាខន្ធ ១ សង្ខារកុដ្ឋ ១ វិញ្ញាណកុដ្ឋ ១ មានប្រមាណប៉ុនណា ខន្ធប្បញ្ញត្តិ របស់ខន្ធចាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

អាយតនប្បញ្ញត្តិ

[៣] អាយតនប្បញ្ញត្តិ របស់អាយតនៈចាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។ អាយតនៈ ១២ គឺ ចក្ខុយតនៈ ១ រូបាយតនៈ ១ សោតាយតនៈ ១ សង្ខាយតនៈ ១ ឃានាយតនៈ ១

១ ប្រែថា “ ការតែងតាំង, ការប្រកាស, ការតាំងទុក, ការដាក់ចុះ ” ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កន្ទាយតនំ ជីវ្ហាយតនំ រសាយតនំ កាយាយតនំ
 ដោជ្ជញាយតនំ មនាយតនំ ធម្មាយតនំ ឯត្តាវតា
 អាយតនានំ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ។

ធាតុប្បញ្ញត្តិ

[២] ក៏ត្តាវតា ធាតុនំ ធាតុប្បញ្ញត្តិ ។ យាវតា
 អដ្ឋាវស ធាតុយោ ចក្កធាតុ រូបធាតុ ចក្កវិញ្ញាណ-
 ធាតុ សោតធាតុ សន្មធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ
 យានធាតុ កន្ធុធាតុ យានវិញ្ញាណធាតុ ជីវ្ហធាតុ
 រសធាតុ ជីវ្ហវិញ្ញាណធាតុ កាយធាតុ ដោជ្ជញធាតុ
 កាយវិញ្ញាណធាតុ មនោធាតុ ធម្មធាតុ មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ឯត្តាវតា ធាតុនំ ធាតុប្បញ្ញត្តិ ។

សច្ចប្បញ្ញត្តិ

[៥] ក៏ត្តាវតា សច្ចានំ សច្ចប្បញ្ញត្តិ ។ យាវតា
 ចត្តាវិ សច្ចានំ ធុក្ខុសច្ចំ សមុទយសច្ចំ និរោធសច្ចំ
 មក្ខុសច្ចំ ឯត្តាវតា សច្ចានំ សច្ចប្បញ្ញត្តិ ។

អភិធម្មបំណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

គន្ថាយតនៈ ១ ជីវ្ហយតនៈ ១ រសាយតនៈ ១ កាយាយតនៈ ១
 ផោដ្ឋាយតនៈ ១ មនាយតនៈ ១ ធម្មាយតនៈ ១ មានប្រមាណប៉ុនណា
 អាយតនប្បញ្ញត្តិ របស់អាយតនៈទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

ធាតុប្បញ្ញត្តិ

[៤] ធាតុប្បញ្ញត្តិ របស់ធាតុទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។ ធាតុ១៨
 គឺ ចក្ខុធាតុ១ រូបធាតុ១ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ១ សោតធាតុ១ សឡធាតុ១
 សោតវិញ្ញាណធាតុ១ យានធាតុ១ គន្ធិធាតុ១ យានវិញ្ញាណធាតុ១ ជីវ្ហ-
 ធាតុ១ រសធាតុ១ ជីវ្ហវិញ្ញាណធាតុ១ កាយធាតុ១ ផោដ្ឋធាតុ១ កាយ-
 វិញ្ញាណធាតុ១ មនោធាតុ១ ធម្មធាតុ១ មនោវិញ្ញាណធាតុ១ មានប្រមាណ
 ប៉ុនណា ធាតុប្បញ្ញត្តិ របស់ធាតុទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

សច្ចប្បញ្ញត្តិ

[៥] សច្ចប្បញ្ញត្តិ របស់សច្ចៈទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។
 សច្ចៈ ៤ គឺ ទុក្ខសច្ចៈ ១ សមុទេយសច្ចៈ ១ និរោធសច្ចៈ ១ មគ្គសច្ចៈ ១
 មានប្រមាណប៉ុនណា សច្ចប្បញ្ញត្តិ របស់សច្ចៈទាំងឡាយ មាន
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ

[៦] កត្តាវតា ឥន្ទ្រិយានំ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ ។

យាវតា ពារីសត្តិន្ទ្រិយានំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ សោតន្ទ្រិយំ
 ឃាន្ទ្រិយំ ជីវ្ហន្ទ្រិយំ កាយន្ទ្រិយំ មន្ទ្រិយំ ឥន្ទ្រ-
 ន្ទ្រិយំ បុរិសន្ទ្រិយំ ជីវិតន្ទ្រិយំ សុខន្ទ្រិយំ ទុក្ខន្ទ្រិយំ
 សោមនស្សន្ទ្រិយំ ទោមនស្សន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខន្ទ្រិយំ
 សន្ទន្ទ្រិយំ រិយន្ទ្រិយំ សតន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ
 បញ្ចន្ទ្រិយំ អនញ្ចតញ្ចស្សន្ទ្រិយំ អញ្ចន្ទ្រិយំ អញ្ច-
 តាវន្ទ្រិយំ ឯត្តាវតា ឥន្ទ្រិយានំ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កត្តាវតា បុគ្គលានំ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ

[៦] ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ របស់ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។

ឥន្ទ្រិយ ២២ គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយ ១ រសាត្ថន្ទ្រិយ ១ ឃានន្ទ្រិយ ១ ជីវិន្ទ្រិយ ១ កាយន្ទ្រិយ ១ មនិន្ទ្រិយ ១ ឥន្ទ្រិយ ១ បុរិសន្ទ្រិយ ១ ជីវិតន្ទ្រិយ ១ សុខន្ទ្រិយ ១ ទុក្ខន្ទ្រិយ ១ រសាមនស្សន្ទ្រិយ ១ ទោមនស្សន្ទ្រិយ ១ វេបក្ខន្ទ្រិយ ១ សង្ខន្ទ្រិយ ១ វិរិយន្ទ្រិយ ១ សត្វន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ អនពាតពាស្សាមីឥន្ទ្រិយ ១ អញ្ញាឥន្ទ្រិយ ១ អញ្ញាតាវន្ទ្រិយ ១^(១) មានប្រមាណប៉ុនណា ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ របស់ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ របស់បុគ្គលទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។

១ ពីចក្ខុន្ទ្រិយ ទៅដល់សុខិន្ទ្រិយ ១០ នេះ ជាភាវចរ (ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាម) ពីទុក្ខន្ទ្រិយ ទៅដល់បញ្ញាឥន្ទ្រិយ ៩ នេះ ជាមិស្សកៈ (ប្រឡូកប្រឡំគ្នា) ឯឥន្ទ្រិយ ៣ ខាងចុង ជាលោកុត្តរ ។

ឯកកមាតិកា

[៧] សមយវិមុត្តោ អសមយវិមុត្តោ កុប្បជម្មោ

អកុប្បជម្មោ បរិហានជម្មោ អបរិហានជម្មោ ចេត-

នាគញោ អនុវត្តនាគញោ បុដ្ឋជ្ជនោ កោត្រភូ កយ្ហ-

បរតោ អកយ្ហបរតោ ភព្វាគមនោ^១ អភព្វាគមនោ

និយតោ អនិយតោ បដិបន្នកោ ជលេដ្ឋិតោ សមស័ស័

បិតតប្បី អរិយោ អនរិយោ សេត្វោ អសេត្វោ

នេវ សេត្វោ នាសេត្វោ តេវិដ្ឋោ ធន្យតិញ្ចោ

១ អភព្វាគមនោ ភព្វាគមនោតិ បាលី យុត្តភោ និទ្ទេសានុសារេន យុដ្ឋតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បព្វាតិ

ឯកកមាតិកា

(៧) បុគ្គលជាសមយវិមុត្ត (អកុរុចស្រឡះតាមកាលគួរ) បុគ្គល
 ជាអសមយវិមុត្ត (អកុរុចស្រឡះចាកអាសវៈតាមកាលមិនគួរ) បុគ្គលជា
 កុប្បធម្មៈ (មានធម៌កម្រើក) បុគ្គលជាអកុប្បធម្មៈ (មានធម៌មិនកម្រើក)
 បុគ្គលជាបរិហានធម្មៈ (មានធម៌សាបសូន្យ) បុគ្គលជាអបរិហានធម្មៈ
 (មានធម៌មិនសាបសូន្យ) បុគ្គលជាចេតនាកត្តៈ (គួរដោយចេតនា)
 បុគ្គលជាអនុកតនាកត្តៈ (គួរដោយការរក្សា) បុគ្គលជាបុប្ផជន បុគ្គល
 ជាគោត្រភូ បុគ្គលជាកយូបរតៈ (វៀរចាកបាបដោយភ័យ) បុគ្គលជា
 អកយូបរតៈ (វៀរចាកបាបដោយមិនមានភ័យ) បុគ្គលជាកញ្ចាតមនៈ
 (គួរដល់ភិរិយាមកកាន់សម្មតនិយាម គឺមគ្គ) បុគ្គលជាអកញ្ចាតមនៈ
 (មិនគួរដល់ភិរិយាមកកាន់សម្មតនិយាម) បុគ្គលជានិយតៈ (បុគ្គល
 ទៀង) បុគ្គលជាអនិយតៈ (បុគ្គលមិនទៀង) បុគ្គលជាបដិបន្ទកៈ
 (បុគ្គលប្រតិបត្តិព្រមព្រៀងដោយមគ្គ) បុគ្គលជាផលេដ្ឋិតៈ (បុគ្គល
 បិតនៅក្នុងផល) បុគ្គលជាសមស័សី (មានធម៌ជាប្រធានស្មើគ្នា)
 បុគ្គលជាបិតកប្បី (ញ៉ាំងកប្បឡិបិតនៅ) បុគ្គលជាអរិយៈ បុគ្គលមិន
 មែនជាអរិយៈ បុគ្គលជាសេក្ខៈ បុគ្គលជាអសេក្ខៈ បុគ្គលមិនមែនសេក្ខៈ
 ទាំងមិនមែនអសេក្ខៈ បុគ្គលមានវិជ្ជា ៣ បុគ្គលមានអភិញ្ញា ៦ បុគ្គល

សម្មាសមុទ្ទោ បច្ចេកសមុទ្ទោ^(១) ឧកតោភាគវិមុត្តោ

បញ្ញាវិមុត្តោ កាយសក្ខី ទិដ្ឋិប្បវត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ

ធម្មានុសារី សទ្ធានុសារី សត្តក្ខន្ធិបរមោ កោលំកោ-

លោ ឯកតីដី សកោតាមី អនាតាមី អន្តរាបរិទិញាយី

ឧបហត្ថបរិទិញាយី អសម្ព័ន្ធហរិទិញាយី សសម្ព័ន្ធ-

បរិទិញាយី ឧទ្ធិសោតោ អកនិដ្ឋតាមី សោតាបដ្ឋោ

សោតាបត្តិដលសច្ចិក្ខីយាយ បដិបដ្ឋោ សកោតាមី

សកោតាមីដលសច្ចិក្ខីយាយ បដិបដ្ឋោ អនាតាមី

១ បច្ចេកពុទ្ធិតិបិ បាវោ ។

មាតិកា

ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បុគ្គលជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធ បុគ្គលជាឧបាសិកាភិក្ខុ
 (រួចស្រឡះដោយចំណែកទាំងពីរ) បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្តិ (រួចស្រឡះ
 ដោយបញ្ញា) បុគ្គលជាកាយសក្ខី (មានកាយជាបន្ទាល់) បុគ្គល
 ជាទិដ្ឋិបុគ្គតៈ (សម្រេចដោយទិដ្ឋិ) បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្តិ (រួចស្រឡះ
 ដោយសទ្ធា) បុគ្គលជាធម្មានុសារី (រលឹកតាមធម៌) បុគ្គលជា
 សទ្ធានុសារី (រលឹកតាមសទ្ធា) បុគ្គលជាសត្វកតំបរមៈ (កើត
 អស់វារៈ ៧ ដង) បុគ្គលជាគោលំគោលៈ (ចេញពីត្រកូលទៅកាន់
 ត្រកូល) បុគ្គលជាឯកតីដី (មានពូជគឺខន្ធវត្តម្តង) បុគ្គលជាសកទា-
 តាមី (មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត) បុគ្គលជាអនាតាមី (មិនមកកាន់
 លោកនេះទៀត) បុគ្គលជាអន្តរាបរិនិព្វាយី (បរិនិព្វានពាក់កណ្តាល
 អាយុ) បុគ្គលជាឧបហត្ថបរិនិព្វាយី (កន្លងហួសពាក់កណ្តាលអាយុ
 ទើបបរិនិព្វាន) បុគ្គលជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី (បរិនិព្វានដោយមិនបាច់
 ព្យាយាមខ្លាំង) បុគ្គលជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី (បរិនិព្វានដោយព្យា-
 យាមខ្លាំង) បុគ្គលជាឧទ្ទិសោតអកនិដ្ឋតាមី (មានវិទ្យុនៃមគ្គទៅ
 ខាងលើដកបដល់អកនិដ្ឋត្រហូហើយបរិនិព្វាន) បុគ្គលជាសោតាបន្នៈ
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល បុគ្គលជាសកទាតាមី
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ នូវសកទាតាមីផល បុគ្គលជាអនាតាមី

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

អនាតាមិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហ
 អរហត្ថដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ ។

ឯករមាតិកា និដ្ឋិតា ។

ទុកមាតិកា

(៨) ទ្វេ បុគ្គលា ។ កោធនោ ច ឧបនាហំ ច ។
 មក្ខំ ច បលាសំ ច ។ ឥស្ស័កំ ច មច្ឆរំ ច ។
 សហំ ច មាយារំ ច ។ មហិរិកោ ច អនោត្តប្បំ ច ។
 ទុព្វោ ច នាបមិត្តោ ច ។ ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្តន្ទា-
 រោ ច កោជនេ អមត្តញ្ច ច ។ មុដ្ឋស្ស័តិ ច អសម្ម-
 ជានោ ច ។ សីលវិបន្នោ ច ទិដ្ឋិវិបន្នោ ច ។
 អដ្ឋត្ថសញ្ញាជនោ ច ពហិទ្ធាសញ្ញាជនោ ច ។
 អក្កោជនោ ច អនុបនាហំ ច ។ អមក្ខំ ច
 អបលាសំ ច ។ អនិស្ស័កំ ច អមច្ឆរំ ច ។
 អសហំ ច អមាយារំ ច ។ មហិរិមា ច ឧត្តប្បំ
 ច ។ សុវោ ច កល្យាណមិត្តោ ច ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បត្តិ

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនាគាតមង្គល បុគ្គលជាអវហន្ត

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអវហត្ថផល ។

ចប់ ឯកកមាតិកា ។

ទកមាតិកា

[៨] បុគ្គលព័រពួក ។ គឺ បុគ្គលមានសេចក្តីក្រោធ ១
 បុគ្គលចង់សេចក្តីក្រោធទុក ១ ។ បុគ្គលអកលុបគុណគេ ១ បុគ្គលអក
 ប្រណាំងវាសនា ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីប្រណែន ១ បុគ្គលមានសេច-
 ក្តីកំណាញ់ ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីអត់អាង ១ បុគ្គលមានមាយា ១ ។
 បុគ្គលមិនខ្មាសបាប ១ បុគ្គលមិនខ្លាចបាប ១ ។ បុគ្គលប្រដៅក្រ ១
 បុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ ១ ។ បុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១
 បុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ បុគ្គលភ្លេចស្មារតី ១ បុគ្គល
 មិនដឹងខ្លួន ១ ។ បុគ្គលវិបត្តិសីល ១ បុគ្គលវិបត្តិទិដ្ឋិ ១ ។ បុគ្គលមាន
 សញ្ញាជនៈខាងក្នុង ១ បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្រៅ ១ ។ បុគ្គល
 មិនមានសេចក្តីក្រោធ ១ បុគ្គលមិនចង់សេចក្តីក្រោធទុក ១ ។ បុគ្គល
 មិនលុបគុណគេ ១ បុគ្គលមិនប្រណាំងវាសនា ១ ។ បុគ្គលមិនមាន
 សេចក្តីប្រណែន ១ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីកំណាញ់ ១ ។ បុគ្គលមិន
 មានអំនត់ ១ បុគ្គលមិនមានមាយា ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាសបាប ១
 បុគ្គលមានសេចក្តីខ្លាចបាប ១ ។ បុគ្គលប្រដៅឆ្ងាយ ១ បុគ្គលមានមិត្តល្អ ១ ។

មាតិកា

ឥន្ទ្រយេស្យ កុត្តទ្វារោ ច ភោជនេ មត្តញ្ច ច ។
 ឧបដ្ឋិតស្សតិ ច សម្បជានោ ច ។ សីលស-
 ម្បន្នោ ច ទិដ្ឋិសម្បន្នោ ច ។ ទ្វេ បុគ្គលា ទុល្លភា
 លោកស្មី ។ ទ្វេ បុគ្គលា ទុត្តប្បយា ។ ទ្វេ បុគ្គ-
 លា សុតប្បយា ។ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អាសវំ វឌ្ឍន្តំ ។
 ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អាសវំ ន វឌ្ឍន្តំ ។ ហីនាធិមុត្តោ
 ច បណីតាធិមុត្តោ ច ។ តត្ថោ ច តប្បតោ ច ។

ទុកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

ពិក្ខមាតិកា

[៧] តយោ បុគ្គលា ។ និវាសោ អាសីសោ វិគ-
 តាសោ ។ តយោ គីលានុបមា បុគ្គលា ។ កាយសត្តិ
 ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។ ក្ខេបកាលី បុប្ផកាលី មជ្ជកា-
 លី ។ អរុក្ខបមចិត្តោ បុគ្គលោ វិជ្ជបមចិត្តោ បុគ្គលោ
 វជ្ជបមចិត្តោ បុគ្គលោ ។ អន្តោ ឯកចក្ខុ ទ្វិចក្ខុ ។

មាតិកា

បុគ្គលមានទ្វារក្បាលហើយ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ បុគ្គលអ្នកដឹងប្រ-
 មាណក្នុងកោដន ១ ។ បុគ្គលមានស្មារតីតកល់មាំ ១ បុគ្គលអ្នកដឹង
 ខ្លួន ១ ។ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយសីល ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ១ ។
 បុគ្គលព័រពួក រកបានដោយក្រក្រងលោក ។ បុគ្គលព័រពួក គេបំរែត
 បានដោយក្រ ។ បុគ្គលព័រពួក គេបំរែតបានដោយងាយ ។ អាសវៈ
 របស់បុគ្គលព័រពួក រមែងចំរើន ។ អាសវៈរបស់បុគ្គលព័រពួក រមែង
 មិនចំរើន បុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប ១ បុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យ
 ខ្ពង់ខ្ពស់ ១ ។ បុគ្គលឆ្អែតដោយខ្លួនឯង ១ បុគ្គលញ្ចាំងគេឲ្យឆ្អែត ១ ។

ចប់ ទុកមាតិកា ។

ពិកមាតិកា

[៩] បុគ្គល ៣ ពួក ។ គឺបុគ្គលមិនមានបំណង ១ បុគ្គលមាន
 បំណង ១ បុគ្គលប្រាសចាកបំណង ១ ។ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយ
 បុគ្គលមានជម្ងឺ ។ បុគ្គលជាកាយសក្ខី (មានកាយជាបន្ទាល់) ១ បុគ្គលជា
 ទិដ្ឋិប្បត្តៈ (សម្រេចដោយទិដ្ឋិ) ១ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត (រួចស្រឡះចាក
 អាសវៈដោយសទ្ធា) ១ ។ បុគ្គលមានសំដីដូចលាមក ១ បុគ្គលមានសំដី
 ដូចផ្កា ១ បុគ្គលមានសំដីដូចទឹកយ៉ូ ១ ។ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយដំបៅ
 ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយផ្នែកបន្ទោរ ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយ
 ពេជ្រ ១ ។ បុគ្គលខ្វាក់ ១ បុគ្គលមានភ្នែកម្ខាង ១ បុគ្គលមានភ្នែកទាំងពីរ ១ ។

អវិជ្ជាបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អវិជ្ជាប្បញ្ញាណ បុគ្គលោ ឧបសម្ព័ន្ធប្បញ្ញាណ បុគ្គលោ បុគ្គ-
 ប្បញ្ញាណ បុគ្គលោ ។ អត្តកក្កោ បុគ្គលោ កាមេស្ស
 ច ភវេស្ស ច អវិភវាតោ អត្តកក្កោ បុគ្គលោ
 កាមេស្ស វិភវាតោ ភវេស្ស អវិភវាតោ អត្តកក្កោ
 បុគ្គលោ កាមេស្ស ច ភវេស្ស ច វិភវាតោ ។
 ចាសាណាលេខ្យមោ បុគ្គលោ បឋវីលេខ្យមោ បុគ្គ-
 លោ ឧទកលេខ្យមោ បុគ្គលោ ។ តយោ ចោត្ត-
 ក្ខបមា បុគ្គលោ ។ តយោ កាសិកវត្ថុបមា បុគ្គលោ ។
 សុប្បមេយ្យោ ធុប្បមេយ្យោ អប្បមេយ្យោ ។
 អត្តកក្កោ បុគ្គលោ ន សេវិតញោ ន ភជិតញោ
 ន បយិរុចាសិតញោ អត្តកក្កោ បុគ្គលោ សេវិតញោ
 ភជិតញោ បយិរុចាសិតញោ អត្តកក្កោ បុគ្គលោ
 សក្កត្វា កុកត្វា សេវិតញោ ភជិតញោ បយិ-
 រុចាសិតញោ ។ អត្តកក្កោ បុគ្គលោ ជិក្ខុចិតញោ
 ន សេវិតញោ ន ភជិតញោ ន បយិរុចាសិតញោ
 អត្តកក្កោ បុគ្គលោ អដ្ឋបេត្តិតញោ ន សេវិ-
 តញោ ន ភជិតញោ ន បយិរុចាសិតញោ អត្តកក្កោ
 បុគ្គលោ សេវិតញោ ភជិតញោ បយិរុចាសិតញោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលមានបញ្ញាដូចកុមារៗ ១ បុគ្គលមានបញ្ញាដូចជាថ្មកំលេច ១ បុគ្គល
 មានបញ្ញាក្រាស់ ១ ។ បុគ្គលខ្លះមិនប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមនិងភព
 ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាម តែមិនទាន់ប្រាសចាក
 តម្រេកក្នុងភព ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមផង ក្នុង
 ភពផង ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសថ្ម ១ បុគ្គលប្រៀប
 ដោយគំនូសដី ១ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសទឹក ១ ។ បុគ្គល ៣ ពួក
 ប្រៀបដោយសំពត់សំបកឈើ ។ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់
 កាសិកៈ ។ បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយផ្ទាល់ ១ បុគ្គលដែលគេ
 ប្រមាណបានដោយក្រ ១ បុគ្គលដែលគេប្រមាណមិនបាន ១ ។ បុគ្គល
 ខ្លះ មិនគួរគេសេព មិនគួរគប់ មិនគួរបូលទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ បុគ្គល
 ខ្លះ គួរគេសេព គួរគប់ គួរបូលទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះគួរ
 គេធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយសេព គប់ បូលទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ ។
 បុគ្គលខ្លះ គួរគេឆ្លើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់ មិនគួរបូលទៅអង្គុយជិត ក៏
 មាន ១ បុគ្គលខ្លះ គួរគេរមិលមើល តែមិនគួរសេព មិនគួរគប់ មិនគួរបូល
 ទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ គួរគេសេព គួរគប់ គួរបូលទៅអង្គុយ

មាតិកា

អត្ថកថា បុគ្គលា សីលេសុ បរិបូរីការី ស-
 មាធិស្ឋី មត្តសោការី បញ្ចាយ មត្តសោការី អត្ថ-
 កថា បុគ្គលា សីលេសុ ច បរិបូរីការី សមាធិស្ឋី
 ច បរិបូរីការី បញ្ចាយ មត្តសោការី អត្ថកថា
 បុគ្គលា សីលេសុ ច បរិបូរីការី សមាធិស្ឋី ច
 បរិបូរីការី បញ្ចាយ ច បរិបូរីការី ។ តយោ សត្តា-
 រោ អបរេបិ តយោ សត្តារោ ។

ពិភមាតិកា និដ្ឋិតា ។

បញ្ចក្ខមាតិកា

[១០] ចត្តារោ បុគ្គលា ។ អសប្បវិសោ
 អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ សប្បវិសោ សប្បវិ-
 សេន សប្បវិសតរោ ។ ចាចោ ចាថេន ចាបតរោ
 កល្យាណោ កល្យាណេន កល្យាណាតរោ ។
 ចាបធម្មោ ចាបធម្មេន ចាបធម្មតរោ កល្យាណា-
 ធម្មោ កល្យាណេន កល្យាណាធម្មតរោ ។
 សាវជ្ជោ វិជ្ជតហ្មលោ អប្បសាវជ្ជោ អនវជ្ជោ ។

មាតិកា

ជិត ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលខ្លះធ្វើពេញលេញក្នុងសីល តែធ្វើបន្តិចបន្តួច
 ក្នុងសមាធិ ធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះធ្វើពេញលេញ
 ក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញក្នុងសមាធិផង តែធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា ក៏
 មាន ១ បុគ្គលខ្លះធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញក្នុងសមាធិ
 ផង ធ្វើពេញលេញក្នុងបញ្ញាផង ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលជាគ្រូមាន ៣ ពួក
 បុគ្គលជាគ្រូ ៣ ពួក ដទៃទៀត ។

ចប់ តិកមាតិកា ។

បញ្ចកមាតិកា

(១០) បុគ្គល ៤ ពួក ។ គឺ បុគ្គលជាអសប្បវេស ១ បុគ្គលជា
 អសប្បវេសក្រៃលែងជាងអសប្បវេស ១ បុគ្គលជាសប្បវេស ១ បុគ្គលជា
 សប្បវេសក្រៃលែងជាងសប្បវេស ១ ។ បុគ្គលអាក្រក់ ១ បុគ្គលអាក្រក់
 ក្រៃលែងជាងបុគ្គលអាក្រក់ ១ បុគ្គលល្អ ១ បុគ្គលល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គល
 ល្អ ១ ។ បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ១ បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ក្រៃលែងជាង
 បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ១ បុគ្គលមានធម៌ល្អ ១ បុគ្គលមានធម៌ល្អក្រៃលែង
 ជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ ១ ។ បុគ្គលប្រកបដោយទោស ១ បុគ្គលច្រើន
 ដោយទោស ១ បុគ្គលប្រកបដោយទោសតិច ១ បុគ្គលមិនមានទោស ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឧក្ខ្យដិតញ្ច វិបត្តិតញ្ច នេយ្យា បទបរមោ ។
 យុត្តប្បដិកាណោ នោ មុត្តប្បដិកាណោ មុត្តប្បដិកា-
 ណោ នោ យុត្តប្បដិកាណោ យុត្តប្បដិកាណោ ច
 មុត្តប្បដិកាណោ ច នេវ យុត្តប្បដិកាណោ នោ
 មុត្តប្បដិកាណោ ។ ចត្តារោ ធម្មកដិកា បុគ្គលា ។
 ចត្តារោ វលាហក្ខបមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ម្វសិក្ខ-
 បមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ អម្ពបមា បុគ្គលា ។ ចត្តា-
 រោ ក្កម្ពបមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ឧទក្ករហន្ធបមា
 បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ពល័តន្តបមា បុគ្គលា ។ ចត្តា-
 រោ អាសិវិស្វបមា បុគ្គលា ។ អត្ថកក្ខោ បុគ្គលោ
 អនន្ទវិច្ឆ អបរិយោគាហត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ កា-
 សិសា ហោតិ អត្ថកក្ខោ បុគ្គលោ អនន្ទវិច្ឆ អបរិយោ-
 គាហត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ កាសិសា ហោតិ អត្ថ-
 កក្ខោ បុគ្គលោ អនន្ទវិច្ឆ អបរិយោគាហត្វា អប្បសា-
 ទន្តិយេ ហំនេ បសាទំ ឧបទំសិសា ហោតិ អត្ថ-
 កក្ខោ បុគ្គលោ អនន្ទវិច្ឆ អបរិយោគាហត្វា បសា-
 ទន្តិយេ ហំនេ អប្បសាទំ ឧបទំសិសា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលជាឧត្តរជិតពា ១ បុគ្គលជាវិបចិតពា ១ បុគ្គលជានេយ្យៈ ១ បុគ្គល
 ជាបទបរមៈ ១ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ ១
 បុគ្គលមានប្រាជ្ញារួសរាន់ តែមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ
 ទាំងមានប្រាជ្ញារួសរាន់ ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ទាំងមានប្រាជ្ញាមិន
 រួសរាន់ ១ ។ បុគ្គលជាធម្មកថិក ៤ ពួក ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀប
 ដោយមេឃ ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយកណ្តុរ ។ បុគ្គល ៤
 ពួក ប្រៀបដោយផ្លែស្វាយ ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយក្អម ។
 បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយអន្ទង់ទឹក ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 គោបម្រើ ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយសត្វអាស័រតិស ។
 បុគ្គលខ្លះ មិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយពោលសរសើរបុគ្គល
 ដែលគួរតិះដៀល ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល
 ហើយពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិន
 ពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយសំដែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិន
 គួរជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយ
 សំដែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលខ្លះ

មាតិកា

អត្ថកថា បុគ្គល អនុវិច្ឆ បរិយោគាហេតុ
 អវលោកេយ្យ អវលោកេយ្យ ភាសិតា ហោតិ អត្ថកថា
 បុគ្គល អនុវិច្ឆ បរិយោគាហេតុ វលោកេយ្យ វលោកេយ្យ
 ភាសិតា ហោតិ អត្ថកថា បុគ្គល អនុវិច្ឆ បរិយោ-
 គាហេតុ អប្បសាទនីយេ ហេន អប្បសាទិ ឧបទិសិតា
 ហោតិ អត្ថកថា បុគ្គល អនុវិច្ឆ បរិយោគាហេតុ
 បសាទនីយេ ហេន បសាទិ ឧបទិសិតា ហោតិ ។
 អត្ថកថា បុគ្គល អវលោកេយ្យ អវលោកេយ្យ ភាសិតា
 ហោតិ ភូតំ តត្ថំ កាលេន នោ ច ខោ វលោកេយ្យ
 វលោកេយ្យ វលោកេយ្យ ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តត្ថំ កាលេន
 អត្ថកថា បុគ្គល វលោកេយ្យ វលោកេយ្យ ភាសិតា
 ហោតិ ភូតំ តត្ថំ កាលេន នោ ច ខោ អវលោកេយ្យ
 វលោកេយ្យ អវលោកេយ្យ ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តត្ថំ កាលេន
 អត្ថកថា បុគ្គល អវលោកេយ្យ ច អវលោកេយ្យ
 ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តត្ថំ កាលេន វលោកេយ្យ
 ច វលោកេយ្យ ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តត្ថំ កាលេន

មាតិកា

ពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល
 ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោលសរសើរបុគ្គល
 ដែលគួរសរសើរ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយ
 សំដែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ
 ពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយសំដែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរ
 ជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលខ្លះ ពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលមិនគួរតិះ
 ដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ តែមិនពោលសរសើរបុគ្គលដែលគួរ
 សរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ពោលសរសើរ
 បុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ តែមិនពោលតិះដៀល
 បុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ ក៏មាន ១ បុគ្គល
 ខ្លះ ពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង
 ពោលសរសើរបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង ក៏មាន

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អត្ថកក្ខោ បុគ្គលោ នេវ អវល្លារហស្ស អវល្លា
 ភាសិតា ហោតិ ភ្នំតំ តទ្ធិ កាលេន នោ ច វល្លា-
 រហស្ស វល្លា ភាសិតា ហោតិ ភ្នំតំ តទ្ធិ កាលេន ។
 ឧដ្ឋានដល្ងបដី នោ បុព្វាដល្ងបដី បុព្វាដល្ងបដី
 នោ ឧដ្ឋានដល្ងបដី ឧដ្ឋានដល្ងបដី ច បុព្វាដ-
 ល្ងបដី ច នេវ ឧដ្ឋានដល្ងបដី នោ បុព្វាដល្ងប-
 ដី ។ តមោ តមបរាយនោ តមោ ជាតិបរាយនោ
 ជាតិ តមបរាយនោ ជាតិ ជាតិបរាយនោ ។
 ឱណតោណតោ ឱណតុណ្ហតោ ឱណ្ហតោណតោ
 ឱណ្ហតុណ្ហតោ ។ ចត្តារោ វុត្ថុបមា បុគ្គលា ។
 រូបប្បមាណោ រូបប្បសន្នោ យោសប្បមាណោ យោ-
 សប្បសន្នោ ល្អប្បមាណោ ល្អប្បសន្នោ ធម្មប្ប-
 មាណោ ធម្មប្បសន្នោ ។ អត្ថកក្ខោ បុគ្គលោ
 អត្ថហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិតាយ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ មិនពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាម
 កាលគួរផង មិនពោលសរសើរបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាម
 កាលគួរផង ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម
 មិនចិញ្ចឹមជីវិត ដោយផលនៃបុណ្យ ១ បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃ
 បុណ្យមិនចិញ្ចឹមជីវិត ដោយផលនៃការព្យាយាម ១ បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិត
 ដោយផលនៃការព្យាយាម ទាំងចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃបុណ្យ ១ បុគ្គល
 មិនចិញ្ចឹមជីវិត ដោយផលនៃការព្យាយាម ទាំងមិនចិញ្ចឹមជីវិត ដោយ
 ផលនៃបុណ្យ ១ ។ បុគ្គលឆន្ទៈ មានឆន្ទៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ១
 បុគ្គលឆន្ទៈ មានឆន្ទៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ១ បុគ្គលភ័ក្ត្រ មានឆន្ទៈប្រព្រឹត្ត
 ទៅខាងមុខ ១ បុគ្គលភ័ក្ត្រ មានឆន្ទៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ១ ។ បុគ្គលធនចុះ
 ហើយធនចុះទៀត ១ បុគ្គលធនចុះហើយឆើបឡើង ១ បុគ្គលឆើបឡើង
 ហើយធនចុះទៅវិញ ១ បុគ្គលឆើបឡើងហើយឆើបឡើងទៀត ១ ។
 បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយដើមឈើ ។ បុគ្គលមានរូបជាប្រមាណ
 ជ្រះថ្លាព្រោះរូប ១ បុគ្គលមានសំឡេងជាប្រមាណ ជ្រះថ្លាព្រោះសំ-
 ឡេង ១ បុគ្គលមានវត្ថុសៅហ្មងជាប្រមាណ ជ្រះថ្លាព្រោះវត្ថុសៅហ្មង ១
 បុគ្គលមានធម៌ជាប្រមាណ ជ្រះថ្លាព្រោះធម៌ ១ ។ បុគ្គលខ្លះប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន តែមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ

អត្ថកថា បុគ្គល បរហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ
 នោ អត្ថហិតាយ អត្ថកថា បុគ្គល អត្ថហិតាយ
 ចេវ បដិបន្នោ ហោតិ បរហិតាយ ច អត្ថកថា
 បុគ្គល នេវ អត្ថហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ
 បរហិតាយ ។ អត្ថកថា បុគ្គល អត្ថន្តោ ហោតិ
 អត្ថបរិតាបនាធុយោគមនុយុត្តោ អត្ថកថា បុគ្គល
 បរន្តោ ហោតិ បរហិតាបនាធុយោគមនុយុត្តោ
 អត្ថកថា បុគ្គល អត្ថន្តោ ច ហោតិ អត្ថបរិតា-
 បនាធុយោគមនុយុត្តោ បរន្តោ ច បរហិតាបនាធុ-
 យោគមនុយុត្តោ អត្ថកថា បុគ្គល នេវ អត្ថន្ត-
 ោ ហោតិ ន អត្ថបរិតាបនាធុយោគមនុយុត្តោ ន
 បរន្តោ ន បរហិតាបនាធុយោគមនុយុត្តោ សោ
 អនត្ថន្តោ អបរន្តោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទិន្នតោ ទិព្វតោ
 សីតីភូតោ សុខប្បដិសំវេទី ព្រហ្មភូតោ អត្ថនា
 វិហារតិ ។ សរាតោ សនោសោ សមោហោ ស-
 មាណោ ។ អត្ថកថា បុគ្គល លាភី ហោតិ អដ្ឋត្ថំ
 ចេតោសថថស្សំ ន លាភី អដិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ

មាតិកា

ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ តែមិនប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន
 ឯងផង ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃផង ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ ក៏
 មាន ១ ។ បុគ្គលខ្លះ ដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបការព្យាយាម ដើម្បីដុត
 កំដៅខ្លួនឯង ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ប្រកបការ
 ព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ដុតកំដៅខ្លួន
 ឯង ប្រកបការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯងផង ដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ
 ប្រកបការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅបុគ្គលដទៃផង ក៏មាន ១ បុគ្គល
 ខ្លះ មិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនប្រកបព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង
 ទាំងមិនដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ មិនប្រកបព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅបុគ្គល
 ដទៃ បុគ្គលនោះ មិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ជា
 អ្នកមិនស្រឡាញ់ ជាអ្នករលត់ទុក ត្រជាក់ត្រជុំ ទទួលសេចក្តីសុខ
 មានខ្លួនដ៏ប្រសើរ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏មាន ១ ។
 បុគ្គលប្រកបដោយរាគៈ ១ បុគ្គលប្រកបដោយទោសៈ ១ បុគ្គលប្រកប
 ដោយមោហៈ ១ បុគ្គលប្រកបដោយមានៈ ១ ។ បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកបាន
 ចេតនាសម្មាសន្តិកៈ តែមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ក៏មាន ១

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អត្ថកក្ខេទោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ អធិប្បញ្ញា-
 ធម្មវិបស្សនាយ ន លាភី អជ្ឈន្តំ ចេតោសមថស្ស
 អត្ថកក្ខេទោ បុគ្គលោ លាភី ចេវ ហោតិ អជ្ឈន្តំ
 ចេតោសមថស្ស លាភី ច អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ
 អត្ថកក្ខេទោ បុគ្គលោ នេវ លាភី ហោតិ អជ្ឈន្តំ
 ចេតោសមថស្ស ន លាភី អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។
 អនុសោតតាមី បុគ្គលោ បដិសោតតាមី បុគ្គលោ
 វិភត្តោ បុគ្គលោ តិណ្ណោ ចារុតតោ វេលេ តិដ្ឋតិ
 ព្រាហ្មណោ ។ អប្បស្សតោ សុតេន អនុបបន្នោ
 អប្បស្សតោ សុតេន ឧបបន្នោ ពហុស្សតោ សុតេន
 អនុបបន្នោ ពហុស្សតោ សុតេន ឧបបន្នោ ។ ស-
 មណាមចលោ សមណាបទិមោ សមណាបុណ្ណារីកោ
 សមណោសុ សមណោសុខុមាលោ ។

បុគ្គលមាតិកា និដ្ឋិតា ។

បញ្ចកមាតិកា

[១១] បញ្ច បុគ្គលោ ។ អត្ថកក្ខេទោ បុគ្គលោ
 អារម្មតិ^(១) ច វិប្បដិសារី ច ហោតិ តញ្ច ចេតោវិប្បត្តិ

អភិធម្មបដិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា មិនបានចេតោសមថៈក្នុង
 សន្តាន ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកបានចេតោសមថៈក្នុងសន្តាន ទាំង
 បានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកមិនបានចេតោ-
 សមថៈក្នុងសន្តាន ទាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ក៏មាន ១ ។ បុគ្គល
 ទៅបណ្តោយតាមខ្សែទឹក គឺវដ្តៈ ១ បុគ្គលទៅប្រាសខ្សែទឹក គឺវដ្តៈ ១
 បុគ្គលមានខ្លួនតាំងនៅនឹង ១ បុគ្គលឆ្លងទៅដល់ត្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិត
 នៅលើគោក ១ ។ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច មិនប្រតិបត្តិតាមដោយសេច-
 ក្តីចេះដឹង ១ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច តែប្រតិបត្តិតាមសេចក្តីចេះដឹង ១
 បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងច្រើន មិនប្រតិបត្តិ តាមសេចក្តីចេះដឹង ១ បុគ្គល
 ចេះដឹងច្រើន ប្រតិបត្តិតាមសេចក្តីចេះដឹង ១ ។ បុគ្គលជាសមណៈមិន
 កម្រើក ១ បុគ្គលជាសមណៈផ្កាឈូកក្រហម ១ បុគ្គលជាសមណៈផ្កា
 ឈូកស ១ បុគ្គលជាសមណៈចម្រើនដោយសុខ ក្នុងពួកសមណៈ ១ ។

ចប់ ចតុត្ថមាទិកា ។

បញ្ចកមាទិកា

(១១) បុគ្គល ៥ ពួក ។ គឺបុគ្គលខ្លះ ប្រព្រឹត្តល្មើស (ត្រូវអាបត្តិ)
 ផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមត្តិ

មាតិកា

បញ្ញាវិមុត្តិ យថាភូតំ នប្បជាធាតុ យត្ថស្ស តេ
 ឧប្បន្នា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា
 និរុជ្ឈន្តិ អត្ថកក្ខោ បុគ្គលោ ធារម្ភតិ ន វិប្បដិសាវី ហោតិ តញ្ច ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាភូតំ
 នប្បជាធាតុ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា ចាបកា អកុស-
 លា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ អត្ថកក្ខោ បុគ្គលោ
 ធារម្ភតិ វិប្បដិសាវី ហោតិ តញ្ច ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញា-
 វិមុត្តិ យថាភូតំ នប្បជាធាតុ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ
 អត្ថកក្ខោ បុគ្គលោ ធារម្ភតិ ន វិប្បដិសាវី ហោតិ
 តញ្ច ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាភូតំ នប្បជា-
 ធាតុ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ អត្ថកក្ខោ បុគ្គលោ
 ធារម្ភតិ ន វិប្បដិសាវី ហោតិ តញ្ច ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ យថាភូតំ បជាធាតុ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ ។

មាតិកា

និងបញ្ជាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ
 របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមាន
 សេសសល់ផង ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ប្រព្រឹត្តល្មើស មិនមានសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតនាវិមុត្តិ និងបញ្ជាវិមុត្តិ
 នោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គល
 នោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ ក៏
 មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនប្រព្រឹត្តល្មើសទេ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំង
 មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ជាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុ
 ធ្វើឲ្យអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិន
 ប្រព្រឹត្តល្មើស មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយទេ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត
 នូវចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ជាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យអកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយឲ្យរលត់ទៅវិញ មិន
 មានសេសសល់ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនមានសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយផង ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ជាវិមុត្តិនោះ
 ដែលជាហេតុធ្វើអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែល
 កើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ផង ក៏មាន ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទត្វា អវជានាតិ សំវាសេន អវជានាតិ អាធមយ្យមុខោ
 ហោតិ លោលោ ហោតិ មន្តោ មោម្បហោ ហោតិ ។
 បញ្ច យោធាជីវ្គមមា បុគ្គលា ។ បញ្ច បិណ្ឌាចាតិ-
 កា ។ បញ្ច ខលុបទ្ធាភត្តិកា ។ បញ្ច ឯកាស-
 និកា ។ បញ្ច បិសុគ្គលិកា ។ បញ្ច តេជីវិកា ។
 បញ្ច អារញ្ញិកា ។ បញ្ច វុត្តម្បលិកា ។ បញ្ច
 អត្តោកាសិកា ។ បញ្ច ទេសជ្ជិកា ។ បញ្ច យថា-
 សន្តតិកា ។ បញ្ច សោសានិកា ។

បញ្ចកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

ឆក្កិមាតិកា

[១២] ឆ បុគ្គលា ។ អត្ថោកតោ បុគ្គលោ បុព្វ
 អនន្តស្សុតេស្ស ធម្មេស្ស សាមី សទ្ធានិ អភិសម្បជ្ឈតិ
 តត្ថ ច សព្វញ្ញាតំ ចាបុណាតិ ពលេស្ស ច វសីការំ

អភិធម្មបដិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលទ្វិយោបាយត្រឡប់មើលដោយវិញ្ញា ១ បុគ្គលមើលដោយព្រោះការនៅ
 រម ១ បុគ្គលមានមាត់តាំងទុកភ្លាម ១ បុគ្គលលេះលោះ ១ បុគ្គលទន់អន់
 ល្ងង់ខ្លៅ ១ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ប្រៀបដោយទាហាន ។ បុគ្គល ៥ ពួក
 ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុត្ថង ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខល-
 បញ្ចកតិកធុត្ថង ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកធុត្ថង ។
 បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបំសុកុលិកធុត្ថង ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តតេជវិរិកធុត្ថង ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារព្វិកធុត្ថង ។
 បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តរកមលិកធុត្ថង ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តអញ្ញាកាសិកធុត្ថង ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនេសជ្ជ-
 កធុត្ថង ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តយថាសន្តតិកធុត្ថង ។
 បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្ថង ។

ចប់ បញ្ចកមាតិកា ។

ឆក្កមាតិកា

[១២] បុគ្គល ៦ ពួក ។ គឺបុគ្គលខ្លះ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួន
 ឯង ទ្វិសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន ក៏ដល់ទ្វិសព្វ-
 ពោតព្វាណក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ដល់ទ្វិសភាពស្មាត់ក្នុងសេចក្តីព្រាណជ្ជ
 ញ ញ ។

មាតិកា

អត្ថកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេ-
សុ សាមំ សច្ចានំ អភិសម្ពុជ្ឈតិ ន ច តត្ថ-
សព្វញ្ញំ ចាប្បណាតិ ន ច ពលេសុ^(១) វសីការំ

អត្ថកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
សាមំ សច្ចានំ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ^(២) ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខ-
ស្សន្តករោ ហោតិ សាវកទាវមីញ្ច ចាប្បណាតិ

អត្ថកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
សាមំ សច្ចានំ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ^(២) ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខ-
ស្សន្តករោ ហោតិ ន ច សាវកទាវមី ចាប្បណាតិ

អត្ថកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
សាមំ សច្ចានំ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ^(២) ន ច ទិដ្ឋេវ
ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ អនាតាមី ហោតិ

អនាគត្វា ឥត្ថតំ អត្ថកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អន-
នុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានំ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ^(២)
ន ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ សោ-
តាបន្នសកទាតាមី ហោតិ អនាគត្វា ឥត្ថតំ ។

ឆក្កមាតិកា និដ្ឋិតា ។

១ ឧ. ពិលេសុតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. សព្វត្ថ អភិសម្ពុជ្ឈតិ ទិស្សតិយេវ ។

មាតិកា

ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិន
 ធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន មិនដល់នូវសព្វញ្ញក្ខណៈ ក្នុងធម៌ទាំងនោះផង
 មិនដល់នូវភាពស្មាត់ក្នុងសេចក្តីញ្ញាណផងក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនត្រាស់
 ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ ក្នុងកាលមុន
 ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុកក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ដល់នូវសាវ័កបារមីញ្ញាណផង ក៏មាន ១
 បុគ្គលខ្លះ មិនត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់
 ស្តាប់ក្នុងកាលមុន ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុកក្នុងបច្ចុប្បន្ន មិនដល់នូវសាវ័ក-
 បារមីញ្ញាណ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ
 ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន មិនធ្វើនូវទីបំផុតទុកក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ទេ ជាអនាគតាមិបុគ្គល មិនមកកាន់មនុស្សលោកនេះ ក៏មាន ១ បុគ្គល
 ខ្លះ មិនត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់
 ក្នុងកាលមុន មិនធ្វើនូវទីបំផុតទុកក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ ជាសោតាបនបុគ្គល
 នឹងសកទាតាមិបុគ្គល មកកាន់មនុស្សលោកនេះទៀត ក៏មាន ១ ។

ចប់ ធម្មមាតិកា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សត្តកមាតិកា

[១៣] សត្ត បុគ្គលា ។ សត្ត ឧទក្ខបមា
 បុគ្គលា សកី ធិមុត្តោ ធិមុត្តោ ហោតិ ឧម្មជ្ជិត្វា
 ធិម្មជ្ជិតិ ឧម្មជ្ជិត្វា បិតោ ហោតិ ឧម្មជ្ជិត្វា វិបស្សិតិ
 វិលោកេតិ ឧម្មជ្ជិត្វា បតរតិ ឧម្មជ្ជិត្វា បដិគាធម្ម-
 ត្តោ ហោតិ ឧម្មជ្ជិត្វា តិណ្ណោ ហោតិ ហារគតោ
 បេលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ ។ ឧកតោភាគវិមុត្តោ
 បញ្ញាវិមុត្តោ កាយសក្ខី ធិដ្ឋប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ
 ធម្មានុសារី សទ្ធានុសារី ។

សត្តកមាតិកា វិនិច្ឆ័យ ។

អដ្ឋកមាតិកា

[១៤] អដ្ឋ បុគ្គលា ។ ចត្តារោ មក្ខសមន្តិ-
 នោ ចត្តារោ ដលសមន្តិនោ បុគ្គលា ។

អដ្ឋកមាតិកា វិនិច្ឆ័យ ។

អភិធម្មបំណិក បុគ្គលប្បព្វាតិ

សត្តកមាតិកា

[១៣] បុគ្គល ៧ ពួក ។ គឺបុគ្គល ៧ ពួក ប្រៀបដោយ
 ទឹក គឺ បុគ្គលមុជចុះតែម្តងហើយចេះតែមុជចុះទៅទៀត ១ បុគ្គលងើប
 ឡើងហើយមុជចុះទៅវិញ ១ បុគ្គលងើបឡើងហើយបិតនៅ ១ បុគ្គល
 ងើបឡើងហើយ រមិលមើល ក្រឡេកមើល ១ បុគ្គលងើបឡើងហើយ
 ហែលទៅ ១ បុគ្គលងើបឡើង ដល់កំពង់ ហើយបិតនៅ ១ បុគ្គល
 ងើបឡើង ឆ្លងដល់គ្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិតនៅលើគោក ១ ។ បុគ្គល
 ជាឧកតោភាគវិមុត្ត ១ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត ១ បុគ្គលជាកាយសក្ខី ១
 បុគ្គលជាទិដ្ឋិបុគ្គលៈ ១ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត ១ បុគ្គលជាធម្មានុសារី ១
 បុគ្គលជាសទ្ធានុសារី ១ ។

ចប់ សត្តកមាតិកា ។

អដ្ឋកមាតិកា

[១៤] បុគ្គល ៨ ពួក ។ គឺបុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយ
 មគ្គ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយផល ។

ចប់ អដ្ឋកមាតិកា ។

មាតិកា

នវិកមាតិកា

[១៥] នវ បុគ្គលា ។ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ ឧកតោភាគវិមុត្តោ បញ្ញាវិមុត្តោ
 កាយសក្ខី ទិដ្ឋិប្បវត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ ធម្មានុសារី
 សទ្ធានុសារី ។

នវិកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

ទសកមាតិកា

[១៦] ទស បុគ្គលា ។ បញ្ចន្ធិ ឥធន
 ទិដ្ឋា បញ្ចន្ធិ ឥធន វិហាយ ទិដ្ឋា ។

ទសកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិមាតិកា ។

មាតិកា

នវិកមាតិកា

[១៥] បុគ្គល ៧ ពួក ។ គឺបុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ១ បុគ្គល
 ជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ១ បុគ្គលជាឧក្រោតភាគវិមុត្ត ១ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត ១
 បុគ្គលជាកាយសក្ខី ១ បុគ្គលជាទិដ្ឋិបុគ្គល ១ បុគ្គលជាសង្ខារវិមុត្ត ១ បុគ្គល
 ជាធម្មានុសារី ១ បុគ្គលជាសង្ខានុសារី ១ ។

ចប់ នវិកមាតិកា ។

ទសកមាតិកា

[១៦] បុគ្គល ១០ ពួក ។ គឺបុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេច
 ក្នុងការវិចារក្នុងនេះ បុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេច ព្រោះលះបង់
 អត្តភាពក្នុងការវិចារក្នុងនេះ ។

ចប់ ទសកមាតិកា ។

ចប់ បុគ្គលបុព្វត្ថិមាតិកា ។

ឯកកតិទ្វេសោ

[១៧] កតមោ ច បុគ្គលោ សមយវិមុត្តោ ។

ឥធម្មកថោ បុគ្គលោ កាលេន កាលំ សមយេន

សមយំ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាលេន ដុស្សិត្វា វិហារតិ

បញ្ចាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកេច្ឆ អាសវំ បរិត្តំណា

ហោនំ អយំ វិចិត្តំ បុគ្គលោ សមយវិមុត្តោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឯកកនិទ្ទេស

[១៧] បុគ្គលជាសមយវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានវិមោក្ខ ៨^(១) ដោយនាមកាយ តាមកាលគួរ^(២) តាម
 សម័យគួរ អាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏បានអស់ទៅ ព្រោះ
 ឃើញដោយបញ្ញា^(៣) នេះហៅថា បុគ្គលជាសមយវិមុត្ត^(៤) ។

១ សមាបត្តិ ៨ ជាវិញ្ញាណនិងអរូបាវិញ្ញាណ គឺរូបជ្ឈាន ៤ អរូបជ្ឈាន ៤ ឈ្មោះថាវិមោក្ខ
 ព្រោះរូបស្រឡះបាញ់ធម៌ជាសត្រូវដល់សមាបត្តិទាំងនោះ ។ ២ បុគ្គលប្រាថ្នានឹងចូលសមា-
 បត្តិមានកាល ២ គឺកាលគួរ ១ កាលមិនគួរ ១ ។ កាលដែលកំពុងជម្រះសរីរៈពីព្រលឹមនិងកាល
 កំពុងធ្វើវត្ត ឈ្មោះថាកាលមិនគួរ កាលដែលជម្រះសរីរៈហើយ ធ្វើវត្តហើយ ចូលទៅអង្គុយ
 ក្នុងលំនៅហើយ មិនទាន់ដល់កាលទៅបិណ្ឌបាតនៅឡើយ ក្នុងចន្លោះនេះ ឈ្មោះថាកាល
 គួរ ។ មួយទៀត ភិក្ខុកំណត់កាលនឹងចេញទៅបិណ្ឌបាត ហើយកំពុងថ្វាយបង្គំចេតិយ កាល
 ដែលភិក្ខុមានភិក្ខុសង្ឃ បោមរោមកំពុងឈរក្នុងរោងសម្រាប់ធ្វើវិភក្តៈ កាលកំពុងទៅបិណ្ឌបាត
 កាលកំពុងគ្រាប់ទៅក្នុងស្រុក កាលកំពុងឆាន់បបរ ក្នុងអាសនសាលា និងកាលកំពុងធ្វើវត្ត
 ទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថាកាលមិនគួរ កាលដែលមានឧកាសស្ងាត់ក្នុងអាសនសាលា មិនទាន់
 ដល់ពេលរត្តកាល (ពេលឆាន់) នៅឡើយ ក្នុងចន្លោះនេះឯង ឈ្មោះថាកាលគួរ មួយទៀត
 កាលកំពុងឆាន់រត្ត កាលកំពុងទៅកាន់វិហារ កាលកំពុងទុកដាក់បាត្របីរ វេលាថ្ងៃ កាល
 កំពុងធ្វើវត្ត និងកាលកំពុងឲ្យបរិប្បដ្ឋា ទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថា កាលមិនគួរ ដល់ការចូល
 សមាបត្តិទេ ។ ឯពាក្យថាសម័យ ក៏មានន័យដូចគ្នានឹងកាលនេះដែរ ។ ៣ ឃើញច្បាស់
 នូវសង្ខារដោយវិបស្សនាបញ្ញា ឃើញចតុស្សប្បធម៌ដោយមគ្គបញ្ញា ។ ៤ ជាឈ្មោះបុគ្គល ៣
 ពួក គឺ សោតាបន្តបុគ្គល សកទាតាមិបុគ្គល អនាតាមិបុគ្គល ។ អដ្ឋកថា ។

ឯកកន្ថីរោ

[១៨] កតមោ ច បុគ្គលោ អសមយវិមុត្តោ ។
 ឥនេកក្ខោ បុគ្គលោ ន ហោវ ខោ កាលេន កាលំ
 សមយេន សមយំ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាលេន ដុស្សិត្វា
 វិហាវតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា អាសវា បរិក្ខណា
 ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អសមយវិមុត្តោ ។
 សព្វេបិ អរិយបុគ្គលោ អរិយេ វិមោក្ខេ អសមយ-
 វិមុត្តោ ។

[១៩] កតមោ ច បុគ្គលោ កុប្បជម្មោ ។ ឥនេ-
 កក្ខោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ វា
 អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ ន
 ទិកាមលាភី ហោតិ ន អតិច្ឆលាភី ន អកសិរ-
 លាភី ន យត្តិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ យាវតិច្ឆកំ សមា-
 បជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ ហំនំ ខោ បរេនតិ វិជ្ជតិ យំ តស្ស
 បុគ្គលស្ស បមាទមាគម្ម តា សមាបត្តិយោ កុប្ប-
 យ្យំ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កុប្បជម្មោ ។

ឯកកន្ថីស្ត

[១៨] បុគ្គលជាអសមយវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ មិនបានវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ តាមកាលគួរ តាម
សម័យគួរទេ^(១) អាសវៈរបស់បុគ្គលនោះបានអស់ទៅ ព្រោះឃើញ
ដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជាអសមយវិមុត្ត ។ សូម្បីពួកអរិយ-
បុគ្គលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា អសមយវិមុត្ត ក្នុងអរិយវិមោក្ខ (លោ-
កុត្តវិមោក្ខដែរ) ។

[១៩] បុគ្គលជាភុប្បធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ បានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បុគ្គល
នោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក មិនបាន
ដោយងាយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមឧកាស ដែល
ប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិ ដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ ដែលប្រាថ្នា
ទេ ដំណើរនេះឯង រមែងមាន គ្រងដែលសមាបត្តិទាំងនោះ កម្រើក
ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រមាថ របស់បុគ្គលនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជា
ភុប្បធម្មៈ ។

១ បុគ្គលណា មានសទ្ធាមានវិបស្សនាញៀវិញ កាលបើបុគ្គលនោះប្រារព្ធហើយ ទុក
ជាក់ពុទ្ធដើរក្តី ឈរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី ទំពាស្សីក្តី ឆាន់ឬប្រើប្រាស់អ្វីក្តី គង់តែបាន
សម្រេចមគ្គផលដែរ ព្រោះបុគ្គលដែលរួចស្រឡះដោយមគ្គវិមោក្ខ មិនប៉ាបាចសម័យគួរ
សម័យមិនគួរឡើយ ។ អដ្ឋកថា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[២០] កតមោ ច បុគ្គលោ អកុប្បជន្នោ ។
 ឥនេកន្នោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 និកាមលាភី ហោតិ អភិច្ឆលាភី អកសិរលាភី
 យត្ថិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ យាវត្ថិច្ឆកំ សមាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ
 អដ្ឋានមេតំ អនវកាសោ យំ តស្ស បុគ្គលស្ស បមា-
 ទិមាគម្ម តា សមាបត្តិយោ កុប្បេយ្យំ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អកុប្បជន្នោ ។ សព្វេបិ អរិយបុគ្គលា
 អរិយេ វិមោក្ខេ អកុប្បជន្នោ ។

[២១] កតមោ ច បុគ្គលោ បរិហានជន្នោ ។
 ឥនេកន្នោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 ន និកាមលាភី ហោតិ ន អភិច្ឆលាភី ន អក-
 សិរលាភី ន យត្ថិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ យាវត្ថិច្ឆកំ ស-
 មាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ ហំនំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ
 សោ បុគ្គលោ បមាទិមាគម្ម តាហិ សមាបត្តិហិ
 បរិហាយេយ្យ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បរិហានជន្នោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(២០) បុគ្គលជាអកុប្បធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
 អរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង បានតាមប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានដោយ
 ងាយ ចូលផង ចេញផង តាមឧកាសដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិ
 ដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាឧកាសទេ ត្រង់ដែលសមាបត្តិទាំងនោះ កម្រើក
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រមាទរបស់បុគ្គលនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជា
 អកុប្បធម្មៈ ។ សូម្បីពួកអរិយបុគ្គលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា អកុប្ប-
 ធម្មៈ ក្នុងអរិយវិមោក្ខដែរ ។

(២១) បុគ្គលជាបរិហានធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
 អរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក
 មិនបានដោយងាយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមឧកាស
 ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា
 ទេ ដំណើរនុ៎ះឯងរីមែនមាន ត្រង់ដែលបុគ្គលនោះ សាបសូន្យចាក
 សមាបត្តិទាំងនោះ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រមាទ នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាបរិហានធម្មៈ ។

(២២) កតមោ ច បុគ្គលោ អបរិហានធម្មោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 និកាមលាភី ហោតិ អតិច្ឆលាភី អកសិរលាភី
 យត្តិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ យាវត្តិច្ឆកំ សមាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋា-
 តិបិ អដ្ឋានមេតិ អនវកាសោ យំ សោ បុគ្គលោ
 បមាធមាគម្ម តាហិ សមាបត្តិហិ បរិហាយេយ្យ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ អបរិហានធម្មោ ។ សព្វេបិ អរិយ-
 បុគ្គលោ អរិយេ វិមោក្ខេ អបរិហានធម្មោ ។

(២៣) កតមោ ច បុគ្គលោ ចេតនាភព្វោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 ន និកាមលាភី ហោតិ ន អតិច្ឆលាភី អកសិរ-
 លាភី ន យត្តិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ យាវត្តិច្ឆកំ សមា-
 បជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ សចេ អនុសញ្ញេតតិ ន បរិហា-
 យតិ តាហិ សមាបត្តិហិ សចេ ន អនុសញ្ញេតតិ
 បរិហាយតិ តាហិ សមាបត្តិហិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ចេតនាភព្វោ ។

ឯកកន្ថីល

[២២] បុគ្គលជាអបរិហានធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង បានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ ចូលផង ចេញផង តាមឧកាស ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិ ដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ ដែលប្រាថ្នា ដំណើរនេះ ឯង មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧកាសទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលនោះ សាបសូន្យចាកសមាបត្តិទាំងនោះ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រមាទ នេះ ហៅថា បុគ្គលជាអបរិហានធម្មៈ ។ សូម្បីពួកព្រះអរិយបុគ្គលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា អបរិហានធម្មៈ ក្នុងអរិយវិមាត្តដែរ ។

[២៣] បុគ្គលជាចេតនាករៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក មិនបានដោយងាយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមឧកាស ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា បើចូល (សមាធិ) ក៏មិនសាបសូន្យចាកសមាបត្តិទាំងនោះ បើមិនចូលទេ ក៏សាបសូន្យចាកសមាបត្តិទាំងនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាចេតនាករៈ ។

អវិជ្ជាបដិកា បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(២២) កតមោ ច បុគ្គលោ អនុវត្តនាភព្វោ ។
 ឥធនកោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ វ្រូបសហគតានំ
 វា អវ្រូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 ន និកាមលាភី ហោតិ ន អតិច្ឆលាភី ន អគសិ-
 រលាភី ន យត្តិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ យាវត្តិច្ឆកំ សមាបជ្ជ-
 តិបំ វុដ្ឋាតិបំ សចេ អនុវត្តតិ ន បរិហាយតិ តាហិ
 សមាបត្តិហិ សចេ នាវុវត្តតិ បរិហាយតិ តាហិ
 សមាបត្តិហិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អនុវត្តនាភព្វោ ។

(២៣) កតមោ ច បុគ្គលោ បុទ្ធជនោ ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស តីណិ សញ្ញាជនានំ អប្បហំនានំ ន ច
 តេសំ ធម្មានំ បហានាយ បដិបន្នោ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ បុទ្ធជនោ ។

(២៤) កតមោ ច បុគ្គលោ តោត្រកូ ។ យេសំ
 ធម្មានំ សមនន្តរា អរិយធម្មស្ស អវក្កន្តិ ហោតិ
 តេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បុគ្គលោ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ តោត្រកូ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(២៤) បុគ្គលជាអនុរក្ខនាក្ស័យៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
 អរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក
 មិនបានដោយងាយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមឧកាស
 ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា
 បើរក្សា គឺសេពនូវឧបការធម៌ហើយចូលសមាបត្តិ រមែងមិនសាបសូន្យ
 ចាកសមាបត្តិទាំងនោះ បើមិនរក្សាទេ រមែងសាបសូន្យចាកសមាបត្តិ
 ទាំងនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាអនុរក្ខនាក្ស័យៈ ។

(២៥) បុគ្គលជាបុប្ផជន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា មិន
 ទាន់លះបង់សញ្ញាជនៈ ៣^(១) ទាំងមិនប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងនោះ
 នេះហៅថា បុគ្គលជាបុប្ផជន ។

(២៦) បុគ្គលជាគោត្រក្ខ តើដូចម្តេច ។ ការយាងចុះគឺការកើត
 ប្រាកដនៃអរិយធម៌ (លោកុត្តរមគ្គ) ក្នុងលំដាប់ស្មើ នៃពួកធម៌ណា
 បុគ្គលប្រកបព្រមដោយធម៌ទាំងនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាគោត្រក្ខ^(២) ។

១ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈ ១ សីលព្វតបរាមាសសញ្ញាជនៈ ១ វិចិត្រសញ្ញាជនៈ ១ ។
 ២ បុគ្គលដែលកន្លងនូវបុប្ផជនសង្ខៈ បុប្ផជនគោត្រ បុប្ផជនមណ្ឌល បុប្ផជនប្បញ្ញត្តិទាំង
 អស់ ដោយញាណ មាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ហើយយាងចុះកាន់អរិយសង្ខៈ អរិយគោត្រ
 អរិយមណ្ឌល និងអរិយប្បញ្ញត្តិ បានឈ្មោះថា គោត្រក្ខបុគ្គល ។

ឯកកន្ត្រៃ

[២៧] កតមោ ច បុគ្គលោ ភយ្ហបរតោ ។
 សត្ត សេត្តា ភយ្ហបរតា យេ ច បុគ្គលា បុដ្ឋជ្ជនា
 សីលវន្តោ ។ អរហា អភយ្ហបរតោ ។

[២៨] កតមោ ច បុគ្គលោ អភព្វាគមនោ ។
 យេ តេ បុគ្គលា កម្មាវរណោន សមម្ពាគតា
 កិលេសាវរណោន សមម្ពាគតា វិនាគាវរណោន
 សមម្ពាគតា អស្សន្ធា អច្ឆន្ទិកា ទុប្បញ្ញា ជន្យា^(១)
 អភព្វា និយាមំ ឡិក្កមិត្តំ កុសលេសុ ធម្មេសុ
 សម្មតំ ឥមេ វច្ឆន្តិ បុគ្គលា អភព្វាគមនោ ។

[២៩] កតមោ ច បុគ្គលោ ភព្វាគមនោ ។
 យេ តេ បុគ្គលា ន កម្មាវរណោន សមម្ពាគតា ន
 កិលេសាវរណោន សមម្ពាគតា ន វិនាគាវរណោន
 សមម្ពាគតា សទ្ធា ធន្ទិកា បញ្ញវន្តោ អនេន្យា
 ភព្វា និយាមំ ឡិក្កមិត្តំ កុសលេសុ ធម្មេសុ
 សម្មតំ ឥមេ វច្ឆន្តិ បុគ្គលា ភព្វាគមនោ ។

ឯកកន្ត្រៃ

[២៧] បុគ្គល ជាភយូបរតៈ តើដូចម្តេច ។ សេកបុគ្គល ៧

ពួក នឹងបុគ្គលជាបុប្ផន ដែលមានសីល ឈ្មោះថា ភយូបរតបុគ្គល ។

ព្រះអរហន្ត ឈ្មោះថា អភយូបរតបុគ្គល ។

[២៨] បុគ្គល ជាអកញ្ចាគមនៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា

ប្រកបដោយគ្រឿងរាវកំណើតកម្ម ប្រកបដោយគ្រឿងរាវកំណើតកិលេស ប្រកប

ដោយគ្រឿងរាវកំណើតវិបាក ជាអ្នកមិនមានសង្ខារ មិនមានធន្ទៈ មាន

បញ្ញាអាប័អន់ ល្ងង់ខ្លៅ មិនគួរឈានចុះកាន់សមុត្តនិយាម ក្នុងធម៌ជា

កុសលទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គល ជាអកញ្ចាគមនៈ ។

[២៩] បុគ្គល ជាអកញ្ចាគមនៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា

មិនប្រកបដោយគ្រឿងរាវកំណើតកម្ម មិនប្រកបដោយគ្រឿងរាវកំណើតកិលេស

មិនប្រកបដោយគ្រឿងរាវកំណើតវិបាក ជាអ្នកមានសង្ខារ មានធន្ទៈ មាន

បញ្ញា មិនល្ងង់ខ្លៅ គួរឈានចុះកាន់សមុត្តនិយាម ក្នុងធម៌ជាកុសល

ទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គល ជាអកញ្ចាគមនៈ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៣០] កតមោ ច បុគ្គលោ និយតោ ។
 បញ្ច បុគ្គលា អាទន្តរិកា យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកា
 និយតា អដ្ឋ ច អរិយបុគ្គលា និយតា ។ អវ-
 សេសា បុគ្គលា អនិយតា ។

[៣១] កតមោ ច បុគ្គលោ បដិបទ្ធកោ ។
 ចត្តារោ មគ្គសមដ្ឋិនោ បុគ្គលា បដិបទ្ធកា ។ ចត្តារោ
 ដលសមដ្ឋិនោ បុគ្គលា ដលេដ្ឋិតា ។

[៣២] កតមោ ច បុគ្គលោ សមសីសី ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អប្បព្វំ អចរិមំ អាសវបរិយាទា-
 នញ្ច ហោតិ ដីរិតបរិយាទានញ្ច អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 សមសីសី ។

[៣៣] កតមោ ច បុគ្គលោ បិតកកប្បី ។
 អយញ្ច បុគ្គលោ សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិ-
 បន្នោ អស្ស កប្បស្ស ច ឧទ្ទយនវេលា អស្ស
 នេវ តាវ កប្បោ ឧទ្ទយេយ្យ យាវាយំ បុគ្គលោ
 ន សោតាបត្តិដលំ សច្ចិករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ បិតកកប្បី ។ សព្វេច មគ្គសមដ្ឋិនោ បុគ្គ-
 លោ បិតកកប្បីនោ ។

អវិជ្ជាបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៣០] បុគ្គលជានិយតៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រកបដោយ
អនន្តរិយកម្ម ៥ ពួក បុគ្គលប្រកបដោយនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ និងអរិយបុគ្គល
៨ ពួក ឈ្មោះថា និយតបុគ្គល ។ បុគ្គលក្រៅពីនេះ ឈ្មោះថា
អនិយតបុគ្គល ។

[៣១] បុគ្គលជាបដិបន្ទកៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ៤ ពួក
ដែលព្រមព្រៀងដោយមគ្គ ឈ្មោះថា បដិបន្ទកបុគ្គល ។ បុគ្គល ៤
ពួក ដែលព្រមព្រៀងដោយផល ឈ្មោះថា ផលេដ្ឋិតបុគ្គល ។

[៣២] បុគ្គលជាសមសីសី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
មានការអស់ទៅនៃអាសវៈ និងការអស់ទៅនៃជីវិត មិនមុន មិនក្រោយ
នេះហៅថា បុគ្គលជាសមសីសី ។

[៣៣] បុគ្គលជាបិតកប្បី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលនេះ ជា
អ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ទុកជាវេលាក្លែង
នេះកប្បីនឹងមាន បើបុគ្គលនេះ មិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតា-
បត្តិផល ដរាបណា ក្លែងក៏មិនគប្បីនេះកប្បី ដរាបនោះដែរ នេះ
ហៅថា បុគ្គលជាបិតកប្បី ។ បុគ្គលដែលព្រមព្រៀងដោយមគ្គទាំង
អស់ ក៏ឈ្មោះថា បិតកប្បីដែរ ។

[៣៤] កតមោ ច បុគ្គលោ អរិយោ ។

អដ្ឋ អរិយបុគ្គលា អរិយា ។ អវសេសា បុគ្គលា
អនរិយា ។

[៣៥] កតមោ ច បុគ្គលោ សេត្វោ ។ ចត្តា-

រោ មក្ខសមដ្ឋិនោ តយោ ជលសមដ្ឋិនោ បុគ្គលា
សេត្វោ ។ អរហា អសេត្វោ ។ អវសេសា បុគ្គ-
លា នេវ សេត្វោ នាសេត្វោ ។

[៣៦] កតមោ ច បុគ្គលោ តេវិជ្ជោ ។ តីហិ

វិជ្ជាហិ សមដ្ឋានតោ បុគ្គលោ តេវិជ្ជោ ។

[៣៧] កតមោ ច បុគ្គលោ ធន្យកិញ្ចោ ។

ធនិ អកិញ្ចាហិ សមដ្ឋានតោ បុគ្គលោ ធន្យ-
កិញ្ចោ ។

ឯកកន្ត្រៃស

[៣៤] បុគ្គលជាអរិយៈ តើដូចម្តេច ។ អរិយបុគ្គលទាំង ៨ ពួក ឈ្មោះថា អរិយៈ^(១) ។ បុគ្គលក្រៅពីនេះ ឈ្មោះថា អនរិយៈ ។

[៣៥] បុគ្គលជាសេក្ខៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រម ព្រៀងដោយមគ្គ បុគ្គល ៣ ពួក ព្រមព្រៀងដោយផល ឈ្មោះថា សេក្ខៈ ។ ព្រះអរហន្ត ឈ្មោះថា អសេក្ខៈ ។ បុគ្គលក្រៅពីនេះ ឈ្មោះថា មិនមែនសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនអសេក្ខៈ ។

[៣៦] បុគ្គលបានវិជ្ជា ៣ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រកប ដោយវិជ្ជា ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថា បុគ្គលបានវិជ្ជា ៣^(២) ។

[៣៧] បុគ្គលបានអភិញ្ញា ៦ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រកប ដោយអភិញ្ញា ៦ ឈ្មោះថា បានអភិញ្ញា ៦^(៣) ។

១ បុគ្គលដែលឆ្ងាយចាកកិលេស ឬបុគ្គលដែលមនុស្សនិងទេវតាឬប្រជុលទៅរក ឈ្មោះថា អរិយៈ ។ មួយទៀត បុគ្គលដែលឈ្មោះថា អរិយៈ ព្រោះជាអ្នកស្អាតបរិសុទ្ធ ។ ២ បុគ្គល ដែលបានបុព្វេនិវាសញ្ញាណ និងទិព្វចតុញ្ញាណជាមុន ទើបបានសម្រេចអរហន្តជាព្រាយ ឬ បានសម្រេចអរហន្តជាមុន ទើបបានបុព្វេនិវាសញ្ញាណ និងទិព្វចតុញ្ញាណ ជាខាងក្រោយ ឈ្មោះថា បានវិជ្ជា ៣ (រាប់ដោយត្រង់ គឺ បុព្វេនិវាសានុស្សតិវិជ្ជា ១ ទិព្វចតុវិជ្ជា ១ អាស- វរក្ខយវិជ្ជា គឺ សម្រេចអរហន្ត ១) ។ អដ្ឋិកថា ។ ៣ អភិញ្ញា ៦ គឺ ឥទ្ធិវិធាៈ (សំដែងឫទ្ធិ បានផ្សេងៗ) ១ ទិព្វសោត (ត្រចៀកទិព្វ គឺ ស្តាប់សំឡេងដ៏ឆ្ងាយឮបាន) ១ ចេតោបរិយ- ញ្ញាណ ឬ បរចិត្តវិជ្ជា (ដឹងចិត្តបុគ្គលដទៃបាន) ១ បុព្វេនិវាសានុស្សតិ (រលឹកដាច់ពីកាល មុនបាន) ១ ទិព្វចតុ ឬ ចតុបចាតវិជ្ជា (ដឹងចិត្តបដិសន្ធិរបស់សត្វផទៃ) ១ អាសវរក្ខយវិជ្ជា (ដឹងធម៌ជាច្រើនអស់ទៅនៃអាសវៈ) ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៣៨] កតមោ ច បុគ្គលោ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ។
 ឥនេកោ បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេស្ថ ធម្មេស្ថ
 សាមំ សទ្ធានំ អភិសម្ពុជ្ឈតិ តត្ថ ច សព្វញ្ញត្តិ
 ចាបុណ្ហតិ ពលេស្ថ^(១) ច វសីការំ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ។

[៣៩] កតមោ ច បុគ្គលោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ ។
 ឥនេកោ បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេស្ថ ធម្មេ-
 ស្ថ សាមំ សទ្ធានំ អភិសម្ពុជ្ឈតិ ន ច តត្ថ សព្វ-
 ញ្ញត្តិ ចាបុណ្ហតិ ន ច ពលេស្ថ វសីការំ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ ។

[៤០] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧភតោភាគវិមុត្តោ ។
 ឥនេកោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ដុស្សិ-
 ត្វា វិហរតិ បញ្ចាយ ចស្ស ទិស្វា អាសវា បរិក្ខ័-
 ណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧភតោភា-
 គវិមុត្តោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៣៨] បុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ត្រាស់ដឹងចំពោះខ្លួន ខ្សឹសច្នៃ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិន
 ធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន ដល់ខ្សឹសព្វញ្ញត្តិញ ក្នុងធម៌នោះផង ដល់
 ខ្សឹសភាពស្អាត ក្នុងទេសពលញ្ញាណផង នេះហៅថា បុគ្គលជាព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ។

[៣៩] បុគ្គលជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលពួកខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ត្រាស់ដឹងចំពោះខ្លួន ខ្សឹសច្នៃ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិន
 ធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន មិនដល់ខ្សឹសព្វញ្ញត្តិញ ក្នុងធម៌នោះផង
 មិនដល់ខ្សឹសភាពស្អាត ក្នុងទេសពលញ្ញាណផង នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ។

[៤០] បុគ្គលជាឧកតោភាគវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ បានវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអស់របស់
 បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាឧកតោភាគវិមុត្ត^(១) ។

១ ជាឈ្មោះនៃព្រះអរហន្តដែលបានរួចស្រឡះចាកចំណែកទាំង ២ គឺ រួចស្រឡះចាក
 រូបកាយដោយអរូបសមាបត្តិ ១ រួចស្រឡះចាកនាមកាយដោយមគ្គ ១ ។ ក្នុងអដ្ឋកថា មាន
 អធិប្បាយជាច្រើនន័យទៅទៀត តាមលទ្ធិព្រះថេរនោះ ។ ។

[២១] កតមោ ច បុគ្គលោ បញ្ញាវិមុត្តោ ។
 ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ន ហេវ ខោ អដ្ឋ វិមោក្ខេ
 កាយេន ដុស្តិត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា
 អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 បញ្ញាវិមុត្តោ ។

[២២] កតមោ ច បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។
 ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ដុស្តិត្វា
 វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកោច្ឆោ អាសវា
 បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។

[២៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ទិដ្ឋប្បត្តោ ។
 ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភ្នំ បដា-
 នាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភ្នំ បដានាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាភ្នំ បដានាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ យថាភ្នំ បដានាតិ
 តថាគតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិដ្ឋា
 ហោន្តិ វេចរិតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកោច្ឆោ
 អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ទិដ្ឋប្បត្តោ ។

ឯកកន្ថិទ្ធោស

[៤១] បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មិនបាទវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយទេ អាសវៈរបស់
 បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាបញ្ញាវិមុត្ត ។

[៤២] បុគ្គលជាកាយសក្ខី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បាទវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអាសវៈពួកខ្លះ របស់
 បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាកាយសក្ខី^(១) ។

[៤៣] បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រលត់ទុក្ខ ធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយ បុគ្គលនោះ បានឃើញដោយល្អ បាន
 ប្រព្រឹត្តដោយល្អ ដោយបញ្ញាផង អាសវៈពួកខ្លះរបស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់
 ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញាផង នេះហៅថា បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ^(២) ។

១ បុគ្គលដែលបានបឋមដ្ឋានផលជាមុន ទើបបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវនិរោធនិព្វានជា
 ខាងក្រោយ ឈ្មោះថាកាយសក្ខី មាន ៦ ពួក គឺរាប់អំពីសោតាបត្តិផលទៅដល់អរហត្តមគ្គ ។
 អដ្ឋកថា ។ ២ បុគ្គលដែលបានដឹង បានឃើញ បានយល់ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ បានប៉ះពាល់
 ដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារជាទុក្ខ និរោធនិព្វាន សុខ ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្តៈ មាន ៦ ពួក ដូចកាយសក្ខី ។

[២៤] កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។
 ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្ទំ យថាភូតំ បជា-
 នាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ បជាណាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធនាតិ យថាភូតំ បជាណាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ យថាភូតំ បជាណាតិ
 តថាគតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិដ្ឋា
 ហោន្តិ វេចវិតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ឆេ
 អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ នោ ច ខោ យថា
 ទិដ្ឋិប្បត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។

[២៥] កតមោ ច បុគ្គលោ ធម្មាទុសារី ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិដលសង្ខតិកិរិយាយ
 បដិបទ្គស្ស បញ្ញាទ្រុយំ អធិមត្តំ ហោតិ បញ្ញាវា-
 ហំ បញ្ញាបុព្វង្គំ អរិយមកំ កាវេតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ធម្មាទុសារី ។ សោតាបត្តិដលសង្ខតិកិ-
 រិយាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ ធម្មាទុសារី ។ ដលេ-
 ដ្ឋតោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។

[២៦] កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធាទុសារី ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៤៤] បុគ្គល ជាសទ្ធាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះជាបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រលត់ទុក្ខ ធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលព្រះគម្ភាគតសំដែងហើយ បុគ្គលនោះ បានឃើញដោយល្អ បាន
 ប្រព្រឹត្តដោយល្អ ដោយបញ្ជាផង អាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏
 អស់ទៅ ព្រោះឃើញ ដោយបញ្ជាផង តែមិនដូចជាទិដ្ឋិប្បត្តិបុគ្គលទេ
 នេះហៅថា បុគ្គល ជាសទ្ធាវិមុត្ត^(១) ។

[៤៥] បុគ្គល ជាធម្មានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
 កំពុងប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល មានឥន្ទ្រិយគឺ
 បញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំរើនអរិយមគ្គ មានបញ្ញាជាគ្រឿងនាំ មានបញ្ញាជា
 ប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គល ជាធម្មានុសារី^(២) ។ បុគ្គលកំពុងប្រតិ-
 បត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឈ្មោះថា ធម្មានុសារី ។
 ឯបុគ្គលបិតនៅក្នុងផល ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្តិៈ ។

[៤៦] បុគ្គល ជាសទ្ធានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា

១ ប្រែថា រួចស្រឡះដោយសទ្ធាមាន ៦ ពួក ដូចកាយសក្ខី ។ ២ ប្រែថា រលឹក
 តាមធម៌បញ្ញា ជាឈ្មោះនៃបុគ្គលដែលបិតនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គ ។

យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបទ្ទស្ស សុទ្ធិជ្រៀយំ អធិមត្តំ ហោតិ សទ្ធាវាហី
 សទ្ធាបុព្វដ៏មំ អរិយមត្តំ កាវេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ សទ្ធានុសារី ។ សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបទ្ទោ បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។ ដលេដ្ឋតោ
 សទ្ធាវិមុត្តោ ។

[២៧] កតមោ ច បុគ្គលោ សត្តក្ខត្តិបរមោ ។
 វេជេកោច្ឆោ បុគ្គលោ តិណ្ឌំ សញ្ញោជនាទំ បរិក្ខុ-
 យា សោតាបទ្ទោ ហោតិ អវិនិច្ឆាតជម្លោ និយតោ
 សម្ពោធិបរាយនោ សោ សត្តក្ខត្តំ ទេវេ ច មា-
 នុសេ ច សទ្ធាវិត្វា សំសវិត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សត្តក្ខត្តិបរមោ ។

[២៨] កតមោ ច បុគ្គលោ កោលំកោលោ ។
 វេជេកោច្ឆោ បុគ្គលោ តិណ្ឌំ សញ្ញោជនាទំ បរិក្ខុយា
 សោតាបទ្ទោ ហោតិ អវិនិច្ឆាតជម្លោ និយតោ ស-
 ម្ពោធិបរាយនោ សោ ទ្វេ វា តិណ្ឌំ វា កុលាទិ

ឯកកន្ត្រៃស

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល មានឥន្ទ្រិយគឺសព្វ
 ដ៏ក្រៃលែង ចំរើនអរិយមគ្គ មានសព្វជាគ្រឿងនាំ មានសព្វជា
 ប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គល ជាសព្វានុសារី^(១) ។ បុគ្គលកំពុងប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឈ្មោះថា សព្វានុសារី ។
 ឯបុគ្គលបិតនៅក្នុងផល ឈ្មោះថា សព្វវិមុត្ត ។

[៤៧] បុគ្គល ជាសត្តកតំបរមៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ដល់នូវសោតៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣^(២)
 មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះ ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹង
 ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ បុគ្គលនោះ ស្ទុះទៅ អន្ទោលទៅ ក្នុងទៅតានិង
 មនុស្ស អស់វារៈ ៧ ដង ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃវដ្តទី១ នេះហៅថា
 បុគ្គល ជាសត្តកតំបរមៈ^(៣) ។

[៤៨] បុគ្គល ជាកាលំកាលៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ដល់នូវសោតៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣ មាន
 សភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្ត
 ទៅខាងមុខ បុគ្គលនោះ ស្ទុះទៅ អន្ទោលទៅ កាន់ត្រកូល ២ ឬ ៣

១ ជាឈ្មោះនៃបុគ្គលដែលបិតនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គដែរ ។ អដ្ឋកថា ។ ២ សញ្ញា-
 ជនៈ ៣ គឺ សក្កាយទិដ្ឋិ ១ វិចិត្រា ១ សីលព្វតបរាមាសៈ ១ ។ ៣ ជាឈ្មោះនៃសោតា-
 បន្ថបុគ្គលទី ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សន្ធាវិត្តា សំសន្ធាវិត្តា ទុក្ខសង្ខតំ ករោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ កោលំកោលោ ។

[២៩] កតមោ ច បុគ្គលោ ឯកតីដី ។

ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ តិណ្ឌំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុ-
 យា សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិច្ឆ័យនិច្ឆេទំ និយតោ
 សម្ពាធិបរាយនោ សោ ឯកំយេវ មាណសកំ ភវិ
 និព្វត្តោ ទុក្ខសង្ខតំ ករោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ឯកតីដី ។

[៣០] កតមោ ច បុគ្គលោ សក្កនាតាមី ។

ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ តិណ្ឌំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុយា
 រាគនោសមោហានំ តន្តត្ថា សក្កនាតាមី ហោតិ
 សក្កនេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ធា ទុក្ខសង្ខតំ ក-
 រោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សក្កនាតាមី ។

អភិធម្មបំណង បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ នេះហៅថា បុគ្គល ជាគោលគោលៈ^(១) ។

[៤៩] បុគ្គល ជាឯកតិជ្ជី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ ដល់នូវសោតៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ព្យា មានសភាព
មិនធ្លាក់ចុះ ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅ
ខាងមុខ បុគ្គលនោះ កើតក្នុងកតាជាបស់មនុស្ស តែម្តងទៀត ហើយ
ធ្វើនូវទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ នេះហៅថា បុគ្គល ជាឯកតិជ្ជី^(២) ។

[៥០] បុគ្គលជាសកទាគាមី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ជាសកទាគាមីបុគ្គល ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ព្យា ព្រោះ
ស្រាលស្មើនៃភគៈ ទោសៈ មោហៈ មកកាន់លោកនេះ អស់រវះម្តង
ទៀត ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ នេះហៅថា បុគ្គលជាសកទាគាមី^(៣) ។

១ ជាឈ្មោះនៃសោតាបន្ថបុគ្គលទី ២ បុគ្គលនេះគាំងពីបានសោតាបត្តិផលទៅ មិនកើត
ក្នុងត្រកូលទាបទេ កើតតែក្នុងត្រកូលខ្ពស់ អន្តោលទៅដរាបដល់អស់ ៦ ជានិ ទើបធ្វើនូវ
ទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ ។ អដ្ឋកថា ។ ២ ជាឈ្មោះនៃសោតាបន្ថបុគ្គលទី ៣ ។ ៣ បុគ្គល
ដែលមកកាន់មនុស្សលោកនេះ អស់រវះម្តងទៀត ដោយអំណាចបដិសន្ធិ ឈ្មោះថាសកទា-
គាមីបុគ្គល។ នេះ មាន ៥ ពួក គឺបុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមីផល ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ហើយ
បរិនិព្វានក្នុងមនុស្សលោកនេះតែម្តង ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមីផល ក្នុងមនុស្សលោក
នេះ ហើយទៅបរិនិព្វានក្នុងទេវលោក ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមីផលក្នុងទេវលោក ហើយ
បរិនិព្វានក្នុងទេវលោកនោះតែម្តង ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមីផលក្នុងទេវលោក មកកើតក្នុង
មនុស្សលោកនេះ ហើយទើបបរិនិព្វាន ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមីផលក្នុងមនុស្សលោកនេះ
ទៅកើតនៅអស់កំណត់អាយុក្នុងទេវលោក ហើយត្រឡប់មកកើត ក្នុងមនុស្សលោកនេះម្តង
ទៀត ទើបបរិនិព្វាន ១ ។ ឯពាក្យថា សកទាគាមីបុគ្គលនេះ សំដៅយកតែបុគ្គលទី ៥
ខាងចុងប៉ុណ្ណោះ ឯបុគ្គល ៤ ពួកខាងដើម មិនរាប់យកក្នុងទីនេះទេ ប្លែកអំពីឯកតិជ្ជីសោតៈ
មានបដិសន្ធិតែម្តងហើយបរិនិព្វានទៅ ឯសកទាគាមីបុគ្គលមានបដិសន្ធិ ២ ដឹងទើបបរិនិព្វាន ។

[៥១] កតមោ ច បុគ្គលោ អនាគាមី ។

ឥនេកន្ថោ បុគ្គលោ បញ្ចន្ធិំ ឡិម្ពាគីយានំ សញ្ញា-
ជនានំ បរិក្ខយា ឡិបថាតិកោ ហោតិ តត្ថ បរិ-
និព្វាយី អនាវត្តិជម្មោ តស្មា លោកា អយំ វុច្ចតិ
បុគ្គលោ អនាគាមី ។

[៥២] កតមោ ច បុគ្គលោ អន្តរាបរិនិព្វាយី ។

ឥនេកន្ថោ បុគ្គលោ បញ្ចន្ធិំ ឡិម្ពាគីយានំ សញ្ញាជ-
នានំ បរិក្ខយា ឡិបថាតិកោ ហោតិ តត្ថ បរិនិព្វាយី
អនាវត្តិជម្មោ តស្មា លោកា សោ ឧប្បន្នំ វា
សមនន្តរា អប្បត្តំ វា វេមជ្ឈំ អាយុប្បមាណំ អរិ-
យមក្កំ សញ្ញនេតិ ឧបរិដ្ឋិមាណំ សញ្ញាជនានំ បហា-
នាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អន្តរាបរិនិព្វាយី ។

[៥៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧបហាច្ចបរិនិព្វាយី ។

ឯកកន្ថេស

[៥១] បុគ្គល ជាអនាគាមី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាឧបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈជា
 ចំណែកខាងក្រោម ៥^(១) ហើយបរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសទៅលោកនោះ
 មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះវិញ នេះហៅថា បុគ្គលជា
 អនាគាមី ។

[៥២] បុគ្គល ជាអនុរាបរិនិព្វាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាឧបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
 ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវាសទៅលោកនោះ
 មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ ញ៉ាំងអរិយមគ្គ
 ឲ្យកើតឡើង ក្នុងប្រមាណនៃអាយុ ដែលកើតក្នុងលំដាប់ ឬដែលមិន
 ទាន់ដល់ពាក់កណ្តាល ដើម្បីលះបង់ នូវសញ្ញាជនៈខាងលើ^(២) នេះ
 ហៅថា បុគ្គល ជាអនុរាបរិនិព្វាយី ។

[៥៣] បុគ្គលជាឧបហច្ចបរិនិព្វាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

១ ធិសក្កាយទិដ្ឋិ ១ វិចិត្តញ្ញា ១ សីលព្វតបរាមាសៈ ១ កាមច្នន្ទៈ ១ ព្យាបាទៈ ១ ។

២ ធិរូបរាគ ១ អរូបរាគ ១ មានៈ ១ ឧទ្ធច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ អន្តិកថា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥនេកោ បុគ្គលោ បញ្ចន្ធិំ ឡិម្ហាភិយានំ សញ្ញា-
 ជនានំ បរិក្ខយា ឡិបទាតិកោ ហោតិ តត្ថ
 បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ
 អតិក្កមិត្វា វេមជ្ឈំ អាយុប្បមាណំ ឧបហច្ច វា
 កាលកិរិយំ អរិយមក្កំ សញ្ញនេតិ ឧបរិដ្ឋានំ
 សញ្ញាជនានំ បហានាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ឧបហច្ច បរិនិព្វាយី ។

[៥៤] កតមោ ច បុគ្គលោ អសម្ព័ន្ធបរិ-
 និព្វាយី ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ បញ្ចន្ធិំ ឡិម្ហាភិ-
 យានំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខយា ឡិបទាតិកោ ហោតិ
 តត្ថ បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ
 អសម្ព័ន្ធរេន អរិយមក្កំ សញ្ញនេតិ ឧបរិដ្ឋានំ
 សញ្ញាជនានំ បហានាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អសម្ព័ន្ធបរិនិព្វាយី ។

[៥៥] កតមោ ច បុគ្គលោ សសម្ព័ន្ធបរិនិព្វា-
 យី ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ បញ្ចន្ធិំ ឡិម្ហាភិយានំ
 សញ្ញាជនានំ បរិក្ខយា ឡិបទាតិកោ ហោតិ តត្ថ
 បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ

អវិជ្ជាបដិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ក្នុងលោកនេះ ជាឧបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈជា
 ចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវសទៅលោក
 នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ កន្លង
 ពាក់កណ្តាលអាយុជាប្រមាណ ឬទេលំនឹងកាលកិរិយា ហើយទើបញ្ចាំង
 អរិយមគ្គ ឲ្យកើតឡើង ដើម្បីលះបង់សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា
 បុគ្គល ជាឧបហត្ថបរិនិព្វាយី ។

(៥២) បុគ្គល ជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឧបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
 ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវសទៅលោក
 នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះញ្ចាំងអរិ-
 យមគ្គឲ្យកើតឡើង ដោយអសង្ខារ គឺដោយព្យាយាមបន្តិចបន្តួច ដើម្បី
 លះបង់សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា បុគ្គល ជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី ។

(៥៥) បុគ្គល ជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឧបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
 ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវសទៅលោក
 នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ

ឯកកន្ត្រៃលោ

សស្វ័រោនំ អរិយមក្កំ សញ្ញានេតិ ឧបរិដ្ឋមាទំ
 សញ្ញាជនានំ បហាឆាយ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ
 សស្វ័រោបរិដ្ឋព្វាយី ។

[៥៦] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧទ្ធិសោតោ
 អកនិដ្ឋតាមី ។ ឥធរកន្ត្រោ បុគ្គលោ បញ្ចន្ធិ ឱ-
 រម្យាកិយានំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខយា ឱបទាតិកោ
 ហោតិ តត្ថ បរិដ្ឋព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា
 សោ អរិហា ចុតោ អតប្បំ កច្ឆតិ អតប្បា ចុតោ
 សុទស្សំ កច្ឆតិ សុទស្សា ចុតោ សុទស្សំ កច្ឆតិ
 សុទស្សិយា ចុតោ អកនិដ្ឋំ កច្ឆតិ អកនិដ្ឋ
 អរិយមក្កំ សញ្ញានេតិ ឧបរិដ្ឋមាទំ សញ្ញាជនានំ
 បហាឆាយ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ ឧទ្ធិសោតោ
 អកនិដ្ឋតាមី ។

[៥៧] កតមោ ច បុគ្គលោ សោតាបដ្ឋោ សោ-
 តាបត្តិដលសុត្តិកិរិយាយ បដិបដ្ឋោ ។ តិណ្ឌំ សញ្ញា-
 ជនានំ បហាឆាយ បដិបដ្ឋោ បុគ្គលោ សោតា-
 បត្តិដលសុត្តិកិរិយាយ បដិបដ្ឋោ យស្ស បុគ្គលស្ស

ឯកកន្តិក្ខេប

ញ៉ាំងអរិយមគ្គ ឲ្យកើតឡើងដោយសសង្ខារ គឺដោយព្យាយាមតឹង ដើម្បី
លះបង់សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា បុគ្គល ជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី ។

[៥៦] បុគ្គលជាទុំសោតអកនិដ្ឋតាមី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឧបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវសទៅលោក
នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ ច្យុត
ចាកអវិហា ទៅកាន់អតប្បា ច្យុតចាកអតប្បា ទៅកាន់សុទេស្សា ច្យុត
ចាកសុទេស្សា ទៅកាន់សុទេស្សី ច្យុតចាកសុទេស្សី ទៅកាន់អកនិដ្ឋ
ហើយញ៉ាំងអរិយមគ្គ ឲ្យកើតឡើងក្នុងជាន់អកនិដ្ឋ ដើម្បីលះបង់
សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា បុគ្គល ជាទុំសោតអកនិដ្ឋតាមី ។

[៥៧] បុគ្គលជាសោតាបន្នៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
នូវសោតាបត្តិផល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់សញ្ញា-
ជនៈ ៣ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល បានដល់

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បព្វាត្ថំ

តីណិ សញ្ញាជនានិ បហំនានិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ សោតាបន្នោ ។ កាមរាគព្យាបាទានំ តទុកា-
 វាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ សកតាតាមិដលសច្ចិកិ-
 រិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស កាមរាគ-
 ព្យាបាទា តទុក្ខតា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សក-
 តាតាមិ ។ កាមរាគព្យាបាទានំ អនវសេសប្ប-
 ហានាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ អតាតាមិដលសច្ចិកិ-
 រិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស កាមរាគព្យា-
 បាទា អនវសេសា បហំនា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អតាតាមិ ។ រូបរាគអរូបរាគមាទឧទ្ធច្ចអវិជ្ជាយ អន-
 វសេសប្បហានាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ អរហត្តដល-
 សច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស រូប-
 រាគា អរូបរាគា មាទោ ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា អនវសេ-
 សា បហំនា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អរហា ។

ឯកកន្ត្រៃសោ និដ្ឋិតោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលដែលលះបង់សញ្ញាជនៈ ៣ នេះហៅថា បុគ្គល ជាសោតាបន្នៈ ។

បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីឲ្យស្រាលស្មើនឹងកាមរាគនិងព្យាបាទ ប្រតិបត្តិដើម្បី

ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសកទាតាមិផល បានដល់បុគ្គលដែលមានកាមរាគនិង

ព្យាបាទស្រាលស្មើនឹង នេះហៅថា បុគ្គល ជាសកទាតាមិ ។ បុគ្គល

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់កាមរាគនិងព្យាបាទ មិនឲ្យសេសសល់ ប្រតិបត្តិ

ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាតាមិផល បានដល់បុគ្គលដែលលះបង់កាម-

រាគនិងព្យាបាទ មិនឲ្យសេសសល់ នេះហៅថា បុគ្គលជាវនាតាមិ ។

បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់រូបរាគ អរូបរាគ មានៈ ទទួចៈ និង

អវិជ្ជា មិនឲ្យសេសសល់ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តផល

បានដល់បុគ្គលដែលលះបង់រូបរាគ អរូបរាគ មានៈ ទទួចៈ និងអវិជ្ជា

មិនឲ្យសេសសល់ នេះហៅថា បុគ្គលជាអរហន្ត ។

ចប់ ឯកកន្ថេស ។

ទុក្ខនិទ្ទេសោ

[៥៨] កតមោ ច បុគ្គលោ កោធនោ ។ តត្ថ
 កតមោ កោធនោ ។ យោ កោធនោ កុដ្ឋនា
 កុដ្ឋិតតំ នោសោ ទ្វិសនា ទ្វិសិតតំ ព្យាបត្ត
 ព្យាបដ្ឋនា ព្យាបដ្ឋិតតំ វិរោធនោ បដិវិរោធនោ ចណ្ឌិតំ
 អសុរោចោ អនត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ
 កោធនោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ កោធនោ
 អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កោធនោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ ឧបនាហំ ។ តត្ថ កតមោ
 ឧបនាហោ ។ បុព្វកាលំ កោធនោ អបរកាលំ ឧប-
 នាហោ យោ ឯវុច្ចោ ឧបនាហោ ឧបនហនា ឧបនា-
 ហិតតំ^(១) អដ្ឋបនា^(២) វេបនា សណ្ឋាបនា អនុសំសន្ទ-
 នា អនុប្បពន្ធនា នឡិកម្មំ កោធស្ស អយំ វុច្ចតិ
 ឧបនាហោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ ឧបនាហោ
 អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧបនាហំ ។

១ ឱ. ម. ឧបនយ្ហនា ឧបនយ្ហិតតំ ទិស្សត្ថំ ។ ២ ឱ. ម. អាបេបនា ។ ៣ ឱ. អនុ-
 បសណ្ឋបនា ។

ទុក្ខនិទ្ទេស

[៥៨] បុគ្គលមានសេចក្តីក្រោធ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ ក្រោធ តើដូចម្តេច ។ ការក្រោធ អាការក្រោធ ភាពនៃ
 សេចក្តីក្រោធ ការប្រឡូត អាការប្រឡូត ភាពនៃសេចក្តីប្រឡូត
 ការព្យាបាទ អាការព្យាបាទ ភាពនៃសេចក្តីព្យាបាទ ការខឹង ការ
 ខឹងខ្លាំង ភាពនៃចិត្តកាច ការព្រហ័មន ភាពនៃសេចក្តីតូចចិត្ត ណា
 នេះហៅថា ក្រោធ ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ក្រោធនេះ នេះហៅ
 ថា បុគ្គលមានសេចក្តីក្រោធ ។ បុគ្គលចង់សេចក្តីក្រោធទុក តើ
 ដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីក្រោធក្នុងកាលខាងដើម ការចង់សេចក្តីក្រោធទុកក្នុង
 កាលខាងក្រោយទៀត ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក អាការចង់សេចក្តី
 ក្រោធទុក ភាពនៃការចង់សេចក្តីក្រោធទុក ការតាំងទុក អាការតំកល់
 ទុក សេចក្តីតំកល់ព្រម ការតំកល់ទុកឡើយ ។ ការចង់ទុកឡើយ ។
 អំពើដ៏មាំនៃសេចក្តីក្រោធ ណា ដែលមានសភាពដូច្នេះ នេះហៅថា
 ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ការចង់សេចក្តី
 ក្រោធទុកនេះ នេះហៅថា បុគ្គលចង់សេចក្តីក្រោធទុក ។

[៥៩] កតមោ ច បុគ្គលោ មក្ខំ ។ តត្ថ
 កតមោ មក្ខោ ។ យោ មក្ខោ មក្ខាយនា
 មក្ខាយិតត្ថំ និដ្ឋយំ និដ្ឋយក្ខំ^(១) អយំ វុច្ចតិ
 មក្ខោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មក្ខោ អប្ប-
 ហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ មក្ខំ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ បលាសំ ។ តត្ថ កតមោ បលាសោ ។
 យោ បលាសោ បលាសាយនា បលាសាយិតត្ថំ
 បលាសាហារោ វិវាទដ្ឋានំ យុគត្តាហោ^(២) អប្បជិ-
 និស្សត្តោ អយំ វុច្ចតិ បលាសោ ។ យស្ស បុគ្គ-
 លស្ស អយំ បលាសោ អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ បលាសំ ។

[៦០] កតមោ ច បុគ្គលោ ឥស្សត្ថំ ។ តត្ថ
 កតមោ ឥស្សោ ។ យោ បរលាភសក្ការកុក្ការមាណ-
 នវុទ្ធនប្បជនាសុ ឥស្សោ ឥស្សាយនា ឥស្សាយិតត្ថំ
 ឧស្សយោ ឧស្សយនា ឧស្សយិតត្ថំ អយំ វុច្ចតិ
 ឥស្សោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ ឥស្សោ អប្បហំនោ

១ ឱ. និទ្ទេសីយំ និទ្ទេសីយក្ខំ ។ ២ ឱ. ទុក្ខត្តាហោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៥៩] បុគ្គលអ្នកលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ ការលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ ការលុបគុណ អាការ
 លុបគុណ ភាពនៃសេចក្តីលុបគុណ ការវេរឃ្មើ អំពើវេរឃ្មើ ណា
 នេះហៅថា ការលុបគុណ ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ការលុបគុណនេះ
 នេះហៅថា បុគ្គលអ្នកលុបគុណគេ ។ បុគ្គលអ្នកប្រណាំងវាសនា តើ
 ដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការប្រណាំងវាសនា តើដូចម្តេច ។
 ការប្រណាំងវាសនា អាការប្រណាំងវាសនា ភាពនៃសេចក្តីប្រណាំង
 វាសនា ការនាំមកនៃការប្រណាំងវាសនា ហេតុជាទីតាំងនៃវិវាទ ការ
 កាន់យកជាតួ ការមិនលះបង់ ណា នេះហៅថា ការប្រណាំងវាស-
 នា ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ការប្រណាំងវាសនានេះ នេះហៅថា
 បុគ្គលអ្នកប្រណាំងវាសនា ។

[៦០] បុគ្គលមានសេចក្តីច្រណែន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីច្រណែន តើដូចម្តេច ។ ការច្រណែន អាការ
 ច្រណែន ភាពនៃសេចក្តីច្រណែន ការឈ្នានីស អាការឈ្នានីស
 ភាពនៃសេចក្តីឈ្នានីស ក្នុងលាភសក្ការៈ សេចក្តីគោរព ការរាប់
 អាន ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ ណា នេះហៅ
 ថា សេចក្តីច្រណែន ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់សេចក្តីច្រណែននេះ

កុរុខ្មែរហេ

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឥស្សក្កី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 មច្ឆរី ។ តត្ថ កតមំ មច្ឆរិយំ ។ បញ្ច មច្ឆរិយានិ
 អាវាសមច្ឆរិយំ កុលមច្ឆរិយំ លាភមច្ឆរិយំ វណ្ណា-
 មច្ឆរិយំ ធម្មមច្ឆរិយំ យំ ឯវុច្ចិ មច្ឆរិ មច្ឆរាយនា
 មច្ឆរាយតត្ថំ វេច្ឆិ កតិយំ កត្តកត្តកត្តា អក្ក-
 ហិតត្ថំ ចិត្តស្ស ឥទំ វុច្ចតិ មច្ឆរិយំ ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស ឥទំ មច្ឆរិយំ អប្បហំនំ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ មច្ឆរី ។

[៦០] កតមោ ច បុគ្គលោ សថោ ។ តត្ថ
 កតមំ សាថយ្យំ ។ ឥនេកកោ បុគ្គលោ សថោ
 ហោតិ បរិសថោ យំ តត្ថ សង្ខំ សង្ខតា សាថយ្យំ
 កក្កុឡតា កក្កុឡិយំ^(១) បរិក្កុតតា បរិក្កុតិយំ ឥទំ
 វុច្ចតិ សាថយ្យំ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស ឥទំ សា-
 ថយ្យំ អប្បហំនំ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សថោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ មាយាវី ។ តត្ថ កតមា មាយា ។
 ឥនេកកោ បុគ្គលោ កាយេន ទិច្ចរិតំ ចរិត្តា

១ ឧ. ម. កក្កុឡតា កក្កុឡិយន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ម. កក្កុតា កក្កុរិយន្តិ ទិស្សន្តិ ។

ទុក្ខនិទ្ទេស

នេះហៅថា បុគ្គលមានសេចក្តីច្រណែន ។ បុគ្គលមានសេចក្តីកំណាញ់
 តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីកំណាញ់ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង គឺ កំណាញ់អាវស ១ កំណាញ់
 ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់សេចក្តីសរសើរ ១ កំណាញ់
 ធម៌ ១ ការកំណាញ់ អាការកំណាញ់ ភាពនៃសេចក្តីកំណាញ់
 សេចក្តីប្រាថ្នាខ្លាំង សេចក្តីកំណាញ់រឹង សេចក្តីស្វិតស្វាញ ចិត្តហ្មង
 ហែងមិនរើសមុខ ណា ដែលមានសភាពដូច្នេះ នេះហៅថា សេចក្តី
 កំណាញ់ ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់សេចក្តីកំណាញ់នេះ នេះហៅ
 ថា បុគ្គលមានសេចក្តីកំណាញ់ ។

[៦១] បុគ្គលមានសេចក្តីអួតអាង តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ សេចក្តីអួតអាង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកអួតអាង ជាអ្នកឡែបឡួប មានការអួតអាង អាការអួតអាង
 ភាពនៃសេចក្តីអួតអាង សេចក្តីរឹងរូស សេចក្តីរឹងតឹង ការបោកប្រាស
 សេចក្តីបោកប្រាស ណា នេះហៅថា សេចក្តីអួតអាង ។ បុគ្គល
 ដែលមិនលះបង់សេចក្តីអួតអាងនេះ នេះហៅថា បុគ្គលមានសេចក្តីអួត
 អាង ។ បុគ្គលមានមាយា តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ មាយា
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា តស្ស
 បដិច្ឆាទនហេតុ ចាបកំ ឥច្ឆំ បណ៌ទហតិ មា មំ
 ជញ្ញាតិ ឥច្ឆតិ មា មំ ជញ្ញាតិ សង្កប្បតិ មា មំ
 ជញ្ញាតិ វាចំ ភាសតិ មា មំ ជញ្ញាតិ កាយេន
 បរក្កមតិ យា ឯវុចា មាយា មាយាវិតា អន្ទាស-
 វា^(១) វញ្ញា ធិកតី វិគីរណា បរិហារណា គុហនា
 បរិគុហនា ធាននា បរិច្ឆាទនា អនុត្តាធិកម្មំ អនា-
 វិកម្មំ វេច្ឆាទនា ចាបកិរិយា អយំ វុច្ឆតិ មាយា ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មាយា អប្បហីនា អយំ
 វុច្ឆតិ បុគ្គលោ មាយាវី ។

(៦២) កតមោ ច បុគ្គលោ អហិរិកោ ។ តត្ថ
 កតមំ អហិរិកំ ។ យំ ន ហិរិយតិ ហិរិយិតព្វេន
 ន ហិរិយតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ
 សមាបត្តិយា ឥទំ វុច្ឆតិ អហិរិកំ ។ ឥមំនា
 អហិរិកេន សមន្នាគតោ បុគ្គលោ អហិរិកោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវេចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត តំកល់ទុកនូវសេចក្តី
 ប្រាថ្នាដ៏លាមក ព្រោះហេតុបិទបាំងទុច្ចរិតនោះ ប្រាថ្នាថា កុំឱ្យគេ
 ស្គាល់អញ ត្រិះរិះថា កុំឱ្យគេស្គាល់អញ ពោលវេចាថា កុំឱ្យគេ
 ស្គាល់អញ ព្យាយាមដោយកាយថា កុំឱ្យគេស្គាល់អញ មាយា ភាព
 មាយា ការបិទបាំងទោស ការបញ្ឆោត ការបំភាន់ ការបោះចោលនូវ
 បាប ការរក្សាទុកនូវទោស ការលាក់ ការលាក់ភ្លិត ការបិទបាំងនូវបាប
 ការបិទបាំងភ្លិត អំពើមិនរក អំពើមិនធ្វើឱ្យប្រាកដ ការបិទបាំងជិត
 កិរិយាដ៏លាមក ណា ដែលមានសភាពដូច្នេះ នេះហៅថា មាយា ។
 បុគ្គលដែលមិនលះបង់មាយានេះ នេះហៅថា បុគ្គលមានមាយា ។

[៦២] បុគ្គលមិនខ្មាសបាប តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំង
 នោះ ការមិនខ្មាសបាប តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែលបុគ្គល
 មិនខ្មាសដោយអំពើដែលគេត្រូវខ្មាស មិនខ្មាសដោយការកប់ប្រសប់នឹង
 ធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក នេះហៅថា ការមិនខ្មាសបាប ។ បុគ្គល
 ប្រកបដោយសេចក្តីមិនខ្មាសនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនខ្មាសបាប ។

ទុកនិទ្ទេសោ

កតមោ ច បុគ្គលោ អនោតប្បំ ។ តត្ថ កតមំ
 អនោតប្បំ ។ យំ ន ឡុតប្បតិ ឡុតប្បតិព្វេន ន
 ឡុតប្បតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមា-
 បត្តិយា ឥទំ វុច្ចតិ អនោតប្បំ ។ ឥមំនា អនោត្ត-
 ប្បេន សមន្នាគតោ បុគ្គលោ អនោតប្បំ ។

[៦៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ទុព្វចោ ។ តត្ថ
 កតមា ទោវចស្សតា ។ សហជម្មិកេ វុច្ចមានេ
 ទោវចស្សយំ ទោវចស្សយំ ទោវចស្សតា វិប្បដិ-
 ក្យលក្កាហិតា វិបច្ចនីកសាគតា អនាទិយំ អនា-
 ទតា អតាវតា អប្បដិស្សវតា អយំ វុច្ចតិ ទោ-
 វចស្សតា ។ ឥមាយ ទោវចស្សតាយ សមន្នាគតោ
 បុគ្គលោ ទុព្វចោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ចាបមិត្តោ ។
 តត្ថ កតមា ចាបមិត្តតា ។ យេ តេ បុគ្គលា
 អស្សន្ទា ទុស្សីលា អប្បស្សតា មច្ឆរិយោ ទុប្បញ្ញា-
 យា តេសំ សេវនា និសេវនា សំសេវនា ភជនា

ទុក្ខនិទ្ទេស

បុគ្គលមិនខ្លាចបាប តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការមិនខ្លាច
 បាប តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែលបុគ្គលមិនខ្លាចដោយអំពើ
 ដែលគេត្រូវខ្លាច មិនខ្លាចដោយការភ័យប្រសប់ នឹងធម៌អាកុសល
 ដ៏លាមក នេះហៅថា ការមិនខ្លាចបាប ។ បុគ្គលប្រកបដោយការ
 មិនខ្លាចបាបនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនខ្លាចបាប ។

(៦៣) បុគ្គលប្រដៅក្រ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
 ភាពនៃបុគ្គលប្រដៅក្រ តើដូចម្តេច ។ ការប្រដៅក្រ សេចក្តីប្រដៅ
 ក្រ ភាពដែលគេប្រដៅបានដោយក្រ ភាពនៃបុគ្គលដែលប្រកាន់យក
 តែខាងខុស ភាពនៃបុគ្គលដែលត្រេកអរក្នុងធម៌សាស្ត្រ ការមិនអើពើ
 ភាពនៃបុគ្គលមិនអើពើ ភាពនៃបុគ្គលមិនគោរព ភាពនៃបុគ្គលមិន
 ទទួលស្តាប់បង្គាប់ ចំពោះសហធម្មិកដែលស្តីប្រដៅ នេះហៅថា ភាព
 នៃបុគ្គលប្រដៅក្រ ។ បុគ្គលប្រកបដោយសេចក្តីប្រដៅក្រនេះ ឈ្មោះ
 ថា បុគ្គលប្រដៅក្រ ។ បុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ណា មិនមានសទ្ធា ទ្រុស្តសីល ជាអ្នកចេះដឹងតិច មានសេចក្តី
 កំណាញ់ មិនមានបញ្ញា ការសេព ការសេពដោយស្ម័គ្រស្មាល
 ការសេពដោយត្រូវគំនិតគ្នា ការគប់រកគ្នា ការគប់រកត្រូវគំនិតគ្នា

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សម្មជនា កត្តិ សម្មតិ សម្មវដ្តតា^(១) អយំ វត្ថុតិ
 ចាបមិត្តតា ។ ឥមាយ ចាបមិត្តតាយ សមម្នាគតោ
 បុគ្គលោ ចាបមិត្តោ ។

[៦៤] កតមោ ច បុគ្គលោ ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្ត-
 ទ្វារោ ។ តត្ថ កតមា ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្តទ្វារតា ។
 ឥន្ទេកថោ ចក្កោ រូបំ ទិស្វា និមិត្តតាហិ ហោតិ
 អនុព្យញ្ញនត្តាហិ យត្វាធិការណមេនំ ចក្កន្ទ្រិយំ
 អសំវតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អ-
 កុសលា ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ ន
 បដិបជ្ជតិ ន រក្ខតិ ចក្កន្ទ្រិយំ ចក្កន្ទ្រិយេ ន
 សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ សោតន ភទ្ទិ សុត្វា ។ បេ ។
 ឃានេន ភទ្ទំ ឃាយិត្វា ។ បេ ។ ជីវ្ហាយ រសំ
 សាយិត្វា ។ បេ ។ កាយេន ដោដ្ឋតំ ដុសិត្វា ។ បេ ។

១ ធម៌. តំសម្មវត្ថុតា ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សេចក្តីស្រឡាញ់ ការស្រឡាញ់ដ៏តឹងត្រង់គឺ ភាពនៃបុគ្គលមូលមិត្តជា
មួយគ្នា ចំពោះបុគ្គលទាំងនោះ ណា នេះហៅថា ភាពនៃបុគ្គលមាន
មិត្តអាក្រក់ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នកមានមិត្តអាក្រក់នេះ ឈ្មោះ
ថា បុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ ។

(៦៤) បុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សា ក្នុងឥន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សា ក្នុងឥន្ទ្រិយ តើ
ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុ ជា
អ្នកកាន់យកនិមិត្ត កាន់យកអនុព្យាបាទៈ អភិជ្ឈានិងចោមនស្ស ជា
អកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់បុគ្គលដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយ⁺
ព្រោះហេតុមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយ ណា មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយ
នោះ មិនរក្សាចក្ខុន្ទ្រិយ មិនដល់នូវការសង្រួម ក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ។ ឮ
សំឡេងដោយត្រចៀក ។ បេ ។ ផ្គុំក្លិនដោយច្រមុះ ។ បេ ។ លិង្គ
រសដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ពាល់សម្ព័ន្ធស្រដោយកាយ ។ បេ ។

ទុក្ខនិទ្ទេសោ

មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ និមិត្តតាហី ហោតិ អនុព្យ-
 ញានតាហី យត្វាធិការណាមនំ មន្ត្រីយំ អសំវុត្តំ
 វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ ន បដិបជ្ជតិ
 ន រក្ខតិ មន្ត្រីយំ មន្ត្រីយេ ន សំវរំ អាបជ្ជតិ
 យា ឥមេសំ ធម្មំ ឥន្ទ្រិយានំ អកុត្តំ អតោបនា
 អនារក្ខោ អសំវរោ អយំ វុច្ចតិ ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្ត-
 ទ្វារតា ។ ឥមាយ ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្តទ្វារតាយ
 សមន្នាគតោ បុគ្គលោ ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្តទ្វារោ ។
 កតមា ច បុគ្គលោ ភោជនេ អមត្តញ្ញ ។ តត្ថ
 កតមា ភោជនេ អមត្តញ្ញតា ។ ឥនេកាទ្វា
 អប្បជិសន្តា អយោនិសោ អាហារំ អាហារេតិ នវាយ
 មទាយ មណ្ឌនាយ វិភូសនាយ យា តត្ថ អ-
 សន្តជ្ជិតា អមត្តញ្ញតា អប្បជិសន្តា ភោជនេ អយំ
 វុច្ចតិ ភោជនេ អមត្តញ្ញតា ។ ឥមាយ ភោជនេ
 អមត្តញ្ញតាយ សមន្នាគតោ បុគ្គលោ ភោជនេ
 អមត្តញ្ញ ។

ទុក្ខនិទ្ទេស

ដឹងច្បាស់ធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ ជាអ្នកកាន់យកនិមិត្ត កាន់យក
អនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្រប
សង្កត់បុគ្គលដែលមិនសង្រួមមនិន្ទ្រិយន្ត្រី⁺ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមមនិន្ទ្រិយ
ណា មិនប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមមនិន្ទ្រិយនោះ មិនរក្សាមនិន្ទ្រិយ មិន
ដល់នូវការសង្រួមក្នុងមនិន្ទ្រិយនោះ មិនរក្សាមនិន្ទ្រិយ មិនដល់នូវការ
សង្រួមក្នុងមនិន្ទ្រិយ ការមិនគ្រប់គ្រង អាការមិនគ្រប់គ្រង ការមិនរក្សា
សេចក្តីមិនសង្រួម នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៦ នេះ ណា នេះហៅថា ភាព
នៃបុគ្គលមានទារមិនរក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នក
មានទារមិនរក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយនេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានទារមិនគ្រប់គ្រងក្នុង
ឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនពិចារណា មិនធ្វើដោយឡែកប្រាជ្ញា
ក៏បរិភោគអាហារ ដើម្បីលេង ដើម្បីស្រវឹង ដើម្បីប្រដាប់ ដើម្បី
ស្មិតស្មាង ការមិនសន្តោស ការមិនដឹងប្រមាណ សេចក្តីមិនពិចារណា
ក្នុងភោជននោះ ណា នេះហៅថា ភាពនៃបុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុង
ភោជន ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន
នេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ។

[៦៥] កតមោ ច បុគ្គលោ មុដ្ឋស្សតិ ។ តត្ថ
 កតមំ មុដ្ឋស្សច្ចំ ។ យា អស្សតិ អនន្តស្សតិ អប្ប-
 ជិស្សតិ អស្សតិ អសរណាតា អធារណាតា បិណ-
 បនតា សម្មសនតា ឥទំ វុច្ចតិ មុដ្ឋស្សច្ចំ ។ ឥមំនា
 មុដ្ឋស្សច្ចេន សមន្តាគតោ បុគ្គលោ មុដ្ឋស្សតិ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ អសម្បជានោ ។ តត្ថ កតមំ
 អសម្បជញ្ញំ ។ យំ អញ្ញាណំ អនិស្សន្ទំ អនិកិសម-
 យោ អនន្តពោធិោ អសម្ពោធិោ អប្បជិវោ
 អសង្កាហនា អបរិយោគាហនា អសមបេក្ខនា អ-
 បច្ចវេក្ខនា អបច្ចក្ខកម្មំ^(១) ទុម្មេជ្ឈំ ពាល្យំ អសម្ប-
 ជញ្ញំ មោហោ ចមោហោ សម្មោហោ អវិជ្ជា អវិជ្ជា-
 យោ អវិជ្ជាយោតោ អវិជ្ជានុសយោ អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានំ
 អវិជ្ជាលង្គំ មោហោ អក្កសលម្ធរំ ឥទំ វុច្ចតិ
 អសម្បជញ្ញំ ។ ឥមំនា អសម្បជញ្ញេន សមន្តាគតោ
 បុគ្គលោ អសម្បជានោ ។

[៦៦] កតមោ ច បុគ្គលោ សីលវិបន្នោ ។
 តត្ថ កតមា សីលវិបត្តិ ។ កាយិកោ វីតិក្កមោ

១ ឱ. អបច្ចវេក្ខម្មំ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(៦៥) បុគ្គលក្ខេបស្មារតី តើដូចម្តេច ។ បណ្ណាធម៌ទាំងនោះ
 ការក្ខេបស្មារតី តើដូចម្តេច ។ ការមិននឹក ការមិននឹករឿយ ។
 សេចក្តីមិនប្រុងស្មារតី ការនឹកមិនឃើញ ការមិនរលឹក សេចក្តីមិនចង
 ចាំ ការរើរវាយ ក្នុងអារម្មណ៍ ការវង្វេងក្ខេប ណា នេះហៅថា ការ
 ក្ខេបស្មារតី ។ បុគ្គលប្រកបដោយការក្ខេបស្មារតីនេះ ឈ្មោះថាបុគ្គល
 ក្ខេបស្មារតី ។ បុគ្គលមិនដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បណ្ណាធម៌ទាំង
 នោះ ការមិនដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ការមិនដឹង ការមិនឃើញ ការ
 មិនត្រាស់ដឹង ការមិនត្រាស់ដឹងរឿយ ។ ការមិនត្រាស់ដឹងព្រម ការ
 មិនចាត់ចែង ការមិនបានដោតក្រងទុក ការមិនចុះចិត្តស៊ប់ អាការមិន
 រំពឹងមើល សេចក្តីមិនពិចារណា អំពើមិនជាក់ច្បាស់ ការយល់បាន
 ដោយក្រ ភាពនៃចិត្តល្ងង់ ការមិនដឹងខ្លួន ការវង្វេង ការវង្វេងជ្រប់
 ការក្ខេបក្នុង អវិជ្ជា អន្លឺគឺអវិជ្ជា ការប្រកបគឺអវិជ្ជា អនុស្សយ
 គឺអវិជ្ជា ការស្តាត់ដំណើរគឺអវិជ្ជា គន្លឹះគឺអវិជ្ជា ការវង្វេង អកុសល-
 មូល ណា នេះហៅថា សេចក្តីមិនដឹងខ្លួន ។ បុគ្គលប្រកបដោយ
 សេចក្តីមិនដឹងខ្លួននេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនដឹងខ្លួន ។

(៦៦) បុគ្គលវិបត្តិសីល តើដូចម្តេច ។ បណ្ណាធម៌ទាំងនោះ
 វិបត្តិសីល តើដូចម្តេច ។ ការប្រព្រឹត្តិល្មើស ប្រកបដោយកាយ

ទុក្ខនិទ្ទេសោ

វាចសីលោ វីតិក្កមោ កាយិកវាចសីលោ វីតិក្កមោ
អយំ វុច្ចតិ សីលវិបត្តិ សព្វម្បំ ទុស្សីល្យំ សី-
លវិបត្តិ ។ ឥមាយ សីលវិបត្តិយា សមម្ពាគតោ
បុគ្គលោ សីលវិបន្នោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
ទិដ្ឋវិបន្នោ ។ តត្ថ កតមា ទិដ្ឋវិបត្តិ ។ នត្ថ
ទិដ្ឋំ នត្ថ យំដ្ឋំ នត្ថ ហុតំ នត្ថ សុកដទុក្កជាទំ
កម្មាទំ ដលវិចារោ នត្ថ អយំ លោកោ នត្ថ
បរោ លោកោ នត្ថ មាតា នត្ថ បិតា នត្ថ សត្តា
ឱបទាតិកា នត្ថ លោកេ សមណព្រាហ្មណ
សម្មគុតា សម្មាបដិបន្នោ យេ ឥមេវ លោកំ បរេវ
លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចកត្វា បរោទន្តិតំ យា
ឯវុចា ទិដ្ឋំ ទិដ្ឋិតំ ទិដ្ឋិតហំ ទិដ្ឋិតន្តារោ ទិដ្ឋ-
វិស្វកាយិកំ ទិដ្ឋវិបត្តិទំ ទិដ្ឋសញ្ញាដំ តាហោ
បដិក្កាហោ អភិទិវេសោ បរាមាសោ កុម្មតោ
មិច្ឆាបថោ មិច្ឆតិ តិក្កាយតំ វិបរិយេសក្កាហោ
អយំ វុច្ចតិ ទិដ្ឋវិបត្តិ សព្វាបិ មិច្ឆាទិដ្ឋំ ទិដ្ឋវិបត្តិ ។
ឥមាយ ទិដ្ឋវិបត្តិយា សមម្ពាគតោ បុគ្គលោ ទិដ្ឋ-
វិបន្នោ ។

ទុក្ខទេស

ការប្រព្រឹត្តិល្មើស ប្រកបដោយវាចា ការប្រព្រឹត្តិល្មើស ប្រកបដោយ
 កាយនិងវាចា នេះហៅថា វិបត្តិសីល ភាពនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីលទាំងអស់
 ក៏ឈ្មោះថាវិបត្តិសីលដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយវិបត្តិសីលនេះ ឈ្មោះ
 ថា បុគ្គលវិបត្តិសីល ។ បុគ្គលវិបត្តិទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ វិបត្តិទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ (សេចក្តីយល់) ថា ទាន
 ដែលបុគ្គលឲ្យហើយមិនមានផល ការបូជាធម៌មិនមានផល ការបូជាតូច
 មិនមានផល ផលវិបាករបស់កម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនិងធ្វើអាក្រក់មិន
 មាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមានគុណ
 បិតាមិនមានគុណ ពួកសត្វជាឧបបាតិកៈកំណើតមិនមាន ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក ប្រព្រឹត្តិល្មើស ប្រតិបត្តិត្រូវ ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ
 លោកនេះនិងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ហើយ
 សំដែងបានមិនមាន ទិដ្ឋិ ដំណើរនៃទិដ្ឋិ ព្រៃញាតស្សាតគឺទិដ្ឋិ ផ្លូវ
 ឆ្ងាយគឺទិដ្ឋិ ចម្រងគឺទិដ្ឋិ ការយល់ឆ្លងគឺទិដ្ឋិ ការទាក់ទិនគឺទិដ្ឋិ ការ
 កាន់ ការប្រកាន់ ការប្រកាន់ខ្ជាប់ ការស្ថាបអង្គ្រែល ផ្លូវអាក្រក់ ផ្លូវ
 ខុស ធម្មជាតិដែលខុស លទ្ធផលដូចជាកំពង់ ការប្រកាន់ក្នុងការស្វែងរក
 ខុស ណា ដែលមានសភាពដូច្នេះ នេះហៅថា វិបត្តិទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា វិបត្តិទិដ្ឋិដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយវិបត្តិទិដ្ឋិ
 នេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលវិបត្តិទិដ្ឋិ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៦៧] កតមោ ច បុគ្គលោ អដ្ឋត្ថសញ្ញាជនោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស បញ្ច ឌីរម្ហាភិយានិ សញ្ញាជនានិ អប្បហំនានិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អដ្ឋត្ថសញ្ញាជនោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ពហំទ្វាសញ្ញាជនោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស បញ្ច ទ្វាភិយានិ សញ្ញាជនានិ អប្បហំនានិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ពហំទ្វាសញ្ញាជនោ ។

[៦៨] កតមោ ច បុគ្គលោ អក្កោជនោ ។ តត្ថ កតមោ កោដោ ។ យោ កោដោ កុដ្ឋោនា កុដ្ឋិតត្ថំ នោសោ ទ្វិសនា ទ្វិសិតត្ថំ ព្យាបតិ ព្យាបជ្ជនា ព្យាបជ្ជិតត្ថំ វិរោដោ បដិវិរោដោ ចណ្ឌកំ អសុរោ អនត្ថមនតា ចិត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ កោដោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ កោដោ បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អក្កោជនោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ អនុបនាហំ ។ តត្ថ កតមោ ឧបនាហោ ។ បុព្វកាលំ កោដោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៦៧] បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ដែលមិនបានលះបង់សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ នេះហៅថា
បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្នុង ។ បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្រៅ តើ
ដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែលមិនបានលះបង់សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាង
លើ ៥ នេះហៅថា បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្រៅ ។

[៦៨] បុគ្គលមិនមានសេចក្តីក្រោធ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីក្រោធ តើដូចម្តេច ។ ការក្រោធ អាការ
ក្រោធ ភាពនៃសេចក្តីក្រោធ ការប្រឡូស្ត អាការប្រឡូស្ត ភាពនៃ
សេចក្តីប្រឡូស្ត ការព្យាបាទ អាការព្យាបាទ ភាពនៃសេចក្តីព្យាបាទ
ការខឹង ការខឹងខ្លាំង ភាពនៃចិត្តកាច ការព្រហ័ណ្ឌ សេចក្តីតូចចិត្ត
ណា នេះហៅថា សេចក្តីក្រោធ ។ បុគ្គលដែលលះបង់សេចក្តី
ក្រោធនេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានសេចក្តីក្រោធ ។ បុគ្គលមិន
បង់សេចក្តីក្រោធទុក តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការបង់
សេចក្តីក្រោធទុក តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីក្រោធក្នុងកាលមុន សេចក្តី

អបរកាលំ ឧបនាហោ យោ ឯវុទ្ធា ឧបនាហោ
 ឧបហនា ឧបនាហិតតំ អដ្ឋបនា មេបនា សណ្ឋបនា
 អនុសំសន្តនា អនុប្បតន្តនា ទន្ធិកម្មំ កោតស្ស
 អយំ វុច្ចតិ ឧបនាហោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស
 អយំ ឧបនាហោ បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អនុបនាហំ ។

[៦៧] កតមោ ច បុគ្គលោ អមត្តិ ។ តត្ថ
 កតមោ មក្ខោ ។ យោ មក្ខោ មក្ខាយនា
 មក្ខាយិតតំ ទិដ្ឋយំ ទិដ្ឋយកម្មំ អយំ វុច្ចតិ
 មក្ខោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មក្ខោ បហំ-
 នោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អមត្តិ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ អបលាសំ ។ តត្ថ កតមោ បលាសោ ។
 យោ បលាសោ បលាសាយនា បលាសាយិតតំ
 បលាសាហារោ វិវាទដ្ឋានំ យុគត្តាហោ អប្បដិ-
 ទិស្សត្តោ អយំ វុច្ចតិ បលាសោ ។ យស្ស បុគ្គ-
 លស្ស អយំ បលាសោ បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អបលាសំ ។

ទុក្ខនិទ្ទេស

ចង់ក្រោធទុក ក្នុងកាលខាងក្រោយ ការចង់ក្រោធទុក អាការចង់
 ក្រោធទុក ភាពនៃសេចក្តីចង់ក្រោធទុក សេចក្តីតាំងទុក អាការតំកល់
 ទុក សេចក្តីតំកល់ព្រម ការតំកល់ទុករឿយ ។ អាការចង់ទុករឿយ ។
 អំពើដ៏មាំនៃសេចក្តីក្រោធទុក ណា ដែលមានសភាពដូច្នេះ នេះហៅថា
 ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក ។ បុគ្គលដែលលះបង់ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក
 ទុកនេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនចង់សេចក្តីក្រោធទុក ។

[៦៩] បុគ្គលមិនលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ ការលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ ការលុបគុណ អាការ
 លុបគុណ ភាពនៃសេចក្តីលុបគុណ ការវេរឃ្លី អំពើវេរឃ្លី ណា
 នេះហៅថា ការលុបគុណគេ ។ បុគ្គលដែលលះបង់ការលុបគុណនេះ
 នេះហៅថា បុគ្គលមិនលុបគុណគេ ។ បុគ្គលអ្នកមិនប្រណាំងវាសនា
 តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការប្រណាំងវាសនា តើដូច
 ម្តេច ។ ការប្រណាំងវាសនា អាការប្រណាំងវាសនា ភាពនៃ
 សេចក្តីប្រណាំងវាសនា អាហារនៃការប្រណាំងវាសនា ហេតុជាទី
 តាំងនៃវិវាទ សេចក្តីកាន់យកជាតួ ការមិនលះបង់ ណា នេះហៅ
 ថា ការប្រណាំងវាសនា ។ បុគ្គលដែលលះបង់ការប្រណាំងវាសនា
 នេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនប្រណាំងវាសនា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៧០] កតមោ ច បុគ្គលោ អនិស្សកី ។ តត្ថ
 កតមា ឥស្សា ។ យា បរលាភសក្ការកុការមាណ-
 ជវុទ្ធនប្បជនាសុ ឥស្សា ឥស្សាយនា ឥស្សាយិតត្ថំ
 ឧស្សយា ឧស្សយនា ឧស្សយិតត្ថំ អយំ វុច្ចតិ ឥស្សា ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ ឥស្សា បហីនា អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អនិស្សកី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ អមច្ឆ-
 រី ។ តត្ថ កតមំ មច្ឆរិយំ ។ បញ្ច មច្ឆរិយានិ
 អាវាសមច្ឆរិយំ កុលមច្ឆរិយំ លាភមច្ឆរិយំ វណ្ណមច្ឆ-
 រិយំ ធម្មមច្ឆរិយំ យំ ឯវុច្ចំ មច្ឆេរំ មច្ឆរាយនា
 មច្ឆរាយិតត្ថំ វេរិច្ឆំ កធនិយំ កដ្ឋកញ្ចកតា អក្ក-
 ហិតត្ថំ ចិត្តស្ស ឥទំ វុច្ចតិ មច្ឆរិយំ ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស ឥទំ មច្ឆរិយំ បហីនំ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ អមច្ឆរី ។

[៧១] កតមោ ច បុគ្គលោ អសមោ ។
 តត្ថ កតមំ សាមេយ្យំ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៧០] បុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រណែន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីប្រណែន តើដូចម្តេច ។ ការប្រណែន អា-
 ការប្រណែន ភាពនៃសេចក្តីប្រណែន ការឈ្នានីស អាការឈ្នានីស
 ភាពនៃសេចក្តីឈ្នានីស ក្នុងលោក សក្ការៈ ការគោរព ការរាប់អាន
 ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ ណា នេះហៅថា សេចក្តី
 ប្រណែន ។ បុគ្គលដែលលះបង់សេចក្តីប្រណែននេះ នេះហៅថា
 បុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រណែន ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីកំណាញ់ តើ
 ដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីកំណាញ់ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង គឺ កំណាញ់អាវស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១
 កំណាញ់លោក ១ កំណាញ់សេចក្តីសរសើរ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ការ
 កំណាញ់ អាការកំណាញ់ ភាពនៃសេចក្តីកំណាញ់ សេចក្តីប្រាថ្នា
 ទាំង សេចក្តីកំណាញ់រឹង សេចក្តីស្វិតស្វាញ ចិត្តហ្មង់ហែងមិនរើស
 មុខ ណា ដែលមានសភាពដូច្នេះ នេះហៅថា សេចក្តីកំណាញ់ ។
 បុគ្គល ដែលលះបង់សេចក្តីកំណាញ់នេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមាន
 សេចក្តីកំណាញ់ ។

[៧១] បុគ្គលជាអ្នកមិនអួតអាង តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ សេចក្តីអួតអាង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

សង្ខារោ ហោតិ វិសង្ខារោ យំ ឥត្ត សង្ខំ សង្ខតា សា-
 ដេយ្យំ កក្ខដ្ឋតា កក្ខដ្ឋិយំ បរិក្ខតតា បរិក្ខតិយំ
 ឥទ្ធិ វុច្ចតិ សាដេយ្យំ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស ឥទ្ធិ
 សាដេយ្យំ បហំនំ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អសង្ខារោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ អមាយាវី ។ ឥត្ត កតមា
 មាយា ។ ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ កាយេន ទុច្ចរិតំ
 ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា
 តស្ស បដិច្ចាធនហេតុ ចាបិកំ ឥច្ឆំ បណិទហតិ
 មា មំ ជញ្ញាតិ ឥច្ឆតិ មា មំ ជញ្ញាតិ សង្កប្បតិ មា
 មំ ជញ្ញាតិ វាចំ ភាសតិ មា មំ ជញ្ញាតិ កាយេន
 បរក្កមតិ យា ឯវុច្ចតា មាយា មាយាវិតា អន្ធាសរា
 វញ្ញោ ជិតតិ វិគីរណា បរិហរណា កុហោ បរិកុ-
 ហោ ឆាធនា បរិច្ឆាធនា អនុត្តាជិតម្ហំ អនាវិតម្ហំ
 វេច្ឆាធនា ចាបកិរិយា អយំ វុច្ចតិ មាយា ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មាយា បហំនា អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អមាយាវី ។

ទុក្ខនិទ្ទេស

ជាអ្នកអួតអាង វិបស្សនា មានការអួតអាង អាការអួតអាង ភាពនៃការ
អួតអាង សេចក្តីរីករាយ សេចក្តីរីករាយ ការបោកប្រាស សេចក្តីបោក
ប្រាស ណា នេះហៅថា សេចក្តីអួតអាង ។ បុគ្គលដែលលះបង់
សេចក្តីអួតអាងនេះ នេះហៅថា បុគ្គលជាអ្នកមិនអួតអាង ។ បុគ្គលមិន
មានមាយា តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ មាយា តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត
ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត តាំងទុកនូវសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក
ព្រោះហេតុបិទបាំងទុច្ចរិតនោះ ប្រាថ្នាថា កុំឲ្យគេស្គាល់អញ ត្រិះរិះថា
កុំឲ្យគេស្គាល់អញ ពោលពាក្យថា កុំឲ្យគេស្គាល់អញ ព្យាយាមដោយ
កាយថា កុំឲ្យគេស្គាល់អញ មាយា ភាពនៃបុគ្គលមានមាយា ការបិទ
បាំងទោស ការបញ្ឆោត ការបំភាន់ ការបោះចោលនូវបាប ការ
រក្សាទុកនូវទោស ការលាក់ ការលាក់ក្លិន ការបិទបាំងនូវបាប ការ
បិទបាំងក្លិន អំពើមិនរក អំពើមិនធ្វើឲ្យប្រាកដ ការបិទបាំងជិត
កិរិយាដ៏លាមក ណា ដែលមានសភាពដូច្នេះ នេះហៅថា មាយា ។
បុគ្គល ដែលលះបង់មាយានេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានមាយា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៧២] កតមោ ច បុគ្គលោ ហិរិមា ។ តត្ថ
 កតមា ហិរិ ។ យំ ហិរិយតិ ហិរិយិតព្វេន ហិរិយតិ
 ចាបកាជំ អកុសលាជំ ធម្មាជំ សមាបត្តិយា អយំ
 វុច្ចតិ ហិរិ ។ ឥមាយ ហិរិយា សមន្មាគតោ
 បុគ្គលោ ហិរិមា ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឡិវ្ហប្បី ។
 តត្ថ កតមំ ឡិវ្ហប្បី ។ យំ ឡិវ្ហប្បតិ ឡិវ្ហប្បិតព្វេន
 ឡិវ្ហប្បតិ ចាបកាជំ អកុសលាជំ ធម្មាជំ សមា-
 បត្តិយា ឥទំ វុច្ចតិ ឡិវ្ហប្បី ។ ឥមីនា ឡិវ្ហប្បេន
 សមន្មាគតោ បុគ្គលោ ឡិវ្ហប្បី ។

[៧៣] កតមោ ច បុគ្គលោ សុវិចោ ។
 តត្ថ កតមា សោវចស្សតា ។ សហធម្មិកេ វុច្ច-
 មានេ សោវចស្សយំ សោវចស្សីយំ សោវចស្សតា
 អប្បជីក្ខុលក្កហិតា អវិបច្ឆនិកសាតតា សាធនីយំ
 សាធនតា សតារវតា សប្បជីស្សវតា អយំ វុច្ចតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៧២] បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាសបាប តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីខ្មាសបាប តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែល
បុគ្គលខ្មាស ដោយអំពើដែលគេត្រូវខ្មាស ខ្មាសដោយការកប់ប្រសប់
នឹងធម៌អាកុសលដ៏លាមក នេះហៅថា សេចក្តីខ្មាសបាប ។ បុគ្គល
ប្រកបដោយសេចក្តីខ្មាសបាបនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាស
បាប ។ បុគ្គលមានសេចក្តីខ្លាចបាប តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំង
នោះ សេចក្តីខ្លាចបាប តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែលបុគ្គលខ្លាច
ដោយអំពើដែលគេត្រូវខ្លាច ខ្លាចដោយការកប់ប្រសប់ នឹងធម៌អាកុ-
សលដ៏លាមក នេះហៅថា សេចក្តីខ្លាចបាប ។ បុគ្គលប្រកបដោយ
សេចក្តីខ្លាចបាបនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមានសេចក្តីខ្លាចបាប ។

[៧៣] បុគ្គលប្រដៅងាយ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំង
នោះ ភាពនៃបុគ្គលដែលគេប្រដៅងាយ តើដូចម្តេច ។ ការប្រដៅ
ងាយ សេចក្តីប្រដៅងាយ ភាពដែលគេប្រដៅបានដោយងាយ ភាព
នៃបុគ្គលមិនប្រកាន់យកខាងខុស ភាពនៃបុគ្គលត្រេកអរក្នុងធម៌មិនជា
សត្រូវ សេចក្តីប្រកបដោយការអើពើ ភាពនៃបុគ្គលប្រកបដោយការ
អើពើ ភាពនៃបុគ្គលប្រកបដោយការគោរព ភាពនៃបុគ្គលប្រកបដោយ
ការទទួលស្គាល់បង្គាប់ ចំពោះសហធម្មិកដែលស្តីប្រដៅ នេះហៅថា

ឡានីឡោ

សោវចស្សតា ។ ឥមាយ សោវចស្សតាយ សមន្ទា-
 គតោ បុគ្គលោ សុវចោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 កល្យាណមិត្តោ ។ តត្ថ កតមា កល្យាណមិត្តតា ។
 យេ តេ បុគ្គលា សទ្ធា សីលវុទ្ធា ពហុស្សតា ចាគវុទ្ធា
 បញ្ញវុទ្ធា យា តេសំ សេវនា និសេវនា សំសេ-
 វនា ភជនា សម្ពជនា ភត្តិ សម្ពតិ សម្មវុទ្ធា អយំ
 វុទ្ធិតិ កល្យាណមិត្តតា ។ ឥមាយ កល្យាណមិត្ត-
 តាយ សមន្ទាគតោ បុគ្គលោ កល្យាណមិត្តោ ។

(៧២) កតមោ ច បុគ្គលោ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្ត-
 ទ្វារោ ។ តត្ថ កតមា ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តទ្វារតា ។
 ឥនេកេច្ឆោ ចក្កោ រូបំ ធិស្វា ន ធិមិត្តតាហំ ហោតិ
 ធានុព្វញ្ញនត្តាហំ យត្វាធិករណមេនំ ចក្កន្ទ្រិយំ
 អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈោនោមនស្សា ចាបកា អ-
 កុសលា ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិ-
 បជ្ជតិ រក្ខតិ ចក្កន្ទ្រិយំ ចក្កន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ
 សោតេន សន្និ សុត្វា ។ បេ ។ យានេន កន្ធិ
 យាយិត្វា ។ បេ ។ ជីវ្ហយ រសំ សាយិត្វា ។ បេ ។

ទុកនិទ្ទេស

ភាពនៃបុគ្គលដែលគេប្រដៅបានដោយងាយ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាព
 ដែលគេប្រដៅបានដោយងាយនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលប្រដៅងាយ ។
 បុគ្គលមានមិត្តល្អ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ ភាពនៃ
 បុគ្គលមានមិត្តល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ណា មានសទ្ធា មាន
 សីល ជាពហុស្សត្រ មានចាតៈ មានបញ្ញា ការសេពគប់ ការ
 សេពដោយស្មុគស្មាល ការសេពដោយត្រូវគំនិតគ្នា ការគប់រកគ្នា ការ
 គប់រកត្រូវគំនិតគ្នា សេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តីស្រឡាញ់ដ៏តឹងតែងគ្នា
 ភាពនៃបុគ្គលមូលមិត្តជាមួយគ្នា ចំពោះបុគ្គលទាំងនោះ ណា នេះ
 ហៅថា ភាពនៃបុគ្គលមានមិត្តល្អ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នក
 មានមិត្តល្អនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមានមិត្តល្អ ។

(៧៤) បុគ្គលមានទ្វាររក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមានទ្វាររក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុ ហើយជាអ្នកមិនកាន់
 យកនិមិត្ត មិនកាន់យកអនុញ្ញាត្តិ អភិជ្ឈានិងចោមនស្ស ជាអកុសល-
 ធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់បុគ្គលដែលមិនសង្រួមចក្ខុឥន្ទ្រិយ⁺ ព្រោះ
 ហេតុមិនសង្រួមចក្ខុឥន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមចក្ខុឥន្ទ្រិយនោះ រក្សា
 ចក្ខុឥន្ទ្រិយ ដល់ខ្ញុំសេចក្តីសង្រួមក្នុងចក្ខុឥន្ទ្រិយ ឮសម្លេងដោយត្រចៀក
 ។ បេ ។ ធំក្លិនដោយច្រមុះ ។ បេ ។ ភ្លឺរសដោយអណ្តាត ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កាយេន ន ដោជ្ជតំ ធុសិត្វា ។ បេ ។ មនសា ធម្ម
 វិញ្ញាយេន ន និមិត្តតាហី ហោតិ នាទុព្យញ្ញនត្តាហី
 យត្វាធិការណាមេនំ មនិទ្រ្តិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អ-
 ភិជ្ឈោទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អ-
 ម្វាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយេន បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ មនិទ្រ្តិ-
 យំ មនិទ្រ្តិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ យា ឥមេសំ នន្ទំ
 ឥទ្ធិយានំ កុត្តិ តោបនា អារក្ខោ សំវារេ អយំ វុច្ចតិ
 ឥទ្ធិយេសុ កុត្តទ្វារតា ។ ឥមាយេ ឥទ្ធិយេសុ កុត្ត-
 ទ្វារតាយេ សមន្នាគតោ បុគ្គលោ ឥទ្ធិយេសុ កុត្ត-
 ទ្វារេ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ កោជនេ មត្តញ្ច ។
 តត្ថ កតមា កោជនេ មត្តញ្ចតា ។ ឥនេកោច្ឆោ
 បដិសន្ធិ យោជនសោ អាហារំ អាហារេតិ នេវ ទវាយ
 ន មនាយេន ន មណ្ឌនាយេន ន វិភូសនាយេន យាវ-
 នេវ ឥមស្ស កាយស្ស វិតិយា យាបនាយេន វិហា-
 សុបរតិយា ព្រហ្មចរិយានុក្កហាយេន ឥតិ បុរាណញ្ច
 វេទនំ បដិហន្តាមិ នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បនេស្សាមិ
 យាត្រា ច មេ កវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច ជាសុ-
 វិហារេ ចាតិ យា តត្ថ សន្តដ្ឋតា មត្តញ្ចតា
 ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បព្រាត្តិ

ពាល់ត្រូវសម្ព័ន្ធស្យ ដោយកាយ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍
 ដោយចិត្ត ហើយជាអ្នកមិនកាន់យកនិមិត្ត មិនកាន់យកអនុញ្ញាត្តិៈ
 អភិជ្ឈា និងទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់
 បុគ្គលដែលមិនសង្រួមមន្ត្រីន្ទ្រិយៈនេះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមមន្ត្រីន្ទ្រិយ ណា
 ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមមន្ត្រីន្ទ្រិយនោះ រក្សាមន្ត្រីន្ទ្រិយ ដល់នូវការ
 សង្រួម ក្នុងមន្ត្រីន្ទ្រិយ ការគ្រប់គ្រង អាភារគ្រប់គ្រង ការរក្សា ការ
 សង្រួម នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៦ នេះ ណា នេះហៅថា ភាពនៃបុគ្គលមាន
 ទាររក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នកមានទាររក្សាក្នុង
 ឥន្ទ្រិយនេះ ឈ្មោះថា អ្នកមានទាររក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គលដឹងប្រ-
 មាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលដឹង
 ប្រមាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្វះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណា
 ដោយទុបាយប្រាជ្ញា ហើយបរិភោគអាហារ ដើម្បីលេងកំទេ ដើម្បី
 ស្រវឹងកំទេ ដើម្បីប្រដាប់កំទេ ដើម្បីស្អិតស្អាងរាងកាយកំទេ (បរិភោគ)
 កំណត់ទុក ដើម្បីតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីប្រព្រឹត្តទៅនៃកាយនេះ
 ដើម្បីនឹងបំបាត់នូវសេចក្តីលំបាក ដើម្បីនឹងអនុគ្រោះដល់ព្រហ្មចរិយៈ ថា
 អញនឹងកំបាត់បង់នូវវេទនាចាស់ផង នឹងញ៉ាំងវេទនាថ្មីមិនឲ្យកើតឡើង
 បានផង ការប្រព្រឹត្តទៅក្តី សេចក្តីមិនមានទោសក្តី ការនៅសប្បាយក្តី
 នឹងមានដល់អញ ការសន្តោស ការដឹងប្រមាណ ការពិចារណា

បដិសន្ធិ កោជនេ អយំ វុច្ចតិ កោជនេ មគ្គញាតា ។
 ឥមាយ កោជនេ មគ្គញាតា សមណ្ឌកតោ បុគ្គលោ
 កោជនេ មគ្គញា ។

[៧៥] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ ។
 តត្ថ កតមា សតិ ។ យា សតិ អនុស្សតិ ប-
 ដិស្សតិ សរណតា ជារណតា អបិណបនតា អ-
 សម្មសនតា សតិទ្រ្ទយំ សតិពលំ សម្មាសតិ អយំ
 វុច្ចតិ សតិ ។ ឥមាយ សតិយា សមណ្ឌកតោ
 បុគ្គលោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 សម្មជានោ ។ តត្ថ កតមំ សម្មជញ្ញំ ។ យា
 បញ្ញា បដិច្ចនា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ
 សល្លក្ខណា ឧបលក្ខណា បច្ចុបលក្ខណា បណ្ឌិត្តំ
 កោសល្យំ នេប្បញ្ញំ វេកព្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ក្ខរ
 មេតា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោនោ
 បញ្ញា បញ្ញាទ្រ្ទយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាទា-
 សានោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឡិកាសោ បញ្ញា-
 បដិច្ចតោ បញ្ញាវតនំ អនោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ

ទុកនិទ្ទេស

ក្នុងកោដ្ឋនោះ ណា នេះហៅថា ភាពនៃបុគ្គលដ៏ប្រមាណក្នុង
កោដ្ឋន ។ បុគ្គល ប្រកបដោយភាពជាអ្នកដ៏ប្រមាណ ក្នុងកោដ្ឋន
នេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលដ៏ប្រមាណក្នុងកោដ្ឋន ។

(៧៥) បុគ្គលមានស្មារតីតក់លមាំ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ ស្មារតី តើដូចម្តេច ។ ការនឹកឃើញ ការនឹករឿយៗ
ស្មារតី ការរលឹកឃើញ ការចាំទុក ការមិនរើរវាយក្នុងអារម្មណ៍ ការ
មិនវង្វេងភ្លេច ឥន្ទ្រិយគឺការនឹក កម្លាំងគឺការនឹក ការនឹកត្រូវ ណា
នេះហៅថា ស្មារតី ។ បុគ្គលប្រកបដោយស្មារតីនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គល
មានស្មារតីតក់លមាំ ។ បុគ្គលជាអ្នកដ៏ខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីដ៏ខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ការដឹង ការដឹងច្បាស់
ការពិចារណា ការពិចារណាសព្វ ការពិចារណាធម៌ ការកំណត់
ការកត់សំគាល់ ការកំណត់ទុក ភាពជាបណ្ឌិត ភាពជាអ្នកឈ្លាស
ការពេញព្រៀប ការរឹងវៃ ការគិត ការគ្រិះរិះ ធម្មជាតិដូចជាផែនដី
ប្រាជ្ញា ធម្មជាតិជាគ្រឿងទំលុះទំលាយ ការដឹងច្បាស់ សេចក្តីដឹង
ព្រម សភាពជាដុំទួញ បញ្ញា ឥន្ទ្រិយគឺបញ្ញា កម្លាំងគឺបញ្ញា កំបិត
គឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា រស្មីគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ការរឹងរៀងគឺ
បញ្ញា កែវគឺបញ្ញា ការមិនវង្វេង ការពិចារណាធម៌ ការឃើញត្រូវ ណា

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥទ្ធិ វុច្ចតិ សម្មជញ្ញំ ។ ឥមិនា សម្មជញ្ញោន
សមម្ពាគតោ បុគ្គលោ សម្មជាតោ ។

[៧៦] កតមោ ច បុគ្គលោ សីលសម្មជញ្ញោ ។
តត្ថ កតមា សីលសម្មជញ្ញោ ។ កាយិកោ អវិភិក្ក-
មោ វាចសិកោ អវិភិក្កមោ កាយិកាវាចសិកោ
អវិភិក្កមោ អយំ វុច្ចតិ សីលសម្មជញ្ញោ ។ សព្វាច
សីលសំវារោ សីលសម្មជញ្ញោ ។ ឥមាយ សីលសម្ម-
ជាយ សមម្ពាគតោ បុគ្គលោ សីលសម្មជញ្ញោ ។
កតមោ ច បុគ្គលោ ទិដ្ឋិសម្មជញ្ញោ ។ តត្ថ កតមា
ទិដ្ឋិសម្មជញ្ញោ ។ អត្ថំ ទិដ្ឋំ អត្ថំ យំដ្ឋំ អត្ថំ ហុតំ
អត្ថំ សុកដទុក្ខជាទំ កម្មាទំ ផលវិបាកោ អត្ថំ
អយំ លោកោ អត្ថំ បរោ លោកោ អត្ថំ មាតា
អត្ថំ បិតា អត្ថំ សត្តំ ឌីបចាតិកា អត្ថំ លោកេ
សមណាព្រាហ្មណា សម្មាសម្ពាសា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ
ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា
សច្ចិកត្វា បរោទេដ្ឋិតិ យា ឯវុច្ចតា បញ្ញា បដិបដ្ឋា
។ បេ ។ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ អយំ វុច្ចតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេះហៅថា សេចក្តីដឹងខ្លួន ។ បុគ្គលប្រកបដោយសេចក្តីដឹងខ្លួននេះ

ឈ្មោះថា បុគ្គលជាអ្នកដឹងខ្លួន ។

(៧៦) បុគ្គលបរិច្ចណិ ដោយសីល តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ ការបរិច្ចណិ ដោយសីល តើដូចម្តេច ។ ការមិន
 ប្រព្រឹត្តិល្មើសប្រកបដោយកាយ ការមិនប្រព្រឹត្តិល្មើសប្រកបដោយវាចា
 ការមិនប្រព្រឹត្តិល្មើសប្រកបដោយកាយនិងវាចា នេះហៅថា ការបរិច្ចណិ
 ដោយសីល ។ ការសង្រួមកងសីលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា ការបរិ-
 ច្ចណិដោយសីលដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយការបរិច្ចណិ ដោយសីល
 នេះឈ្មោះថា អ្នកបរិច្ចណិដោយសីល ។ បុគ្គលបរិច្ចណិ ដោយទិដ្ឋិ
 តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការបរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។
 (ការយល់) ថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល ការបូជាធំ មានផល
 ការបូជាក្រិច មានផល ផលវិបាក នៃកម្មដែលបុគ្គលធ្វើល្អនិងអាក្រក់
 មាន លោកនេះ មាន លោកខាងមុខ មាន មាតា មានគុណ បិតាមាន
 គុណ ពួកសត្វជាទុបបាតិកៈកំណើត មាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុង
 លោក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តិល្អ ប្រតិបត្តិត្រូវ ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក
 នេះនិងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយសំដែង
 បាន មាន ការដឹង ការដឹងច្បាស់ ។ បេ ។ ការមិនវង្វេង ការ
 ពិចារណាធម៌ ការឃើញត្រូវ ណា លែងមានសភាពដូច្នេះ នេះហៅថា

ទុក្ខនិទ្ទេសោ

ទិដ្ឋិសម្មាទា ។ សម្មាបិ សម្មាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិសម្មាទា ។
 ឥមាយ ទិដ្ឋិសម្មាទាយ សមន្មាគតោ បុគ្គលោ
 ទិដ្ឋិសម្មាទោ ។

[៧៧] កតមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុក្ខភា លោ-
 កស្មី ។ យោ ច បុព្វការី យោ ច កតញ្ញា
 កតវេទី ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុក្ខភា លោកស្មី ។

[៧៨] កតមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុត្តប្បយា ។
 យោ ច លទ្ធិំ លទ្ធិំ ន ធិត្ថិបតិ យោ ច លទ្ធិំ លទ្ធិំ
 វិសន្នេតិ ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុត្តប្បយា ។

[៧៩] កតមេ ទ្វេ បុគ្គលា សុតប្បយា ។
 យោ ច លទ្ធិំ លទ្ធិំ ន ធិត្ថិបតិ យោ ច លទ្ធិំ លទ្ធិំ
 ន វិសន្នេតិ ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា សុតប្បយា ។

[៨០] កតមេសំ ទ្ធិន្នំ បុគ្គលានំ អាសវា
 វឡន្តិ ។ យោ ច ន កុក្កុទ្ធាយិតំ កុក្កុទ្ធាយិតិ
 យោ ច កុក្កុទ្ធាយិតំ ន កុក្កុទ្ធាយិតិ ឥមេសំ
 ទ្ធិន្នំ បុគ្គលានំ អាសវា វឡន្តិ ។

ទុកនិទ្ទេស

ការបរិបូណ៌ ដោយទិដ្ឋិ ។ ការឃើញត្រូវទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា
ការបរិបូណ៌ ដោយទិដ្ឋិដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយការបរិបូណ៌ដោយ
ទិដ្ឋិនេះ ឈ្មោះថា អ្នកបរិបូណ៌ ដោយទិដ្ឋិ ។

(៧៧) បុគ្គល ២ ពួក រកបានដោយក្រក្កងលោក តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលជាបុព្វការី ១ បុគ្គលជាភក្តពាក្យ ១ បុគ្គល ២ ពួកនេះ រក
បានដោយក្រក្កងលោក ។

(៧៨) បុគ្គល ២ ពួក គេចំអែតបានដោយក្រ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលដែលទុកនូវរបស់ដែលខ្លួនរកបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គលដែល
លះបង់នូវរបស់ដែលខ្លួនរកបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គល ២ ពួកនេះ
គេចំអែតបានដោយក្រ ។

(៧៩) បុគ្គល ២ ពួក គេចំអែតបានដោយឆ័យ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលដែលមិនទុក នូវរបស់ដែលខ្លួនរកបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គល
ដែលមិនលះបង់ នូវរបស់ដែលខ្លួនរកបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គល
២ ពួកនេះ គេចំអែតបានដោយឆ័យ ។

(៨០) អាសវៈនៃ បុគ្គល ២ ពួក រមែងចំរើន តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលដែលរង្ស៊ីសសង្ស័យនូវវត្ថុដែលមិនត្រូវរង្ស៊ីសសង្ស័យ ១ បុគ្គល
ដែលមិនរង្ស៊ីសសង្ស័យនូវវត្ថុដែលត្រូវរង្ស៊ីសសង្ស័យ ១ អាសវៈនៃ
បុគ្គល ២ ពួកនេះ រមែងចំរើន ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បព្វាគំ

[៨០] កតមេសំ ទ្ធិន្នំ បុគ្គលានំ អាសវា ន
វុឡន្តិ ។ យោ ច ន កុក្កុទ្ធាយិតតំ ន កុក្កុទ្ធាយតិ
យោ ច កុក្កុទ្ធាយិតតំ កុក្កុទ្ធាយតិ ឥមេសំ ទ្ធិន្នំ
បុគ្គលានំ អាសវា ន វុឡន្តិ ។

[៨២] កតមោ ច បុគ្គលោ ហីនាធិមុត្តោ ។
ឥនេកេន្ទោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ ហោតិ ចាបធម្មោ
សោ អញ្ចំ ទុស្សីលំ ចាបធម្មំ សេវតិ ភជតិ
បយិវុទាសតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ហីនាធិមុត្តោ ។
កតមោ ច បុគ្គលោ បណីតាធិមុត្តោ ។ ឥនេកេន្ទោ
បុគ្គលោ សីលវា ហោតិ កល្យាណធម្មោ សោ
អញ្ចំ សីលវន្តំ កល្យាណធម្មំ សេវតិ ភជតិ បយិវុទា-
សតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បណីតាធិមុត្តោ ។

[៨៣] កតមោ ច បុគ្គលោ តិត្តោ ។ បច្ចេក-
សមុទ្ធោ យេ ច តថាគតស្ស សាវកោ អរហន្តោ
តិត្តា សម្មាសមុទ្ធោ តិត្តោ ច តប្បវតា ច ។

ទុក្ខនិរុទ្ធលោ និរុទ្ធិតោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(៨១) អាសវៈនៃបុគ្គល ២ ពួក វមែនមិនចំរើន តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលដែលមិនរឿសសង្ស័យ ខ្សែវត្ថុដែលមិនត្រូវរឿសសង្ស័យ ១
 បុគ្គលដែលរឿសសង្ស័យ ខ្សែវត្ថុដែលត្រូវរឿសសង្ស័យ ១ អាសវៈ
 នៃបុគ្គល ២ ពួកនេះ វមែនមិនចំរើន ។

(៨២) បុគ្គលមានអធស្រ័យថោកទាប តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក បុគ្គលនោះ
 តែងសេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិតបុគ្គលដទៃដែលទ្រុស្តសីល មានធម៌
 លាមកដែរ នេះហៅថា បុគ្គលមានអធស្រ័យថោកទាប ។ បុគ្គល
 មានអធស្រ័យខ្ពង់ខ្ពស់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ បុគ្គលនោះ តែងសេពគប់ ចូលទៅ
 អង្គុយជិតបុគ្គលដទៃដែលមានសីល មានធម៌ល្អ នេះហៅថា បុគ្គល
 មានអធស្រ័យខ្ពង់ខ្ពស់ ។

(៨៣) បុគ្គលឆ្អែតដោយខ្លួនឯង តើដូចម្តេច ។ ព្រះបច្ចេក-
 សមុទ្ធ និងព្រះអរហន្ត ជាសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ឈ្មោះថា ឆ្អែត
 ដោយខ្លួនឯង ឯព្រះសម្មាសមុទ្ធ ឈ្មោះថា ឆ្អែតដោយព្រះឯងផង
 ញ៉ាំងគេឲ្យឆ្អែតផង ។

ត្រីកុដទូសោ

(៨៤) កតមា ច បុគ្គលា និពសោ ។

ឥន្ទ្រគោត្តោ បុគ្គលោ ធុស្សុលោ ហោតិ នាមធម្មោ
 អស្មុចិស្សឥស្សរសមាទារោ បដិច្ចន្ទកម្មន្តោ អស្ស-
 មណោ សមណាប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារីប-
 ដិញ្ញោ អន្តេ បូតិ អវស្សុតោ កម្មសកកដាតោ សោ
 សុណាតិ ឥន្ទ្រគោត្តោ កិរ កិក្ក អាសវំនំ ខយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរតីតិ តស្ស ធន
 ឯវំ ហោតិ កុទាស្ស ធាមាហម្បិ អាសវំនំ ខយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរស្សាមីតិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ និរាសោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 អាសីសោ ។ ឥន្ទ្រគោត្តោ បុគ្គលោ សីលវា ហោតិ
 កល្យាណធម្មោ សោ សុណាតិ ឥន្ទ្រគោត្តោ កិរ
 កិក្ក អាសវំនំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ

ពិភពិទ្វេស

(៨៤) បុគ្គលមិនមានបំណង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក មានមារយាទគឺបុគ្គល
 គប្បីរលឹកដោយសេចក្តីរឿសដោយអំពើមិនស្អាត បិទបាំងអំពើ មិន
 មែនសមណៈ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនព្រហ្មចារី ប្តេជ្ញាខ្លួន
 ថាជាព្រហ្មចារី ជាអ្នកស្អុយក្នុង មានចិត្តទឹកដោយរាគៈ ជ្រោកជ្រោក
 ដោយកិលេស បុគ្គលនោះបានឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើ
 ឲ្យជាកំច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា
 កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែល
 មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គល
 មិនមានបំណង ។ បុគ្គលអ្នកមានបំណង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ បុគ្គលនោះបានឮ
 ដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
 សម្បជ្ឈ វិហរតីតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ កុទាស្ស
 ធាមាហម្បិ អាសវំនំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហរស្សមីតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អាសំសោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ វិគតាសោ
 វេជកោ បុគ្គលោ អាសវំនំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ សោ សុណាតិ
 វត្ថុន្ទាមោ កិរ ភិក្ខុ អាសវំនំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតីតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ
 កុទាស្ស ធាមាហម្បិ អាសវំនំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរស្សមីតិ ។ តំ កិស្ស
 ហេតុ ។ យាហិស្ស បុព្វេ អវិមុត្តស្ស វិមុត្តាសា
 សា បដិច្ចស្សន្ទា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ វិគតាសោ ។

អភិធម្មបំណង បុគ្គលបញ្ញត្តិ

ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ
 តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានធ្វើ
 ឲ្យជាកំច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលអ្នកមានបំណង ។ បុគ្គលអ្នកប្រាសចាក
 បំណង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់
 សម្រេចដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ
 បុគ្គលនោះ ឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់សម្រេច
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញា-
 វិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គល
 នោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹង
 បានធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។
 ព្រោះថា បំណងក្នុងវិមុត្តិ របស់បុគ្គលនោះ ដែលមានចិត្តមិនទាន់រួច
 ស្រឡះចាកអាសវៈក្នុងកាលមុន បំណងនោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ នេះ
 ហៅថា បុគ្គលប្រាសចាកបំណង ។

តិកនិទ្ទេសោ

[៨៥] តត្ថ កតមេ តយោ គីលានុបមា បុគ្គលា ។
 តយោ គីលានា ឥនេកតោ គីលានោ លកន្តោ វា
 សប្បយានិ ភោជនានិ អលកន្តោ វា សប្បយានិ
 ភោជនានិ លកន្តោ វា សប្បយានិ ភេសន្តានិ
 អលកន្តោ វា សប្បយានិ ភេសន្តានិ លកន្តោ
 វា បដិវ្យំបំ ឧបដ្ឋាកំ អលកន្តោ វា បដិវ្យំបំ ឧ-
 បដ្ឋាកំ លេវ វុដ្ឋាតិ តម្លា អាពាធា ។ ឥនេ បនេ-
 កតោ គីលានោ លកន្តោ វា សប្បយានិ ភោជ-
 នានិ អលកន្តោ វា សប្បយានិ ភោជនានិ លកន្តោ
 វា សប្បយានិ ភេសន្តានិ អលកន្តោ វា សប្ប-
 យានិ ភេសន្តានិ លកន្តោ វា បដិវ្យំបំ ឧបដ្ឋាកំ
 អលកន្តោ វា បដិវ្យំបំ ឧបដ្ឋាកំ វុដ្ឋាតិ តម្លា
 អាពាធា ។ ឥនេ បនេកតោ គីលានោ លកន្តោ
 សប្បយានិ ភោជនានិ នោ អលកន្តោ លកន្តោ
 សប្បយានិ ភេសន្តានិ នោ អលកន្តោ លកន្តោ
 បដិវ្យំបំ ឧបដ្ឋាកំ នោ អលកន្តោ វុដ្ឋាតិ តម្លា
 អាពាធា ។ តត្ថ យាយំ គីលានោ លកន្តោ

តិកន្ត្រេស

(៨៥) បណ្ណាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយ
 បុគ្គលឈឺ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលឈឺមាន ៣ ពួក គឺបុគ្គលឈឺខ្វះក្នុង
 លោកនេះ ទោះបាននូវកោដន ជាទីសប្បាយក្តី មិនបាននូវកោដន
 ជាទីសប្បាយក្តី ទោះបាននូវកេសជ្ជៈជាទីសប្បាយក្តី មិនបាននូវកេសជ្ជៈ
 ជាទីសប្បាយក្តី ទោះបាននូវឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរក្តី មិនបាននូវឧបដ្ឋាកដ៏សម
 គួរក្តី ក៏នៅតែមិនសះស្បើយចាកអាពាធនោះទេ ។ មួយទៀត បុគ្គលឈឺ
 ខ្វះក្នុងលោកនេះ ទោះបាននូវកោដន ជាទីសប្បាយក្តី មិនបាននូវកោដន
 ជាទីសប្បាយក្តី ទោះបាននូវកេសជ្ជៈជាទីសប្បាយក្តី មិនបាននូវកេសជ្ជៈ
 ជាទីសប្បាយក្តី ទោះបាននូវឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរក្តី មិនបាននូវឧបដ្ឋាក
 ដ៏សមគួរក្តី ក៏សះស្បើយចាកអាពាធនោះបានទេ ។ មួយទៀត បុគ្គល
 ឈឺខ្វះ ក្នុងលោកនេះ លុះតែបាននូវកោដន ជាទីសប្បាយ មិន
 មែនជាមិនបានទេ បាននូវកេសជ្ជៈ ជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានទេ
 បាននូវឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរ មិនមែនជាមិនបានទេ ទើបសះស្បើយចាក
 អាពាធនោះបាន ទេ ។ បណ្ណាបុគ្គលឈឺទាំងបីពួកនោះ បុគ្គលឈឺណា

សប្បាយានំ កោដនានំ នោ អលកន្តោ លកន្តោ
 សប្បាយានំ ភេសដ្ឋានំ នោ អលកន្តោ លកន្តោ
 បដិវ្យំ ឧបដ្ឋានំ នោ អលកន្តោ វុដ្ឋានំ តម្លា
 អាពាធា ឥមំ កិលានំ បដិវ្យំ ភកវតោ កិលានភត្តំ
 អនុញ្ញានំ កិលានភេសដ្ឋំ អនុញ្ញានំ កិលានុបដ្ឋាកោ
 អនុញ្ញតោ ឥមញ្ច បន កិលានំ បដិវ្យំ អពោចិ
 កិលានា ឧបដ្ឋានត្វា ។

[៨៦] ឯវមេវ តយោ កិលានុបមា បុគ្គលា
 សន្តោ សិវិជ្ជមាទា លោកស្មី ។ កតមេ តយោ ។
 ឥនេកន្តោ បុគ្គលោ លកន្តោ វា តថាគតំ ទស្សនា-
 នាយ អលកន្តោ វា តថាគតំ ទស្សនាយ ល-
 កន្តោ វា តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ
 អលកន្តោ វា តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ
 នេវ ឌីក្កមតិ និយាមំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មតំ ។
 ឥនេ បនេកន្តោ បុគ្គលោ លកន្តោ វា តថាគតំ
 ទស្សនាយ អលកន្តោ វា តថាគតំ ទស្សនាយ
 លកន្តោ វា តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ
 អលកន្តោ វា តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លុះតែបាននូវកោដន៍ ជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានទេ បាននូវ
 ភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានទេ បាននូវឧបដ្ឋានក៏សមគួរ
 មិនមែនជាមិនបានទេ ទើបសះស្បើយ ចាកអាពាធនោះបាន ព្រោះ
 អាស្រ័យបុគ្គលឈឺនេះហើយ បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាត
 គិលានកត្ត ទ្រង់អនុញ្ញាតគិលានភេសជ្ជៈ ទ្រង់អនុញ្ញាតគិលានុបដ្ឋាន
 មួយទៀត ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលឈឺនេះឯង សូម្បីបុគ្គលឈឺ^(១)ឯទៀត
 ក៏បុគ្គលគួរបំរើដែរ ។

[៨៦] បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយបុគ្គលឈឺ រមែងមាន
 ក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទោះបានឃើញព្រះតថាគតក្តី មិនបានឃើញព្រះ
 តថាគតក្តី ទោះបានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយក្តី
 មិនបានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយក្តី ក៏នៅតែមិន
 បានគ្រាប់ចុះកាន់សមុត្តនិយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយឡើយ ។ មួយ
 ទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទោះបានឃើញព្រះតថាគតក្តី មិន
 បានឃើញព្រះតថាគតក្តី ទោះបានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
 សំដែងហើយក្តី មិនបានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយក្តី

១ សំដៅយកបុគ្គលមានជម្ងឺ ២ ពួកខាងដើម ។

ពិភពឡោ

ឡីក្កមតិ និយាមំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មតំ ។
 ឥធម៌ បរេកតោ បុគ្គលោ លកន្តោ តថាគតំ
 ទស្សនាយ នោ អលកន្តោ លកន្តោ តថាគតប្ប-
 វេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ នោ អលកន្តោ ឡីក្ក-
 មតិ និយាមំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មតំ ។ តត្រ-
 យាយំ បុគ្គលោ លកន្តោ តថាគតំ ទស្សនាយ
 នោ អលកន្តោ លកន្តោ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្ម-
 វិនយំ សវនាយ នោ អលកន្តោ ឡីក្កមតិ និយាមំ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មតំ ឥមំ បុគ្គលំ បដិច្ច
 កក្កតា ធម្មទេសនា អនុញ្ញាតា ឥមញ្ច បទ បុគ្គលំ
 បដិច្ច អញ្ញាសម្បំ ធម្មោ ទេសេតញ្ច ។ ឥមេ
 តយោ កិលានុបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា
 លោកស្មី ។

[៨៧] កតមោ ច បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។
 ឥធម៌កតោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិមោក្ខ កាយេន ដុស្សិតា
 វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ឆេ អាសវា
 បរិក្ខុណា ហោនិ អយំ វត្ថុតិ បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។

ពិភពឌីផេរ៉ង់

ក៏គង់ត្រាច់ចុះកាន់សម្បត្តិនិយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះតែបានឃើញព្រះតថាគត មិនមែនជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ ទើបត្រាច់ចុះកាន់សម្បត្តិនិយាមក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងបីពួកនោះ បុគ្គលណាដែលលុះតែបានឃើញព្រះតថាគត មិនមែនជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ ទើបត្រាច់ចុះកាន់សម្បត្តិនិយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ព្រោះតែអាស្រ័យនូវបុគ្គលនេះ បានជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតធម្មទេសនា^(១) មិនតែប៉ុណ្ណោះសោត ព្រោះតែអាស្រ័យបុគ្គលនេះឯង សូម្បីបុគ្គលឯទៀត ក៏ព្រះមានព្រះភាគគួរសំដែងធម៌ដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយបុគ្គលឈឺ រមែងមានក្នុងលោក ។

(៨៧) ចុះបុគ្គលជាតាយសក្ខី (មានកាយជាបន្ទាល់) តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាននូវវិមោក្ខទាំង ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់រលីង ព្រោះឃើញ ដោយប្រាជ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជាតាយសក្ខី ។

១ ស្នំដោយធម្មទេសនាដែលអនុញ្ញាតឱ្យសំដែងក្នុង ១ ខែ ៨ ជិត ។

អភិធម្មប្រដិកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កតមោ ច បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។ ឥនេកោច្ចោ
 បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តំ យថាភ្នតំ បដាធាតិ អយំ
 ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភ្នតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខន្តិ-
 រោធាតិ យថាភ្នតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខន្តិរោធតាមិនំ
 បដិបទាតិ យថាភ្នតំ បដាធាតិ តថាគតប្បវេទិតា
 ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិដ្ឋា ហោន្តិ វេចវិតា
 បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ អាសវា បរិក្ខីណា
 ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។

កតមោ ច បុគ្គលោ សន្ធាវមុត្តោ ។ ឥនេកោច្ចោ
 បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តំ យថាភ្នតំ បដាធាតិ ។ បេ ។
 តថាគតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិដ្ឋា
 ហោន្តិ វេចវិតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ
 អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ នោ ច ខោ យថា
 ទិដ្ឋិប្បត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សន្ធាវមុត្តោ ។

[៨៨] កតមោ ច បុគ្គលោ ភូមភាណំ ។

ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ មុសាវាទី ហោតិ សកក្កតោ វា

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ (សម្រេចដោយទិដ្ឋិ) តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រលត់ទុក្ខ ឯពួកធម៌ដែល
 ព្រះតថាគតសម្តែងហើយ បុគ្គលនោះ បានឃើញច្បាស់ដោយប្រពៃ
 បានប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា ទាំងអស់វះពួកខ្លះ របស់
 បុគ្គលនោះក៏អស់រលីង ព្រោះឃើញដោយប្រាជ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ ។ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ឯពួកធម៌ដែល
 ព្រះតថាគតសម្តែងហើយ បុគ្គលនោះ ក៏បានឃើញច្បាស់ដោយប្រពៃ
 បានប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា ទាំងអស់វះពួកខ្លះ របស់
 បុគ្គលនោះក៏អស់រលីង ព្រោះឃើញដោយប្រាជ្ញា ប៉ុន្តែ មិនដូចគ្នា
 នឹងបុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈទេ នេះហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត^(១) ។

(៨៨) បុគ្គលមានសំដីដូចលាមក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ទោះទៅក្នុងទីប្រជុំក្តី

១ បុគ្គលដែលរួចចាកអស់វះដោយសទ្ធា ។

បរិសុត្តតោ វា ញាតិមជ្ឈកតោ វា បូគមជ្ឈកតោ វា
 រាជកុលមជ្ឈកតោ វា អភិជិតោ សត្វិបុដ្ឋា ឯហិ កោ
 បុរិស យំ ជាតាសិ តំ វិទេហិតំ សោ អជាជំ វា
 អាហា^(១) ជាតាមិតំ ជាជំ វា អាហា ន ជាតាមិតំ អបស្សំ
 វា អាហា បស្សមិតំ បស្សំ វា ន បស្សមិតំ ឥតិ
 អត្តហេតុ វា បរហេតុ វា អាមិសតិញ្ចក្ខហេតុ វា
 សម្មជានមុសា ភាសិតា ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ក្នុងគាលី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បុប្ផគាលី ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ មុសាវាជំ បហាយ មុសាវាទា
 បដិវរតោ ហោតិ សុគតតោ វា បរិសុត្តតោ វា
 ញាតិមជ្ឈកតោ វា បូគមជ្ឈកតោ វា រាជកុលមជ្ឈ-
 កតោ វា អភិជិតោ សត្វិបុដ្ឋា ឯហិ កោ បុរិស
 យំ ជាតាសិ តំ វិទេហិតំ សោ អជាជំ វា អាហា
 ន ជាតាមិតំ ជាជំ វា អាហា ជាតាមិតំ អបស្សំ
 វា អាហា ន បស្សមិតំ បស្សំ វា អាហា បស្សមិតំ
 ឥតិ អត្តហេតុ វា បរហេតុ វា អាមិសតិញ្ចក្ខហេតុ វា

១ ឧ. ម. សព្វត្ថ ហិវេសុ អហន្តិ ទិស្សតិ ។

តិកន្ត្រស

ទៅក្នុងបរិស័ទក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃញាតិក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃពួក
សេនាតិក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃរាជត្រកូលក្តី បើមានគេនាំទៅសួរជាសាក្សី
ថា នៃបុរសអើយ ចូរមកអោយ អ្នកដឹងនូវហេតុណា ចូរនិយាយនូវហេតុ
នោះចុះ បុគ្គលនោះ កាលមិនដឹងសោះ និយាយថាដឹង ឬកាលដឹង
និយាយថាមិនដឹងវិញ កាលមិនឃើញ និយាយថាឃើញ ឬកាល
ឃើញ និយាយថាមិនឃើញវិញ បុគ្គលជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ដោយ
ដឹងខ្លួន ព្រោះហេតុនៃខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះហេតុនៃ
អាមិសៈបន្តិចបន្តួចក្តី ដោយប្រការដូច្នេះ នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដី
ដូចលាមក ។ បុគ្គលមានសំដីដូចផ្កា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ បានលះបង់មុសាវាទ វៀរចាកមុសាវាទ ទោះទៅក្នុងទីប្រជុំក្តី
ទៅក្នុងបរិស័ទក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃពួកញាតិក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃពួក
សេនាតិក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃរាជត្រកូលក្តី បើមានគេនាំទៅសួរជាសាក្សី
ថា នៃបុរសអើយ ចូរមកអោយ អ្នកដឹងនូវហេតុណា ចូរនិយាយនូវហេតុ
នោះចុះ បុគ្គលនោះ កាលមិនដឹង និយាយថាមិនដឹង ឬកាលដឹង
និយាយថាដឹង កាលមិនឃើញ និយាយថាមិនឃើញ ឬកាលឃើញ
និយាយថាឃើញ បុគ្គលមិនពោលមុសាវាទដោយដឹងខ្លួន ព្រោះហេតុ
នៃខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះហេតុនៃអាមិសៈបន្តិចបន្តួចក្តី

អវិជ្ជាបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន សម្បជានមុសា ភាសិតា ហោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ បុប្ផកាលំ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 មជ្ជកាលំ ។ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ យា សា វាចា
 នេន្ទ្រា កណ្តាសុខា បេមនីយា ហនិយដ្ឋមា ចោរី
 តហុជនកត្តា តហុជនមនាចា តថាវុបី វាចំ ភាសិតា
 ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ មជ្ជកាលំ ។

[៨៧] កតមោ ច បុគ្គលោ អវុក្ខបមចិត្តោ ។
 ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ កោធនោ ហោតិ ឧចាយា-
 សតហុលោ អប្បម្បំ វុត្តោ សមាធនោ អភិសន្នតិ
 កុប្បតិ ព្យាបន្នតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបព្វា នោសព្វា
 អប្បច្ចយព្វា ចាតុកកោតិ សេយ្យថាបិ នាម ទុដ្ឋា-
 វុកោ កដ្ឋេន វា កវលាយ វា យដ្ឋិតោ ភិយ្យោសោ
 មត្តាយ អាសវំ នេតិ ឯវមេវ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ
 កោធនោ ហោតិ ឧចាយាសតហុលោ អប្បម្បំ វុត្តោ
 សមាធនោ អភិសន្នតិ កុប្បតិ ព្យាបន្នតិ បតិដ្ឋិយតិ
 កោបព្វា នោសព្វា អប្បច្ចយព្វា ចាតុកកោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អវុក្ខបមចិត្តោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ វិជ្ជបមចិត្តោ ។ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ដោយប្រការដូច្នេះ នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីដូចគ្នា ។ បុគ្គលមាន
សំដីដូចទឹកយ៉ូ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
ពោលវាចាមិនមានទោស ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ដល់ត្រចៀក គួរ
ជាទីស្រឡាញ់ ពេញហឫទ័យជាវាចាអ្នកក្រុង ជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើន
ជាទីពេញចិត្តនៃជនច្រើន នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីដូចទឹកយ៉ូ ។

(៨៩) បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយដំបៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ ច្រើនដោយការចង្អៀត
ចង្អល់ សូម្បីគេស្តីថាតែបន្តិចបន្តួច ក៏ខក់ចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ ភតប ធ្វើ
សេចក្តីក្រោធ ការប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ដំបៅ
ចាស់ ដែលបុគ្គលឲ្យដល់នឹងឈឺ ឬអំបែង តែងហូរទឹករងៃ ដោយ
ក្រៃលែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
អ្នកមានសេចក្តីក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តី
ថាតែបន្តិចបន្តួច ក៏ខក់ចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ ភតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធ
សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះឯង
នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយដំបៅ ។ បុគ្គលមានចិត្ត
ប្រៀបដោយផ្នែកបន្ទោរ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ឥទ្ធិ ឥទ្ធិ យថាភូតំ បដាធាតំ អយំ ឥទ្ធិសមុទយោតិ
 យថាភូតំ បដាធាតំ អយំ ឥទ្ធិនិរោធាតិ យថាភូតំ
 បដាធាតំ អយំ ឥទ្ធិនិរោធាតិ បដិបទាតិ យថាភូតំ
 បដាធាតំ សេយ្យថាបិ នាម ចក្កមា បុរិសោ រតន្ត្រ-
 ការតិមិសាយ វិជ្ជន្តរិកាយ រូបាធិ បស្សៈយ្យ ឯវមេវ
 ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ ឥទ្ធិ ឥទ្ធិ យថាភូតំ បដា-
 ធាតំ អយំ ឥទ្ធិសមុទយោតិ យថាភូតំ បដាធាតំ
 អយំ ឥទ្ធិនិរោធាតិ យថាភូតំ បដាធាតំ អយំ
 ឥទ្ធិនិរោធាតិ បដិបទាតិ យថាភូតំ បដាធាតំ អយំ
 វច្ឆតិ បុគ្គលោ វិជ្ជបមចិត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 វិជ្ជបមចិត្តោ ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ អាសវាធិ
 ខយា អនាសវំ ចេតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវ ធម្ម
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 សេយ្យថាបិ នាម វិជ្ជស្ស នត្តិ កត្វា អភេដ្ឋំ នាម
 មណី វា ចាសាលោ វា ឯវមេវ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គ-
 លោ អាសវាធិ ខយា អនាសវំ ចេតាវិមុត្តិ បញ្ញា-
 វិមុត្តិ ទិដ្ឋវ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
 សម្ព័ន្ធ វិហារតិ អយំ វច្ឆតិ បុគ្គលោ វិជ្ជបមចិត្តោ ។

តិកនិទ្ទេស

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើត
 ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 បដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលមានបុគ្គ គប្បីឃើញនូវ
 រូបទាំងឡាយ នាចនោះនៃផ្នែកបន្ទោរ ក្នុងកត្រីងងឹត យ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់
 ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ
 ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយផ្នែកបន្ទោរ ។
 បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយពេជ្រ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយ
 ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដូចជា
 កែវមណ្ឌក្តី ថ្មក្តី ឈ្មោះថា មិនដាច់បន្តិចបន្តួច ដោយពេជ្រ មិនមាន
 ឡើយ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវ
 ចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈ
 ទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា
 បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយពេជ្រ ។

(៩០) កតមោ ច បុគ្គលោ អន្លោ ។ ឥន្ទេ-
 កច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស តថាវុបំ ចក្កំ ន ហោតិ យថា-
 វុបេន ចក្កំនា អនិច្ចតំ វា ភោកំ អនិច្ចត្ថេយ្យ
 អនិច្ចតំ វា ភោកំ ជាតិ ករេយ្យ តថាវុបម្បស្ស
 ចក្កំ ន ហោតិ យថាវុបេន ចក្កំនា កុសលាកុ-
 សលេ ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ សាវជ្ជានវដ្ឋេ ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ
 ហីនប្បណីតេ ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ កណ្ណាសុត្តសប្បដិកា-
 តេ ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អន្លោ ។

កតមោ ច បុគ្គលោ ឯកចក្កំ ។ ឥន្ទេកច្ចុស្ស
 បុគ្គលស្ស តថាវុបំ ចក្កំ ហោតិ យថាវុបេន ចក្កំនា
 អនិច្ចតំ វា ភោកំ អនិច្ចត្ថេយ្យ អនិច្ចតំ វា ភោកំ
 ជាតិ ករេយ្យ តថាវុបម្បស្ស ចក្កំ ន ហោតិ
 យថាវុបេន ចក្កំនា កុសលាកុសលេ ធម្មេ
 ជាធម្មេយ្យ សាវជ្ជានវដ្ឋេ ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ ហីនប្ប-
 ណីតេ ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ កណ្ណាសុត្តសប្បដិកាតេ
 ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឯកចក្កំ ។

អវិជ្ជាបដិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៩០] បុគ្គលខ្វាក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលគប្បីបាននូវកោតៈ
 ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ឬគប្បីធ្វើនូវកោតៈដែលបានហើយ ឲ្យកាន់តែ
 ចំរើនឡើង ដោយចក្ខុភិបញ្ញា មានសភាពបែបណា បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មិនមានចក្ខុ មានសភាពបែបនោះផង បុគ្គលគប្បីដឹងនូវ
 ធម៌ជាកុសលនិងអកុសល គប្បីដឹងនូវធម៌ដែលប្រកបដោយទោសនិងមិន
 មានទោស គប្បីដឹងនូវធម៌ដ៏ថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ គប្បីដឹងនូវធម៌មាន
 ចំណែកប្រៀបដោយធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស ដោយចក្ខុ មានសភាពបែបណា
 បុគ្គលនោះ មិនមានចក្ខុ មានសភាពបែបនោះផងឡើយ នេះហៅថា
 បុគ្គលខ្វាក់ ។ បុគ្គលមានភ្នែកមាត់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលគប្បីបាន
 នូវកោតៈដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ឬគប្បីធ្វើនូវកោតៈដែលបានហើយ ឲ្យ
 កាន់តែចំរើនឡើង ដោយចក្ខុ មានសភាពបែបណា បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានភ្នែកមានសភាពបែបនោះ បុគ្គលគប្បីដឹងនូវធម៌ជា
 កុសលនិងអកុសល គប្បីដឹងនូវធម៌ប្រកបដោយទោសនិងមិនមានទោស
 គប្បីដឹងនូវធម៌ដ៏ថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ គប្បីដឹងនូវធម៌មានចំណែកប្រៀប
 ដោយធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពបែបណា បុគ្គលនោះ មិន
 មានចក្ខុមានសភាពបែបនោះឡើយ នេះហៅថា បុគ្គលមានភ្នែកមាត់ ។

កតមោ ច បុគ្គលោ ទ្ធិចក្ខុ ។ នធម្មកថាស្ស
 បុគ្គលស្ស តថាវុប្បិ ចក្ខុ ហោតិ យថាវុប្បន ចក្ខុនា
 អននិកតំ វា ភោតំ អនិកតោយុ អនិកតំ វា ភោតំ
 ជាតី ករេយ្យ តថាវុប្បស្ស ចក្ខុ ហោតិ យថា-
 វុប្បន ចក្ខុនា កុសលាកុសលេ ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ
 សាវជ្ជានវុប្បន ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ ហីនប្បណីតេ ធម្មេ
 ជាធម្មេយ្យ កណ្តាសុត្តសប្បដិភាកេ ធម្មេ ជាធម្មេយ្យ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ទ្ធិចក្ខុ ។

(៩០) កតមោ ច បុគ្គលោ អវក្កជ្ជប្ប-
 ញោ ។ នធម្មកថោ បុគ្គលោ អារាមំ កថា ហោតិ
 អភិក្ខុណំ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មស្សវនាយ តស្ស
 ភិក្ខុ ធម្មំ ទេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈិកល្យា-
 ណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញនំ
 កេវលបរិប្បណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ
 សោ តស្មី អាសនេ និសំន្នោ តស្សា កថាយ
 នេវ អាទិ មនសិករោតិ ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ
 ន បរិយោសានំ មនសិករោតិ វុដ្ឋិតាបិ តម្លា
 អាសនា តស្សា កថាយ នេវ អាទិ មនសិករោតិ

ពិភពឌីផេរ៉ង់

បុគ្គលមានភ័យខ្លាច តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលគប្បីបាននូវភាគៈដែល
 ខ្លួនមិនទាន់បាន ឬជាគប្បីធ្វើនូវភាគៈ ដែលបានហើយ ឲ្យកាន់តែ
 ចំរើនឡើង ដោយចក្ខុមានសភាពបែបណា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 មានចក្ខុមានសភាពបែបនោះផង បុគ្គលគប្បីដឹងនូវធម៌ជាតិសុខ និង
 អកុសល គប្បីដឹងនូវធម៌ប្រកបដោយទោសនិងមិនមានទោស គប្បីដឹង
 នូវធម៌ដ៏ថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ គប្បីដឹងនូវធម៌មានចំណែកប្រៀបដោយ
 ធម៌ខ្លាចនិងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពបែបណា បុគ្គលនោះ មានចក្ខុ
 មានសភាពបែបនោះផង នោះហៅថា បុគ្គលមានភ័យខ្លាច ។

[៩១] បុគ្គលមានបញ្ញាដូចគ្នាដ៏ផ្តាច់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាមដើម្បីស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃភិក្ខុ
 រឿយ ។ ពួកភិក្ខុសំដែងធម៌ មានពីរព្រះក្នុងបទខាងដើម មានពីរព្រះក្នុង
 បទកណ្តាល មានពីរព្រះក្នុងបទខាងចុង ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយ
 ព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះ
 បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសនៈនោះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវចំណែកជាខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល មិន
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះទេ បើទុកជាគ្រោក
 ចាកអាសនៈនោះហើយ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ ន បរិយោសានំ មនសិ-
 ករោតិ សេយ្យថាបិ នាម កុម្មោ និកុដ្ឋោ តត្ថ
 ឧទកំ អាសត្តំ វិវត្តតិ នោ សណ្ឋាតិ ឯវមេវ ឥន-
 កោច្ឆោ បុគ្គលោ អាវាមំ កុត្វា ហោតិ អភិក្ខុណំ
 ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មសង្កាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ
 នេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
 សានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ឌំ
 បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សោ តស្មី អាស-
 នេ និសិន្នោ តស្ស កថាយ នេវ អាទិ មនសិ-
 ករោតិ ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ ន បរិយោសានំ
 មនសិករោតិ វុដ្ឋិតាបិ តម្ហា អាសនា តស្ស ក-
 ថាយ នេវ អាទិ មនសិករោតិ ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ
 ន បរិយោសានំ មនសិករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អវក្កដ្ឋប្បញ្ញោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឧច្ឆន្ត-
 ប្បញ្ញោ ។ ឥនកោច្ឆោ បុគ្គលោ អាវាមំ កុត្វា
 ហោតិ អភិក្ខុណំ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មសង្កាយ
 តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ នេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ
 មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែក
 ជាខាងចុង នៃកថានោះ ដូចជាក្នុងរូប បុគ្គលយកទឹកទៅចាក់
 ជាក្នុងក្រមនោះ តែងកំពាប់ហូរខ្ចាយចេញ ដក់នៅមិនបាន យ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាមដើម្បីស្តាប់ធម៌
 ក្នុងសំណាក់នៃពួកភិក្ខុវ្យាយ ពួកភិក្ខុសំដែងធម៌ មានពីរោះក្នុងបទខាង
 ដើម មានពីរោះក្នុងបទកណ្តាល មានពីរោះក្នុងបទខាងចុង ប្រកបដោយ
 អត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធ
 សព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសនៈនោះ
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែក
 ជាកណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះទេ
 បើទុកជាគ្រាកចាកអាសនៈនោះហើយ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែក
 ជាខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា
 បុគ្គលមានបញ្ញាដូចកាដន់ផ្តាប់ ។ បុគ្គលមានបញ្ញាដូចជាថ្មកំលេច តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាមដើម្បីស្តាប់ធម៌
 ក្នុងសំណាក់នៃពួកភិក្ខុវ្យាយ ពួកភិក្ខុសំដែងធម៌ មានពីរោះក្នុងបទ
 ខាងដើម មានពីរោះក្នុងបទកណ្តាល មានពីរោះក្នុងបទខាងចុង ប្រកប

ពិភពទ្វេសោ

សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកា-
 សេន្តិ សោ តស្មី អាសនេ និសិន្នោ តស្សា ក-
 ថាយ អាទិម្បំ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បំ មនសិករោតិ
 បរិយោសានម្បំ មនសិករោតិ វុដ្ឋិតោ ច ខោ តម្អា
 អាសនា តស្សា កថាយ នេវ អាទី មនសិករោតិ
 ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ ន បរិយោសានំ មនសិ-
 ករោតិ សេយ្យថាបិ នាម បុរិសស្ស ឧច្ឆន្តេបិ
 នាជាឧដ្ឋកានិ អាគិណ្ណានិ តិលា តណ្ហាលា មោ-
 ទកា ពទរា សោ តម្អា អាសនា វុដ្ឋិហន្តោ សតិ-
 សម្មោសា បតិវេយ្យ ឯវមេវ វេទកន្តោ បុគ្គលោ អា-
 រមំ កម្មា ហោតិ អភិក្ខុណំ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មស្ស-
 វនាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ នេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ
 មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ
 សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ
 បកាសេន្តិ សោ តស្មី អាសនេ និសិន្នោ តស្សា ក-
 ថាយ អាទិម្បំ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បំ មនសិករោតិ

តិកនិទ្ទេស

ដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌
 បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសនៈនោះ
 បានធ្វើទុកកងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកកងចិត្ត នូវចំណែកជា
 កណ្តាល ធ្វើទុកកងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះ តែលុះ
 ក្រោកចាកអាសនៈនោះហើយ មិនធ្វើទុកកងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម
 មិនធ្វើទុកកងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល មិនធ្វើទុកកងចិត្ត នូវចំណែក
 ជាខាងចុង នៃកថានោះឡើយ បុរសយកវត្ថុដែលគួរទំពាស្សីផ្សេងៗ គឺ ល្ង
 អង្ករ ទំអន្សម ផ្លែពុទ្រា ទៅដាក់ក្នុងថ្នក់ កាលបុរសនោះក្រោកចាក
 ទីអង្គុយនោះ រមែងជ្រូះខ្ចាត់ខ្ចាយ ព្រោះតែភ្លេចស្មារតី យ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែងទៅកាន់អាពាមដើម្បីស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់
 នៃពួកភិក្ខុវ្យាយ ៗ ដែរ ពួកភិក្ខុសំដែងធម៌ មានពីរព្រះកងបទខាងដើម
 មានពីរព្រះកងបទកណ្តាល មានពីរព្រះកងបទខាងចុង ប្រកបដោយអត្ថ
 ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធសព្វ
 គ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសនៈនោះ បានធ្វើ
 ទុកកងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកកងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល

អភិធម្មបដិកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បរិយោសានម្យំ មនសិករោតិ វុដ្ឋិតោ ច ខេ
 តម្ហា អាសនា តស្សា កថាយ នេវ អាទិ មន-
 សិករោតិ ន មជ្ឈិំ មនសិករោតិ ន បរិយោ-
 សានំ មនសិករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧច្ឆន្ត-
 ប្បញ្ញោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បុដ្ឋប្បញ្ញោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ អារាមំ កុណំ ហោតិ អភិក្ខណំ
 ភិក្ខុំ សន្តិកេ ធម្មស្សវនាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្ម-
 នេសន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
 សានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សោ តស្មី អា-
 សនេ និសិន្នោ តស្សា កថាយ អាទិម្បំ មនសិ-
 ករោតិ មជ្ឈម្បំ មនសិករោតិ បរិយោសានម្បំ
 មនសិករោតិ វុដ្ឋិតាបិ តម្ហា អាសនា តស្សា
 កថាយ អាទិម្បំ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បំ មនសិ-
 ករោតិ បរិយោសានម្បំ មនសិករោតិ សេយ្យថាបិ
 ធាម កុម្មោ ឧក្កដោ តត្ថ ឧទកំ អាស័ត្តំ
 សណ្ឋាតិ នោ វិវុត្តិ ឯវមេវ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកខាងចុង នៃកថានោះ តែលុះក្រោកចាកអាសនៈហើយ មិនធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកខាងដើម មិនធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកកណ្តាល មិនធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកខាងចុង នៃកថានោះឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលមានបញ្ញាដូចជាថ្មកំលេច ។

បុគ្គលមានបញ្ញាក្រាស់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អាពាហ៍ ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃពួកភិក្ខុឡើយ ។ ពួកភិក្ខុសំដែងធម៌ មានពីរព្រះកងបទខាងដើម មានពីរព្រះកងបទកណ្តាល មានពីរព្រះកងបទខាងចុង ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះអង្គុយលើអាសនៈនោះ ក៏តែងធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកខាងដើម ធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកកណ្តាល ធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកខាងចុង នៃកថានោះផង លុះក្រោកចាកអាសនៈនោះហើយ ក៏តែងធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកខាងដើម ធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកកណ្តាល ធ្វើទុក្ខកងចិត្ត នូវចំណែកខាងចុង នៃកថានោះផង ក្នុងអំឡុង បុគ្គលយកទឹកទៅចាក់ដាក់ក្នុងក្អមនោះ (ទឹក) ក៏ដក់នៅ មិនកំពប់ខ្លាញ់ចេញឡើយ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់

តិកនិទ្ទេសោ

អារាមំ កុត្តា ហោតិ អភិក្ខុណំ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ
 ធម្មសង្ឃវាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ នេសេន្តិ អាទិកល្យា-
 ណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ
 សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ឌំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ ប-
 កាសេន្តិ សោ តស្មី អាសនេ និសិដ្ឋោ តស្សា
 កថាយ អាទិម្បំ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បំ មនសិ-
 ករោតិ បរិយោសានម្បំ មនសិករោតិ វុដ្ឋិតោតិ
 តម្ហា អាសនា តស្សា កថាយ អាទិម្បំ មនសិ-
 ករោតិ មជ្ឈម្បំ មនសិករោតិ បរិយោសានម្បំ
 មនសិករោតិ អយំ វុដ្ឋតិ បុគ្គលោ បុដ្ឋប្បញ្ញោ ។

(៧២) កតមោ ច បុគ្គលោ កាមេសុ ច
 ភវេសុ ច អវីតរាតោ ។ សោតាបន្នសក្កនាតាមីនោ
 ឥមេ វុដ្ឋតិ បុគ្គលោ កាមេសុ ច ភវេសុ ច អ-
 វីតរាតោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ កាមេសុ វីត-
 រាតោ ភវេសុ អវីតរាតោ ។ អនាតាមី អយំ វុដ្ឋតិ
 បុគ្គលោ កាមេសុ វីតរាតោ ភវេសុ អវីតរាតោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ កាមេសុ ច ភវេសុ ច
 វីតរាតោ ។ អរហា អយំ វុដ្ឋតិ បុគ្គលោ

តិកនិទ្ទេស

អារាមដើម្បីស្តាប់ធម៌ក្នុងសំណាក់នៃពួកភិក្ខុវ្យាយ ។ ពួកភិក្ខុក៏សំដែងធម៌
 មានពីរព្រះកងបទខាងដើម មានពីរព្រះកងបទកណ្តាល មានពីរព្រះកងបទ
 ខាងចុង ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសឱ្យព្រហ្មចរិយៈ
 ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះអង្គុយលើ
 អាសនៈនោះ តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឱ្យចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត ឱ្យចំណែកជាកណ្តាល ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឱ្យចំណែកជាខាងចុង
 នៃកថានោះផង លុះក្រោកចាកអាសនៈហើយ តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឱ្យ
 ចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឱ្យចំណែកជាកណ្តាល ធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត ឱ្យចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ
 នេះហៅថា បុគ្គលមានបញ្ញាក្រាស់ ។

(៩២) បុគ្គលមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមនិងភព តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលជាសោតាបន្នៈនិងសកទាតាមី នេះហៅថា បុគ្គលមិន
 ទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមនិងភព ។ បុគ្គលដែលប្រាសចាកតម្រេក
 ក្នុងកាម តែមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងភព តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ជាអនាតាមី នេះហៅថា បុគ្គលប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាម តែមិន
 ទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងភព ។ បុគ្គលប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមផង
 ក្នុងភពផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលជាព្រះអរហន្ត នេះហៅថា បុគ្គល

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កាមេសុ ច ភវេសុ ច វីតវកោ ។

[៧៣] កតមោ ច បុគ្គលោ មាសាលាលេ-
 ខ្វបមោ ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ អភិណ្ឌំ កុដ្ឋតិ
 សោ ច ខ្វស្ស កោណោ ចំ ទីយវត្ថំ អនុសេតិ
 សេយ្យថាបិ នាម មាសាលោ លេខា ន ខិប្បំ
 លុដ្ឋតិ វាតេន វា ឧទកេន វា ចិវដ្ឋតិកា ហោតិ
 ឯវមេវ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ អភិណ្ឌំ កុដ្ឋតិ សោ
 ច ខ្វស្ស កោណោ ចំ ទីយវត្ថំ អនុសេតិ អយំ
 វុច្ឆតិ បុគ្គលោ មាសាលាលេខ្វបមោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ បឋវីលេខ្វបមោ ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ
 អភិណ្ឌំ កុដ្ឋតិ សោ ច ខ្វស្ស កោណោ ន ចំ ទី-
 យវត្ថំ អនុសេតិ សេយ្យថាបិ នាម បឋវីយា លេខា
 ខិប្បំ លុដ្ឋតិ វាតេន វា ឧទកេន វា ន ចិវដ្ឋតិ-
 កា ហោតិ ឯវមេវ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ អភិណ្ឌំ
 កុដ្ឋតិ សោ ច ខ្វស្ស កោណោ ន ចំ ទីយវត្ថំ
 អនុសេតិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ បឋវីលេខ្វបមោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ ឧទកលេខ្វបមោ ។

អភិធម្មបំណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមផង ក្នុងភពផង ។

(៩៣) បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសថ្ម តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ ឯសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 សោត តែងជេកគ្រាន់នៅ អស់កាលយូរអង្វែង គំនូសថ្ម មិនងាយ
 រលប់ឆាប់ ដោយឡូល់ឬទឹកឡើយ ជាគំនូសតែងបិតនៅអស់កាលជា
 យូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ
 ឯសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះសោត តែងជេកគ្រាន់នៅ អស់
 កាលយូរអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដោយ
 គំនូសថ្ម ។ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសដី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 មិនបានជេកគ្រាន់នៅ អស់កាលយូរអង្វែងឡើយ គំនូសដី តែងឆាប់
 រលប់ទៅ ដោយឡូល់ឬទឹក ជាគំនូសមិនបិតនៅ អស់កាលជាយូរ
 អង្វែង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ
 តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនជេកគ្រាន់នៅ អស់
 កាលយូរអង្វែងឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀប
 ដោយគំនូសដី ។ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសទឹក តើដូចម្តេច ។

ឥន្ទ្រគោត្តោ បុគ្គលោ អតានិច្ចនិច្ច វុច្ចមាណោ ជនុសេនិច្ច
 វុច្ចមាណោ អមនាបេនិច្ច វុច្ចមាណោ សំសន្តតិ ចេវ
 សន្តិយតិ ចេវ សម្មាទតិ ចេវ សេយ្យថាបិ នាម
 ឧទកេ លេខា វិប្បំ លុដ្ឋតិ ន ចិវដ្ឋតិកា ហោតិ
 ឯវមេវ ឥន្ទ្រគោត្តោ បុគ្គលោ អតានិច្ចនិច្ច វុច្ចមាណោ
 ជនុសេនិច្ច វុច្ចមាណោ អមនាបេនិច្ច វុច្ចមាណោ សំ-
 សន្តតិ ចេវ សន្តិយតិ ចេវ សម្មាទតិ ចេវ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧទកេលេខូបមោ ។

[៧២] តត្ថ កតមេ តយោ ចោត្តក្ខបមា
 បុគ្គលា ។ តយោ ចោត្តកា នវេបិ ចោត្តកោ
 ទុព្វល្លោ ចេវ ហោតិ ទុក្ខសម្មស្សោ ច អប្បក្សោ
 ច មជ្ឈិមោបិ ចោត្តកោ ទុព្វល្លោ ចេវ ហោតិ
 ទុក្ខសម្មស្សោ ច អប្បក្សោ ច ជិល្លាបិ ចោត្ត-
 កោ ទុព្វល្លោ ចេវ ហោតិ ទុក្ខសម្មស្សោ ច
 អប្បក្សោ ច ។ ជិល្លាម្បិ ចោត្តកំ ទុក្ខលិបិវមជ្ឈនំ
 វា ករោន្តិ សម្ពាស្សនេ វា នំ ធម្មន្តិ ។

តិកន្តិទ្កេស

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទុកជាគេនិយាយដោយពាក្យដ៏រឹងរូសក្តី ទុក
 ជាគេនិយាយពាក្យអាក្រក់ក្តី ទុកជាគេនិយាយដោយពាក្យមិនជាទីគាប់
 ចិត្តក្តី ក៏នៅតែស្រស់ស្រាយផង រីករាយផង រួសរាយផង គំនូសទឹក
 តែងឆាប់រលប់ទៅ ជាគំនូសមិនបិតនៅ អស់កាលជាយូរអង្វែង យ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទុកជាគេនិយាយដោយពាក្យ
 រឹងរូសក្តី ទុកជាគេនិយាយដោយពាក្យអាក្រក់ក្តី ទុកជាគេនិយាយដោយ
 ពាក្យមិនជាទីពេញចិត្តក្តី ក៏នៅតែស្រស់ស្រាយផង រីករាយផង រួស
 រាយផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសទឹក ។

(៩៤) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយ
 សំពត់សម្បកឈើ តើដូចម្តេច ។ សំពត់សម្បកឈើមាន ៣ យ៉ាង
 គឺសំពត់សម្បកឈើនៅថ្មី ជាសំពត់មានពណ៌អាក្រក់ផង មានសម្បស្ស
 រឹងផង មានតម្លៃតិចផង ១ សំពត់សម្បកឈើជាកណ្តាល ជាសំពត់
 មានពណ៌អាក្រក់ផង មានសម្បស្សរឹងផង មានតម្លៃតិចផង ១ សំពត់
 សម្បកឈើចាស់ ជាសំពត់មានពណ៌អាក្រក់ផង មានសម្បស្សរឹងផង
 មានតម្លៃតិចផង ១ ។ ពួកជន តែងយកសំពត់សម្បកឈើ ដែល
 ចាស់ ទៅដូតឆ្នាំង ឬយកសំពត់សម្បកឈើចាស់នោះ ទៅចោល
 លើគំនរសម្រាម ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(៩៥) ឯវមេវ តយោមេ ចោត្តក្ខបមា បុគ្គលោ
សន្តោ សំវិជ្ជាមាតា ភិក្ខុសុ ។ កតមេ តយោ ។
នវេហិ ចេ ភិក្ខុ ហោតិ ទុស្សីលោ ចាបដម្មោ
ឥនមស្ស ទុព្វណ្ណតាយ សេយ្យថាបិ សោ ចោត្តកោ
ទុព្វណ្ណោ តថ្វបមោ អយំ បុគ្គលោ យេ ចោ
បនស្ស សេវន្តិ កដន្តិ បយ្យនាសន្តិ ទិដ្ឋានុកតិ
អាបជ្ជន្តិ តេសន្តិ ហោតិ ទីយវត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ
ឥនមស្ស ទុក្ខសម្មស្សតាយ សេយ្យថាបិ សោ
ចោត្តកោ ទុក្ខសម្មស្សោ តថ្វបមោ អយំ បុគ្គលោ
យេសំ ចោ បន បដិក្កណ្ណាតិ ចីវរវណ្ណាចាតសេនា-
សនកិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារំ តេសន្តិ ន មហាប្បលំ
ហោតិ ន មហានិសំសំ ឥនមស្ស អប្បក្សតាយ
សេយ្យថាបិ សោ ចោត្តកោ អប្បក្សោ តថ្វបមោ
អយំ បុគ្គលោ បដ្ឋិមោ ចេហិ ភិក្ខុ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបំណក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(៩៥) បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់សម្បកឈើ នេះ
 រមែងមានកង់ពួកក៏ក្នុង ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។
 ប្រសិនបើក៏ក្នុង^(១) ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក អំពើនេះ
 ព្រោះក៏ក្នុងនោះមានពាណិជ្ជសីលអាក្រក់ សំពត់សម្បកឈើនោះ មាន
 ពាណិជ្ជអាក្រក់ មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ បើពួកជនណាមួយ ទៅសេព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត
 តែងដល់នូវការប្រព្រឹត្តិគាម នូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ការសេពនោះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរ
 អវ្យាជ ដល់ជនទាំងនោះ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្មីស្សជា
 ទុក្ខ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានសម្មីស្សរឹង មានទបមាយ៉ាងណា
 មិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះបើទទួល
 ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជៈបរិក្ខារ របស់ជន
 ពួកណា ការទទួលនោះ ជាអំពើមិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្ស
 ច្រើន ដល់ជនពួកនោះឡើយ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានតម្លៃ
 តិច សំពត់សម្បកឈើមានតម្លៃតិច មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គល
 នេះ មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បើក៏ក្នុងកណ្តាល^(២) ។ បេ ។

១ សំដៅយកភិក្ខុដែលទបសម្បីមិនទាន់ ៥ វិស្ស ទុកជាមានអាយុ ៦០ ឆ្នាំ ក៏ដោយ
 ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុថ្មី ។ អដ្ឋកថា ។ ២ រាប់ពី ៥ វិស្សទៅដល់ ៩ វិស្ស ឈ្មោះថាភិក្ខុជា
 កណ្តាល ។ ពី ១០ វិស្ស ឡើងទៅ ឈ្មោះថាភិក្ខុជាចេរៈ ។ អដ្ឋកថា ។

តិក្ខិទ្រោសោ

ថេរោ ថេរី ភិក្ខុ ហោតិ ទុស្សីលោ ចាបធម្មោ
 ឥន្ទេស្ស ទុព្វល្លាតាយ សេយ្យថាបិ សោ ចោត្ត-
 កោ ទុព្វល្លោ តថ្វបមោ អយំ បុគ្គលោ យេ ខោ
 បនស្ស សេវន្តំ កដន្តំ បយ្យុចាសន្តំ ទិដ្ឋាទុកតំ
 អាបជ្ជន្តំ តេសន្តំ ហោតិ ទីយវត្តំ អហិតាយ ទុក្ខា-
 យ ឥន្ទេស្ស ទុក្ខសម្មស្សតាយ សេយ្យថាបិ
 សោ ចោត្តកោ ទុក្ខសម្មស្សោ តថ្វបមោ អយំ
 បុគ្គលោ យេសំ ខោ បន បដិក្កល្លាតិ បីវបិណ្ឌា-
 ចាតសេនាសនកិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារំ តេសន្តំ
 ន មហាប្បលំ ហោតិ ន មហានិសំសំ ឥន្ទេស្ស
 អប្បក្សតាយ សេយ្យថាបិ សោ ចោត្តកោ អប្បក្សោ
 តថ្វបមោ អយំ បុគ្គលោ ឯវុចោ ថេ ថេរោ ភិក្ខុ
 សង្ឃមជ្ឈេ កលាតិ តមេនំ ភិក្ខុ ឯវាហំសុ
 កី ទុ ខោ តុយំ ពាលស្ស អព្យត្តស្ស កណ៌តេន
 ត្វម្បំ នាម កណ៌តព្វំ មញ្ញសីតិ សោ កុប្បតោ

តិកន្ត្រេស

បើភិក្ខុជាថេរៈ តែជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក អំពើនេះ ព្រោះភិក្ខុ
 នោះមានពណ៌សីលអាក្រក់ សំពត់សម្បកឈើមានពណ៌អាក្រក់ មាន
 ទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ បើ
 ពួកជនណាមួយ សេព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត តែងដល់នូវការ
 ប្រព្រឹត្តតាមនូវទិដ្ឋភាពរបស់បុគ្គលនោះ ការសេពនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់ជន
 ពួកនោះ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្បុស្សជាទុក្ខ សំពត់សំបក
 ឈើ មានសម្បុស្សរឹងនោះ មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏
 មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះ បើទទួលបាន បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ គឺលានប្បូច្ចយភេសជ្ជៈបរិក្ខារ របស់ជនពួកណា ការទទួល
 នោះ តែងមិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្សច្រើន ដល់ជនពួក
 នោះ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានតម្លៃតិច សំពត់សំបកឈើមាន
 តម្លៃតិចនោះ មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាង
 នោះដែរ ប្រសិនបើភិក្ខុជាថេរៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ និយាយ
 ក្នុងកណ្តាលដំនុស្ស ពួកភិក្ខុនាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះ នឹងភិក្ខុជាថេរៈ
 នោះថា ប្រយោជន៍អ្វី ដោយពាក្យដែលលោកជាមនុស្សល្ងង់មិន ឈ្លាស
 ពោលហើយ លោកសំគាល់នូវពាក្យដែលគេគប្បីពោលចុះ ភិក្ខុនោះក៏ខឹង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អនត្ថមនោ តថាវុបី វាចំ និច្ឆារេតិ យថាវុចាយ
 វាចាយ សង្ឃេ(១)ឧត្តិបតិ សក្ការក្ខត្ថំ នំ ចោត្ត-
 កំ ។ ឥមេ តយោ ចោត្តក្ខត្ថមោ បុគ្គលា សន្តោ
 សំវិជ្ជមាណ ភិក្ខុសុ ។

[៧៦] តត្ថ កតមេ តយោ កាសិក្កត្ថមោ
 បុគ្គលា ។ តីណិ កាសិក្កត្ថានំ នវម្បំ កាសិ-
 ក្កត្ថំ វណ្ណវន្តំ ចេវ ហោតិ សុខសម្មស្សញ្ច ម-
 ហក្សញ្ច មជ្ឈិមម្បំ កាសិក្កត្ថំ វណ្ណវន្តំ ចេវ ហោតិ
 សុខសម្មស្សញ្ច មហក្សញ្ច ជីណាម្បំ កាសិក្កត្ថំ
 វណ្ណវន្តំ ចេវ ហោតិ សុខសម្មស្សញ្ច មហក្សញ្ច ។
 ជីណាម្បំ កាសិក្កត្ថំ វននបលិវេសំ វា កកោន្តំ
 កន្ធករណ្ណកេ វា នំ និក្ខិបន្តំ ។

[៧៧] ឯវមេវ តយោមេ កាសិក្កត្ថមោ
 បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណ ភិក្ខុសុ ។ កតមេ
 តយោ ។ នវេ ចេបិ ភិក្ខុ ហោតិ សីលវា
 កល្យាណធម្មោ ឥនមស្ស សុវណ្ណតាយ សេយ្យ-
 ថាបិ តំ កាសិក្កត្ថំ វណ្ណវន្តំ តន្ថបមោ

១ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ តត្ថិ សង្ឃោ ទិស្សតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អនុចិត្ត (បើ) សង្ឃលើកទោស ដោយវាចាមានសភាពយ៉ាងណា ក៏
បញ្ចេញនូវវាចាមានសភាពយ៉ាងនោះ ដូចជាសំពត់សំបកឈើ ដែល
គេចោលលើគំនរសម្រាម ។ នេះបុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់
សំបកឈើ រមែងមានកងពួកភិក្ខុ ។

(៩៦) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយ
សំពត់កាសិកៈ តើដូចម្តេច ។ សំពត់កាសិកៈមាន ៣ យ៉ាង គឺ
សំពត់កាសិកៈថ្មី ជាសំពត់មានពណ៌ល្អផង មានសម្ព័ន្ធទង់ផង មាន
តម្លៃច្រើនផង ១ សំពត់កាសិកៈ ជាកណ្តាល ជាសំពត់មានពណ៌
ល្អផង មានសម្ព័ន្ធទង់ផង មានតម្លៃច្រើនផង ១ សំពត់កាសិកៈ
ចាស់ ជាសំពត់មានពណ៌ល្អផង មានសម្ព័ន្ធទង់ផង មានតម្លៃច្រើន
ផង ១ ពួកជន តែងយកសំពត់កាសិកៈដែលចាស់ហើយ ធ្វើជាសំពត់
សម្រាប់វេចកែវបាន ឬ តម្កល់ទុកនូវសំពត់នោះ ក្នុងទូសម្រាប់ដាក់
នូវគ្រឿងក្រអូប ។

(៩៧) បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់កាសិកៈនេះ រមែង
មានកងពួកភិក្ខុ ក៏យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។
ប្រសិនបើភិក្ខុបួសថ្មី ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ អំពើនេះ
ព្រោះភិក្ខុនោះ មានពណ៌គឺសីលល្អ សំពត់កាសិកៈនោះ មានពណ៌ល្អ

ពិភពឡោ

អយំ បុគ្គលោ យេ ខោ បនស្ស សេវន្តំ ភជន្តំ
 បយ្យុតាសន្តំ ទិដ្ឋានុកតំ អាបជ្ជន្តំ តេសន្តំ ហោតិ
 ទីយវត្តំ ហិតាយ សុខាយ ឥន្ទមស្ស សុខសម្មស្ស-
 តាយ សេយ្យថាបិ តំ កាសិកវត្តំ សុខសម្មស្ស
 តថ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ យេសំ ខោ បន ប-
 ដិក្ខណាតិ វិវាចិណ្ឌាតាតសេនាសនកិណនប្បច្ចយកេ-
 សជ្ជបវិក្ការំ តេសន្តំ មហាច្ចលំ ហោតិ មហានិសំសំ
 ឥន្ទមស្ស មហាក្សតាយ សេយ្យថាបិ តំ កាសិកវត្តំ
 មហាក្សំ តថ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ មជ្ឈិមោ ចេបិ
 ភិក្ខុ ។ បេ ។ បេរោ ចេបិ ភិក្ខុ ហោតិ សីលវា
 កល្យាណធម្មោ ឥន្ទមស្ស សុវណ្ណតាយ សេយ្យ-
 ថាបិ តំ កាសិកវត្តំ វណ្ណវន្តំ តថ្ឋបមោ អយំ
 បុគ្គលោ យេ ខោ បនស្ស សេវន្តំ ភជន្តំ បយ្យុ-
 តាសន្តំ ទិដ្ឋានុកតំ អាបជ្ជន្តំ តេសន្តំ ហោតិ

តិកនិទ្ទេស

មានឧបមាយ៉ាងណា បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បើពួក
 ជនណាមួយ សេព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត តែងដល់នូវការប្រព្រឹត្តិ
 តាមនូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ការសេពគប់ជាដើមនោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនពួកនោះ អស់កាលជា
 យូរអង្វែង អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្ផស្សជាសុខ សំពត់កា-
 សិកៈនោះ មានសម្ផស្សទន់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏
 មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះបើទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត សេនា-
 សនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ជនពួកណា ការទទួលនោះ
 រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ដល់ជនពួកនោះ អំពើនេះ
 ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃច្រើន សំពត់កាសិកៈនោះ មានតម្លៃច្រើន
 មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ
 បើកុំជាគណ្ណាល ។ បេ ។ បើកុំជាថេរៈ មានសីល មានកល្យាណ-
 ធម៌ អំពើនេះ ព្រោះកិក្ខុនោះមានពណ៌គឺសីលល្អ សំពត់កាសិកៈនោះ
 មានពណ៌ល្អ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ បើពួកជនណាមួយ សេព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត តែង
 ដល់នូវការប្រព្រឹត្តិតាម នូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ការសេពគប់ជាដើមនោះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទីយវត្ថុំ ហិតាយ សុខាយ ឥន្ទមស្ស សុខសម្មស្សតាយ
 សេយ្យជាបិ តំ កាសិកវត្ថុំ សុខសម្មស្សំ តថ្ឋបមោ
 អយំ បុគ្គលោ យេសំ ខោ បន បដិកុណាតិ
 ចីវរបំណ្ឌាទាតសេនាសនកិលានប្បច្ចយកេសជ្ឈបរិក្ខារំ
 តេសន្តំ មហាច្ចលំ ហោតិ មហានិសំសំ ឥន្ទមស្ស
 មហាភ្លតាយ សេយ្យជាបិ តំ កាសិកវត្ថុំ មហាភ្ល
 តថ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ឯវ្យាខោ ច ខេរោ ភិក្ខុ
 សង្ឃមជ្ឈេ កណាតិ តមេនំ ភិក្ខុ ឯវាហាសុ
 អប្បស្សន្ធា អាយស្មន្តោ ហោថ ខេរោ ភិក្ខុ
 ធម្មញ្ញំ វិនយញ្ញំ កណាតិ តស្ស តំ វចនំ អាធមយ្យំ
 កច្ចតិ កន្ធករណ្ឌាកោ ំ កាសិកវត្ថុំ ។ ឥមេ
 តយោ កាសិកវត្ថុបមា បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជ-
 មាណ ភិក្ខុសុ ។

(៩៨) កត មា ច បុគ្គលោ សុប្បមេយ្យា ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនពួក
 នោះអស់កាលជាអង្គ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានសម្មស្សជាសុខ
 សំពត់កាសិកៈនោះ មានសម្មស្សទន់ មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គល
 នេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះ បើទទួលបានវិបស្សនាបាត
 សេនាសនៈ គឺលានប្បច្ចយកេសជ្ឈបរិក្ខារ របស់ជនពួកណា ការទទួល
 នោះ រមែងមានផលច្រើន មានភានិសង្សច្រើនដល់ជនពួកនោះ អំពើ
 នេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃច្រើន សំពត់កាសិកៈនោះ មានតម្លៃ
 ច្រើន មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាង
 នោះដែរ បើភិក្ខុជាថេរៈ មានសភាពបែបនេះ និយាយក្នុងកណ្តាលដំ-
 ន្ត្រីសង្ឃ ពួកភិក្ខុនាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះ នឹងភិក្ខុជាថេរៈនោះថា បពិត្រ
 លោកមានអាយុ លោកជាអ្នកមានសទ្ធាតិច ភិក្ខុជាថេរៈពោលនូវធម៌
 ផង នូវវិន័យផង ពាក្យនោះ របស់ភិក្ខុជាថេរៈនោះ គួរយកទុកដាក់
 ក្នុងចិត្តបាន ដូចជាសំពត់កាសិកៈ គួរយកទុកដាក់ក្នុងទូសម្រាប់ដាក់នូវ
 វត្ថុមានក្លិនក្រអូប ។ នេះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់កាសិកៈ
 រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។

(៩៨) បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយឆ្ងាយ តើដូចម្តេច ។

ពិរាជទេស

ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលោ ឧទ្ធចតោ ហោតិ ឧទ្ធច្យោ
 ចបលោ មុខរោ វិកិត្តានាវោ មុដ្ឋស្សតិ អសម្ប-
 ជានោ អសមាហិតោ វិត្តន្តចិត្តោ មាគដ្ឋន្ត្រិយោ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សុប្បមេយ្យោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ ឧប្បមេយ្យោ ។ ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលោ
 អឧទ្ធចតោ ហោតិ អឧទ្ធច្យោ អចបលោ អមុខរោ
 អវិកិត្តានាវោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ សម្បជានោ សមាហិ-
 តោ ឯកន្តចិត្តោ សំវិត្តន្ត្រិយោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ ឧប្បមេយ្យោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ អប្ប-
 មេយ្យោ ។ ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលោ អាសវាទំ ខយា
 អនាសរំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អប្បមេយ្យោ ។

[៩៩] កតមោ ច បុគ្គលោ ន សេវិតញោ ន
 កនិតញោ ន បយ័វុចាសិតញោ ។ ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលោ

តិកនិទ្ទេស

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករាយមាយ លើកកម្ពស់ មានចិត្ត
 ឃ្វេងឃ្វាង មានមាត់រឹង មានវាចាភត់រាយ ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន
 មានចិត្តមិនតម្កល់មាំ មានចិត្តក៏នច្រឡំ មានឥន្ទ្រិយប្រាកដ នេះហៅថា
 បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយផ្ទាល់ ។ បុគ្គលដែលគេប្រមាណ
 បានដោយក្រ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន
 រាយមាយ មិនលើកកម្ពស់ មានចិត្តមិនឃ្វេងឃ្វាង មានមាត់មិនរឹង
 មានវាចាមិនភត់រាយ មានស្មារតីតម្កល់ស៊ីប មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានចិត្ត
 តម្កល់មាំ មានចិត្តមូលក្នុងការម្នាក់តែមួយ មានឥន្ទ្រិយសង្រួមហើយ នេះ
 ហៅថា បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយក្រ ។ បុគ្គលដែលគេប្រមាណ
 មិនបាន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បូកចេញពីមុតិ
 បញ្ញាវិមុតិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ នេះហៅថា បុគ្គលដែលគេប្រមាណមិនបាន ។

(៩៩) បុគ្គលដែលគេមិនគួរសេចា មិនគួរគប់ មិនគួរបូល
 ទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក

អភិធម្មបំណិកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ហីនោ ហោតិ សីលេន សមាធិនា បញ្ញាយ ឯវុទោ
 បុគ្គលោ ន សេវិតញោ ន ភជិតញោ ន បយ័រុ-
 ទាសិតញោ អញ្ញាត្រ អនុទ្ធា អញ្ញាត្រ អនុកម្មា ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សេវិតញោ ភជិតញោ បយ័រុ-
 ទាសិតញោ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ សទិសោ ហោតិ
 សីលេន សមាធិនា បញ្ញាយ ឯវុទោ បុគ្គលោ សេវិ-
 តញោ ភជិតញោ បយ័រុទាសិតញោ ។ ទំ កិស្សបេតុ ។
 សីលសាមញ្ញកតាទំ សទំ សីលកថា ច នោ ករិស្ស-
 តិ សា ច នោ ជាសុ ករិស្សតិ សា ច នោ
 បវត្តិទំ ករិស្សតិ សមាធិសាមញ្ញកតាទំ សទំ សមាធិ-
 កថា ច នោ ករិស្សតិ សា ច នោ ជាសុ ករិស្សតិ
 សា ច នោ បវត្តិទំ ករិស្សតិ បញ្ញាសាមញ្ញកតាទំ
 សទំ បញ្ញាកថា ច នោ ករិស្សតិ សា ច នោ
 ជាសុ ករិស្សតិ សា ច នោ បវត្តិទំ ករិស្សតិ
 តស្មា ឯវុទោ បុគ្គលោ សេវិតញោ ភជិតញោ
 បយ័រុទាសិតញោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សក្កត្វ
 កុកត្វ សេវិតញោ ភជិតញោ បយ័រុទាសិតញោ ។

អភិធម្មបំណង បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ថោកទាបជាង ដោយសីលសមាធិនិងបញ្ញា បុគ្គលបែបនេះ គេមិនគួរ
សេព មិនគួរគប់ មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត វៀរលែងតែមានសេចក្តី
អាណិត វៀរលែងតែមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ បុគ្គលដែលគេគួរសេព
គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក៏លោភ
នេះ ជាអកុស្មីតា ដោយសីលសមាធិនិងបញ្ញា បុគ្គលមានសភាព
យ៉ាងនេះ គេគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរ
នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា សីលកថា របស់ពួកសប្បុរស
ដែលដល់នូវភាពស្មើគ្នា ដោយសីល នឹងជាកថាកើតមាន ដល់ពួក
យើងផង សីលកថានោះ នឹងជាទីសប្បាយនៃពួកយើងផង សីលកថា
នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដល់ពួកយើងផង សមាធិកថា របស់ពួកសប្បុរស
ដែលដល់នូវភាពស្មើគ្នា ដោយសមាធិ នឹងជាកថាកើតមាន ដល់ពួក
យើងផង សមាធិកថានោះ នឹងជាទីសប្បាយនៃពួកយើងផង សមាធិកថា
នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដល់ពួកយើងផង បញ្ញាកថា របស់ពួកសប្បុរស
ដែលដល់នូវភាពស្មើគ្នា ដោយបញ្ញា នឹងជាកថាកើតមានដល់ពួកយើង
ផង បញ្ញាកថានោះ នឹងជាទីសប្បាយនៃពួកយើងផង បញ្ញាកថានោះ
នឹងប្រព្រឹត្តទៅដល់ពួកយើងផង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបែបនេះ គេ
គួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ បុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ
គោរព ហើយសេព គប់រក ចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។

ពិភពឌីណា

ឥន្ទ្រគោត្តោ បុគ្គលោ អធិតោ ហោតិ សីលេន សមា-
 ធិនា បញ្ញាយ ឯវ្យោចោ បុគ្គលោ សក្កតោ កុក្កតោ
 សេវិតោ កជិតោ បយ្យោសិតោ ។ តំ កំស្ម
 ហេតុ ។ អបរិប្បំ វា សីលក្ខន្ធិ បរិប្បេស្សាមិ បរិប្បំ
 វា សីលក្ខន្ធិ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុគហិស្សាមិ
 អបរិប្បំ វា សមាធិក្ខន្ធិ បរិប្បេស្សាមិ បរិប្បំ វា ស-
 មាធិក្ខន្ធិ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុគហិស្សាមិ អបរិប្បំ
 វា បញ្ញាខន្ធិ បរិប្បេស្សាមិ បរិប្បំ វា បញ្ញាខន្ធិ
 តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុគហិស្សាមិតិ តស្មា ឯវ្យោ-
 ចោ បុគ្គលោ សក្កតោ កុក្កតោ សេវិតោ កជិតោ
 បយ្យោសិតោ ។

[១០០] កតមោ ច បុគ្គលោ ជីកុដ្ឋិតោ ន
 សេវិតោ ន កជិតោ ន បយ្យោសិតោ ។
 ឥន្ទ្រគោត្តោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ ហោតិ ចាបជន្នោ
 អស្មិច្ចិសង្កស្សរសមាចារោ បដិច្ចន្ទកម្មន្តោ អស្ស-
 បណោ សមណប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារីបដិ-
 ញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សតោ កសម្ភកដាតោ ឯវ្យោ-
 ចោ បុគ្គលោ ជីកុដ្ឋិតោ ន សេវិតោ ន កជិតោ

ពិពណ៌នា

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកច្រើនដោយសីល សមាធិ និងបញ្ញា
 បុគ្គលបែបនេះ គេគួរធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយសេព គប់រក
 ចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា
 បុគ្គលដែលគិតថា អញនឹងបំពេញនូវសីលក្នុង ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌
 ឬនឹងអនុគ្រោះនូវសីលក្នុង ដែលបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញា ក្នុងទី
 នោះ។ អញនឹងបំពេញនូវសមាធិក្នុង ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឬនឹង
 អនុគ្រោះនូវសមាធិក្នុង ដែលបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាក្នុងទីនោះ។
 អញនឹងបំពេញនូវបញ្ញាខ្លួន ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឬនឹងអនុគ្រោះនូវ
 បញ្ញាខ្លួន ដែលបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាក្នុងទីនោះ។ ព្រោះហេតុ
 នោះ បុគ្គលមានសភាពបែបនេះ គេគួរធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយ
 សេព គប់រក ចូលទៅអង្គុយជិត ។

[១០០] បុគ្គលដែលគេគួរឆ្លើម មិនគួរសេពគប់ មិនគួររាប់រក
 មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក មានមារយាទគឺបុគ្គលគប្បីរលឹក
 ដោយសេចក្តីរឿងសរសេរអំពើមិនស្អាត បិទបាំងអំពើទុក មិនមែនជា
 សមណៈ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាព្រហ្មចារី ប្តេជ្ញាខ្លួនថា
 ជាព្រហ្មចារី ជាអ្នកស្អាត មានចិត្តទទឹកដោយរាគៈ ជ្រោកជ្រោក
 ដោយកិលេស បុគ្គលបែបនេះ គេគប្បីឆ្លើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន បយ័រុចាសិតញោ ។ នំ កិស្ស ហេតុ ។ កិញ្ចាបិ
 ឯវ្យាបស្ស បុគ្គលស្ស ន ទិដ្ឋានុកតី អាបជ្ជតិ អថ
 ខោ នំ ចាបកោ កិត្តិសន្នោ អព្ភកច្ឆតិ ចាបមិត្តោ
 បុរិសបុគ្គលោ ចាបសហាយោ ចាបសម្បវត្តោតិ សេ-
 យ្យថាបិ នាម អហំ ក្នុងគតោ កិញ្ចាបិ ន ឌីសតិ
 អថ ខោ នំ មត្តេតិ ឯវមេវ កិញ្ចាបិ ឯវ្យាបស្ស
 បុគ្គលស្ស ន ទិដ្ឋានុកតី អាបជ្ជតិ អថ ខោ នំ
 ចាបកោ កិត្តិសន្នោ អព្ភកច្ឆតិ ចាបមិត្តោ បុរិស-
 បុគ្គលោ ចាបសហាយោ ចាបសម្បវត្តោតិ តស្មា
 ឯវ្យាចា បុគ្គលោ ទិកុច្ឆិតញោ ន សេវិតញោ ន
 ភជិតញោ ន បយ័រុចាសិតញោ ។ កតមោ ច បុគ្គ-
 លោ អដ្ឋបេក្ខិតញោ ន សេវិតញោ ន ភជិតញោ ន
 បយ័រុចាសិតញោ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ កោជនោ
 ហោតិ ឧទាយាសពហុលោ អប្បម្បិ វុត្តោ សមាជោ
 អភិសដ្ឋតិ កុប្បតិ ព្យាបជ្ជតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបញ្ច
 នោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុកកោតិ សេយ្យថាបិ នាម
 ទុដ្ឋារកោ កន្នេន វា កមលាយ វា យដ្ឋិតោ

អភិធម្មបំណង បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះ
 ថា បុគ្គលមិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តិតាម នូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលបែបនេះ ក៏
 ពិតមែនហើយ តែកិត្តិស័ព្ទដ៏អាក្រក់ នៃបុគ្គលនោះ រមែងខ្វែងខ្វាយថា
 បុរសបុគ្គលនេះ មានមិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ ឆាកទៅរក
 បុគ្គលអាក្រក់ រស់នៅក្នុងរណ្តៅលាមក មិនចឹកស្មី ក៏ពិតមែនហើយ
 តែលាមក គង់ប្រឡាក់នូវរាស់នោះ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលមិនដល់នូវ
 ការប្រព្រឹត្តិតាម នូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលបែបនេះ ក៏ពិតមែនហើយ តែកិត្តិ-
 សព្ទដ៏អាក្រក់នៃបុគ្គលនោះ រមែងខ្វែងខ្វាយថា បុរសបុគ្គលនេះ មាន
 មិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ ឆាកទៅរកបុគ្គលអាក្រក់ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបែបនេះ គេគួរខ្លើម មិនគួរសេព
 មិនគួរគប្បក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ បុគ្គលគេគួរសំឡឹងមើល
 តែមិនគួរសេព មិនគួរគប្បក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយការចង្អៀតចង្អល់
 សូម្បីតែគេស្តីថាបន្តិចបន្តួច ក៏ខក់ចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ តតប ធ្វើ
 សេចក្តីក្រោធ ប្រទូស្ត នឹងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ដំបៅ
 រីក ដែលបុគ្គលឲ្យដល់ ដោយឈឺ ឬអម្បែង តែងហូរទឹកភ្នែក

ភិយ្យោសោ មត្តាយ អាសវំ ទេតិ ឯវមេវ ឥនេ-
 កោច្ឆោ បុគ្គលោ កោធនោ ហោតិ ឧបាយាសពហុ-
 លោ អប្បម្បំ វុត្តោ សមាធនោ អភិសង្កតិ កុប្បតិ
 ព្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ច-
 យញ្ច ចាតុកកោតិ សេយ្យថាបិ នាម តិទ្ធកាលាតិ
 កដ្ឋេន វា កវលាយ វា យដ្ឋិតិ ភិយ្យោសោ មត្តាយ
 ចិច្ចិដាយតិ ចិច្ចិដាយតិ ឯវមេវ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ
 កោធនោ ហោតិ ឧបាយាសពហុលោ អប្បម្បំ វុត្តោ
 សមាធនោ អភិសង្កតិ កុប្បតិ ព្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ
 កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុកកោតិ សេយ្យ-
 ថាបិ នាម ក្ខុបក្ខោ កដ្ឋេន វា កវលាយ វា
 យដ្ឋិតោ ភិយ្យោសោ មត្តាយ ទុក្ខោ ហោតិ
 ឯវមេវ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ កោធនោ ហោតិ
 ឧបាយាសពហុលោ អប្បម្បំ វុត្តោ សមាធនោ អភិ-
 សង្កតិ កុប្បតិ ព្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបញ្ច ទោ-
 សញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុកកោតិ ឯវមេវ បុគ្គលោ

តិកនិទ្ទេស

ដោយក្រែលែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តីថាបន្តិច
បន្តួច ក៏ខ្ពក់ចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ គតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ប្រទូស្ត
និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ អង្គត់ភ្លើងអុសដង្ហោ
ដែលគេទន្តិច ដោយឈឺប្តូរម្សែង រមែងបែកព្រាយព្រួចប្រះៗ ដោយក្រែ
លែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
ក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តីថាបន្តិចបន្តួច ក៏
ខ្ពក់ចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ គតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និង
សេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ រណ្តៅលាមកដែល
បុគ្គលក្សក់ ដោយឈឺ ប្តូរម្សែង រមែងមានក្លិនក្រក់ ដោយក្រែ
លែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
ក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តីថាបន្តិចបន្តួច ក៏
ខ្ពក់ចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ គតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និង
សេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលបែបនេះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អដ្ឋបេក្ខិតោ ន សេវិតោ ន ភជិតោ ន
 បយ័រុទាសិតោ ។ នំ កំស្ស ហេតុ ។ អក្កោ-
 សេយ្យមិ មំ បរិភាសេយ្យមិ មំ អនត្តម្បំ មេ ក-
 រេយ្យាតិ តស្មា ឯវុទោ បុគ្គលោ អដ្ឋបេក្ខិតោ
 ន សេវិតោ ន ភជិតោ ន បយ័រុទាសិតោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សេវិតោ ភជិតោ បយ័រុ-
 ទាសិតោ ។ ឥធម្មោ បុគ្គលោ សីលវា ហោតិ
 កល្យាណធម្មោ ឯវុទោ បុគ្គលោ សេវិតោ ភជិ-
 តោ បយ័រុទាសិតោ ។ នំ កំស្ស ហេតុ ។
 កំណាមិ ឯវុទស្ស បុគ្គលស្ស ន ទិដ្ឋាទុកតី អាបដ្ឋតិ
 អថ ខោ នំ កល្យាណោ កត្តិសន្នោ អព្ពក្ខន្ធតិ
 កល្យាណមិត្តោ បុរិសបុគ្គលោ កល្យាណសហាយោ
 កល្យាណសម្បវត្តោតិ តស្មា ឯវុទោ បុគ្គលោ
 សេវិតោ ភជិតោ បយ័រុទាសិតោ ។

(១០១) កតមោ ច បុគ្គលោ សីលេសុ បរិបូរីការី
 សមាធិស្មី មត្តសោការី បញ្ញាយ មត្តសោការី ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

គេគួរសំឡឹងមើល តែមិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរបូលទៅអង្គុយ
 ជិត ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា អ្នកផងតែងគិត
 ថា អ្នកនេះ មុខជានឹងដេរអញ នឹងផ្គុំសាអញ ឬនឹងធ្វើឲ្យអំពើមិនជា
 ប្រយោជន៍ដល់អញពុំខាន ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបែបនេះ គេគួរសំ-
 ឡឹងមើល តែមិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរបូលទៅអង្គុយជិត ។
 បុគ្គលគួរគេសេព គួរគប់រក គួរបូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ បុគ្គលបែប
 នេះ ដែលគួរសេព គួរគប់រក គួរបូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរ
 នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ បុគ្គលមិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តតាម នូវទិដ្ឋ
 របស់បុគ្គលបែបនេះ កំពតមែនហើយ តែកិត្តិស័ព្ទដ៏ល្អនៃបុគ្គលនោះ
 តែងខ្វះខាយល្បីទៅថា បុរសបុគ្គលនេះ មានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់
 ល្អ ឆាកទៅរកបុគ្គលល្អ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបែបនេះ គួរគេ
 សេព គួរគប់រក គួរបូលទៅអង្គុយជិត ។

(១០១) បុគ្គលធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសីល តែធ្វើបន្តិចបន្តួច
 ក្នុងសមាធិ ធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលជា

ពិភពធម្មសោ

សោតាបន្តសកទានតាមនោ ឥមេ វុច្ចតិ បុគ្គលា
 សីលេសុ បរិបូរីការីនោ សមាធិស្មី មត្តសោការី-
 នោ បញ្ចាយ មត្តសោការីនោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី សមាធិស្មីញ្ច
 បរិបូរីការី បញ្ចាយ មត្តសោការី ។ អនាតាម
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី
 សមាធិស្មីញ្ច បរិបូរីការី បញ្ចាយ មត្តសោការី ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី
 សមាធិស្មីញ្ច បរិបូរីការី បញ្ចាយ ច បរិបូរីការី ។
 អរហា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរី-
 ការី សមាធិស្មីញ្ច បរិបូរីការី បញ្ចាយ ច បរិបូរី-
 ការី ។

[១០២] តត្ថ កតមេ តយោ សត្តារោ ។
 ឥនេកោច្ឆា សត្តា កាមាណំ បរិញ្ញា បញ្ចាបេតិ^(១)
 ន រូបាណំ បរិញ្ញា បញ្ចាបេតិ ន វេទនាណំ បរិញ្ញា
 បញ្ចាបេតិ ឥនេ បនេកោច្ឆា សត្តា កាមាណញ្ច
 បរិញ្ញា បញ្ចាបេតិ រូបាណញ្ច បរិញ្ញា បញ្ចាបេតិ

១ ម. សព្វត្ថ ហិរេសុ បញ្ចាបេតិ វិស្សតិ ។

ពិភពឌីណូស

សោតាបន្ទៈនិងសកទាតាមី នេះហៅថា បុគ្គលធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុង
 សីល តែធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងសមាធិ ធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា ។ បុគ្គល
 ធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញក្នុងសមាធិផង តែធ្វើបន្តិច
 បន្តួចក្នុងបញ្ញា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលជាអនាតាមី នេះហៅថា បុគ្គល
 ធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញក្នុងសមាធិផង តែធ្វើបន្តិច
 បន្តួចក្នុងបញ្ញា ។ បុគ្គលធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញ
 ក្នុងសមាធិផង ធ្វើពេញលេញក្នុងបញ្ញាផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ជាព្រះអរហន្ត នេះហៅថា បុគ្គលធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើ
 ពេញលេញក្នុងសមាធិផង ធ្វើពេញលេញក្នុងបញ្ញាផង ។

(១០២) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលជាគ្រូ ពា ពួក តើ
 ដូចម្តេច ។ គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ចាតនូវការកំណត់តាម មិន
 បញ្ចាតនូវការកំណត់រូប មិនបញ្ចាតនូវការកំណត់វេទនា គ្រូខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បញ្ចាតនូវការកំណត់តាមផង បញ្ចាតនូវការកំណត់រូបផង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន វេទនានំ បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ ឥធ បនេកក្កោ សត្តា
 កាមាណញ្ច បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ រូបាណញ្ច បរិញ្ញា បញ្ញា-
 បេតិ វេទនាណញ្ច បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ ។ ឥត្ត យ្វាយំ
 សត្តា កាមាណំ បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ ន រូបាណំ បរិញ្ញា
 បញ្ញាបេតិ ន វេទនាណំ បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ រូបា-
 វចរសមាបត្តិយា លាភី សត្តា តេន ទដ្ឋព្វោ ។
 ឥត្ត យ្វាយំ សត្តា កាមាណញ្ច បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ
 រូបាណញ្ច បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ ន វេទនាណំ បរិញ្ញា
 បញ្ញាបេតិ អរូបាវចរសមាបត្តិយា លាភី សត្តា តេន
 ទដ្ឋព្វោ ។ ឥត្ត យ្វាយំ សត្តា កាមាណញ្ច
 បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ រូបាណញ្ច បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ វេទ-
 នាណញ្ច បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ សម្មាសមុទ្ទោ សត្តា តេន
 ទដ្ឋព្វោ ។ ឥមេ តយោ សត្តារោ ។

[១០៣] ឥត្ត កកតមេ អបរេបិ តយោ សត្តារោ ។

ឥនេកក្កោ សត្តា ទិដ្ឋ ចេវ ធម្មេ អត្តានំ សច្ចតោ
 បេតតោ បញ្ញាបេតិ អភិសម្បាយញ្ច អត្តានំ សច្ចតោ
 បេតតោ បញ្ញាបេតិ ឥធ បនេកក្កោ សត្តា ទិដ្ឋ
 ចេវ ធម្មេ អត្តានំ សច្ចតោ បេតតោ បញ្ញាបេតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តែមិនបញ្ចត្តនូវការកំណត់វេទនា គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ចត្តនូវការ
 កំណត់តាមផង បញ្ចត្តនូវការកំណត់រូបផង បញ្ចត្តនូវការកំណត់វេទនា
 ផង ។ បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ចត្តនូវការកំណត់តាម តែ
 មិនបញ្ចត្តនូវការកំណត់រូប មិនបញ្ចត្តនូវការកំណត់វេទនា បណ្ឌិតគប្បី
 យល់ថា គ្រូ (នោះ) បាននូវរូបាវចរសមាបត្តិ ដោយការបញ្ចត្តិនោះ ។
 បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា ដែលបញ្ចត្តនូវការកំណត់តាមផង បញ្ចត្តនូវ
 ការកំណត់រូបផង តែមិនបញ្ចត្តនូវការកំណត់វេទនា បណ្ឌិតគប្បីយល់ថា
 គ្រូ (នោះ) បាននូវអរូបាវចរសមាបត្តិ ដោយការបញ្ចត្តិនោះ ។
 បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ចត្តនូវការកំណត់តាមផង បញ្ចត្ត
 នូវការកំណត់រូបផង បញ្ចត្តនូវការកំណត់វេទនាផង បណ្ឌិតគប្បីយល់
 ថា គ្រូ (នោះ) ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយការបញ្ចត្តិនោះ ។ នេះ
 បុគ្គលជាគ្រូមានបីពួក ។

(១០៣) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលជាគ្រូ ៣ ពួក ដោយ
 ឡើងទៀត តើដូចម្តេច ។ គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ចត្តនូវខ្លួន
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំមួនផង បញ្ចត្តនូវខ្លួនក្នុងបរលោក ថាទៀង
 ថាមាំមួនផង គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ចត្តនូវខ្លួនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង

ពិភពធម្មសា

នោ ច ទោ អភិសម្បាយំ អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ
 បញ្ញាបេតិ វេទ បនេកតោ សត្តា ទិដ្ឋ ចេវ ធម្ម
 អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ ន បញ្ញាបេតិ អភិសម្ប-
 រាយញ្ច អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ ន បញ្ញាបេតិ ។
 តត្ថ យាយំ សត្តា ទិដ្ឋ ចេវ ធម្ម អត្តានំ សច្ចតោ
 ថេតតោ បញ្ញាបេតិ អភិសម្បរាយញ្ច អត្តានំ សច្ចតោ
 ថេតតោ បញ្ញាបេតិ សស្សតវនោ សត្តា តេន
 ទដ្ឋព្វោ ។ តត្ថ យាយំ សត្តា ទិដ្ឋ ចេវ ធម្ម
 អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ បញ្ញាបេតិ នោ ច ទោ
 អភិសម្បាយំ អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ បញ្ញាបេតិ
 ឧច្ឆនវនោ សត្តា តេន ទដ្ឋព្វោ ។ តត្ថ យាយំ
 សត្តា ទិដ្ឋ ចេវ ធម្ម អត្តានំ សច្ចតោ ថេត-
 តោ ន បញ្ញាបេតិ អភិសម្បរាយញ្ច អត្តានំ សច្ចតោ
 ថេតតោ ន បញ្ញាបេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា សត្តា តេន
 ទដ្ឋព្វោ ។ ឥមេ អបរេបិ តយោ សត្តារោ ។

ពិភពធម្មសា ។

តិកនិទ្ទេស

ថាមាំមួន តែមិនបញ្ចត្តនវ្យាប័នក្នុងបរលោក ថាទៀង ថាមាំមួនឡើយ
 គ្រូ៖ ក្នុងលោកនេះ មិនបញ្ចត្តនវ្យាប័នក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំ
 មួនផង មិនបញ្ចត្តនវ្យាប័នក្នុងបរលោក ថាទៀង ថាមាំមួនផង ។ បណ្តា
 គ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ចត្តនវ្យាប័នក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំមួន
 ផង បញ្ចត្តនវ្យាប័នក្នុងបរលោក ថាទៀង ថាមាំមួនផង បណ្ឌិតគប្បី
 យល់ថា គ្រូ (នោះ) ជាសស្សតវាទ (អ្នកពោលថាទៀង) ដោយ
 ការបញ្ចត្តនោះ ។ បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ចត្តនវ្យាប័នក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំមួន តែមិនបញ្ចត្តនវ្យាប័នក្នុងបរលោក ថា
 ទៀង ថាមាំមួនឡើយ បណ្ឌិតគប្បីយល់ថា គ្រូ (នោះ) ជាឧប្បេ-
 វាទ (អ្នកពោលថាសូន្យ) ដោយការបញ្ចត្តនោះ ។ បណ្តាគ្រូទាំង
 នោះ គ្រូណា មិនបញ្ចត្តនវ្យាប័នក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំមួនផង
 មិនបញ្ចត្តនវ្យាប័នក្នុងបរលោក ថាទៀង ថាមាំមួនផង បណ្ឌិតគប្បី
 យល់ថា គ្រូ (នោះ) ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយការបញ្ចត្តនោះ ។
 នេះគ្រូ ពួក ដោយឡែកទៀត ។

ចប់ តិកនិទ្ទេស ។

បត្តកុណិទេសោ

[១០២] កតមោ ច បុគ្គលោ អសប្បវិសោ ។
 ឥនេកកោ បុគ្គលោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ អទិន្នា-
 នាយិ ហោតិ កាមេសុ មិន្នាចារី ហោតិ មុសា-
 វាទិ ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយិ ហោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អសប្បវិសោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។ ឥនេ-
 កកោ បុគ្គលោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតិ ហោតិ
 បរញ្ច ចាណាតិចាតេ សមាទបេតិ អត្តនា ច អ-
 ទិន្នាទាយិ ហោតិ បរញ្ច អទិន្នាទានេ សមាទបេតិ
 អត្តនា ច កាមេសុ មិន្នាចារី ហោតិ បរញ្ច
 កាមេសុ មិន្នាចារេ សមាទបេតិ អត្តនា ច មុសា-
 វាទិ ហោតិ បរញ្ច មុសាវាទេ សមាទបេតិ អត្តនា
 ច សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយិ ហោតិ បរញ្ច សុរា-
 មេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានេ សមាទបេតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ សប្បវិសោ ។ ឥនេកកោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បិដកនិទ្ទេស

(១០៤) បុគ្គលជាអសប្បវសត្ថេដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
 និយាយកុហក តាំងនៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរាភិន
 មេរ័យ នេះហៅថា បុគ្គលជាអសប្បវស ។ បុគ្គលជាអសប្បវសក្រៃ
 លែងជាងអសប្បវស ត្ថេដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សម្លាប់
 សត្វដោយខ្លួនឯងផង បឃ្ចលអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់សត្វផង លួចទ្រព្យគេ
 ដោយខ្លួនឯងផង បឃ្ចលអ្នកដទៃឲ្យលួចទ្រព្យគេផង ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
 ដោយខ្លួនឯងផង បឃ្ចលអ្នកដទៃឲ្យប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមផង និយាយ
 កុហកដោយខ្លួនឯងផង បឃ្ចលអ្នកដទៃឲ្យនិយាយពាក្យកុហកផង តាំង
 នៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរាភិនមេរ័យ ដោយខ្លួន
 ឯងផង បឃ្ចលអ្នកដទៃឲ្យតាំងនៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺ
 សុរាភិនមេរ័យផង នេះហៅថា បុគ្គលជាអសប្បវសក្រៃលែងជាងអសប្ប-
 វស ។ បុគ្គលជាអសប្បវស ត្ថេដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

បុគ្គលទ្វេសា

ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នាធានា បដិ-
 វិរតោ ហោតិ កាមេស្មំ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ
 ហោតិ មុសាវាធា បដិវិរតោ ហោតិ សុរាមេរយ-
 មជ្ជប្បមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ សប្បវិសោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 សប្បវិសេន សប្បវិសតរោ ។ ឥធនោ បុគ្គលោ
 អត្តនា ច ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច
 ចាណាតិចាតា វេរមណីយា សមាទបេតិ អត្តនា
 ច អទិន្នាធានា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច អទិន្នា-
 ធានា វេរមណីយា សមាទបេតិ អត្តនា ច កាមេស្មំ
 មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច កាមេស្មំ មិច្ឆា-
 ចារា វេរមណីយា សមាទបេតិ អត្តនា ច មុសាវាធា
 បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច មុសាវាធា វេរមណីយា
 សមាទបេតិ អត្តនា ច សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា
 បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា
 វេរមណីយា សមាទបេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 សប្បវិសេន សប្បវិសតរោ ។

បញ្ចក្ខន្ធន្តរ

ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកការមេសុមិច្ឆា-
 ចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន នេះហៅថា
 បុគ្គលជាសប្បុរស ។ បុគ្គលជាសប្បុរសក្រែងលែងជាសប្បុរស តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាតដោយ
 ខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃវៀរចាកបាណាតិបាតផង វៀរចាកអទិន្នា-
 ទានដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃវៀរចាកអទិន្នាទានផង វៀរចាក
 ការមេសុមិច្ឆាចារដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃវៀរចាកការមេសុមិច្ឆា-
 ចារផង វៀរចាកមុសាវាទដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃវៀរចាក
 មុសាវាទផង វៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានដោយខ្លួនឯងផង បឋម
 អ្នកដទៃវៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានផង នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាសប្បុរសក្រែងលែងជាសប្បុរស ។

អភិធម្មបំណែក បុគ្គលប្បព្វត្ថំ

[១០៥] កតមោ ច បុគ្គលោ ចាចោ ។
 ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ អនិច្ចា-
 នាយំ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទិ
 ហោតិ បិសុណាវាចោ ហោតិ ជុស្សាវាចោ ហោតិ
 សម្មប្បលាបី ហោតិ អភិជ្ឈាលុ ហោតិ ព្យាបន្ន-
 ចិត្តោ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ^(១) ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ចាចោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ចាចេន ចាបតរោ ។
 ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតិ
 ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតេ សមាទិបេតិ អត្តនា
 ច អនិច្ចាទាយំ ហោតិ បរញ្ច អនិច្ចាទានេ សមា-
 ទិបេតិ អត្តនា ច កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ បរញ្ច
 កាមេសុ មិច្ឆាចារេ សមាទិបេតិ អត្តនា ច មុសាវាទិ
 ហោតិ បរញ្ច មុសាវាទេ សមាទិបេតិ អត្តនា ច
 បិសុណាវាចោ ហោតិ បរញ្ច បិសុណាយ វាចាយ
 សមាទិបេតិ អត្តនា ច ជុស្សាវាចោ ហោតិ

១ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោតិ បាវោ យុត្តតោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១០៥] បុគ្គលអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក៏

លោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តឧសក្ខីកាម

និយាយកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យ

រោយរាយ មានចិត្តសំឡឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ មានចិត្តព្យាបាទ

មានទិដ្ឋិខុស នេះហៅថា បុគ្គលអាក្រក់ ។ បុគ្គលអាក្រក់ក្រៃលែង

ជាងបុគ្គលអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក៏លោកនេះ ជា

អ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់សត្វផង លួច

ទ្រព្យគេដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃឲ្យលួចទ្រព្យគេផង ប្រព្រឹត្ត

ឧសក្ខីកាមដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃឲ្យប្រព្រឹត្តឧសក្ខីកាមផង

ពោលពាក្យកុហកដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃឲ្យពោលពាក្យកុហក

ផង ពោលពាក្យញុះញង់ដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃឲ្យពោល

ពាក្យញុះញង់ផង ពោលពាក្យអាក្រក់ដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នក

បរញ្ច ធម្មសាយ វាចាយ សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 សម្មប្បណប័ ហោតិ បរញ្ច សម្មប្បណបេ សមាធិបេតិ
 អត្តនា ច អភិជ្ឈាលុ ហោតិ បរញ្ច អភិជ្ឈាយ
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ បរញ្ច
 ព្យាបាទេ សមាធិបេតិ អត្តនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិ^(១) ហោតិ
 បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាធិបេតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ចាបេន ចាបតរោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 កល្យាណោ ។ ឥធកក្ខោ បុគ្គលោ ចាណាតិ-
 ចាតា បដិវរតោ ហោតិ អទិដ្ឋាទានា បដិវរតោ
 ហោតិ កាមេស្ស មិច្ឆាចារោ បដិវរតោ ហោតិ
 មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ មិសុណាយ វាចាយ
 បដិវរតោ ហោតិ ធម្មសាយ វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ
 សម្មប្បណាចា បដិវរតោ ហោតិ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ
 អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ^(២) ហោតិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ កល្យាណោ ។ កតមោ ច បុគ្គ-
 លោ កល្យាណោន កល្យាណាតរោ ។ ឥធកក្ខោ
 បុគ្គលោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ

១ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោតិ បាលី យុត្តភោ ។ ២ សម្មាទិដ្ឋិកោតិ បាលី យុត្តភោ ។

ចតុក្កន្ត្រេស

ដទៃទៀតពោលពាក្យអាក្រក់ផង ពោលពាក្យរោយរាយដោយខ្លួនឯងផង

បបួលអ្នកដទៃពោលពាក្យរោយរាយផង មានចិត្តសំឡឹងរំពៃចំពោះ

ទ្រព្យអ្នកដទៃដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃមានចិត្តសំឡឹងរំពៃចំ-

ពោះទ្រព្យអ្នកដទៃផង មានចិត្តព្យាបាទដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃ

ទ្វេព្យាបាទផង មានទិដ្ឋិខុសដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃមាន

ទិដ្ឋិខុសផង នេះហៅថា បុគ្គលអាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលអាក្រក់ ។

បុគ្គលល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាក

បាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរ

ចាកមុសាវាទ វៀរចាកបិសុណវាចា វៀរចាកផុសវាចា វៀរចាក

សម្មប្បលាបៈ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា មិនមានចិត្តព្យាបាទ ជាសម្មាទិដ្ឋិ

នេះហៅថា បុគ្គលល្អ ។ បុគ្គលល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលល្អ តើដូច

ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បរញ្ច ចាណាតិចាតា វេមណីយា សមាធិបេតិ អត្ត-
 នា ច អទិន្នាណា បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច
 អទិន្នាណា វេមណីយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 កាមេស្ម មិន្នាចារា បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច កាមេ-
 ស្ម មិន្នាចារា វេមណីយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 មុសាវាណា បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច មុសាវាណា
 វេមណីយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច មិស្មណាយ
 វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច មិស្មណាយ វា-
 ចាយ វេមណីយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច ឆរុសាយ
 វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច ឆរុសាយ វាចាយ
 វេមណីយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច សម្មប្បលាថា
 បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច សម្មប្បលាថា វេមណីយា
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច អនកិជ្ឈាលុ ហោតិ បរញ្ច
 អនកិជ្ឈាយ សមាធិបេតិ អត្តនា ច អព្យាបន្នចិត្តោ
 ហោតិ បរញ្ច អព្យាចារោ សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 សម្មាទិដ្ឋិ^(១) ហោតិ បរញ្ច សម្មាទិដ្ឋិយា សមាធិបេតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កល្យាណោ កល្យាណាតរោ ។

១ សម្មាទិដ្ឋិកោតិ ឃោយេ យុត្តកោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃទៀតវៀរចាកបាណាតិបាតផង វៀរ

ចាកអទិន្នាទានដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃទៀតវៀរចាកអទិន្នាទានផង

វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃទៀតវៀរចាកកា-

មេសុមិច្ឆាចារផង វៀរចាកមុសាវត្ថេដោយខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃទៀត

វៀរចាកមុសាវត្ថេផង វៀរចាកបិសុណវត្ថេដោយខ្លួនឯងផង បឋម

អ្នកដទៃទៀតវៀរចាកបិសុណវត្ថេផង វៀរចាកផរុសវត្ថេដោយខ្លួនឯងផង

បឋមអ្នកដទៃទៀតវៀរចាកផរុសវត្ថេផង វៀរចាកសម្មប្បលាបៈដោយខ្លួន

ឯងផង បឋមអ្នកដទៃទៀតវៀរចាកសម្មប្បលាបៈផង មិនមានអភិជ្ឈាដោយ

ខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃមិនឲ្យមានអភិជ្ឈាផង មិនមានចិត្តព្យាបាដោយ

ខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃមិនឲ្យមានព្យាបាផង ជាសម្មាទិដ្ឋិដោយ

ខ្លួនឯងផង បឋមអ្នកដទៃជាសម្មាទិដ្ឋិផង នេះហៅថា បុគ្គលល្អ

ក្រៃលែងជាងបុគ្គលល្អ ។

បញ្ញត្តិទ្វេសោ

[១០៦] កតមោ ច បុគ្គលោ ចាបធម្មោ ។
 ឥនេកេត្ថោ បុគ្គលោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ អទិន្នា-
 នាយំ ហោតិ ។ បេ ។ មិន្នាទិន្នំ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ចាបធម្មោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ចា-
 បធម្មេន ចាបធម្មតរោ ។ ឥនេកេត្ថោ បុគ្គលោ
 អត្ថនា ច ចាណាតិចាតិ ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិ-
 ចាតេ សមាទបេតិ អត្ថនា ច អទិន្នានាយំ ហោតិ
 បរញ្ច អទិន្នានានេ សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្ថនា ច
 មិន្នាទិន្នំ ហោតិ បរញ្ច មិន្នាទិន្និយា សមាទបេតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ចាបធម្មេន ចាបធម្មតរោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ កល្យាណធម្មោ ។ ឥនេកេត្ថោ
 បុគ្គលោ ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នា-
 នានា បដិវិរតោ ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាទិន្នំ ហោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កល្យាណធម្មោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ កល្យាណធម្មេន កល្យាណធម្មតរោ ។
 ឥនេកេត្ថោ បុគ្គលោ អត្ថនា ច ចាណាតិចាតា បដិ-
 វិរតោ ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតា វេមណិយា
 សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្ថនា ច សម្មាទិន្នំ ហោតិ

បុគ្គលិកទេស

(១០៦) បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។ មាន

ទិដ្ឋិខុស នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ។ បុគ្គលមានធម៌

អាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យ

សម្លាប់សត្វផង លួចទ្រព្យគេដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យលួច

ទ្រព្យគេផង ។ បេ ។ មានទិដ្ឋិខុសដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យ

មានទិដ្ឋិខុសផង នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គល

មានធម៌អាក្រក់ ។ បុគ្គលមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន ។ បេ ។

ជាសមាទិដ្ឋិ នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌ល្អ ។ បុគ្គលមានធម៌ល្អ

ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក

នេះ ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាតដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យ

វៀរចាកបាណាតិបាតផង ។ បេ ។ ជាសមាទិដ្ឋិដោយខ្លួនឯងផង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បរព្វា សម្មាទិដ្ឋិយា សមាទមេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
លោ កល្យាណធម្មេន កល្យាណធម្មតរោ ។

[១០៧] កតមោ ច បុគ្គលោ សាវ័ជ្ជោ ។
ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ សាវ័ជ្ជេន កាយកម្មេន សម-
ដ្ឋាគតោ ហោតិ សាវ័ជ្ជេន វចីកម្មេន សមដ្ឋាគតោ
ហោតិ សាវ័ជ្ជេន មនោកម្មេន សមដ្ឋាគតោ ហោតិ
អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សាវ័ជ្ជោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
វជ្ជតហុលោ ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ សាវ័ជ្ជេន
តហុលំ កាយកម្មេន សមដ្ឋាគតោ ហោតិ អប្បំ
អនវ័ជ្ជេន សាវ័ជ្ជេន តហុលំ វចីកម្មេន សមដ្ឋា-
គតោ ហោតិ អប្បំ អនវ័ជ្ជេន សាវ័ជ្ជេន តហុលំ
មនោកម្មេន សមដ្ឋាគតោ ហោតិ អប្បំ អនវ័ជ្ជេន
អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ វជ្ជតហុលោ ។ កតមោ ច
បុគ្គលោ អប្បសាវ័ជ្ជោ ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ
អនវ័ជ្ជេន តហុលំ កាយកម្មេន សមដ្ឋាគតោ
ហោតិ អប្បំ សាវ័ជ្ជេន អនវ័ជ្ជេន តហុលំ វចី-
កម្មេន សមដ្ឋាគតោ ហោតិ អប្បំ សាវ័ជ្ជេន

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលអ្នកដទៃឲ្យជាសម្មាទិដ្ឋផង នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌ល្អក្រៃលែង
ជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ ។

(១០៧) បុគ្គលប្រកបដោយទោស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល

ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយកាយកម្មមានទោស ប្រកប

ដោយវចីកម្មមានទោស ប្រកបដោយមនោកម្មមានទោស នេះហៅថា

បុគ្គលប្រកបដោយទោស ។ បុគ្គលច្រើនដោយទោស តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយកាយកម្មមានទោស

ប្រកបតិចដោយកាយកម្មមិនមានទោស ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយវចីកម្ម

មានទោស ប្រកបតិចដោយវចីកម្មមិនមានទោស ជាអ្នកប្រកបច្រើន

ដោយមនោកម្មមានទោស ប្រកបតិចដោយមនោកម្មមិនមានទោស នេះ

ហៅថា បុគ្គលច្រើនដោយទោស ។ បុគ្គលប្រកបដោយទោសតិច

តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយ

កាយកម្មមិនមានទោស ប្រកបតិចដោយកាយកម្មមានទោស ជាអ្នក

ប្រកបច្រើនដោយវចីកម្មមិនមានទោស ប្រកបតិចដោយវចីកម្មមានទោស

បញ្ញត្តិទ្វេសោ

អនុវិជ្ជន ពហុលំ បរោកម្មន សមណ្ឌតតោ ហោតិ
 អប្បំ សាវិជ្ជន អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អប្បសាវិជ្ជោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ អនុវិជ្ជោ ។ ឥនេកត្តោ
 បុគ្គលោ អនុវិជ្ជន កាយកម្មន សមណ្ឌតតោ
 ហោតិ អនុវិជ្ជន វចីកម្មន សមណ្ឌតតោ ហោតិ
 អនុវិជ្ជន បរោកម្មន សមណ្ឌតតោ ហោតិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ អនុវិជ្ជោ ។

[១០៨] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧក្សដ៏តញ្ច ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស សហ ឧទាហជវេលាយ ធម្មាភិ-
 សមយោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧក្សដ៏តញ្ច ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ វិបត្តិតញ្ច^(១) ។ យស្ស បុគ្គ-
 លស្ស សង្ខតេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន អត្តេ វិក-
 ដិយមារេន ធម្មាភិសមយោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ វិបត្តិតញ្ច ។ កតមោ ច បុគ្គលោ នេយ្យោ ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស ឧទ្ទេសតោ បរិបុច្ឆតោ យោនិសោ
 មនសិករោតោ កល្យាណមិត្តេ សេវតោ ភជិតោ
 បយេវុទាសតោ ឯវំ អនុបុព្វេន ធម្មាភិសមយោ ហោតិ

១ វិបត្តិតញ្ចតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ អយំបន វេរិបនមេវ ហោតិ ។

ធម្មកុស្តន្ទេស

ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយមនោកម្មមិនមានទោស ប្រកបតិចដោយមនោ-
 កម្មមានទោស នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយទោសតិច ។ បុគ្គល
 មិនមានទោស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកប
 ដោយកាយកម្មមិនមានទោស ប្រកបដោយវចីកម្មមិនមានទោស ប្រកប
 ដោយមនោកម្មមិនមានទោស នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានទោស ។

[១០៨] បុគ្គលជាឧត្តរជិតញ្ញ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
 មានការត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនិងផល តំណាលគ្នានឹងវេលានៃធម៌ដែលធម្ម-
 កថិកបង្កើតសំដែងហើយ នេះហៅថា បុគ្គលជាឧត្តរជិតញ្ញ ។ បុគ្គល
 ជាវិបត្តាតញ្ញ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា កាលធម្មកថិកសំដែងចែកអត្ត
 នៃភាសិតដែលសង្ខេបឲ្យពិស្តារ ទើបមានការត្រាស់ដឹង នូវមគ្គនិងផល
 នេះហៅថា បុគ្គលជាវិបត្តាតញ្ញ ។ បុគ្គលជានេយ្យៈ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលណា លុះតែរៀនបាលី រៀនអដ្ឋកថា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយ
 ឧបាយនៃប្រាជ្ញា សេព គប្បក ចូលទៅអង្គុយដិត នឹងពួកកល្យា-
 ណមិត្ត តាមលំដាប់យ៉ាងនេះ ទើបមានការត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនិងផលបាន

អភិធម្មបំណែក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ នេយ្យោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ បទបរមោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស ពហុម្បី
 សុណតោ ពហុម្បី ភណតោ ពហុម្បី ជារយតោ
 ពហុម្បី វាចយតោ ន តាយ ជាតិយា ធម្មាភិស-
 មយោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បទបរមោ ។

(១០៩) កតមោ ច បុគ្គលោ យុត្តប្បដិកា-
 ណោ នោ មុត្តប្បដិកាណោ ។ ឥនេកកថា បុគ្គលោ
 បញ្ចំ បុដ្ឋោ សមាណោ យុត្តំ វុទ្ធិតំ នោ សីយំ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ យុត្តប្បដិកាណោ នោ មុត្តប្បដិ-
 កាណោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ មុត្តប្បដិកាណោ
 នោ យុត្តប្បដិកាណោ ។ ឥនេកកថា បុគ្គលោ បញ្ចំ
 បុដ្ឋោ សមាណោ សីយំ វុទ្ធិតំ នោ យុត្តំ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ មុត្តប្បដិកាណោ នោ យុត្តប្បដិកាណោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ យុត្តប្បដិកាណោ ច មុត្តប្ប-
 ដិកាណោ ច ។ ឥនេកកថា បុគ្គលោ បញ្ចំ បុដ្ឋោ
 សមាណោ យុត្តញ្ច វុទ្ធិតំ សីយញ្ច អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ យុត្តប្បដិកាណោ ច មុត្តប្បដិកាណោ ច ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ នេវ យុត្តប្បដិកាណោ

អវិជ្ជាបដិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេះហៅថា បុគ្គលជានិយមៈ ។ បុគ្គលជាបទបរមៈ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលណា ទុកជាស្តាប់ច្រើនក៏ដោយ ពោលច្រើនក៏ដោយ ចង់ចាំ
 ច្រើនក៏ដោយ បង្រៀនច្រើនក៏ដោយ ក៏មិនមានការត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនិង
 ផលក្នុងជាតិនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាបទបរមៈ ។

(១០៩) បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលបើគេសួរប្រស្នា ក៏ពោល
 ពាក្យដោះស្រាយដ៏គួរ គឺសមហេតុផល តែមិនរួសរាន់ នេះហៅថា
 បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
 រួសរាន់ តែមានប្រាជ្ញាមិនគួរ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ កាលបើគេសួរប្រស្នា ក៏ពោលពាក្យដោះស្រាយ ដោយរួសរាន់
 តែមិនគួរ គឺមិនសមហេតុផល នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញារួសរាន់
 តែមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ ទាំងមានប្រាជ្ញារួស
 រាន់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលបើគេសួរប្រស្នា
 ក៏ពោលដោះស្រាយគួរផង រួសរាន់ផង នេះហៅថា បុគ្គលមាន
 ប្រាជ្ញាគួរផង មានប្រាជ្ញារួសរាន់ផង ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនគួរ

នោ មុត្តប្បដិភាណោ ។ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ បញ្ចំ
 បុដ្ឋោ សមាណោ នេវ យុត្តំ វុទ្ធិតំ នោ សីមំ
 អយំ វុទ្ធិតំ បុគ្គលោ នេវ យុត្តប្បដិភាណោ នោ
 មុត្តប្បដិភាណោ ។

[១១០] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ ធម្មកថិកា
 បុគ្គលា ។ ឥនេកោច្ឆោ ធម្មកថិកោ អប្បញ្ញ ភាសតិ
 សហិតញ្ច បរិសា ចស្ស អកុសលា ហោតិ សហិ-
 តាសហិតស្ស ឯវុទោ ធម្មកថិកោ ឯវុទាយ
 បរិសាយ ធម្មកថិកោត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឥធម
 បនេកោច្ឆោ ធម្មកថិកោ អប្បញ្ញ ភាសតិ សហិតញ្ច
 បរិសា ចស្ស កុសលា ហោតិ សហិតាសហិតស្ស
 ឯវុទោ ធម្មកថិកោ ឯវុទាយ បរិសាយ ធម្ម-
 កថិកោត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឥធម បនេកោច្ឆោ
 ធម្មកថិកោ ពហុញ្ញ ភាសតិ អសហិតញ្ច បរិសា
 ចស្ស អកុសលា ហោតិ សហិតាសហិតស្ស ឯវុទោ
 ធម្មកថិកោ ឯវុទាយ បរិសាយ ធម្មកថិកោត្រូវ
 សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឥធម បនេកោច្ឆោ ធម្មកថិកោ

ចតុក្កន្ត្រស

ទាំងមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
កាលបើគេសួរប្រស្នា ក៏ពោលពាក្យដោះស្រាយមិនគួរផង មិនរួសរាន់
ផង នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ទាំងមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ ។

[១១០] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលជាធម្មកថិកវិជ្ជា តើ
ដូចម្តេច ។ ធម្មកថិកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សំដែងធម៌តិចទេ តែ
ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឯបរិស័ទរបស់ធម្មកថិកនោះ ជាអ្នកមិនឈ្លាស
ចំពោះធម៌ប្រកបដោយប្រយោជន៍ទាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្ម-
កថិកបែបនេះ របស់បរិស័ទបែបនេះ ក៏ដល់នូវការរាប់ថាជាធម្មកថិក
ដែរ ។ ធម្មកថិកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សំដែងធម៌តិចទេ តែប្រកប
ដោយប្រយោជន៍ ឯបរិស័ទរបស់ធម្មកថិកនោះ ជាអ្នកឈ្លាសចំពោះធម៌
ប្រកបដោយប្រយោជន៍ទាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្មកថិកបែបនេះ
របស់បរិស័ទបែបនេះ ក៏ដល់នូវការរាប់ថាជាធម្មកថិកដែរ ។ ធម្មកថិក
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សំដែងធម៌ច្រើន តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឯ
បរិស័ទរបស់ធម្មកថិកនោះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសចំពោះធម៌ប្រកបដោយប្រ-
យោជន៍ទាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្មកថិកបែបនេះ របស់បរិ-
ស័ទបែបនេះ ក៏ដល់នូវការរាប់ថាជាធម្មកថិកដែរ ។ ធម្មកថិកខ្លះ ក្នុង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តហុញ្ញ ភាសតិ សហិតញ្ញ បរិសា ចស្ស្គ កុសលា
 ហោតិ សហិតាសហិតស្ស្គ ឯវុចោ ធម្មកថិកោ
 ឯវុចាយ បរិសាយ ធម្មកថិកោត្រូវ សង្ខ កថុតិ ។
 ឥមេ ចត្តារោ ធម្មកថិកា បុគ្គលា ។

[១១១] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ វលាហក្ខបមា
 បុគ្គលា ។ ចត្តារោ វលាហកា កដ្ឋិតា នោ វស្សិតា
 វស្សិតា នោ កដ្ឋិតា កដ្ឋិតា ច វស្សិតា ច នេវ
 កដ្ឋិតា នោ វស្សិតា ។

[១១២] ឯវមេវ ចត្តារោមេ វលាហក្ខបមា
 បុគ្គលា សន្តោ សិរិដ្ឋមាណា លោកស្មី ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ កដ្ឋិតា នោ វស្សិតា វស្សិតា នោ
 កដ្ឋិតា កដ្ឋិតា ច វស្សិតា ច នេវ កដ្ឋិតា នោ
 វស្សិតា ។ កថញ្ញ បុគ្គលោ កដ្ឋិតា ហោតិ នោ
 វស្សិតា ។ ឥន្ទេកថោ បុគ្គលោ ភាសិតា ហោតិ
 នោ កត្តា ឯវំ បុគ្គលោ កដ្ឋិតា ហោតិ នោ
 វស្សិតា សេយ្យថាមិ សោ វលាហកោ កដ្ឋិតា
 នោ វស្សិតា តថ្វបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ញ
 បុគ្គលោ វស្សិតា ហោតិ នោ កដ្ឋិតា ។

អភិធម្មបំណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លោកនេះ សំដែងធម៌ច្រើន ទាំងជាធម៌ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឯ
បរិស័ទ របស់ធម្មកថិកនោះ ជាអ្នកឈ្លាស ចំពោះធម៌ ប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ ទាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្មកថិកបែបនេះ របស់
បរិស័ទបែបនេះ ក៏ដល់នូវការរាប់ថាជាធម្មកថិកដែរ ។ នេះ បុគ្គល
ជាធម្មកថិក ៤ ពួក ។

(១១១) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
មេឃ តើដូចម្តេច ។ មេឃមាន ៤ យ៉ាង គឺ (មេឃ) គ្រាន់តែ
ផ្កាតែឥតភ្លៀង ១ មានភ្លៀងតែឥតផ្កា ១ មានទាំងផ្កាមានទាំងភ្លៀង ១
មិនមានទាំងផ្កាមិនមានទាំងភ្លៀង ១ ។

(១១២) បុគ្គលទាំង ៤ ពួក ប្រៀបដោយមេឃនេះ តែងមានក្នុង
លោក យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដូចមេឃ
គ្រាន់តែផ្កាតែឥតភ្លៀង ១ បុគ្គលដូចមេឃមានភ្លៀងតែឥតផ្កា ១ បុគ្គល
ដូចមេឃមានទាំងផ្កាមានទាំងភ្លៀង ១ បុគ្គលដូចមេឃមិនមានទាំងផ្កាមិន
មានទាំងភ្លៀង ១ ។ បុគ្គល ដូចមេឃគ្រាន់តែផ្កាតែឥតភ្លៀង តើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានតែខាងពោលតែមិនធ្វើ
បុគ្គលដូចមេឃគ្រាន់តែផ្កាតែឥតភ្លៀង យ៉ាងនេះឯង មេឃនោះគ្រាន់តែ
ផ្កាតែឥតភ្លៀង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេឃ
យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចមេឃ មានភ្លៀងតែឥតផ្កា តើដូចម្តេច ។

បញ្ចក្កនិទ្ទេសោ

ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ កត្តា ហោតិ នោ ភាសិតា ឯវំ
 បុគ្គលោ វស្សិតា ហោតិ នោ គដ្ឋិតា សេយ្យថាបិ
 សោ វលាហកោ វស្សិតា នោ គដ្ឋិតា តទ្ធិបមោ
 អយំ បុគ្គលោ ។ កថេវ បុគ្គលោ គដ្ឋិតា ច
 ហោតិ វស្សិតា ច ។ ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ ភាសិតា
 ច ហោតិ កត្តា ច ឯវំ បុគ្គលោ គដ្ឋិតា ច ហោតិ
 វស្សិតា ច សេយ្យថាបិ សោ វលាហកោ គដ្ឋិតា
 ច វស្សិតា ច តទ្ធិបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថេវ
 បុគ្គលោ នេវ គដ្ឋិតា ហោតិ នោ វស្សិតា ។ ឥន្ទេ-
 កក្ខោ បុគ្គលោ នេវ ភាសិតា ហោតិ នោ កត្តា ឯវំ
 បុគ្គលោ នេវ គដ្ឋិតា ហោតិ នោ វស្សិតា សេយ្យ-
 ថាបិ សោ វលាហកោ នេវ គដ្ឋិតា នោ វស្សិតា
 តទ្ធិបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ វលា-
 ហក្ខបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាធ�ា លោកស្មី ។

[១១៣] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ ម្ងសីក្ខបមា
 បុគ្គលា ។ ចតស្សោ ម្ងសីកា តាជំ កត្តា នោ
 វសិតា វសិតា នោ តាជំ កត្តា តាជំ កត្តា ច
 វសិតា ច នេវ តាជំ កត្តា នោ វសិតា ។

បញ្ចក្ខន្ធស្នេហា

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើ តែជាអ្នកមិនពេលឡើយ បុគ្គល
 ដូចមេឃមានភ្លៀងតែឥតផ្កា យ៉ាងនេះឯង មេឃនោះ មានភ្លៀងតែ
 ឥតផ្កា មានទប់មាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទប់មេឃយ៉ាង
 នោះដែរ ។ បុគ្គលដូចមេឃមានទាំងផ្កាមានទាំងភ្លៀង តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកពេលផង ធ្វើផង បុគ្គលដូចមេឃ
 មានទាំងផ្កាមានទាំងភ្លៀង យ៉ាងនេះឯង មេឃនោះ មានទាំងផ្កា
 មានទាំងភ្លៀង មានទប់មាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទប់មេឃយ៉ាង
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចមេឃមិនមានទាំងផ្កាមិនមានទាំងភ្លៀង
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនពេលផង មិន
 ធ្វើផង បុគ្គលដូចមេឃមិនមានទាំងផ្កាមិនមានទាំងភ្លៀង យ៉ាងនេះឯង
 មេឃនោះ ដែលមិនមានទាំងផ្កាមិនមានទាំងភ្លៀង មានទប់មាយ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទប់មេឃយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤
 ពួក ប្រៀបដោយមេឃ តែងមានក្នុងលោក ។

(១១៣) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 សត្វកណ្តុរ តើដូចម្តេច ។ កណ្តុរមាន ៤ ពួក គឺកណ្តុរគ្រាន់តែធ្វើ
 រន្ធតែមិននៅ ១ គ្រាន់តែនៅតែមិនធ្វើរន្ធ ១ ធ្វើរន្ធផងនៅផង ១ រន្ធក៏
 មិនធ្វើនៅក៏មិននៅ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១១២] ឯវមេវ ចត្តារោមេ ម្ងសិក្ខុបមា បុគ្គលា
សន្តោ សំវិជ្ជមាណា លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
តាជំ កត្តា នោ វសីតា វសីតា នោ តាជំ កត្តា
តាជំ កត្តា ច វសីតា ច នេវ តាជំ កត្តា នោ
វសីតា ។ កថញ្ច បុគ្គលោ តាជំ កត្តា ហោតិ
នោ វសីតា ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ ធម្មំ បរិយា-
បុណាតិ សុត្តំ ភេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាថំ ឧទានំ
ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទល្យំ សោ ឥទំ
ទុក្ខនំ យថាភូតំ នប្បជាតាតិ អយំ ទុក្ខសមុទ-
យោតិ យថាភូតំ នប្បជាតាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធនាតិ
យថាភូតំ នប្បជាតាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិធិ
បដិបទាតិ យថាភូតំ នប្បជាតាតិ ឯវំ បុគ្គលោ
តាជំ កត្តា ហោតិ នោ វសីតា សេយ្យថាបិ សា
ម្ងសិកា តាជំ កត្តា នោ វសីតា តថ្ឋបមោ អយំ
បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ វសីតា ហោតិ នោ
តាជំ កត្តា ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ ធម្មំ ន
បរិយាបុណាតិ សុត្តំ ភេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាថំ
ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទល្យំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(១១៤) បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយកណ្តារនេះ តែងមាន
 កងលោក យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ដូចកណ្តារគ្រាន់តែធ្វើរន្ធ តែមិននៅ ១ បុគ្គលដូចកណ្តារគ្រាន់តែនៅតែ
 មិនធ្វើរន្ធ ១ បុគ្គលដូចកណ្តារធ្វើរន្ធផងនៅផង ១ បុគ្គលដូចកណ្តារន្ទក៏មិន
 ធ្វើនៅក៏មិននៅ ១ ។ បុគ្គលដូចកណ្តារគ្រាន់តែធ្វើរន្ធ តែមិននៅ តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ កងលោកនេះ បានរៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ
 វេយ្យាករណៈ គាថា ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្ភតធម្មៈ វេទល្លៈ
 តែបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់
 ទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់
 ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តារគ្រាន់តែធ្វើរន្ធតែមិននៅ យ៉ាងនេះឯង កណ្តារនោះ
 ធ្វើរន្ធហើយតែមិននៅ មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន
 ទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចកណ្តារគ្រាន់តែនៅតែមិនធ្វើរន្ធ តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ កងលោកនេះ មិនរៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ
 វេយ្យាករណៈ គាថា ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្ភតធម្មៈ វេទល្លៈទេ

បុគ្គលិកស្រី

សោ ឥទ្ធិ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខស-
 មុទយោតិ យថាភូតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
 យថាភូតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដំ បដិ-
 បទាតិ យថាភូតំ បដាធាតិ ឯវំ បុគ្គលោ វសិតា
 ហោតិ នោ តាជំ កត្តា សេយ្យថាបិ សា ម្យសិកា
 វសិតា នោ តាជំ កត្តា វត្ថុបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ តាជំ កត្តា ច ហោតិ វសិតា
 ច ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ ធម្មំ បរិយាប្បណាតិ
 សុតំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាជំ ទុនាជំ ឥតិវុត្ត-
 កំ ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទល្លំ សោ ឥទ្ធិ ទុក្ខន្តិ
 យថាភូតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ
 បដាធាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាភូតំ បដាធាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដំ បដិបទាតិ យថាភូតំ បដា-
 ធាតិ ឯវំ បុគ្គលោ តាជំ កត្តា ច ហោតិ វសិតា
 ច សេយ្យថាបិ សា ម្យសិកា តាជំ កត្តា ច
 វសិតា ច វត្ថុបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច
 បុគ្គលោ នេវ តាជំ កត្តា ហោតិ នោ វសិតា ។
 ឥនេកោ បុគ្គលោ ធម្មំ ន បរិយាប្បណាតិ

ចក្កនិទ្ទេស

តែបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះបដិបទ្ធាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តារ
 គ្រាន់តែនៅតែមិនធ្វើវន្ត យ៉ាងនេះឯង កណ្តារនោះ គ្រាន់តែនៅតែ
 មិនធ្វើវន្ត មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាង
 នោះដែរ ។ បុគ្គលដូចកណ្តារធ្វើវន្តផងនៅផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា
 ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្ភតធម្មៈ វេទល្លៈ ថែមទាំងបុគ្គលនោះ
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើត
 ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 បដិបទ្ធាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តារធ្វើវន្តផងនៅផង
 យ៉ាងនេះឯង កណ្តារនោះ ធ្វើវន្តផងនៅផង មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចកណ្តារធ្វើក៏មិន
 ធ្វើនៅក៏មិននៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនរៀនធម៌

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សុត្តំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាមំ ឧទានំ ឥត្ថុត្ថកំ
 ជាតកំ អត្ថុតធម្មំ វេទល្លំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្ទំ យថា-
 ភ្នំ នប្បជាធាតុ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភ្នំ
 នប្បជាធាតុ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាភ្នំ នប្ប-
 ជាធាតុ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ យថាភ្នំ
 នប្បជាធាតុ ឯវំ បុគ្គលោ នេវ តានំ កត្តា ហោតិ
 នោ វសីតា សេយ្យចាបិ សា ម្វសីកា នេវ តានំ
 កត្តា នោ វសីតា តថ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 ឥមេ ចត្តារោ ម្វសីក្ខបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជ-
 មាធា លោកស្មី ។

[១១៥] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ អម្ពបមា បុគ្គលា ។
 ចត្តាវ អម្ពានំ អាមំ បក្កវណ្ណំ បក្កំ អាមវណ្ណំ
 អាមំ អាមវណ្ណំ បក្កំ បក្កវណ្ណំ ។

[១១៦] ឯវមេវ ចត្តារោមេ អម្ពបមា បុគ្គ-
 លា សន្តោ សំវិជ្ជមាធា លោកស្មី ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ អាមោ បក្កវណ្ណំ បក្កា អាមវណ្ណំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

គឺ ស្មតៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ តាថា ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ
 អព្វតធម្មៈ វេល្លៈ បុគ្គលនោះទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ
 មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរ
 ទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តារន្នក៏មិនធ្វើនៅក៏មិននៅ យ៉ាងនេះ
 ឯង កណ្តារនោះ រន្នក៏មិនធ្វើនៅក៏មិននៅ មានទបមាយ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក
 ប្រៀបដោយសត្វកណ្តារ តែងមានកងលោក ។

[១១៥] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 ផ្លែស្វាយ តើដូចម្តេច ។ ផ្លែស្វាយមាន ៤ យ៉ាង គឺ ស្វាយខ្ចីតែមាន
 សម្បុរទុំ ១ ស្វាយទុំតែមានសម្បុរខ្ចី ១ ស្វាយខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី ១ ស្វាយ
 ទុំមានសម្បុរទុំ ១ ។

[១១៦] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយផ្លែស្វាយនេះ តែងមាន
 កងលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ដូចស្វាយខ្ចីតែមានសម្បុរទុំ ១ បុគ្គលដូចស្វាយទុំតែមានសម្បុរខ្ចី ១

បុគ្គលិកស្រី

អាមោ អាមវណ្ណំ បក្កោ បក្កវណ្ណំ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 អាមោ ហោតិ បក្កវណ្ណំ ។ ឥន្ទេកច្ចុស្ស បុគ្គ-
 លស្ស ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិ បដិក្កន្ធិ
 អាណាគីតំ វិណាគីតំ សម្មញ្ញំ បសាវតំ សង្ឃ-
 ដិបត្តវិវាទាណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិ យថាក្ខតំ នប្ប-
 ជាតាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ នប្ប-
 ជាតាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ នប្បជា-
 តាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាតាតិ ឯវំ បុគ្គលោ អាមោ ហោតិ បក្កវណ្ណំ
 សេយ្យថាបិ តំ អម្ពំ អាមំ បក្កវណ្ណំ តថ្នបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ បក្កោ ហោតិ អាម-
 វណ្ណំ ។ ឥន្ទេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ន ចាសាទិកំ
 ហោតិ អភិក្កន្ធិ បដិក្កន្ធិ អាណាគីតំ វិណាគីតំ
 សម្មញ្ញំ បសាវតំ សង្ឃដិបត្តវិវាទាណំ សោ
 ឥទំ ទុក្ខន្ធិ យថាក្ខតំ បជាតាតិ អយំ ទុក្ខសមុទ-
 យោតិ យថាក្ខតំ បជាតាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
 យថាក្ខតំ បជាតាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ
 យថាក្ខតំ បជាតាតិ ឯវំ បុគ្គលោ បក្កោ ហោតិ

ចតុត្ថក្ខន្ធស

បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី ១ បុគ្គលដូចស្វាយទុំមានសម្បុរទុំ ១ ។
 បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីតែមានសម្បុរទុំ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានការឈានទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្ស័យ បាត្រ និងបីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា តែ
 បុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រលត់ទុក្ខ មិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រលត់ទុក្ខ បុគ្គល
 ដូចស្វាយខ្ចីតែមានសម្បុរទុំ យ៉ាងនេះឯង ផ្ទៃស្វាយនោះខ្ចី តែមាន
 សម្បុរទុំ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទុបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចស្វាយទុំតែមានសម្បុរខ្ចី តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយ
 ក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល
 លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់នូវសង្ស័យ បាត្រនិងបីវរ មិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីជ្រះថ្លាទេ តែបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ធម៌រលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅ
 កាន់ធម៌រលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចស្វាយទុំ តែមានសម្បុរខ្ចី យ៉ាងនេះឯង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អាមវណ្ណំ សេយ្យថាបិ តំ អម្ពំ បក្កំ អាមវណ្ណំ តថ្ន-
 បមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អាមោ
 ហោតិ អាមវណ្ណំ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ន ចា-
 សាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធនំ បដិក្កន្ធនំ អាណេកតំ វិលា-
 កតំ សម្មញ្ញតំ បសាវតំ សង្ឃាដិបត្តចីវរាណំ សោ
 ឥទំ ទុក្ខន្ធនំ យថាក្ខតំ នប្បជាធាតុ ។ បេ ។ អយំ
 ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ នប្បជាធាតុ
 ឯវំ បុគ្គលោ អាមោ ហោតិ អាមវណ្ណំ សេយ្យថាបិ
 តំ អម្ពំ អាមំ អាមវណ្ណំ តថ្នបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ បក្កោ ហោតិ បក្កវណ្ណំ ។ ឥនេ-
 កច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធនំ
 បដិក្កន្ធនំ អាណេកតំ វិលាភតំ សម្មញ្ញតំ បសាវតំ
 សង្ឃាដិបត្តចីវរាណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធនំ យថាក្ខតំ
 បជាធាតុ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិប-
 ទាតិ យថាក្ខតំ បជាធាតុ ឯវំ បុគ្គលោ បក្កោ
 ហោតិ បក្កវណ្ណំ សេយ្យថាបិ តំ អម្ពំ បក្កំ បក្ក-
 វណ្ណំ តថ្នបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ
 អម្ពបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាទា លោកស្មី ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ផ្ទៃស្វាយនោះទុំ តែមានសម្បុរដូចខ្ចី មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គល
នេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានទៅមុខ ការ
ឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវ-
យវៈចូល លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់នូវសង្សារដ៏ បាត្រ និងចីវរ មិន
ជាទីជ្រះថ្លា ថែមទាំងបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ
។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌
រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី យ៉ាងនេះឯង ផ្ទៃស្វាយនោះខ្ចី
មានសម្បុរខ្ចី មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យ
យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចស្វាយទុំមានសម្បុរទុំ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ
ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈ
ចេញ ទ្រទ្រង់នូវសង្សារដ៏ បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះ-
ថ្លា ថែមទាំងបុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹង
ច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូច
ស្វាយទុំមានសម្បុរទុំ យ៉ាងនេះឯង ផ្ទៃស្វាយនោះទុំ មានសម្បុរទុំ
មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយផ្ទៃស្វាយ តែងមានក្នុងលោក ។

បញ្ញត្តិទ្វេសោ

[១១៧] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ កុម្មបមា
 បុគ្គលា ។ ចត្តារោ កុម្មា តុច្ឆោ បិហិតោ បូរោ
 វិវដោ តុច្ឆោ វិវដោ បូរោ បិហិតោ ។

[១១៨] ឯវមេវ ចត្តារោមេ កុម្មបមា បុគ្គ-
 លា សន្តោ សិវិជ្ជមាណា លោកស្មី ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ តុច្ឆោ បិហិតោ បូរោ វិវដោ តុច្ឆោ វិ-
 វដោ បូរោ បិហិតោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ តុច្ឆោ
 ហោតិ បិហិតោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស មាសា-
 ទិតំ ហោតិ អភិក្កន្ធិំ បដិក្កន្ធិំ អាណាតិតំ វិលា-
 តិតំ សម្មញ្ញិតំ បសាវិតំ សង្ឃាដិបត្តចីវរាណំ
 សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិំ យថាភូតំ នប្បជាធាតិ ។ បេ ។
 អយំ ទុក្ខន្ធិរោធាតាមិទំ បដិបទាតិ យថាភូតំ នប្ប-
 ជាធាតិ ឯវំ បុគ្គលោ តុច្ឆោ ហោតិ បិហិតោ
 សេយ្យថាបិ សោ កុម្មា តុច្ឆោ បិហិតោ តថ្វប-
 មោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ បូរោ
 ហោតិ វិវដោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស

ធម្មក្កន្តទ្ទេស

[១១៧] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 ក្អម តើដូចម្តេច ។ ក្អមមាន ៤ យ៉ាង គឺ ក្អមទទេតៃគ្របជិត ១
 ក្អមមានទឹកពេញតែបើកចំហ ១ ក្អមទទេហើយបើកចំហ ១ ក្អមមាន
 ទឹកពេញហើយគ្របជិត ១ ។

[១១៨] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយក្អមនេះ តែងមានកង្វលោក
 ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដូចក្អម
 ទទេតៃគ្របជិត ១ បុគ្គលដូចក្អមមានទឹកពេញតែបើកចំហ ១ បុគ្គលដូច
 ក្អមទទេហើយបើកចំហ ១ បុគ្គលដូចក្អមមានទឹកពេញហើយគ្របជិត ១ ។
 បុគ្គលដូចក្អមទទេតៃគ្របជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ កង្វលោកនេះ
 មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ
 ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់ខ្ញុំ
 សង្ឃដ៏ បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា តែបុគ្គលនោះ
 មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចក្អមទទេតៃគ្របជិត
 យ៉ាងនេះឯង ក្អមនោះ ទទេតៃគ្របជិត មានទបមាយ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចក្អមមានទឹក
 ពេញ តែបើកចំហ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ កង្វលោកនេះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិ បដិក្កន្ធិ អាសោកិកំ
 វិសោកិកំ សម្មញ្ញំ បសាវិកំ សង្ឃាដិបត្តិវិជារណំ
 សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។ បេ ។ អយំ
 ទុក្ខន្ធិរោធិតាមិដំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ បូរោ ហោតិ វិវដោ សេយ្យថាបិ
 សោ កុម្មោ បូរោ វិវដោ តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ តុច្ឆោ ហោតិ វិវដោ ។ ឥនេ-
 កច្ចស្ស បុគ្គលស្ស ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិ
 បដិក្កន្ធិ អាសោកិកំ វិសោកិកំ សម្មញ្ញំ បសាវិកំ
 សង្ឃាដិបត្តិវិជារណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិ យថា-
 ក្ខតំ នប្បដាធាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខន្ធិរោធិតាមិដំ
 បដិបទាតិ យថាក្ខតំ នប្បដាធាតិ ឯវំ បុគ្គលោ តុច្ឆោ
 ហោតិ វិវដោ សេយ្យថាបិ សោ កុម្មោ តុច្ឆោ វិ-
 វដោ តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 បូរោ ហោតិ បិហិតោ ។ ឥនេកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ
 ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់នូវ
 សង្ស័យ បាត្រ និងចីវរ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាឡើយ តែ
 បុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចក្នុងមានទឹក
 ពេញតែបើកចំហ យ៉ាងនេះឯង ក្នុងនោះ មានទឹកពេញតែបើកចំហ
 មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលដូចក្នុងទទេហើយបើកចំហ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្ស័យ បាត្រ និងចីវរ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាទេ
 ថែមទាំងបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គល
 ដូចក្នុងទទេហើយបើកចំហ យ៉ាងនេះឯង ក្នុងនោះ ទទេហើយបើកចំហ
 មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលដូចក្នុងមានទឹកពេញហើយគ្របជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

បញ្ញត្តិទ្រព្យ

ចាសានិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិំ បដិក្កន្ធិំ អាណាគិកំ
 វិណាគិកំ សម្មិញ្ញិកំ បសាវិកំ សង្ឃាដិបត្តបិវាទា-
 ណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិំ យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។ បេ។
 អយំ ទុក្ខន្ធិរោធាតិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដា-
 ធាតិ ឯវំ បុគ្គលោ បូរោ ហោតិ បិហិតោ សេយ្យ-
 ថាបិ សោ កុម្ភោ បូរោ បិហិតោ តថ្នមមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ កុម្ភបមា បុគ្គលា សន្តោ
 សំវិជ្ជមាធា លោកស្មី ។

[១១៩] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ ឧទករហទ្ធិ-
 បមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ឧទករហទា ឧត្តារោ
 គម្ពីរោភាសោ គម្ពីរោ ឧត្តារោភាសោ ឧត្តារោ ឧ-
 ត្តារោភាសោ គម្ពីរោ គម្ពីរោភាសោ ។

[១២០] ឯវមេវ ចត្តារោមេ ឧទករហទ្ធិបមា
 បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាធា លោកស្មី ។ កត-
 មេ ចត្តារោ ។ ឧត្តារោ គម្ពីរោភាសោ គម្ពីរោ
 ឧត្តារោភាសោ ឧត្តារោ ឧត្តារោភាសោ គម្ពីរោ
 គម្ពីរោភាសោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧត្តារោ
 ហោតិ គម្ពីរោភាសោ ។ ឥនេកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស

បញ្ចក្កន្តស

ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រ-
 ឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្ខារដ៏ បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ថែម
 ទាំងបុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចក្នុងមាន
 ទឹកពេញហើយគ្របដិត យ៉ាងនេះឯង ក្នុងនោះ មានទឹកពេញហើយ
 គ្របដិត មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាង
 នោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយក្នុង តែងមានក្នុងលោក ។

[១១៩] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 អន្ទង់ទឹក តើដូចម្តេច ។ អន្ទង់ទឹកមាន ៤ យ៉ាង គឺ អន្ទង់ទឹករាក់តែមាន
 រស្មីជ្រៅ ១ អន្ទង់ទឹកជ្រៅតែមានរស្មីរាក់ ១ អន្ទង់ទឹករាក់មានរស្មីរាក់ ១
 អន្ទង់ទឹកជ្រៅមានរស្មីជ្រៅ ១ ។

[១២០] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយអន្ទង់ទឹកនេះ តែងមាន
 ក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដូច
 អន្ទង់ទឹករាក់តែមានរស្មីជ្រៅ ១ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅតែមានរស្មីរាក់ ១
 បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹករាក់មានរស្មីរាក់ ១ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅមានរស្មីជ្រៅ
 ១ ។ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹករាក់តែមានរស្មីជ្រៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិំ បដិក្កន្ធិំ អាសោកិកំ
 វិសោកិកំ សម្មញ្ញំ បសាវិកំ សង្ឃាដិបត្តបីវាណំ
 សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិំ យថាភូតំ នប្បជាតិ ។ ប ។
 អយំ ទុក្ខន្ធិរោធិកាមិដំ បដិបទាតិ យថាភូតំ នប្ប-
 ជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ ឧត្តារោ ហោតិ កម្ពីរោកាសោ
 សេយ្យថាបិ សោ ឧទករហនោ ឧត្តារោ កម្ពីរោ-
 កាសោ តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គ-
 លោ កម្ពីរោ ហោតិ ឧត្តារោកាសោ ។ ឥនេ-
 កច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ន មាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិំ
 បដិក្កន្ធិំ អាសោកិកំ វិសោកិកំ សម្មញ្ញំ បសា-
 វិកំ សង្ឃាដិបត្តបីវាណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិំ
 យថាភូតំ បជាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខន្ធិរោធិកា-
 មិដំ បដិបទាតិ យថាភូតំ បជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 កម្ពីរោ ហោតិ ឧត្តារោកាសោ សេយ្យថាបិ សោ
 ឧទករហនោ កម្ពីរោ ឧត្តារោកាសោ តថូបមោ
 អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧត្តារោ
 ហោតិ ឧត្តារោកាសោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេក
មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
ទ្រទ្រង់នូវសង្ស័យ បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា តែ
បុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់
តាមពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចអន្លង់
ទឹករាក់តែមានរស្មីជ្រៅ យ៉ាងនេះឯង អន្លង់ទឹកនោះ រាក់តែមានរស្មី
ជ្រៅ មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះ
ដែរ ។ បុគ្គលដូចអន្លង់ទឹកជ្រៅតែមានរស្មីរាក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ
ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈ
ចេញ ទ្រទ្រង់នូវសង្ស័យ បាត្រ និងចីវរ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា
ឡើយ តែបុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ នេះ
បដិបទជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចអន្លង់ទឹកជ្រៅតែមាន
រស្មីរាក់ យ៉ាងនេះឯង អន្លង់ទឹកនោះ ជ្រៅតែមានរស្មីរាក់ មានទបមា
យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គល
ដូចអន្លង់ទឹករាក់មានរស្មីរាក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

បញ្ចក្ខន្ធសោ

ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធនំ បដិក្កន្ធនំ អាណាគិកំ
 វិណាគិកំ សម្មញ្ញិកំ បសាវិកំ សង្ឃាដិបត្តិវិជារណំ
 សោ ឥទំ ទុក្ខនំ យថាភ្នំ នប្បជាធាតុ ។ បេ ។
 អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ យថាភ្នំ នប្ប-
 ជាធាតុ ឯវំ បុគ្គលោ ឧត្តារោ ហោតិ ឧត្តារោ-
 ភាសោ សេយ្យថាបិ សោ ឧទិករហនោ ឧត្តា-
 រោ ឧត្តារោភាសោ តដ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 តតញ្ច បុគ្គលោ កម្ពីរោ ហោតិ កម្ពីរោភាសោ ។
 ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ចាសាទិកំ ហោតិ អ-
 ភិក្កន្ធនំ បដិក្កន្ធនំ អាណាគិកំ វិណាគិកំ សម្មញ្ញិកំ
 បសាវិកំ សង្ឃាដិបត្តិវិជារណំ សោ ឥទំ ទុក្ខនំ
 យថាភ្នំ បជាធាតុ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ
 បដិបទាតិ យថាភ្នំ បជាធាតុ ឯវំ បុគ្គលោ កម្ពី-
 រោ ហោតិ កម្ពីរោភាសោ សេយ្យថាបិ សោ ឧ-
 ទិករហនោ កម្ពីរោ កម្ពីរោភាសោ តដ្ឋបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ ឧទិករហន្តបមោ បុគ្គ-
 លោ សន្តោ សិវិជ្ជមាធ�ោ លោកស្មី ។

បុគ្គលិកស្នេហា

មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ
 ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញទ្រទ្រង់នូវ
 សង្ឃដ៏ បាត្រ និងចីវរ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ថែមទាំងបុគ្គល
 នោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹក
 រាក់មានរស្មីរាក់ យ៉ាងនេះឯង អន្ទង់ទឹកនោះ រាក់មានរស្មីរាក់ មាន
 ទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅមានរស្មីជ្រៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្ឃដ៏ បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ថែម
 ទាំងបុគ្គលនោះ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ បានដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូច
 អន្ទង់ទឹកជ្រៅមានរស្មីក៏ជ្រៅ យ៉ាងនេះឯង អន្ទង់ទឹកនោះ ជ្រៅមាន
 រស្មីក៏ជ្រៅ មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាង
 នោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយអន្ទង់ទឹក តែងមាន
 ក្នុងលោក ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១២១] ឥត្ថ កតមេ ចត្តារោ ពលីទ្ធិបមា
 បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ពលីទ្ធិនា សកកវចណ្ណោ នោ
 បរកវចណ្ណោ បរកវចណ្ណោ នោ សកកវចណ្ណោ
 សកកវចណ្ណោ ច បរកវចណ្ណោ ច នេវ សក-
 កវចណ្ណោ នោ បរកវចណ្ណោ ។

[១២២] ឯវមេវ ចត្តារោមេ ពលីទ្ធិបមា បុគ្គលា
 សន្តោ សិរីជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 សកកវចណ្ណោ នោ បរកវចណ្ណោ បរកវចណ្ណោ
 នោ សកកវចណ្ណោ សកកវចណ្ណោ ច បរក-
 វចណ្ណោ ច នេវ សកកវចណ្ណោ នោ បរកវចណ្ណោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ សកកវចណ្ណោ ហោតិ នោ បរ-
 កវចណ្ណោ ។ ឥនេកន្តោ បុគ្គលោ សកបរិសំ ឧព្វជិ-
 តា ហោតិ នោ បរបរិសំ ឯវំ បុគ្គលោ សកកវ-
 ចណ្ណោ ហោតិ នោ បរកវចណ្ណោ សេយ្យថាបិ
 សោ ពលីទ្ធិនា សកកវចណ្ណោ នោ បរកវចណ្ណោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១២១] បណ្ណាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 គោបម្រើ តើដូចម្តេច ។ គោបម្រើមាន ៤ ពួក គឺ គោបម្រើកាច
 ក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ កាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ
 មិនកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ១ កាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងកាចក្នុង
 ហ្វូងគោដទៃ ១ មិនកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងមិនកាចក្នុងហ្វូងគោ
 ដទៃ ១ ។

[១២២] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយគោបម្រើនេះ តែងមាន
 ក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ដូចគោកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ បុគ្គលដូច
 គោកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មិនកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ១ បុគ្គលដូចគោ
 កាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ បុគ្គលដូចគោមិន
 កាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងមិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ ។ បុគ្គលដូច
 គោកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកញ៉ាំងបរិស័ទរបស់ខ្លួនឲ្យតក់ស្លុត មិន
 ញ៉ាំងបរិស័ទអ្នកដទៃ ឲ្យតក់ស្លុត បុគ្គលដូចគោកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់
 ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ កាចក្នុង
 ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ

តថ្នមមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ បរគ-
 ចណ្ណោ ហោតិ នោ សកកវចណ្ណោ ។ ឥនេកត្ថោ
 បុគ្គលោ បរមរិសំ ឧព្វេជិតា ហោតិ នោ សកប-
 រិសំ ឯវំ បុគ្គលោ បរគវចណ្ណោ ហោតិ នោ សក-
 កវចណ្ណោ សេយ្យថាបិ សោ ពលីតត្ថោ បរគវចណ្ណោ
 នោ សកកវចណ្ណោ តថ្នមមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ សកកវចណ្ណោ ច ហោតិ បរគ-
 វចណ្ណោ ច ។ ឥនេកត្ថោ បុគ្គលោ សកបរិសញ្ច
 ឧព្វេជិតា ហោតិ បរមរិសញ្ច ឯវំ បុគ្គលោ សក-
 កវចណ្ណោ ច ហោតិ បរគវចណ្ណោ ច សេយ្យថាបិ
 សោ ពលីតត្ថោ សកកវចណ្ណោ ច បរគវចណ្ណោ
 ច តថ្នមមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 នេវ សកកវចណ្ណោ ហោតិ នោ បរគវចណ្ណោ ។
 ឥនេកត្ថោ បុគ្គលោ នេវ សកបរិសំ ឧព្វេជិតា
 ហោតិ នោ បរមរិសំ ឯវំ បុគ្គលោ នេវ សកកវ-
 ចណ្ណោ ហោតិ នោ បរគវចណ្ណោ សេយ្យថាបិ សោ
 ពលីតត្ថោ នេវ សកកវចណ្ណោ នោ បរគវចណ្ណោ

ចក្កនិទ្ទេស

បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចគោកាចក្កន៍
 ហ្វូងគោដងៃ មិនកាចក្កន៍ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកញ៉ាំងបរិស័ទអ្នកដងៃឲ្យតក់ស្លុត មិនញ៉ាំងបរិស័ទ
 របស់ខ្លួនឲ្យតក់ស្លុត បុគ្គលដូចគោកាចក្កន៍ហ្វូងគោដងៃ មិនកាចក្កន៍ហ្វូង
 គោរបស់ខ្លួន យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ កាចក្កន៍ហ្វូងគោដងៃ មិន
 កាចក្កន៍ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មានទបមេយ្យយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន
 ទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចគោកាចក្កន៍ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន
 ទាំងកាចក្កន៍ហ្វូងគោដងៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកញ៉ាំងបរិស័ទរបស់ខ្លួន ឲ្យតក់ស្លុតផង ញ៉ាំងបរិស័ទអ្នកដងៃ ឲ្យតក់
 ស្លុតផង បុគ្គលដូចគោកាចក្កន៍ហ្វូងគោរបស់ខ្លួនផង កាចក្កន៍ហ្វូងគោ
 ដងៃផង យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ កាចក្កន៍ហ្វូងគោរបស់ខ្លួនទាំង
 កាចក្កន៍ហ្វូងគោដងៃ មានទបមេយ្យយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន
 ទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចគោមិនកាចក្កន៍ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន
 ទាំងមិនកាចក្កន៍ហ្វូងគោដងៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកមិនញ៉ាំងបរិស័ទរបស់ខ្លួន ឲ្យតក់ស្លុត ទាំងមិនញ៉ាំងបរិស័ទ
 អ្នកដងៃ ឲ្យតក់ស្លុត បុគ្គលដូចគោមិនកាចក្កន៍ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំង
 មិនកាចក្កន៍ហ្វូងគោដងៃ យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ មិនកាចក្កន៍
 ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងមិនកាចក្កន៍ហ្វូងគោដងៃ មានទបមេយ្យយ៉ាងណាមិញ

អភិធម្មបដិកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តថ្ថបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ ពលំតទ្ធ-
បមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មី ។

[១២៣] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ អាសីវីស្វបមា
បុគ្គលា ។ ចត្តារោ អាសីវីសោ អាគតវិសោ នោ
យោវិសោ យោវិសោ នោ អាគតវិសោ អាគត-
វិសោ ច យោវិសោ ច នេវ អាគតវិសោ នោ
យោវិសោ ។

[១២៤] ឯវមេវ ចត្តារោមេ អាសីវីស្វបមា បុគ្គលា
សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
អាគតវិសោ នោ យោវិសោ យោវិសោ នោ អាគត-
វិសោ អាគតវិសោ ច យោវិសោ ច នេវ អាគត-
វិសោ នោ យោវិសោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អាគតវិសោ
ហោតិ នោ យោវិសោ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ
អភិណ្ឌំ កុដ្ឋតិ សោ ច ខុស្ស កោដោ ន ចំរិ
ជីយន្តំ អនុសេតិ ឯវំ បុគ្គលោ អាគតវិសោ ហោតិ
នោ យោវិសោ សេយ្យថាបិ សោ អាសីវីសោ អាគ-
តវិសោ នោ យោវិសោ តថ្ថបមោ អយំ បុគ្គលោ ។

អវិជ្ជាបដិក បុគ្គលប្បព្វាតិ

បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក
ប្រៀបដោយគោបម្រើ តែងមានក្នុងលោក ។

(១២៣) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
សត្វអាសីរពិស តើដូចម្តេច ។ សត្វអាសីរពិសមាន ៤ ពួក គឺ អាសី-
រពិស មានពិសរួសរាន់ មានពិសមិនពន្លឹក ១ មានពិសដ៏ពន្លឹក មាន
ពិសមិនរួសរាន់ ១ មានពិសរួសរាន់ ទាំងមានពិសដ៏ពន្លឹក ១ មិនមាន
ពិសរួសរាន់ ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឹក ១ ។

(១២៤) បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយសត្វអាសីរពិសនេះ តែង
មានក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលដូចអាសីរពិស មានពិសរួសរាន់ មិនមានពិសដ៏ពន្លឹក ១ មាន
ពិសដ៏ពន្លឹក មិនមានពិសរួសរាន់ ១ មានពិសរួសរាន់ ទាំងមានពិស
ដ៏ពន្លឹក ១ មិនមានពិសរួសរាន់ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឹក ១ ។ បុគ្គល
ដូចអាសីរពិស មានពិសរួសរាន់ មិនមានពិសដ៏ពន្លឹក តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់
បុគ្គលនោះ មិនបានដេកគ្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែងទេ បុគ្គលដូច
អាសីរពិស មានពិសរួសរាន់ មិនមានពិសដ៏ពន្លឹក យ៉ាងនេះឯង សត្វ
អាសីរពិសនោះ មានពិសរួសរាន់ មិនមានពិសដ៏ពន្លឹក មានឧបមា
យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

បញ្ចក្ខន្ធនៃសោ

កថញ្ច បុគ្គលោ យោវរិសោ ហោតិ នោ អា-
 កតវរិសោ ។ ឥធនកថោ បុគ្គលោ ន ហៅ
 ខោ អភិឈ្លំ កុជ្ឈតិ សោ ច ខុស្ស កោដោ
 ចំ ធិយរត្តំ អនុសេតិ ឯវំ បុគ្គលោ យោវរិសោ
 ហោតិ នោ អាគតវរិសោ សេយ្យថាបិ សោ អា-
 ស្មិរិសោ យោវរិសោ នោ អាគតវរិសោ តថ្វមមោ
 អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អាគតវរិសោ
 ច ហោតិ យោវរិសោ ច ។ ឥធនកថោ បុគ្គលោ
 អភិឈ្លំ កុជ្ឈតិ សោ ច ខុស្ស កោដោ ចំ
 ធិយរត្តំ អនុសេតិ ឯវំ បុគ្គលោ អាគតវរិសោ ច
 ហោតិ យោវរិសោ ច សេយ្យថាបិ សោ អាស្មិ-
 រិសោ អាគតវរិសោ ច យោវរិសោ ច តថ្វមមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ នៅ អាគតវរិសោ
 ហោតិ នោ យោវរិសោ ។ ឥធនកថោ បុគ្គលោ
 ន ហៅ ខោ អភិឈ្លំ កុជ្ឈតិ សោ ច ខុស្ស
 កោដោ ន ចំ ធិយរត្តំ អនុសេតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 នៅ អាគតវរិសោ នោ យោវរិសោ សេយ្យថាបិ
 សោ អាស្មិរិសោ នៅ អាគតវរិសោ នោ យោវរិសោ

ចក្ខុវិស័យ

បុគ្គលដូចអាស័រពិស មានពិសដ៏ពន្លឺក មិនមានពិសរូសរាន់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនសូវក្រេវក្រោធរឿយៗទេ តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ (កើតឡើងម្តងៗ) តែងដេកគ្រានៅ អស់កាលយូរអង្វែង បុគ្គលដូចអាស័រពិសមានពិសដ៏ពន្លឺក មិនមានពិសរូសរាន់ យ៉ាងនេះឯង សត្វអាស័រពិសនោះ មានពិសដ៏ពន្លឺក មិនមានពិសរូសរាន់ មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចអាស័រពិស មានពិសរូសរាន់ ទាំងមានពិសដ៏ពន្លឺក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែងក្រោធរឿយៗ ថែមទាំងសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ តែងដេកគ្រានៅ អស់កាលយូរអង្វែង បុគ្គលដូចអាស័រពិស មានពិសរូសរាន់ ទាំងមានពិសដ៏ពន្លឺក យ៉ាងនេះឯង សត្វអាស័រពិសនោះ មានពិសរូសរាន់ទាំងមានពិសដ៏ពន្លឺក មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចអាស័រពិស មិនមានពិសរូសរាន់ ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឺក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនក្រោធរឿយៗ ថែមទាំងសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកគ្រានៅ អស់កាលយូរអង្វែង បុគ្គលដូចអាស័រពិស មិនមានពិសរូសរាន់ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឺក យ៉ាងនេះឯង សត្វអាស័រពិសនោះ មិនមានពិសរូសរាន់ ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឺក មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តថ្នូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ អាសវី-
សូបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មី ។

(១២៥) កថញ្ច បុគ្គលោ អននុវិច្ឆ អបរិយោ-
តាហេត្វា អវល្លារហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ។
ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ ទុប្បដិបន្នានំ មិច្ឆាបដិបន្នានំ
តិត្តិយានំ តិត្តិយស្សាវកានំ វណ្ណំ ភាសតិ សុប្បដិ-
បន្នា ឥតិបិ សម្មាបដិបន្នា ឥតិបីតិ ឯវំ បុគ្គ-
លោ អននុវិច្ឆ អបរិយោតាហេត្វា អវល្លារហស្ស វណ្ណំ
ភាសិតា ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អននុវិច្ឆ
អបរិយោតាហេត្វា វល្លារហស្ស អវល្លំ ភាសិតា
ហោតិ ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ សុប្បដិបន្នានំ សម្មា-
បដិបន្នានំ ពុទ្ធានំ ពុទ្ធស្សាវកានំ អវល្លំ ភាសតិ
ទុប្បដិបន្នា ឥតិបិ មិច្ឆាបដិបន្នា ឥតិបីតិ ឯវំ បុគ្គ-
លោ អននុវិច្ឆ អបរិយោតាហេត្វា វល្លារហស្ស
អវល្លំ ភាសិតា ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
អននុវិច្ឆ អបរិយោតាហេត្វា អប្បសាទនីយេ វានេ
បសាទំ ទុបទំសិតា ហោតិ ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបំណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក
ប្រៀបដោយសត្វអាស័រពិស ៤ តែងមានកងលោក ។

[១២៥] បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយពោល
សរសើរបុគ្គលដែលគួរតែងៀល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ កងលោក
នេះ ពោលសរសើរពួកតិរិយ នឹងពួកសាវ័ករបស់តិរិយ ដែលប្រតិ-
បត្តិអាក្រក់ ប្រតិបត្តិខុស ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិល្អដូច្នេះក្តី ថាជាអ្នកប្រតិ-
បត្តិត្រូវដូច្នេះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយពោលសរ-
សើរបុគ្គលដែលគួរតែងៀល យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនពិចារណា
មិនស្ទង់មើល ហើយពោលតែងៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ តើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ កងលោកនេះ ពោលតែងៀលព្រះពុទ្ធនិងសាវ័ក
របស់ព្រះពុទ្ធ ដែលប្រតិបត្តិល្អ ប្រតិបត្តិត្រូវ ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិអាក្រក់
ដូច្នេះក្តី ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិខុសដូច្នេះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់
មើល ហើយពោលតែងៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ យ៉ាងនេះឯង ។
បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយសំដែងសេចក្តីជ្រះថ្លា កង
ទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ កងលោកនេះ

បុគ្គលិកលោ

ធុប្បដិបទាយ មិច្ឆាបដិបទាយ បសាទំ ជនេតិ
 សុប្បដិបទា ឥតិបិ សម្មាបដិបទា ឥតិបិ ឯវំ បុគ្គ-
 លោ អនុវិច្ឆ អបរិយោគាហេត្វា អប្បសាទន្តិយេ
 ហេនេ បសាទំ ឧបទំសីតា ហោតិ ។ កថញ្ច
 បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ អបរិយោគាហេត្វា បសាទន្តិយេ
 ហេនេ អប្បសាទំ ឧបទំសីតា ហោតិ ។ ឥនេកោ
 បុគ្គលោ សុប្បដិបទាយ សម្មាបដិបទាយ អប្បសាទំ
 ជនេតិ ធុប្បដិបទា ឥតិបិ មិច្ឆាបដិបទា ឥតិបិ
 ឯវំ បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ អបរិយោគាហេត្វា បសាទ-
 ន្តិយេ ហេនេ អប្បសាទំ ឧបទំសីតា ហោតិ ។

[១២៦] កថញ្ច បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោគា-
 ហេត្វា អវល្លារហស្ស អវល្លំ ភាសីតា ហោតិ ។
 ឥនេកោ បុគ្គលោ ធុប្បដិបទានំ មិច្ឆាបដិបទានំ
 តិត្តយានំ តិត្តយស្សាវកានំ អវល្លំ ភាសីតិ ធុប្ប-
 ដិបទា ឥតិបិ មិច្ឆាបដិបទា ឥតិបិ ឯវំ បុគ្គលោ
 អនុវិច្ឆ បរិយោគាហេត្វា អវល្លារហស្ស អវល្លំ
 ភាសីតា ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោ-
 គាហេត្វា វល្លារហស្ស វល្លំ ភាសីតា ហោតិ ។

បញ្ចក្កនិទ្ទេស

ញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លាឲ្យកើត ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិអាក្រក់ ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិខុស
 ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិល្អដូច្នេះក្តី ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិត្រូវដូច្នេះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា
 មិនស្ទង់មើល ហើយសំដែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរ
 ជ្រះថ្លា យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយ
 សំដែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ញ៉ាំងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លាឲ្យកើត ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិអាក្រក់
 ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិខុស ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិអាក្រក់ដូច្នេះក្តី ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិខុស
 ដូច្នេះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយសំដែងសេចក្តី
 មិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៦) បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោលតិរច្ឆេទ
 បុគ្គលដែលគួរតិរច្ឆេទ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ពោលតិរច្ឆេទពួកតិរិយ និងពួកសាវ័ករបស់តិរិយ ដែលប្រតិបត្តិអាក្រក់
 ប្រតិបត្តិខុស ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិអាក្រក់ដូច្នេះក្តី ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ខុសដូច្នេះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោលតិរច្ឆេទ
 បុគ្គលដែលគួរតិរច្ឆេទ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់
 មើលហើយពោលសរសើរបុគ្គល ដែលគួរសរសើរ តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥនេកកោតោ បុគ្គលោ សុប្បដិបន្នានំ សម្មាបដិបន្នានំ
 ពុទ្ធានំ ពុទ្ធស្សាវកានំ វណ្ណំ ភាសតិ សុប្បដិបន្នា
 ឥតិបិ សម្មាបដិបន្នា ឥតិបិ ឯវំ បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ
 បរិយោគាហេត្វា វណ្ណាវហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោគាហេត្វា អប្ប-
 សាទនីយេ ហំនេ អប្បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ ។
 ឥនេកកោតោ បុគ្គលោ ទុប្បដិបនាយ មិច្ឆាបដិបនាយ
 អប្បសាទំ ជនេតិ ទុប្បដិបនា ឥតិបិ មិច្ឆាបដិបនា
 ឥតិបិ ឯវំ បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោគាហេត្វា
 អប្បសាទនីយេ ហំនេ អប្បសាទំ ឧបទំសិតា
 ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោគាហេត្វា
 បសាទនីយេ ហំនេ បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ ។
 ឥនេកកោតោ បុគ្គលោ សុប្បដិបនាយ សម្មាបដិប-
 នាយ បសាទំ ជនេតិ សុប្បដិបនា ឥតិបិ សម្មា-
 បដិបនា ឥតិបិ ឯវំ បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោ-
 គាហេត្វា បសាទនីយេ ហំនេ បសាទំ ឧបទំសិតា
 ហោតិ ។

អភិធម្មបដិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពោលសរសើរព្រះពុទ្ធ និងពួកសាវ័ករបស់
 ព្រះពុទ្ធដែលប្រតិបត្តិល្អ ប្រតិបត្តិត្រូវ ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិល្អដូច្នេះក្តី ថា
 ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវដូច្នេះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោល
 សរសើរបុគ្គលដែលគួរសរសើរ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់
 មើល ហើយសំដែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ញ៉ាំងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លាឲ្យកើត ក្នុង
 ផ្លូវប្រតិបត្តិពាក្យ ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិឧស ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិពាក្យដូច្នេះក្តី
 ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិឧសដូច្នេះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយ
 សំដែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា យ៉ាងនេះឯង ។
 បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយសំដែងនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទី
 ដែលគួរជ្រះថ្លា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ញ៉ាំង
 សេចក្តីជ្រះថ្លាឲ្យកើត ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិល្អ ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិត្រូវ ថាជាផ្លូវ
 ប្រតិបត្តិល្អដូច្នេះក្តី ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិត្រូវដូច្នេះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់
 មើល ហើយសំដែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា យ៉ាង
 នេះឯង ។

(១២៧) កថា បុគ្គល អវលោកិតេន អវលោកិតេន យោគី ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន នោ ច ខោ វលោកិតេន វលោកិតេន យោគី ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន ។ ឥតិកា បុគ្គល វលោកិតេន សំវិជ្ជិតំ អវលោកិតេន សំវិជ្ជិតំ យោ តត្ថ អវលោកិតំ ភូតំ ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន យោ តត្ថ វលោកិតំ ន ភូតំ ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន ឯវំ បុគ្គល អវលោកិតេន អវលោកិតេន យោគី ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន នោ ច ខោ វលោកិតេន វលោកិតេន យោគី ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន ។ កថា បុគ្គល វលោកិតេន វលោកិតេន យោគី ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន នោ ច ខោ អវលោកិតេន អវលោកិតេន យោគី ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន ។ ឥតិកា បុគ្គល វលោកិតេន សំវិជ្ជិតំ អវលោកិតេន សំវិជ្ជិតំ យោ តត្ថ វលោកិតំ ភូតំ ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន យោ តត្ថ អវលោកិតំ ន ភូតំ ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន ឯវំ បុគ្គល វលោកិតេន វលោកិតេន យោគី ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន នោ ច ខោ អវលោកិតេន អវលោកិតេន យោគី ភូតំ តថ្ឋំ កាលេន

បញ្ចក្ខន្ធស

(១២៧) បុគ្គលពោលតិះដៀល ឬបុគ្គល ដែលគួរតិះដៀល
 ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ មិនពោលសរសើរ ឬបុគ្គលដែលគួរសរ-
 សើរ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ តើដូចម្តេច ។ គុណគួរសរសើរក៏
 មាន ទោសគួរតិះដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទោសគួរ
 តិះដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោលឲ្យទោសនោះ ពិតប្រាកដ
 តាមកាលគួរ គុណគួរសរសើរណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏មិនពោល
 ឲ្យគុណនោះ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរទេ បុគ្គលពោលតិះដៀល
 ឬបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ មិនពោលសរសើរ
 ឬបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ យ៉ាងនេះឯង ។
 បុគ្គលពោលសរសើរ ឬបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដ តាម
 កាលគួរ មិនពោលតិះដៀល ឬបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដ
 តាមកាលគួរ តើដូចម្តេច ។ គុណគួរសរសើរក៏មាន ទោសគួរតិះ
 ដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គុណគួរសរសើរណា មាន
 ក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោលឲ្យគុណនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ ទោស
 គួរតិះដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ មិនពោលឲ្យទោសនោះ ពិត
 ប្រាកដតាមកាលគួរទេ បុគ្គលពោលសរសើរ ឬបុគ្គលដែលគួរសរសើរ
 ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ តែមិនពោលតិះដៀល ឬបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ភ្នំ តង្គី កាលេន ។ កថញ្ច បុគ្គលេ អវណ្ណា-
 រហស្ស ច អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ភ្នំ តង្គី
 កាលេន វណ្ណារហស្ស ច វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ
 ភ្នំ តង្គី កាលេន ។ ឥនេតកថោ បុគ្គលេ វណ្ណាបិ
 សិវិជ្ជតិ អវណ្ណាបិ សិវិជ្ជតិ យោ តត្ថ អវណ្ណំ តំ
 ភណតិ ភ្នំ តង្គី កាលេន យោ តត្ថ វណ្ណា
 តម្បី ភណតិ ភ្នំ តង្គី កាលេន តត្ថ កាលញ្ច
 ហោតិ តស្ស បញ្ចស្ស វេយ្យាករណាយ ឯវំ បុគ្គ-
 លេ អវណ្ណារហស្ស ច អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ
 ភ្នំ តង្គី កាលេន វណ្ណារហស្ស ច វណ្ណំ ភាសិតា
 ហោតិ ភ្នំ តង្គី កាលេន ។ កថញ្ច បុគ្គលេ
 នេវ អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ភ្នំ
 តង្គី កាលេន នោបិ វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា
 ហោតិ ភ្នំ តង្គី កាលេន ។ ឥនេតកថោ បុគ្គលេ
 វណ្ណាបិ សិវិជ្ជតិ អវណ្ណាបិ សិវិជ្ជតិ យោ តត្ថ
 អវណ្ណា តំ ន ភណតិ ភ្នំ តង្គី កាលេន យោបិ
 តត្ថ វណ្ណា តម្បី ន ភណតិ ភ្នំ តង្គី កាលេន

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បព្វាត្ថិ

ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ពោលតិះដៀល
 នូវបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង ពោលសរសើរ
 នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង តើដូចម្តេច ។
 គុណគួរសរសើរក៏មាន ទោសគួរតិះដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ទោសគួរតិះដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោល
 នូវទោសនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ គុណគួរសរសើរណា មាន
 ក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោលនូវគុណនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ ជា
 អ្នកដឹង នូវកាលគួរ ដើម្បីព្យាករណ៍នូវបញ្ហានោះ ក្នុងដំណើរនោះ
 បុគ្គលពោលតិះដៀល នូវបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាល
 គួរផង ពោលសរសើរ នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាម
 កាលគួរផង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនពោលតិះដៀល នូវបុគ្គល
 ដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង មិនពោលសរសើរនូវ
 បុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង តើដូចម្តេច ។
 គុណគួរសរសើរក៏មាន ទោសគួរតិះដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ទោសគួរតិះដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ មិនពោលនូវ
 ទោសនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង គុណគួរសរសើរណា មាន
 ក្នុងបុគ្គលនោះ មិនពោលនូវគុណនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង

ឧបេក្ខកោ វិហរតិ សតោ សម្មជាតោ ឯវំ បុគ្គ-
លោ នេវ អវល្លារហស្ស អវល្លំ ភាសិតា ហោតិ
ភ្លតំ ឥច្ឆំ កាលេន នោបិ វល្លារហស្ស វល្លំ
ភាសិតា ហោតិ ភ្លតំ ឥច្ឆំ កាលេន ។

(១២៨) កតមោ ច បុគ្គលោ ឧដ្ឋានដល្ល-
បដីវំ នោ បុព្វាដល្លបដីវំ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស
ឧដ្ឋហតោ យដតោ វាយមតោ អាជីវោ អភិធិព្វតតិ
នោ បុព្វតោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧដ្ឋានដល្លបដីវំ
នោ បុព្វាដល្លបដីវំ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បុព្វ-
ដល្លបដីវំ នោ ឧដ្ឋានដល្លបដីវំ ។ បរិនិម្មិតវសវត្ថុ-
នេវ ឧបាទាយ តត្ថបរិ នេវ បុព្វាដល្លបដីវំនោ ន
ឧដ្ឋានដល្លបដីវំនោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឧដ្ឋា-
នដល្លបដីវំ ច បុព្វាដល្លបដីវំ ច ។ យស្ស បុគ្គ-
លស្ស ឧដ្ឋហតោ យដតោ វាយមតោ អាជីវោ
អភិធិព្វតតិ បុព្វតោ ច អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧដ្ឋា-
នដល្លបដីវំ ច បុព្វាដល្លបដីវំ ច ។ កតមោ ច
បុគ្គលោ នេវ ឧដ្ឋានដល្លបដីវំ នោ បុព្វាដល្លបដីវំ ។

បញ្ចក្កន្តទ្រព្យ

ជាបុគ្គលមានទេវតា មានស្មារតីដ៏ផ្អែម បុគ្គលមិនពោលតិះដៀល នូវ
បុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង មិនពោលសរសើរ
នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៨) បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម មិនចិញ្ចឹម
ជីវិតដោយផលបុណ្យ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលណា ខំសង្វាត
ប្រឹងប្រែង ព្យាយាម ការចិញ្ចឹមជីវិត ទើបកើតចំរើនឡើង មិនមែន
កើតចំរើនឡើងដោយផលបុណ្យទេ នេះហៅថា បុគ្គល ចិញ្ចឹមជីវិត
ដោយផលនៃការព្យាយាម មិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ ។ បុគ្គល
ចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ មិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម
តើដូចម្តេច ។ សំដៅយកពួកបរនិម្មិតវិស្វក្ខិណទេវតា និងពួកទេវតាជាន់
លើនៃពួកបរនិម្មិតវិស្វក្ខិណទេវតានោះ ឈ្មោះថា បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិតដោយ
ផលបុណ្យ មិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម ។ បុគ្គលចិញ្ចឹម
ជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម ទាំងចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ តើ
ដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលណា ខំសង្វាត ប្រឹងប្រែង ព្យាយាម ការ
ចិញ្ចឹមជីវិត ទើបកើតចំរើនឡើង ទាំងកើតចំរើនឡើង ដោយផលបុណ្យ
នេះហៅថា បុគ្គល ចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម ទាំងចិញ្ចឹម
ជីវិតដោយផលបុណ្យ ។ បុគ្គល មិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការ
ព្យាយាម ទាំងមិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ តើដូចម្តេច ។

អវាធម្មបំណែក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេរយិកា នេវ ឧដ្ឋាននល្លបដិវិនោ នោ បុញ្ញនល្ល-
បដិវិនោ ។

[១២៩] កថញ្ច បុគ្គលោ តមោ ហោតិ
តមបរាយនោ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ និចេ កុលេ
បច្ឆាជានោ ហោតិ ចណ្ណាលកុលេ វា នេសាទ-
កុលេ វា វេណកុលេ^(១) វា រថការកុលេ វា
បុគ្គសកុលេ វា ទលំទ្កេ អប្បន្ននានកោជនេ កសិ-
វុត្តិកេ យត្ថ កសិវេន យាសន្នានោ លត្តតិ សោ
ច ហោតិ ទុព្វណ្ណោ ទុទ្ទសិកោ ឌីកោដិមកោ
តហ្វាតានោ កាលោ វា កុណី វា ខត្តោ វា
បត្តហនោ វា ន លាភី អន្ទស្ស ទានស្ស វុត្តស្ស
យានស្ស មាលាភន្ទវិលេបនស្ស សេយ្យវសេប្បទិ-
មេយ្យស្ស សោ កាយេន ទុច្ឆរិទ្ធំ ចរតិ វាចាយ
ទុច្ឆរិទ្ធំ ចរតិ មនសា ទុច្ឆរិទ្ធំ ចរតិ សោ កាយេន
ទុច្ឆរិទ្ធំ ចរត្វា វាចាយ ទុច្ឆរិទ្ធំ ចរត្វា មនសា
ទុច្ឆរិទ្ធំ ចរត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អនាយំ

១ ម. វេណកុលេតិ ទិស្សតិ ។ វេណកុលេតិ វិលីការកុលេតិ អដ្ឋកថា ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ពួកសត្វនរក ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម
ទាំងមិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ ។

(១២៩) បុគ្គលឆឺត មានឆឺតប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលទាប គឺត្រកូល
ចណ្ឌលក្តី ត្រកូលអ្នកនេសាទក្តី ត្រកូលអ្នកត្បាញដែងក្តី ត្រកូល
ជាងរថក្តី ត្រកូលអ្នកចាក់សម្រាមក្តី ជាត្រកូលខ្សត់ មានបាយទឹកនិង
ភោជនតិច ប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយលំបាក ដែលជាត្រកូលរក
បាយនិងសំពត់ស្បែកដណ្តប់បានដោយក្រ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្ស
មានសម្បុរអាក្រក់ លំបាកមើល ជាបុគ្គលទាបត្បើ មានអាពាធច្រើន
គឺខ្វាក់ឬកែវ ខ្ពកឬខ្វិន ជាអ្នកមិនបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កា
កម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីសំណាក់អាស្រ័យ និង
គ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ ថែមទាំងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
ទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្ត
ទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត
ហើយ លុះដល់បែកផ្ទាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងអបាយ

បញ្ញត្តិធម្មសូត្រ

ទុក្ខតិ វិនិច្ឆ័យតិ ជរាយំ ឧបបជ្ជតិ ឯវំ បុគ្គលោ
តមោ ហោតិ តមបរាយនោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
តមោ ហោតិ ដោតិបរាយនោ ។ ឥនេកតោ
បុគ្គលោ ជីវេ កុលេ បច្ឆាជានោ ហោតិ ចណ្ណា-
លកុលេ វា នេសានកុលេ វា វេណកុលេ វា
រថការកុលេ វា បុគ្គសកុលេ វា ទេវធម្ម អប្បដ្ឋ-
ចានភោជនេ កសិវុត្តិកេ យត្ថ កសិវនេ យា-
សុទ្ធានោ លត្តតិ សោ ច ខោ ហោតិ ទុព្វឈ្លា
ទុទ្ធសិកោ ឌីកោជិមកោ ពហ្វាពានោ កាលោ
វា កុណី វា ខញ្ញោ វា បក្ខបាតោ វា ន លាភី
អន្ទស្ស ចានស្ស វត្ថុស្ស យានស្ស មាលាភន្ទវិលេច-
នស្ស សេយ្យវសេប្បជីវេយ្យស្ស សោ កាយេន
សុចរិតំ ចរិតំ វាចាយ សុចរិតំ ចរិតំ មនសា
សុចរិតំ ចរិតំ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ
សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស
ភេទា បរម្មរណា សុកតិ សក្កំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ
ឯវំ បុគ្គលោ តមោ ហោតិ ដោតិបរាយនោ ។

បុគ្គលិក

ទុក្ខតិ វិនិបាត នឹងនរក បុគ្គលនឹងតិ មាននឹងតិប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ
 យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលនឹងតិ មានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលទាប គឺត្រកូល
 ចណ្ឌាលក្ខី ត្រកូលអ្នកនេសាទក្តី ត្រកូលអ្នកភ្នំញាផែងក្តី ត្រកូលជាង
 រថក្តី ត្រកូលអ្នកចាក់សម្រាមក្តី ជាត្រកូលខ្សត់ មានបាយទឹកនឹងគោ-
 ជនតិច ប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយលំបាក ដែលជាត្រកូលរកបាយនឹង
 សំពត់ស្បែកដណ្តប់បានដោយក្រ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សមានសម្បុរ
 អាត្រក់ លំបាកមើល ជាបុគ្គលទាបទៀ មានអាពាធច្រើន គឺខ្វាក់ឬ
 កែង ខ្វកឬខ្វិន ជាអ្នកមិនបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង
 គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីសំណាក់អាស្រ័យ គ្រឿងប្រ-
 ទីប តែបុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
 វាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
 កាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្តហើយ លុះ
 ដល់បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើត ក្នុងសុគតិសួគ៌ទៅ-
 លោក បុគ្គលនឹងតិ មានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ យ៉ាងនេះឯង ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កថញ្ច បុគ្គលោ ដោតិ ហោតិ តមបរាយោ ។
 ឥធនកថោ បុគ្គលោ ឧទ្ទេ កុលេ បទ្ទាជាតោ
 ហោតិ ខត្តិយមហាសាលកុលេ វា ព្រាហ្មណមហា-
 សាលកុលេ វា គហបតីមហាសាលកុលេ វា អន្លៀ
 មហន្តិនេ មហាកោតេ បហូតជាតរូបរជិតេ បហូត-
 វិត្តបករណេ បហូតធនធាញ្ច សោ ច ហោតិ អភិ-
 រូទោ និស្សន្ទិយោ ចាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណា-
 ចោក្ខរតាយ សមន្មាគតោ លាភី អន្តស្ស ចានស្ស
 វត្ថុស្ស យានស្ស មាលាគន្ធិវិលេបនស្ស សេយ្យា-
 វសេប្បដិបេយ្យស្ស សោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិតំ
 វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិតំ មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិតំ សោ
 កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា
 មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេតា បរម្មរ-
 ណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិច្ឆាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ ដោតិ ហោតិ តមបរាយោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ ដោតិ ហោតិ ដោតិបរាយោ ។

អភិធម្មបំណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលភ្នំ មានឆន្ទ៍តប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះក្នុង
 លោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ គឺ ត្រកូលខ្ពង់យមហាសាលភ្នំ
 ត្រកូលព្រាហ្មណ៍មហាសាលភ្នំ ត្រកូលគហបតីមហាសាលភ្នំ ជាត្រ-
 កូលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានកោតៈច្រើន មានមាសនិងប្រាក់
 ច្រើន មានទ្រព្យនិងគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន មានទ្រព្យនិងស្រូវច្រើន
 បុគ្គលនោះ មានរូបល្អ គួរមើលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយ
 សម្បុរនៃសិរីល្អក្រៃលែង ជាអ្នកបានបាយទឹក សំពត់ យាន ផ្កា
 កម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីសំណាក់អាស្រ័យ
 និងគ្រឿងប្រទីប តែបុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត
 ហើយ លុះដល់បែកឆ្មាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងអបាយ
 ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក បុគ្គលភ្នំ មានឆន្ទ៍តប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ យ៉ាង
 នេះឯង ។ បុគ្គលភ្នំ មានឆន្ទ៍ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូចម្តេច ។

ឥន្ទេកោត្តោ បុគ្គលោ ឧទ្ទេ កុលេ បច្ឆាជាតោ ហោតិ
 ខត្តិយមហាសាលកុលេ វា ព្រាហ្មណមហាសាល-
 កុលេ វា កហបតិមហាសាលកុលេ វា អន្ទេ
 មហាទ្វិដេ មហាកោកេ បហូតជាត្រូបរជិតេ បហូត-
 វិត្តបករណោ បហូតធនធាញ្ច សោ ច ហោតិ អភិ-
 រូទោ និស្សន្ទិយោ ចាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណ-
 ចោក្ខរតាយ សមន្មាគតោ លាភី អន្ទស្ស ចានស្ស
 វត្ថុស្ស យានស្ស មាលាគន្ធិលេបនស្ស សេយ្យវ-
 សថប្បនិបេយ្យស្ស សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិតំ
 វាចាយ សុចរិតំ ចរិតំ មនសា សុចរិតំ ចរិតំ សោ
 កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្វា
 មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរ-
 ណា សុគតី សក្កំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 ជោតិ ហោតិ ជោតិបរាយនោ ។

[១៣០] កថញ្ច បុគ្គលោ ឌីណតោណតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឯវំ បុគ្គលោ ឌីណតោណតោ
 ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឌីណតុណ្ហតោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឯវំ បុគ្គលោ ឌីណតុណ្ហតោ ហោតិ ។

បុគ្គលិកទេស

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ គឺត្រកូលខ្ពង់មហា-
 សាលក្តី ត្រកូលព្រាហ្មណ៍មហាសាលក្តី ត្រកូលគហបតីមហាសាលក្តី
 ជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន មានមាសនិង
 ប្រាក់ច្រើន មានទ្រព្យនិងគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន មានទ្រព្យនិងស្រូវ
 ច្រើន បុគ្គលនោះ មានរូបល្អ គួរមើលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកប
 ដោយសម្បុរនៃសិរីល្អក្រៃលែង ជាអ្នកបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន
 ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីសំណាក់អាស្រ័យ
 និងគ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
 សុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្ត
 សុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត
 ហើយ លុះដល់បែកផ្ទាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូតិ
 ទៅលោក បុគ្គលភ្នំ មានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣០] បុគ្គលទុនចុះហើយទុនចុះទៀត តើដូចម្តេច ។ បេ។
 បុគ្គលទុនចុះហើយទុនចុះទៀត យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលទុនចុះហើយងើប
 ឡើង តើដូចម្តេច ។ បេ។ បុគ្គលទុនចុះហើយងើបឡើង យ៉ាងនេះឯង ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កថញ្ច បុគ្គលោ ឧណ្ហតោណាតោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឯវំ បុគ្គលោ ឧណ្ហតោណាតោ ហោតិ ។ កថញ្ច
 បុគ្គលោ ឧណ្ហតុណ្ហតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯវំ បុគ្គលោ
 ឧណ្ហតុណ្ហតោ ហោតិ ។

[១៣១] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ វុត្ថបមា បុគ្គលា ។
 ចត្តារោ វុត្ថា ដេកុ សារបរិវារោ សារោ ដេកុបរិវារោ
 ដេកុ ដេកុបរិវារោ សារោ សារបរិវារោ ។

[១៣២] ឯវមេវ ចត្តារោមេ វុត្ថបមា បុគ្គលា
 សន្តោ សិរិដ្ឋមាថា លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 ដេកុ សារបរិវារោ សារោ ដេកុបរិវារោ ដេកុ ដេកុ-
 បរិវារោ សារោ សារបរិវារោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 ដេកុ ហោតិ សារបរិវារោ ។ ឥធម្មតោ បុគ្គលោ
 ឧស្ស័លោ ហោតិ ទាបដម្មោ បរិសា ច ខ្វស្ស
 ហោតិ សីលវតី កល្យាណធម្មា ឯវំ បុគ្គលោ ដេកុ
 ហោតិ សារបរិវារោ សេយ្យថាបិ សោ វុត្ថោ
 ដេកុ សារបរិវារោ តថ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលនើបឡើងហើយ ទុនចុះទៅវិញ តើដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គល
 នើបឡើងហើយ ទុនចុះទៅវិញ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលនើបឡើង
 ហើយ នើបឡើងទៀត តើដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គលនើបឡើង
 ហើយ នើបឡើងទៀត យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣១) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 ដើមឈើ តើដូចម្តេច ។ ឈើមាន ៤ ពួក គឺឈើស្រាយមានឈើ
 ខ្លឹមជាបរិវារ ១ ឈើខ្លឹមមានឈើស្រាយជាបរិវារ ១ ឈើស្រាយមាន
 ឈើស្រាយជាបរិវារ ១ ឈើខ្លឹមមានឈើខ្លឹមជាបរិវារ ១ ។

(១៣២) បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយដើមឈើនេះ វែមន៍មាន
 កង់លោក យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺ
 បុគ្គលដូចឈើស្រាយមានឈើខ្លឹមជាបរិវារ ១ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹមមានឈើ
 ស្រាយជាបរិវារ ១ បុគ្គលដូចឈើស្រាយមានឈើស្រាយជាបរិវារ ១
 បុគ្គលដូចឈើខ្លឹមមានឈើខ្លឹមជាបរិវារ ១ ។ បុគ្គលដូចឈើស្រាយមាន
 ឈើខ្លឹមជាបរិវារ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ កង់លោកនេះ ជាអ្នក
 ទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ តែបរិស័ទរបស់បុគ្គលនោះ មានសីល
 មានធម៌ល្អ បុគ្គលដូចឈើស្រាយមានឈើខ្លឹមជាបរិវារ យ៉ាងនេះឯង
 ឈើនោះស្រាយ មានឈើខ្លឹមជាបរិវារ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹម

កថញ្ច បុគ្គលោ សារោ ហោតិ ដេកុបរិវារោ ។
 ឥនេកោ បុគ្គលោ សីលវា ហោតិ កល្យាណ-
 ធម្មា បរិសា ច ខុស្ស ហោតិ ទុស្សីលា ទាប-
 ធម្មា ឯវំ បុគ្គលោ សារោ ហោតិ ដេកុបរិវារោ
 សេយ្យថាបិ សោ វុត្តោ សារោ ដេកុបរិវារោ តទ្ធិ-
 បមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ដេកុ
 ហោតិ ដេកុបរិវារោ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ ទុស្សី-
 លោ ហោតិ ទាបធម្មា បរិសាបិស្ស ហោតិ ទុស្សីលា
 ទាបធម្មា ឯវំ បុគ្គលោ ដេកុ ហោតិ ដេកុបរិវារោ
 សេយ្យថាបិ សោ វុត្តោ ដេកុ ដេកុបរិវារោ តទ្ធិ-
 បមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ សារោ
 ហោតិ សារបរិវារោ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ សីលវា
 ហោតិ កល្យាណធម្មា បរិសាបិស្ស ហោតិ សីល-
 វតី កល្យាណធម្មា ឯវំ បុគ្គលោ សារោ ហោតិ
 សារបរិវារោ សេយ្យថាបិ សោ វុត្តោ សារោ សារ-
 បរិវារោ តទ្ធិបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ
 វត្តបមា បុគ្គលា សន្តោ សិរិដ្ឋមាទា លោកស្មី ។

ចតុក្កន្ត្រស

មានឈើស្រាយជាបរិវារ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ តែបរិស័ទរបស់បុគ្គលនោះ ជាអ្នកទ្រុស្ត
 សីល មានធម៌អាក្រក់ បុគ្គលដូចឈើខ្ចីម មានឈើស្រាយជាបរិវារ
 យ៉ាងនេះឯង ឈើនោះខ្ចីម មានឈើស្រាយជាបរិវារ មានទបមាយ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូច
 ឈើស្រាយមានឈើស្រាយជាបរិវារ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ ទាំងបរិស័ទរបស់
 បុគ្គលនោះ ក៏ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ដែរ បុគ្គលដូចឈើ
 ស្រាយ មានឈើស្រាយជាបរិវារ យ៉ាងនេះឯង ឈើនោះស្រាយ
 មានឈើស្រាយជាបរិវារ មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏
 មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចឈើខ្ចីម មានឈើខ្ចីមជា
 បរិវារ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល
 មានធម៌ល្អ ទាំងបរិស័ទរបស់បុគ្គលនោះ ក៏ជាអ្នកមានសីល មានធម៌
 ល្អដែរ បុគ្គលដូចឈើខ្ចីមមានឈើខ្ចីមជាបរិវារ យ៉ាងនេះឯង ឈើ
 នោះខ្ចីម មានឈើខ្ចីមជាបរិវារ មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ
 ក៏មានទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 ឈើ តែងមានក្នុងលោក ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(១៣៣) កតមោ ច បុគ្គលោ រូបប្បមាណោ
 រូបប្បសន្នោ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ អាហេហំ វា
 បស្ស៊ីត្វា បរិណាហំ វា បស្ស៊ីត្វា សណ្ឋានំ វា បស្ស៊ីត្វា
 ចារិប្បរំ វា បស្ស៊ីត្វា តត្ថ បមាណំ កហេត្វា ប-
 សាទំ ជនេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ រូបប្បមាណោ
 រូបប្បសន្នោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឃោសប្ប-
 មាណោ ឃោសប្បសន្នោ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ
 បរវណ្ណោនាយ បរថាមនាយ បរមសំសនាយ បរ-
 វណ្ណាហារិកាយ តត្ថ បមាណំ កហេត្វា បសាទំ
 ជនេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឃោសប្បមាណោ
 ឃោសប្បសន្នោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ល្ខូឡប្ប-
 មាណោ ល្ខូឡប្បសន្នោ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ
 ចីវរល្ខូឡំ វា បស្ស៊ីត្វា បត្តល្ខូឡំ វា បស្ស៊ីត្វា សេនា-
 សនល្ខូឡំ វា បស្ស៊ីត្វា វិវិដំ វា ទុក្ករកាវិកំ បស្ស៊ីត្វា
 តត្ថ បមាណំ កហេត្វា បសាទំ ជនេតិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ ល្ខូឡប្បមាណោ ល្ខូឡប្បសន្នោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(១៣៣) បុគ្គលរាប់អានក្នុងរូប ជ្រះថ្លាព្រោះរូប តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញកំពស់ក្តី ឃើញទំហំក្តី ឃើញទ្រង់
 ទ្រាយក្តី ឃើញរូបដ៏ពេញលេញក្តី ក៏កាន់យកនូវសេចក្តីរាប់អាន ក្នុង
 ចំណែក មានកំពស់ជាដើមនោះ ហើយញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត
 នេះហៅថា បុគ្គលរាប់អានក្នុងរូប ជ្រះថ្លាព្រោះរូប ។ បុគ្គលរាប់
 អានក្នុងសំឡេង ជ្រះថ្លាព្រោះសំឡេង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ កាលបើមានការពណ៌នារបស់បុគ្គលដទៃ ការលើកតម្កើង
 របស់បុគ្គលដទៃ ការសរសើររបស់បុគ្គលដទៃ ការនាំទៅនូវគុណរបស់
 បុគ្គលដទៃ ក៏កាន់យកនូវសេចក្តីរាប់អាន ក្នុងចំណែកមានការពណ៌នា
 របស់បុគ្គលដទៃជាដើមនោះ ហើយញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត នេះ
 ហៅថា បុគ្គលរាប់អានក្នុងសំឡេង ជ្រះថ្លាព្រោះសំឡេង ។ បុគ្គល
 រាប់អានក្នុងវត្ថុសៅហ្មង ជ្រះថ្លាព្រោះវត្ថុសៅហ្មង តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញចីវរសៅហ្មងក្តី ឃើញបាត្រសៅហ្មង
 ក្តី ឃើញសេនាសនៈសៅហ្មងក្តី ឃើញអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ
 មានប្រការផ្សេងៗ ក្តី ក៏កាន់យកសេចក្តីរាប់អាន ក្នុងចំណែកមាន
 ចីវរសៅហ្មងជាដើមនោះ ហើយញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត នេះ
 ហៅថា បុគ្គលរាប់អានក្នុងវត្ថុសៅហ្មង ជ្រះថ្លាព្រោះវត្ថុសៅហ្មង ។

បញ្ញត្តិទ្វេសោ

កតមោ ច បុគ្គលោ ធម្មប្បមាណោ ធម្មប្បសន្នោ ។
 ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ សីលំ វា បស្សិត្វា សមាធិ
 វា បស្សិត្វា បញ្ញំ វា បស្សិត្វា តត្ថ បមាណំ
 កហោត្វា បសាទំ ជនេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ធម្មប្បមាណោ ធម្មប្បសន្នោ ។

(១៣២) កថញ្ច បុគ្គលោ អត្តហិតាយ ប-
 ដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិតាយ ។ ឥនេកោច្ចោ
 បុគ្គលោ អត្តនា សីលសម្បន្នោ ហោតិ នោ បរំ
 សីលសម្បទាយ សមាទបេតិ អត្តនា សមាធិសម្បន្នោ
 ហោតិ នោ បរំ សមាធិសម្បទាយ សមាទបេតិ
 អត្តនា បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ នោ បរំ បញ្ញា-
 សម្បទាយ សមាទបេតិ អត្តនា វិមុត្តិសម្បន្នោ
 ហោតិ នោ បរំ វិមុត្តិសម្បទាយ សមាទបេតិ អត្ត-
 នា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ នោ បរំ
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បទាយ សមាទបេតិ វិបំ បុគ្គ-
 លោ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិ-
 តាយ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ បរហិតាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ នោ អត្តហិតាយ ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ

ធម្មកុំម្មទ្ទេស

បុគ្គលរាប់អានក្នុងធម៌ ជ្រះថ្លាព្រោះធម៌ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ឃើញសីលក្តី ឃើញសមាធិក្តី ឃើញបញ្ញាក្តី ក៏កាន់
 យកសេចក្តីរាប់អាន ក្នុងគុណមានសីលគុណជាដើមនោះ ហើយញ្ញាវង់
 សេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត នេះហៅថា បុគ្គលរាប់អានក្នុងធម៌ ជ្រះថ្លា
 ព្រោះធម៌ ។

(១៣៤) បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន វៃមិនប្រតិ-
 បត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯង មិនបបួលអ្នកដទៃឲ្យ
 បរិបូណ៌សីលផង បរិបូណ៌សមាធិដោយខ្លួនឯង មិនបបួលអ្នកដទៃ
 ឲ្យបរិបូណ៌សមាធិផង បរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯង មិនបបួលអ្នកដទៃ
 ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញាផង បរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯង មិនបបួលអ្នកដទៃ ឲ្យ
 បរិបូណ៌វិមុត្តិផង បរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណទស្សៈដោយខ្លួនឯង មិនបបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណទស្សៈផង បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ខ្លួនឯង មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ មិនប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

អភិធម្មបំណែក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អត្តនា ន សីលសម្បជ្ជោ ហោតិ បរិ សីលសម្បទាយ
 សមាទបេតិ អត្តនា ន សមាធិសម្បជ្ជោ ហោតិ បរិ
 សមាធិសម្បទាយ សមាទបេតិ អត្តនា ន បញ្ញា-
 សម្បជ្ជោ ហោតិ បរិ បញ្ញាសម្បទាយ សមាទបេតិ
 អត្តនា ន វិមុត្តិសម្បជ្ជោ ហោតិ បរិ វិមុត្តិសម្ប-
 ទាយ សមាទបេតិ អត្តនា ន វិមុត្តិញ្ញាណទស្សន-
 សម្បជ្ជោ ហោតិ បរិ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បទាយ
 សមាទបេតិ ឯវំ បុគ្គលោ បរហិតាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ នោ អត្តហិតាយ ។ កតញ្ច បុគ្គលោ អត្ត-
 ហិតាយ ចេវ បដិបន្នោ ហោតិ បរហិតាយ ច ។
 ឥនេកោច្ចា បុគ្គលោ អត្តនា ច សីលសម្បជ្ជោ
 ហោតិ បរញ្ច សីលសម្បទាយ សមាទបេតិ អត្តនា
 ច សមាធិសម្បជ្ជោ ហោតិ បរញ្ច សមាធិសម្ប-
 ទាយ សមាទបេតិ អត្តនា ច បញ្ញាសម្បជ្ជោ ហោតិ
 បរញ្ច បញ្ញាសម្បទាយ សមាទបេតិ អត្តនា ច វិមុត្តិ-
 សម្បជ្ជោ ហោតិ បរញ្ច វិមុត្តិសម្បទាយ សមាទ-
 បេតិ អត្តនា ច វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បជ្ជោ ហោតិ

អភិធម្មបំណង បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ជាអ្នកមិនបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សីល
 មិនបរិបូណ៌សមាធិដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សមាធិ
 មិនបរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញា មិន
 បរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិ មិនបរិ-
 បូណ៌វិមុត្តិពោណទេស្សនៈដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌
 វិមុត្តិពោណទេស្សនៈ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ មិន
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនផង ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃផង តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សីលផង បរិបូណ៌សមាធិដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សមាធិផង បរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញាផង បរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិផង បរិបូណ៌វិមុត្តិពោណទេស្សនៈដោយខ្លួនឯងផង

បញ្ចក្ខន្ធនិទ្ទេសោ

បរញ្ច វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មទាយ សមាទបេតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ អត្តហិតាយ ថេវ បដិបន្នោ ហោតិ
 បរហិតាយ ច ។ កថញ្ច បុគ្គលោ នេវ អត្តហិតាយ
 បដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិតាយ ។ ឥនេកន្នោ
 បុគ្គលោ អត្តនា ន សីលសម្មន្នោ ហោតិ នោ
 បរំ សីលសម្មទាយ សមាទបេតិ អត្តនា ន ស-
 មាទិសម្មន្នោ ហោតិ នោ បរំ សមាទិសម្មទាយ
 សមាទបេតិ អត្តនា ន បញ្ញាសម្មន្នោ ហោតិ នោ
 បរំ បញ្ញាសម្មទាយ សមាទបេតិ អត្តនា ន វិមុត្តិ-
 សម្មន្នោ ហោតិ នោ បរំ វិមុត្តិសម្មទាយ សមា-
 ទបេតិ អត្តនា ន វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មន្នោ ហោតិ
 នោ បរំ វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មទាយ សមាទបេតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ នេវ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ
 នោ បរហិតាយ ។

[១៣៥] កថញ្ច បុគ្គលោ អត្តន្តោ ហោតិ
 អត្តបរិតាបនាទុយោគបទុយុត្តោ ។ ឥនេកន្នោ បុគ្គ-
 លោ អថេលកោ ហោតិ អត្តាចារោ ហត្ថាវលេខនោ

ចក្កត្ថធម្ម

បបួលអ្នកដទៃឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ចាណទស្សនៈផង បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ខ្លួនឯងផង ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃផង យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ បុគ្គលមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ មិនបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបបួលអ្នកដទៃឲ្យបរិបូណ៌
 សីល មិនបរិបូណ៌សមាធិដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបបួលអ្នកដទៃ ឲ្យ
 បរិបូណ៌សមាធិ មិនបរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបបួលអ្នកដទៃ
 ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញា មិនបរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបបួលអ្នកដទៃ
 ឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិ មិនបរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ចាណទស្សនៈដោយខ្លួនឯង ទាំងមិន
 បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ចាណទស្សនៈ បុគ្គលមិនប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ
 យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣៩) បុគ្គល ដុតដំដៅខ្លួនឯង ប្រកបនូវការព្យាយាមដុត
 កំដៅខ្លួនឯង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គ្មានសំពត់
 (អាត្រាត) លះបង់មារយាទល្អ ស៊ីលីវង្ស (ទាំងជម្រះច្បាប់ដោយ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន ឯហិកទន្តិកោ ន តិដ្ឋកទន្តិកោ នាភិហដំ ន
 ឧទិស្ស កតំ ន ធម្មន្តំ សាទិយតិ សោ ន ក្កម្ម-
 មុខា បដិក្កណ្ឌតំ ន កាលោបិមុខា បដិក្កណ្ឌតំ
 ន ឯឡកមន្តរំ ន ទណ្ឌមន្តរំ ន ម្ភសលមន្តរំ ន
 ទ្ធិន្តំ កុញ្ញមាណំ ន កត្តិនិយា ន មាយមាណយ
 ន បុរិសន្តរកតាយ ន សង្កត្តិស្ស ន យត្ថ សា
 ឧបដ្ឋិតោ ហោតិ ន យត្ថ មក្ខិកា សណ្ឋាសណ្ឋា-
 ចារិដំ ន មជ្ជំ ន មំសំ ន សុរំ ន មេរយំ ន
 ឥសោទកំ មិវតិ សោ ឯកាតារិកោ វា ហោតិ
 ឯកាលោបិកោ ទ្វាតារិកោ វា ហោតិ ទ្វាលោ-
 បិកោ ។ បេ ។ សត្តាតារិកោ វា ហោតិ សត្តា-
 លោបិកោ ឯកស្សាបិ ទត្តិយា យាបេតិ ទ្វិ-
 ហិបិ ទត្តិហិ យា.បេតិ ។ បេ ។ សត្តហិបិ ទត្តិហិ

អវាធម្មបំណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

(ម្រាមដៃ) បើមានគេហៅថា ចូរចូលមក ក៏មិនមក បើគេឃាតថា ចូរ
 ឈប់ ក៏មិនឈប់ មិនត្រេកអរនឹងភក្ត្រដែលគេនាំមកមុន មិនត្រេកអរនឹង
 ភក្ត្រដែលគេធ្វើបំពោះខ្លួន មិនត្រេកអរនឹងកិច្ចនិមន្តន៍ បុគ្គលនោះមិនទទួល
 ភក្ត្រអំពីមាត់ឆ្មាំង មិនទទួលភក្ត្រអំពីមាត់កញ្ជើ មិនទទួលភក្ត្រដែលគេនាំមក
 កន្លងធរណីទ្វារ មិនទទួលភក្ត្រដែលគេនាំមកកន្លងកំណាត់ឈើ មិនទទួល
 ភក្ត្រដែលគេនាំមកកន្លងអង្រែ មិនទទួលភក្ត្ររបស់មនុស្សព្រំរនាកកំពុង
 បរិភោគ មិនទទួលភក្ត្ររបស់ស្រ្តីមានគភ៌ មិនទទួលភក្ត្ររបស់ស្រ្តីដែល
 កំពុងបំបៅកូន មិនទទួលភក្ត្ររបស់ស្រ្តីដែលកំពុងនៅម្នាក់ឯមន្ទីរពេទ្យ មិន
 ទទួលភក្ត្រដែលអចេលកសាវក្រអឺសមក មិនទទួលភក្ត្រក្នុងទីដែលមានភ្លើង
 ចាំ មិនទទួលភក្ត្រក្នុងទីដែលមានរុយរោម មិនស្ម័គ្រ មិនស្ម័គ្រសាច់ មិនផឹក
 ស្ករ មិនផឹកមេរ័យ មិនផឹកទឹកថ្លាដែលគ្រាំដោយស្រូវទាំងពួង បុគ្គលនោះ
 ទទួលភក្ត្របំពោះតែក្នុងផ្ទះមួយ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ
 មួយពុំទាញខ្លះ ទទួលភក្ត្របំពោះតែក្នុងផ្ទះពីរ ញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 ដោយដុំបាយពីរពុំទាញខ្លះ ។ បេ ។ ទទួលភក្ត្របំពោះតែក្នុងផ្ទះ ៧ ញ៉ាំង
 អត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ ៧ ពុំទាញខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅដោយភក្ត្រ ១ កាជន៍តូចខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយភក្ត្រ ២
 កាជន៍តូចខ្លះ ។ បេ ។ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយភក្ត្រ ៧ កាជន៍តូចខ្លះ

យាបេតិ ឯកាហិកម្មំ អាហារំ អាហារេតិ ទ្វីហិ-
 កម្មំ អាហារំ អាហារេតិ ។ បេ ។ សត្តាហិកម្មំ
 អាហារំ អាហារេតិ ឥតិ ឯវ្យុបំ អឱ្យមាសិកម្មំ
 បរិយាយកត្តកោដនាធូយោកមនុយុត្តោ វិហារតិ សោ
 សាកកក្ខោ វា ហោតិ សាមាកកក្ខោ វា ហោតិ
 ធិវាកក្ខោ វា ហោតិ ទទ្ទុលកក្ខោ វា ហោតិ
 ហជកក្ខោ^(៤) វា ហោតិ កណាកក្ខោ វា ហោតិ
 អាចាមកក្ខោ វា ហោតិ បិញ្ញាកកក្ខោ វា ហោតិ
 តិណាកក្ខោ វា ហោតិ តោមយកក្ខោ វា ហោតិ
 វនម្យលដលាហារោ យាបេតិ បវត្ថុដលកោដិ សោ
 សាលានិបិ ជារេតិ មសាលានិបិ ជារេតិ ធរទុ-
 ស្សានិបិ ជារេតិ បិសុក្ខុលានិបិ ជារេតិ តិវីជានិបិ
 ជារេតិ អជិនម្មំ ជារេតិ អជិនក្ខិបម្មំ ជារេតិ កុស-
 មីរម្មំ ជារេតិ វាកមីរម្មំ ជារេតិ ដលកមីរម្មំ ជារេតិ
 កេសកម្ពលម្មំ ជារេតិ វាលកម្ពលម្មំ ជារេតិ

បុគ្គលិកទេស

ស៊ីអាហាររំលង ១ ថ្ងៃខ្លះ ស៊ីអាហាររំលង ២ ថ្ងៃខ្លះ ។ បេ ។ ស៊ី
អាហាររំលង ៧ ថ្ងៃខ្លះ បុគ្គលប្រកបនូវសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងការផ្លាស់
ប្តូរនូវការបរិភោគកត្តាដែលកន្លះខែខ្លះ មានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នេះឯង
បុគ្គលនោះ មានបន្ថែមស្រស់ជាអាហារខ្លះ មានអង្គស្រវឹងជាអាហារខ្លះ
មានស្អុយជាអាហារខ្លះ មានកំទេចស្បែក (ចំនៀវស្បែក) ជាអា-
ហារខ្លះ មានស្មៅ ឬសារាយជាអាហារខ្លះ មានកន្ទុកជាអាហារខ្លះ
មានបាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ មានស្មៅជាអាហារ
ខ្លះ មានអាចម៍គោស្រស់ជាអាហារខ្លះ មានមើមនិងផ្លែឈើក្នុងព្រៃជា
អាហារខ្លះ បរិភោគតែផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងខ្លះ បុគ្គលនោះ ទ្រទ្រង់
សំពត់សំបកឆ្នុខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលគេត្បាញឈាយគ្នាខ្លះ ទ្រទ្រង់
សំពត់ដែលបកចេញអំពីសាកសពខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់បង្កកូលខ្លះ ទ្រ-
ទ្រង់សំពត់សំបកឈើខ្លះ ទ្រទ្រង់ស្បែកខ្លះ ទ្រទ្រង់ស្បែកខ្វាចាំង
ក្រចកខ្លះ ទ្រទ្រង់ស្បូវក្រង់ខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ត្បាញដោយសំបកក្រចៅខ្លះ
ទ្រទ្រង់ចម្រៀកក្តារជាសំពត់ខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពលដែលត្បាញដោយ
សក់មនុស្សខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពលដែលត្បាញ ដោយកន្ទុយសេះខ្លះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឧលុកបក្ខម្បី ជាវេតិ កេសមស្សុលោចកោបិ^(១)
 ហោតិ កេសមស្សុលោចនាធូយោកមនុយុត្តោ ឧត្តដ្ឋ-
 កោបិ ហោតិ អាសនប្បដិក្ខិត្តោ ឧក្កដិកោបិ
 ហោតិ ឧក្កដិកប្បជានមនុយុត្តោ កណ្តាកាបស្សុ-
 យិកោបិ ហោតិ កណ្តាកាបស្សុយេ សេយ្យំ
 កប្បេតិ សាយំតតិយកម្បី ឧទកោរោហនាធូ-
 យោកមនុយុត្តោ វិហារតិ ឥតិ ឯវ្យុបំ អនេក-
 វិហិតំ កាយស្ស អាតាបនបរិតាបនាធូយោកមនុ-
 យុត្តោ វិហារតិ ឯវំ បុគ្គលោ អត្តន្តោ ហោតិ
 អត្តបរិតាបនាធូយោកមនុយុត្តោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 បរន្តោ ហោតិ បរបរិតាបនាធូយោកមនុយុត្តោ ។
 ឥនេកោ បុគ្គលោ ឱវត្តិកោ ហោតិ សូករិកោ
 មាគរិកោ សាក្យណិកោ លុទ្ធា មជ្ជយាតកោ
 ចោរោ ចោរយាតកោ តោយាតកោ ពន្ធនា-
 តារិកោ យេ វា បនព្វោបិ កេចិ កក្កកម្មនា

១ ម កេសមស្សុលោចកោបិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ប្រទ្រង់សំពត់ដែលត្បាញ ដោយស្វាបមៀមខ្លះ ទុកសក់និងពុកមាត់
 ប្រព្រឹត្តកាន់វត្ថុក្នុងការព្យាយាមទុកសក់និងពុកមាត់ខ្លះ ឈរសម្រឹង ហាម
 យាត់នូវអាសនៈខ្លះ អង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តកាន់វត្ថុក្នុងការព្យាយាម
 អង្គុយច្រហោងខ្លះ ដេកលើបន្ទា សម្រេចការដេកលើបន្ទាខ្លះ ប្រព្រឹត្ត
 កាន់វត្ថុចុះត្រាំទឹក ១ ថ្ងៃ ៣ ដង គឺព្រឹក ថ្ងៃត្រង់ ល្ងាចខ្លះ បុគ្គលប្រកប
 នូវការព្យាយាមដុតកំដៅកាយច្រើនប្រការ មានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ
 ឯង បុគ្គល ដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅ
 ខ្លួនឯង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបនូវការ
 ព្យាយាមដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកសម្លាប់ចៀម សម្លាប់ជ្រូក សម្លាប់ម្រឹគ សម្លាប់សត្វស្វាប
 ជាព្រាន សម្លាប់ត្រី ជាចោរ ជាអ្នកសម្លាប់ចោរ សម្លាប់គោ ជានាយ
 គុក តំនោះសោត បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាអ្នកធ្វើការងារអាក្រក់

បក្កក្កនិទ្ទេសោ

ឯវំ បុគ្គលោ បរន្តោ ហោតិ បរមរតាបនាធូយោក-
 មនុយុត្តោ ។ កថេវ បុគ្គលោ អត្តន្តោ ច ហោតិ
 អត្តបរតាបនាធូយោកមនុយុត្តោ បរន្តោ ច បរមរតា-
 បនាធូយោកមនុយុត្តោ ។ ឥដេកថោ បុគ្គលោ រាជា
 វា ហោតិ ខត្តិយោ មុទ្ធាភិសិត្តោ ព្រាហ្មណោ វា
 មហាសាលោ សោ បុរតិមេន នករស្សំ នំ សន្តា-
 តារំ កាវរេត្វា កេសមស្សំ ឱហារេត្វា ខុរាជិនំ
 និវាសេត្វា សប្បុតេលេន កាយំ អត្តញ្ញត្វា មគ-
 រិសាលោន បិដ្ឋិ កណ្តារមាណោ សន្តាតារំ^(១) បរិ-
 សតិ សទ្ធិំ មហេសិយា ព្រាហ្មណោន ច បុរេហិតេន
 សោ តត្ថ អនន្តរហិតាយ ភូមិយា ហរិតុបលិត្តាយ
 សេយ្យំ កប្បតិ ឯតិស្សា តារិយា សរូបវន្តាយ យំ
 ឯកស្មី ថេន ឡំ ហោតិ តេន រាជា យាបេតិ
 យំ ទុតិយស្មី ថេន ឡំ ហោតិ តេន មហេសី
 យាបេតិ យំ តតិយស្មី ថេន ឡំ ហោតិ តេន
 ព្រាហ្មណោ បុរេហិតោ យាបេតិ យំ ចតុត្ថស្មី

១ ឱ. យញ្ញតារំ ។

បញ្ចក្កន្តទេស

បុគ្គលដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ
 យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បី
 ដុតកំដៅខ្លួនឯង ដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបនូវការព្យាយាមដើម្បីដុត
 កំដៅអ្នកដទៃផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាក្សត្រ
 ទ្រង់រាជ្យ ដែលបានមុន្នាភិសេករួចហើយក្តី ជាព្រាហ្មណ៍មហាសាលក្តី
 ព្រះរាជា ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ឲ្យគេសាងរោងសម្រាប់ទទួលភ្ញៀវថ្មីក្នុង
 ទិសខាងកើតនៃនគរ ហើយការសក់ ពុកមាត់ និងពុកចង្កា ស្ទើរក
 ដណ្តប់ស្បែកខ្វាចាំងក្រចក លាបប្រឡាក់កាយដោយទឹកដោះថ្នាំ និង
 ប្រេង ផែនខ្នងដោយស្មាងនៃម្រឹត ហើយចូលទៅកាន់រោងសម្រាប់ទទួល
 ភ្ញៀវ ព្រមទាំងមហេសីនិងព្រាហ្មណ៍ជាបុរោហិត ព្រះរាជា ឬព្រាហ្មណ៍
 នោះ ក៏សម្រេចនូវការដេកលើផែនដី ប្រាសចាកកម្រាល ដែលគេលាប
 ពណ៌ខៀវក្នុងទីនោះ ទឹកដោះណា មានក្នុងដោះទី ១ នៃមេគោនុះដែល
 មានកូនខ្ចី ព្រះរាជាក៏ចិញ្ចឹមជីវិត ដោយទឹកដោះនោះ ទឹកដោះណា
 មានក្នុងដោះទី ២ មហេសីក៏ចិញ្ចឹមជីវិត ដោយទឹកដោះនោះ ទឹកដោះ
 ណា មានក្នុងដោះទី ៣ ព្រាហ្មណ៍ជាបុរោហិតក៏ចិញ្ចឹមជីវិតដោយទឹកដោះ
 នោះ ទឹកដោះណា មានក្នុងដោះទី ៤ ក៏បូជាភ្លើងដោយទឹកដោះនោះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឋានេ ខំ ហោតិ តេន អភី ជុហតិ អវសេសេន
 វច្ឆកោ យាបេតិ សោ ឯវមាហា ឯត្ថកា ឧសកា
 ហពាទ្ធ យញ្ញត្ថាយ ឯត្ថកា វច្ឆនា ហពាទ្ធ
 យញ្ញត្ថាយ ឯត្ថកា វច្ឆនិយោ ហពាទ្ធ យញ្ញត្ថាយ
 ឯត្ថកា អជា ហពាទ្ធ យញ្ញត្ថាយ ឯត្ថកា ឧរោ
 ហពាទ្ធ យញ្ញត្ថាយ ឯត្ថកា អស្សា ហពាទ្ធ
 យញ្ញត្ថាយ ឯត្ថកា រុក្ខា និដ្ឋន្ត យញ្ញត្ថាយ ឯត្ថកា
 ទព្វា លុយន្ត បរិហឹសត្ថាយាតិ យេបិស្ស តេ ហោន្តិ
 ទាសាតិ វា បេស្សាតិ វា កម្មករាតិ វា តេ ទណ្ឌ-
 តជ្ជិតា ភយតជ្ជិតា អស្សុម្ពុទា រុទមាទា បរិកម្មានិ
 ករោន្តិ ឯវំ បុគ្គលោ អត្តន្តោ ច ហោតិ អត្ត-
 បរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ បរន្តោ ច បរិបរិតាប-
 នាទុយោកមនុយុត្តោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ នេវ
 អត្តន្តោ ច ហោតិ ន អត្តបរិតាបនាទុយោកមនុ-
 យុត្តោ ន បរន្តោ ច ន បរិបរិតាបនាទុយោកមនុ-
 យុត្តោ សោ អនត្តន្តោ អបរន្តោ និដ្ឋេ ធម្ម
 និទ្ទាតោ និព្វតោ សីតិក្កតោ សុខប្បដិសំវេទិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឯកូនគោច្ចត្តមជីវិត ដោយទឹកដោះដីសេសសល់ ព្រះរាជា ឬ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ មានវាចាយ៉ាងនេះថា គោរណ្ណាលទាំងប៉ុណ្ណោះ
 ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ កូនគោរណ្ណាលទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេសម្លាប់
 ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ កូនគោញ្ញទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ
 ពពែទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ ចៀមទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរ
 គេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ សេះទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ
 ឈើទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេកាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ ទ្រព្យទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរពុក
 ផុយទៅដើម្បីលំបាក (នៃម្ចាស់ទ្រព្យ) មួយទៀត ពួកជនទាំងឡាយណា
 ដែលជាខ្ញុំក្តី ជាអ្នកបម្រើក្តី ជាអ្នករក្សាក្តី របស់ព្រះរាជាឬព្រាហ្មណ៍នោះ
 ជនទាំងនោះត្រូវអាជ្ញាគម្រាម ត្រូវភ័យគម្រាម មានមុខទឹកដោយទឹក
 ភ្នែក ទួញយំ ធ្វើបរិកម្ម បុគ្គលដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបនូវការព្យាយាម
 ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯងផង ដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបនូវការព្យាយាមដើម្បី
 ដុតកំដៅអ្នកដទៃផង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិន
 ប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ទាំងមិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ
 មិនប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលនោះ មិនដុត
 កំដៅខ្លួនឯង មិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន
 មានតែសេចក្តីរំលត់ទុក្ខ ត្រជាក់ត្រជុំទទួលសេចក្តីសុខ មានខ្លួនដ៏ប្រសើរ

ព្រហ្មក្ខតេន អត្តនា វិហរតិ ។ ឥធិ តថាគតោ
 លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណា-
 សម្មុទ្ធា សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បរិសទិច្ចសា-
 រថំ សត្តា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា កកវា សោ ឥមំ
 លោកំ សទេវកំ សមារកំ សព្វហ្មកំ សស្សម-
 ណាព្រាហ្មណំ បដំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិ-
 កល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ
 សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មច-
 រិយំ បកាសេតិ ។ តំ ធម្មំ សុណាតិ កហបតិ វា
 កហបតិបុត្តោ វា អញ្ញាតវស្មី វា កុលេ បទ្ធាជាតោ ។
 សោ តំ ធម្មំ សុត្វា តថាគតេ សុទ្ធិំ បដិលកតិ ។

ចតុត្ថន្តទ្វេស

សម្រេចសម្រាន្តនៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ព្រះតថាគត កើតឡើង
ក្នុងលោកនេះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់
ដឹងនូវញោយរូធិទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌
ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គល
ណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ដូច
នាយសារថី ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបាន
ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គវេលនវិលត្រឡប់មកកាន់កេតិដ្ឋាន
ព្រះតថាគតនោះ ទ្រង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមនៃព្រះអង្គ
នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួក
សត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏
សេស ហើយប្រកាសបាន ព្រះអង្គសំដែងធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទ
កណ្តាល និងពីរោះបទចុង ទ្រង់ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ត
ទាំងព្យញ្ជនៈ ពេញបរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ គហបតីក្តី កូនគហបតី
ក្តី បុគ្គលកើតក្នុងត្រកូលណាមួយក្តី តែងស្លាប់ធម៌នោះ ។ លុះបុគ្គល
នោះ ស្លាប់ធម៌នោះហើយ តែងបានចំពោះនូវសទ្ធាក្នុងព្រះតថាគត ។

អភិធម្មបំជីកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សោ តេន សទ្ធាបដិលាភេន សមន្មាគតោ ឥតិ
 បដិសញ្ញាត្តិ សម្មាដោ យវាវសោ រជាបថោ^(១) អញ្ញា-
 កាសោ បព្វជ្ជា ន យំទំ សុភវំ អភារំ អជ្ឈាវ-
 សតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធិំ សង្ខល្ហត្តិ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរិតំ យន្ធជាហំ កេសមស្សំ ឡំហារេត្វា
 កាសាយានំ វត្ថានំ អន្ធានេត្វា អភារស្មា អនតា-
 រិយំ បព្វជ្ជេយ្យន្តិ ។ សោ អបរេន សមយេន
 អប្បំ វា ភោគត្ថន្ធិ បហាយ មហន្តំ វា ភោគត្ថន្ធិ
 បហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហន្តំ វា
 ញាតិបរិវន្តំ បហាយ កេសមស្សំ ឡំហារេត្វា កាសា-
 យានំ វត្ថានំ អន្ធានេត្វា អភារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ ភិក្ខុនំ
 សិក្ខាសាដីវសមាបន្នោ ចាណាតិមាតំ បហាយ
 ចាណាតិមាតា បដិវរេតោ ហោតិ និហិតទេស្ឋោ
 និហិតសត្តោ លង្កិ ធម្មាបន្នោ សព្វចាណភ្នតហិ-
 តានុកម្មី វិហារតិ អនិច្ចាទានំ បហាយ អនិច្ចាទានា

១ ឱ. ម. រជ្ជបថោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលនោះប្រកបដោយការបានចំពោះ នូវសទ្ធានោះហើយ ក៏ពិចារណា
ដូច្នេះថា ការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ចង្អៀតចង្អល់ណាស់ ជាផ្លូវហូរមកនៃ
គូលី គឺកិលេស មានតែបញ្ចវដ្តទើបមានឱកាសទូលាយ បុគ្គលខ្លះនៅ
គ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌តែម្យ៉ាង ឲ្យ
បរិសុទ្ធតែម្យ៉ាង ឲ្យដូចជាស័ន្ធុដែលគេខាត់បានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែ
អាត្មាអញ្ញ ការសក់ពុកមាត់ និងពុកចង្កា ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់
កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក
បុគ្គលនោះ ក៏លះបង់គំនរកោតៈតិចក្តី លះបង់គំនរកោតៈច្រើនក្តី លះ
បង់ញាតិវង្សតិចក្តី លះបង់ញាតិវង្សច្រើនក្តី ហើយការសក់ពុកមាត់
និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
ផ្នួស ។ កាលបើបុគ្គលនោះ បួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏សមាទាននូវសិក្ខា
និងសាដីវៈ របស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លះបង់នូវបាណាតិបាត វៀរចាកបា-
ណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្រ្តាដាក់ចុះហើយ
មានសេចក្តីខ្មាសអៀន ដល់នូវសេចក្តីអាណិត ជាអ្នកអនុគ្រោះផ្តល់
ប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងអស់ លះបង់នូវអទិន្នាទាន វៀរចាកអទិន្នាទាន

បញ្ចក្កន្តរោ

បដិវរតោ ហោតិ ទិន្នានាយំ ទិន្ននាដិក្ខុន្នំ អថេ-
 នេន សុច្ចិត្តេន អត្តនា វិហរតិ អព្រហ្មចរិយំ
 បហាយ ព្រហ្មចារី ហោតិ អារាចារី បដិវរតោ
 មេដ្ឋនា តាមធម្មា មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា
 បដិវរតោ ហោតិ សច្ចវាទី សច្ចសម្មោ ថេតោ
 បច្ចយំកោ អវិសំវាទកោ លោកស្ស មិសុណំ វាចំ
 បហាយ មិសុណាយ វាចាយ បដិវរតោ ឥតោ
 សុត្វា ន អមុត្រ អក្ខតា ឥមេសំ ភេទាយ អមុត្រ
 វា សុត្វា ន ឥមេសំ អក្ខតា អម្ភសំ ភេទាយ
 ឥតិ ភិណ្ឌំ វា សន្ធាតា សមាហិតានំ វា អនុប្បនាតា
 សមត្តារាមោ សមក្ករតោ សមក្កន្នំ សមក្កករណំ
 វាចំ ភាសិតា ហោតិ ជ្ជុសំ វាចំ បហាយ ជ្ជុសាយ
 វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ យា សា វាចា នេលា
 កណ្ណសុខា បេមនិយា ហនយដ្ឋមា ចោរី ពហុជន-
 កណ្ណា ពហុជនមនាថា តថាវ្វបី វាចំ ភាសិតា ហោតិ

ចក្កក្កន៍ខ្មែរ

កាន់យកតែរបស់ដែលគេឱ្យ ប្រាថ្នានូវរបស់ដែលគេឱ្យ មិនមានចិត្ត
 ល្អ មានខ្លួនស្អាត លះបង់នូវអត្រាហូចរិយៈ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌
 ដ៏ប្រសើរ ប្រព្រឹត្តល្អ ចៀសវាង វៀរចាកមេថុន ដែលជាធម៌
 របស់អ្នកស្រុក លះបង់នូវមុសាវាទ វៀរចាកមុសាវាទ ជាអ្នកពោល
 នូវពាក្យពិត គន្លងពាក្យពិត មានសំដីខាប់ខ្លួន ពោលនូវពាក្យគួរ
 អ្នកផងជឿបាន មិនពោលបំភ្លាត់សត្វលោកឡើយ លះបង់បិសុណវាចា
 វៀរចាកបិសុណវាចា គឺពួកពាក្យពិរាង្គនេះ មិនទៅប្រាប់ខាងនោះ
 ដើម្បីបំបែកជនទាំងនេះឡើយ ឬពួកពិរាង្គនោះ មិនប្រាប់ដល់ជន
 ទាំងឡាយខាងនេះ ដើម្បីបំបែកជនខាងនោះឡើយ ជាអ្នកផ្សះផ្សារនូវ
 ពួកជនដែលបែកគ្នាហើយផង ជាអ្នកជួយផ្គុំផ្គង់ ចំពោះពួកជនដែល
 បានប្រកប ដោយប្រយោជន៍ហើយផង ជាអ្នករីករាយនឹងសេចក្តីព្រម
 ព្រៀង ត្រេកអរនឹងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពេញចិត្តនឹងសេចក្តីព្រមព្រៀង
 ជាអ្នកពោលតែសំដីដែលធ្វើសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកលះបង់ផុសវាចា
 វៀរចាកផុសវាចា សំដីណាជាសំដីឥតទោស ជាសុខដល់ត្រចៀក គួរ
 ជាទីស្រឡាញ់ តាំងនៅក្នុងហឫទ័យ ជាសំដីអ្នកក្រុង ជាទីរីករាយនៃជន
 ច្រើន ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើន តែងពោលតែសំដីមានសភាពដូច្នោះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សម្មប្បឡាប័ បហាយ សម្មប្បឡាបា បដិវិរតោ
 ហោតិ កាលវាទី ក្ខតវាទី អត្ថវាទី ធម្មវាទី
 វិនយវាទី និធានវតី វាចំ វាសិតា កាលេន
 សាបទេសំ បរិយន្តវតី អត្ថសញ្ញាតិ ។ សោ តីជ-
 តាមក្ខតតាមសមាម្ពា បដិវិរតោ ហោតិ ឯកភត្តិកោ
 ហោតិ រត្នបរតោ វិរតោ វិកាលភោជនា នច្ចក្ខត-
 វាទិតវិស្វកនស្សនា បដិវិរតោ ហោតិ មាលាកន្ធុ-
 វិលេបនធារណមណ្ឌនវិក្ខុសនដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ
 ឧទ្ធាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ ហោតិ ជាត្រុប-
 រជតបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ អាមកធិញ្ញប-
 ដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ អាមកមិសបដិក្កហ-
 ណា បដិវិរតោ ហោតិ ឥត្ថិកុមារីបដិក្កហណា បដិវិ-
 រតោ ហោតិ ធាសីធាសបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ
 អដឡ្ហកបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ កុក្កុ-
 ជស្សករបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ហត្ថិកវស្ស-
 វឡ្ហវបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ខេត្តវត្ថុបដិក្ក-
 ហណា បដិវិរតោ ហោតិ ទ្វេតយ្យបហ័នកមនានុយោ-
 តា បដិវិរតោ ហោតិ កយវិក្កយា បដិវិរតោ ហោតិ

អវិជ្ជាបដិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លះបង់សម្បត្តិលាបៈ វៀរចាកសម្បត្តិលាបៈ ពោលតាមកាលគួរ
 ពោលពាក្យពិត ពោលតែអត្ត ពោលតែធម៌ ពោលតែវិន័យ ពោល
 តែសំដីដែលគួរកប់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាសំដីប្រកបដោយហេតុ ប្រកប
 ដោយគ្រឿងប្រៀបធៀបដោយកាលគួរ មានដើមមានចុង ប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ ។ បុគ្គលនោះវៀរចាកការផ្តាច់ផ្តុលនូវព័ទ្ធតាមនិងកូតតាម
 ជាអ្នកបរិភោគតែមួយពេល វៀរចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាក
 ការបរិភោគក្នុងកាលខុស វៀរចាកការរាំ ច្រៀង ប្រគំ និងការមើល
 ល្បែងផ្សេងៗ ដែលជាសត្រូវដល់សាសនា ជាអ្នកវៀរចាកការប្រដាប់
 ភក់តែងរាងកាយ ដោយផ្កាកម្រងនិងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ
 វៀរចាកការដេកលើទីសេនាសនៈខ្ពស់ និងទីសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ វៀរ
 ចាកការទទួលមានសន្តិភាព វៀរចាកការទទួលធូលីជាតិស្រស់ វៀរ
 ចាកការទទួលសាច់ស្រស់ វៀរចាកការទទួលស្រ្តីនិងនាងកុមារី វៀរ
 ចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស វៀរចាកការទទួលព័ន្ធនិងចៀម វៀរ
 ចាកការទទួលមាននិងជ្រូក វៀរចាកការទទួលដំរី គោ សេះឈ្មោលនិង
 សេះញី វៀរចាកការទទួលស្រែនិងចម្ការ វៀរចាកកិរិយាប្រកបរឿយៗ
 នូវទូតកម្មគឺនាំសំបុត្រ ឬពាក្យបណ្តាំរបស់គ្រហស្ថ វៀរចាកកិរិយាលក់ដូរ

បុគ្គលិកស

វៀរចាកការឆបោកដោយដង្ហើង ឆបោកដោយកាដន៍មាស ឆបោក
ដោយរង្វាស់រង្វាល់ វៀរចាកកិរិយាសេរីបញ្ចេញតបន្តំ និងការកោងកាច
វៀរចាកកិរិយាកាត់ សម្លាប់ ចាប់ចង ធ្វើមនុស្សឲ្យវង្វេងផ្លូវ ឬនាំកំហែង
យកទ្រព្យ ។ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរជាគ្រឿងការពារ
កាយ សន្តោសដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្ទៃ បុគ្គលនោះ បើទៅ
ក្នុងទីណាៗ កាន់យកត្រឹមតែចីវរនិងបិណ្ឌបាតប៉ុណ្ណោះ បក្សីសកុណាជាតិ
បើហើរទៅក្នុងទីណាៗ មានតែទម្ងន់ស្លាបទៅក្នុងទីនោះៗ យ៉ាងណា
មិញ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរជាគ្រឿងរក្សាកាយ សន្តោសដោយ
បិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្ទៃ ភិក្ខុនោះទៅក្នុងទីណាៗ កាន់យកត្រឹមតែចីវរ
និងបិណ្ឌបាតប៉ុណ្ណោះទៅយ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយសីល-
ក្ខន្ធដ៏ប្រសើរនេះ ហើយទទួលតែសេចក្តីសុខ ដែលមិនមានទោសក្នុង
សន្តាន ។ ភិក្ខុនោះឃើញរូបដោយភ្នែក មិនកាន់យកនិមិត្ត មិនកាន់យក
អនុព្វញ្ញនេះ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្រប
សង្កត់បុគ្គលនេះ ដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្តិយ ព្រោះហេតុនៃការមិនសង្រួម
នូវចក្ខុន្តិយណា ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្តិយនោះ រក្សាចក្ខុន្តិយ
ដល់នូវការសង្រួម ក្នុងចក្ខុន្តិយ ព្រមទាំងដោយត្រចៀក ។ បេ ។

អភិធម្មបដិកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

យានេន កន្លំ យាយិត្វ ។ បេ ។ ជីវ្ហាយ រសំ សាយិត្វ
 ។ បេ ។ កាយេន ជាដ្ឋតំ ដុសិត្វ ។ បេ ។ មនសា
 ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តតាហិ ហោតិ នាធុរ្យញ្ញនត្តា-
 ហិ យត្វាធិករណមេនំ មនិទ្រ្ខយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា
 អន្ធរាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិបទ្គតិ រត្តតិ
 មនិទ្រ្ខយំ មនិទ្រ្ខយេ សំវរំ អាបទ្គតិ ។ សោ
 ឥមំនា អរិយេន ឥទ្ធរ្មយសំវរេន សមន្តាគតោ
 អជ្ឈតិ អព្យាសេកសុខំ បដិសំវរេនេតិ ។ សោ
 អភិក្កន្ធេ បដិក្កន្ធេ សម្បជានការី ហោតិ អាសោ-
 កិតេ វិលោកិតេ សម្បជានការី ហោតិ សម្មញ្ញិតេ
 បសាវិតេ សម្បជានការី ហោតិ សង្ឃាដិបត្តចីវរ-
 ជារណោ សម្បជានការី ហោតិ អសិតេ បិតេ ទាយិ-
 តេ សាយិតេ សម្បជានការី ហោតិ ឧត្តារបស្សវ-
 កម្មេ សម្បជានការី ហោតិ គតេ បិតេ និសិន្នេ
 សុត្តេ ជាករិតេ ភាសិតេ តុណ្ហិកាវេ សម្បជានការី
 ហោតិ ។ សោ ឥមំនា ច អរិយេន សីលក្ខន្ធន

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ធំក្នុងដោយច្រមុះ ។ បេ ។ ភូក្សរសដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ពាល់
 ត្រូវដោដ្ឋព្វដោយកាយ ។ បេ ។ ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត មិនកាន់
 យកនិមិត្ត មិនកាន់យកអនុញ្ញាត្តិ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ជាអកុសល
 ធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់កិត្តិ្ត្នៈ ដែលមិនសង្រួមមន្ត្រីន្ត្រីយ ព្រោះ
 ហេតុនៃការមិនសង្រួម នូវមន្ត្រីន្ត្រីយ ណា ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 សង្រួមនូវមន្ត្រីន្ត្រីយនោះ រក្សាមន្ត្រីន្ត្រីយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងមន្ត្រី-
 ន្ត្រីយ ។ ភិក្ខុនោះ ប្រកបដោយការសង្រួម នូវមន្ត្រីន្ត្រីយដ៏ប្រសើរនេះ
 ហើយ រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខដែលមិនលាយឡំ ដោយកិលេស
 ក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការឈានទៅមុខនិងការ
 ឈានថយក្រោយ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការមើលទៅមុខនិងការមើលទៅ
 ទិសផ្សេងៗ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការបត់ដៃដើង ឬលាដៃដើង ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន ក្នុងការទ្រទ្រង់នូវសង្សារ បាត្រ និងចីវរ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុង
 ការស៊ី ផឹក ទំពារស៊ី ភូក្សរស ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការបន្ទោបង់
 ទូច្បារនិងបស្សៈ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់
 ភ្ញាក់ឡើង និងយាយ ឬនៅស្ងៀម ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលទុក្ខ

បញ្ចក្ខន្ធសោ

សមម្ពាគតោ ឥមំនា ច អរិយេន ឥន្ទ្រិយសំវ-
 រេន សមម្ពាគតោ ឥមំនា ច អរិយេន សតិ-
 សម្បជញ្ញាន សមម្ពាគតោ ឥមាយ ច អរិយាយ
 សន្តិដ្ឋិយា សមម្ពាគតោ វិវិត្តំ សេនាសនំ កជតិ
 អរញ្ញំ រុក្ខម្រលំ បព្វតំ កណ្តំ កិរិកុហំ សុសានំ
 វនបត្តំ អញ្ញោកាសំ បលាលប្បញ្ញំ ។ សោ បញ្ញាកត្តិ
 បិណ្ឌោតប្បដិក្កន្តោ និសីទតិ បល្លង្គំ អាភុជិត្វា
 ឧជុំ កាយំ បណិជាយ បរិមុខំ សតី ឧបដ្ឋបេត្វា ។
 សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិគតាភិជ្ឈេន
 ចេតសា វិហរតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 ព្យាបាទបទោសំ បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហរតិ
 សព្វទាណភូតហិតានុកម្មី ព្យាបាទបទោសា ចិត្តំ
 បរិសោធនតិ ដ៏នមិទ្ធិ បហាយ វិគតដ៏នមិទ្ធា វិហ-
 រតិ អាឈោកសញ្ញំ សតោ សម្បជានោ ដ៏នមិទ្ធា
 ចិត្តំ បរិសោធនតិ ឧទ្ធចក្កក្កុច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ
 វិហរតិ អជ្ឈតំ វុបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចក្កក្កុច្ចា ចិត្តំ

ចក្កនិទ្ទេស

ដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយការសង្គ្រម នូវឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរនេះផង
 ប្រកបដោយសតិ និងសម្បជញ្ញៈ ដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយសេចក្តី
 សន្តោស ដ៏ប្រសើរនេះផង តែងគប់កតែទីសេនាសនៈស្ងាត់ គឺ ព្រៃ
 គល់ឈើ ញាកក្នុង រូងក្នុង ព្រៃសួសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ភិក្ខុ
 នោះលុះឆាន់បិណ្ឌបាតហើយ ក្នុងវេលាក្រោយកត្ត ក៏អង្គុយពែនកែន
 តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ ផ្ចង់សតិឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកកម្មដាន ។ ភិក្ខុនោះ
 លះបង់អភិជ្ឈក ក្នុងលោក មានវត្តប្រាសចេញចាកអភិជ្ឈក ជម្រះវត្ត
 ឲ្យស្អាតចាកអភិជ្ឈក លះបង់ព្យាបាទជាគ្រឿងប្រទូស្ត មានចិត្តមិនប្រកប
 ដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សព្វសត្វ
 ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកព្យាបាទ ជាគ្រឿងប្រទូស្ត លះបង់នូវមីនមិទ្ធៈ
 ប្រាសចាកមីនមិទ្ធៈ មានសេចក្តីសំគាល់ក្នុងពន្លឺ មានសតិ និងសម្បជញ្ញៈ
 ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកមីនមិទ្ធៈ លះបង់ទទួលកក្កចៈ មិនមានសេចក្តីរើ-
 រាយ មានចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងសន្តាន ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកទទួលកក្កចៈ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បរិសោធនតិ វិចិត្តំ បហាយ តិណ្ណាវិចិត្តោ វិហរតិ
 អតថង្គី កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តោ ចិត្តំ
 បរិសោធនតិ ។ សោ វេមេ បញ្ច ជីវេណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ បញ្ចាយ ទុព្វលីករោ
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ វិវិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិត-
 តំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហរតិ វិតត្តវិចារនំ វ្យាសមា អដ្ឋតំ
 សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯតោទិការំ អវិតត្តំ អវិចារំ
 សមាធិនំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ
 បីតិយា ច វិវាតា ឧបេត្តកោ ច វិហរតិ សតោ ច
 សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ
 អរិយា អាចិត្តន្តំ ឧបេត្តកោ សតិមា សុខវិហារីតិ
 តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សុខស្ស ច បហាជា

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លះបង់វិចិត្រច្បា មានវិចិត្រច្បាកន្លងហើយ មិនមានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ដម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិត្រច្បា ។ ភិក្ខុនោះ
 លះបង់នូវរណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបកិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម្មជាតិ
 ធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយបានហើយ ក៏ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ
 ប្រកបដោយវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះម្សៅនូវវិតក្កៈនិងវិចារៈអស់ហើយ ក៏បានដល់
 នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តី
 ជ្រះថ្លា មានសភាពជាចិត្តឧស្ស័ក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មាន
 តែបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ព្រោះនឿយណាយចាកបីតិផង ជាអ្នកប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ទាំងមាន
 សតិនិងសម្បជញ្ញៈផង ទទួលសុខ ដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈ
 ទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គល ដែលបានតតិយជ្ឈាននោះថា ធម្មតា
 បុគ្គលដែលបានតតិយជ្ឈានហើយ រមែងប្រកបដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី
 មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខដូច្នេះ ព្រោះហេតុនៃតតិយជ្ឈានណា ក៏បាន
 ដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះលះបង់សុខផង

បញ្ចក្ខន្ធគោល

ទុក្ខស្ប ច បហាជា បុព្វេ សោមនស្សនោមន-
 ស្បនំ អត្ថន្តមា អទុក្ខបសុខំ ឧបេក្ខាសត្តិពា-
 រិស្សន្តិ ចតុតំ ឈានំ ឧបសម្ពន្ធ វិហារតិ ។ សោ
 ឃំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោនាតេ
 អនន្តរោ វិកត្វបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ កម្មន្តិយេ
 បិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាយ
 ចិត្តំ អភិធិដ្ឋាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិ-
 វាសំ អនុស្សរតិ ។ សេយ្យដីទំ ។ ឯកម្មំ ជាតិ
 ទ្វេបំ ជាតិយោ តិស្សបំ ជាតិយោ ចតស្សបំ
 ជាតិយោ បញ្ចបំ ជាតិយោ ទសបំ ជាតិយោ វីសម្មំ
 ជាតិយោ តីសម្មំ ជាតិយោ ភត្តាលីសម្មំ ជាតិយោ
 បញ្ញាសម្មំ ជាតិយោ ជាតិសតម្មំ ជាតិសហស្សម្មំ
 ជាតិសតសហស្សម្មំ អនេកេបិ សំវដ្តកប្ប អនេ-
 កេបិ វិវដ្តកប្ប អនេកេបិ សំវដ្តវិវដ្តកប្ប អមុត្រា-
 សី ឃំនាមោ ឃំកោត្តោ ឃំវិវណ្ណោ ឃំមាហារោ
 ឃំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឃំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ
 ចុតោ អមុត្រ ឧទទាទី តត្រាចាសី ឃំនា មា

ចតុក្កុដ្តស

លះបង់ទុក្ខផង មានសោមនស្សនឹងទោមនស្សអស់ទៅ ក្នុងកាលមុនផង
 ទើបបានដល់ នូវចិត្តត្រជាក់ មានការម្នាក់មិនមែនទុក្ខ មិនមែន
 សុខ គឺជាទេវតា មានស្មារតីបរិសុទ្ធដោយទេវតា ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តនៅ ។ ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅមាំបរិសុទ្ធផង មិន
 មានទិដ្ឋភាពគឺកិលេស ប្រាសចាកទេកិលេស មានសភាពជាចិត្តទៃ គួរ
 ដល់ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងផង មិនញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់ យ៉ាងនេះ
 ហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញារលឹក
 ឃើញ នូវខន្ធដែលអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន ។ ភិក្ខុនោះ រលឹកឃើញ
 នូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ ។ រលឹកឃើញ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរលឹក
 ឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិ
 ខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិ
 ខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ អស់អនេកសំវដ្ត-
 កប្បខ្លះ អនេកវិវដ្តកប្បខ្លះ និងអនេកសំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ថា អាត្មាអញ
 បានកើតក្នុងទីដំណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មាន
 សម្បត្តិយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ រងសុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មាន
 កំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បាស់ហាក់ទីនោះហើយ បានទៅកើត
 ក្នុងទីដំណោះទៀត អាត្មាអញទៅកើតក្នុងទីនោះ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ

អវិជ្ជាបដិកោ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឯវិកោតោ ឯវិវុល្លោ ឯវមាហារោ ឯវិសុខទុក្ខប្ប-
 ដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ
 ឥត្ថបបន្នោតិ ។ ឥតិ សាការំ សុទ្ធិសំ អនេកវិ-
 ហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាវតិ ។ សោ ឯវិ សមា-
 ហិតោ ចិត្តោ បរិសុទ្ធោ បរិយោធាតោ អនុជ្ឈណ
 វិភត្តបក្កិលេសេ បុទុក្ខតោ កម្មជីយេ បិតោ អាណ-
 ញ្ចប្បតោ សត្តានំ ចុត្តបទាតញ្ញាយ ចិត្តំ អភិ-
 ជ្ឈាមេតិ ។ សោ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធលោ អតិ-
 ក្កន្ធមានុសកេន សត្តោ បស្សតិ ចវមាណេ ឧបប-
 ដ្ឋមាណេ ហីណេ បណីតេ សុវុល្លោ ទុព្វុល្លោ សុកតោ
 ទុក្ខតោ យថាកម្មបកេ សត្តោ បដាណាតិ ឥមេ វត
 កោតោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្មាភតា វច-
 ទុច្ចរិតេន សមន្មាភតា មណទុច្ចរិតេន សមន្មាភតា
 អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មស-
 មាទាណា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អហាយំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មានគោត្រ យ៉ាងនេះ មានសម្បវ យ៉ាងនេះ មានអាហារ យ៉ាងនេះ
 រងសុខនឹងទុក្ខ យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ អាត្មាអញច្បាស់
 អំពីទីនោះ ក៏បានមកកើត ក្នុងទីនេះ ។ ភិក្ខុនោះ រលឹកឃើញនូវ
 បុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ គឺរូបនិងអាហារជាដើម
 ព្រមទាំងទុក្ខស គឺឈ្មោះនិងគោត្រ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ភិក្ខុ
 នោះកាលបើចិត្តតាំងនៅមាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង ឥតមានទីល គឺកិលេស
 ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវិនាស ជាចិត្ត
 នឹងធូលី មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្ត
 ទៅដើម្បីចូតបុគ្គលញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដឹង នូវច្បាប់និងបដិសន្ធិ របស់សត្វ
 ទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធវិសេស កន្លង
 បក្សរបស់មនុស្សធម្មតា តែងឃើញពួកសត្វ កំពុងច្បាស់ កំពុងកើត ជា
 សត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បវល្ល មានសម្បវាសក្រក់ មានគតិ
 ល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមយថា-
 កម្មថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយ
 វច្ចុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត តិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គល មាន
 សេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់អំពើដែលខុស លុះសត្វទាំងអម្បាលនោះ
 បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ បានទៅកើតក្នុងកំណើតនៃតិរច្ឆាន ប្រេត

ទុក្ខតំ វិនិច្ឆ័យំ ឧបបន្នា ឥមេ វាបន្ន(១) ភោគោ
សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វិបស្សចរិតេន
សមន្នាគតា បរិយាសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ
អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា
តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុកតំ សក្កំ
លោកំ ឧបបន្នាតំ ។ សោ ឥតំ ទិព្វេន ចក្កនា
វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមាទុសតេន សត្តេ បស្សតិ
ចរិមានេ ឧបបន្នមាទេ ហីនេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណោ
ទិព្វលោ សុកតេ ទុក្ខតេ យថាភិក្ខុបរេក សត្តេ
បដាណតិ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
បរិយោទានេ អនុដ្ឋលោ វិកត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
កម្មជីវេ បិតេ អាទេញ្ញប្បត្តេ អាសវានំ ខយ-
ញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិវិជ្ជាមេតិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិ
យថាភ្នំ បដាណតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភ្នំ
បដាណតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាភ្នំ បដាណតិ

១ ឧ. វិសុទ្ធិ ទិស្សតិ ។

ចក្ខុវិស័យ

អស្សុកាយ នឹងនរក អើយ្នា ចំណែកឯសត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយ-
 សុចរិត ប្រកបដោយវិច្ចិតិសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាសត្វ
 មិនតិះដៀល នូវព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់នូវអំពើ
 ដែលយល់ត្រូវ លុះសត្វទាំងអម្បាលនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 ក៏បានទៅកើត ក្នុងសុគតិសួគ៌ទៅលោក ។ ក៏ក្នុងនោះដែលមានចក្ខុ
 ទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា តែងឃើញនូវពួកសត្វ កំពុង
 ច្បុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មាន
 សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វ
 ដែលអន្ទោលទៅតាមយថាភូត ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ក៏ក្នុងនោះ
 កាលបើចិត្តតាំងមាំ បរិសុទ្ធផុវផង មិនមានទីទួល គឺកិលេស ប្រាស
 ចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវិនាស ជាចិត្តនឹង
 ផង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ
 ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវធម៌ដែលធ្វើអាសវៈឲ្យ
 អស់ទៅ ។ ក៏ក្នុងនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិត
 ថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាធម៌រំលត់ទុក្ខ

អភិធម្មបំណិកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនី បដិបទាតិ យថាភ្នំ
 បដាទាតិ ឥមេ អាសវាតិ យថាភ្នំ បដាទាតិ
 អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាភ្នំ បដាទាតិ អយំ
 អាសវនិរោធតាតិ យថាភ្នំ បដាទាតិ អយំ អាសវនិរោ-
 ធតាមិនី បដិបទាតិ យថាភ្នំ បដាទាតិ ។ តស្ស
 ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ឱណា
 ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរិ
 ឥត្តត្តាយាតិ បដាទាតិ ។ ឯវំ បុគ្គលោ នេវ អត្ត-
 ន្តោ ហោតិ ន អត្តបរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ
 ន បរន្តោ ន បរបរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ សោ
 អនត្តន្តោ អបរន្តោ ទិដ្ឋ ធម្មេ ទិដ្ឋាតោ ទិព្វតោ
 សីតិភូតោ សុខប្បដិសំវេទី ព្រហ្មភូតេន អត្តនា
 វិហារតិ ។

អភិធម្មបំណក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
តាមពិតថា នេះអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុឲ្យកើតអាសវៈ
ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
ផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌រំលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ
ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវ-
សវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង ។ កាលបើចិត្តរួចផុតស្រឡះ
ហើយ ប្រាជ្ញាញាណ ក៏កើតមានឡើងថា ចិត្តអាត្មាអញផុតស្រឡះ
ហើយ ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ
ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មា
អញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បុគ្គលមិនដុតកំដៅខ្លួនឯង
មិនប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ទាំងមិនដុតកំដៅអ្នក
ដទៃ មិនប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលនោះ
មិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីស្រេក
យូន មានតែសេចក្តីរំលត់ទុក្ខ ត្រជាក់ត្រជុំ ទទួលសេចក្តីសុខ មាន
ខ្លួនប្រសើរ សម្រេចសម្រាន្តនៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

បញ្ចក្ខន្ធខ្នែង

[១៣៦] កតមោ ច បុគ្គលោ សវតោ ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស វតោ អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ សវតោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ស-
 នោសោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស នោសោ អប្បហំនោ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សនោសោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ សមោហោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស សមោហោ
 អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមោហោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សមាណោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស
 មាណោ អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមាណោ ។

[១៣៧] កថញ្ច បុគ្គលោ លាភី ហោតិ អជ្ឈត្តំ ចេ-
 តោសមថស្សំ ន លាភី អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។
 ឥនេកោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ វ្យាសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ ន លាភី លោ-
 កុត្តរមគ្គស្ស វា ជលស្ស វា ឯវំ បុគ្គលោ លាភី
 ហោតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថស្សំ ន លាភី អធិប្ប-
 ញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ លាភី
 ហោតិ អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ន លាភី អជ្ឈត្តំ

ចក្កនិទ្ទេស

[១៣៦] បុគ្គលប្រកបដោយរាគៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ដែលមិនទាន់លះបង់រាគៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
រាគៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយទោសៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
មិនទាន់លះបង់ទោសៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
ទោសៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយមោហៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
មិនទាន់លះបង់មោហៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
មោហៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយមានៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
មិនទាន់លះបង់មានៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយមានៈ ។

[១៣៧] បុគ្គលជាអ្នកបានចេតនាសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងសន្តាន តែមិន
បានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ជាអ្នកបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី តែមិន
បានលោកុត្តរមគ្គ ឬលោកុត្តរផល បុគ្គលជាអ្នកបានចេតនាសម្មាសម្ពុទ្ធ
ក្នុងសន្តាន តែមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល
ជាអ្នកបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តែមិនបានចេតនាសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងសន្តាន

ចេតោសមថស្ស ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ លាភី
 ហោតិ លោកុត្តរមក្ខស្ស វា ដលស្ស វា ន លាភី
 រូបសហគតានំ វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ
 ឃំ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ
 ន លាភី អជ្ឈតិ ចេតោសមថស្ស ។ កថញ្ច
 បុគ្គលោ លាភី ចេវ ហោតិ អជ្ឈតិ ចេតោសម-
 ថស្ស លាភី ច អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ ឥនេ-
 កោច្ឆា បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ លាភី លោកុ-
 ត្តរមក្ខស្ស វា ដលស្ស វា ឃំ បុគ្គលោ លាភី
 ចេវ ហោតិ អជ្ឈតិ ចេតោសមថស្ស លាភី ច
 អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ នេវ
 លាភី ហោតិ អជ្ឈតិ ចេតោសមថស្ស ន លាភី
 អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ
 នេវ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ វា អរូបសហគ-
 តានំ វា សមាបត្តិនំ ន លាភី លោកុត្តរមក្ខស្ស វា
 ដលស្ស វា ឃំ បុគ្គលោ នេវ លាភី ហោតិ អជ្ឈតិ
 ចេតោសមថស្ស ន លាភី អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានលោកុត្តរមគ្គ ឬ
 លោកុត្តរផល តែមិនបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
 អរូបក្តី បុគ្គលជាអ្នកបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តែមិនបានចេតនាសមថៈ
 ក្នុងសន្តាន យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលជាអ្នកបានចេតនាសមថៈក្នុងសន្តាន
 ទាំងបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បានលោ-
 កុត្តរមគ្គឬលោកុត្តរផល បុគ្គលជាអ្នកបានចេតនាសមថៈ ក្នុងសន្តានផង
 បានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាផង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលជាអ្នកមិនបានចេ-
 តនាសមថៈក្នុងសន្តាន ទាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី
 ប្រកបដោយអរូបក្តី ទាំងមិនបានលោកុត្តរមគ្គ ឬលោកុត្តរផល បុគ្គល
 ជាអ្នកមិនបានចេតនាសមថៈ ក្នុងសន្តាន ទាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្ម-
 វិបស្សនា យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៨] កតមោ ច បុគ្គលោ អនុសោត-
តាមី ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ កាមេ ច បដិសេវតិ
ចាបញ្ច កម្មំ ករេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អនុ-
សោតតាមី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បដិសោត-
តាមី ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ កាមេ ច ន បដិសេ-
វតិ ចាបញ្ច កម្មំ ន រេតិ សោ សហាបិ ទុក្ខេន
សហាបិ នោមនស្សេន អស្សុម្ពុទេនបិ វុទមាណា
បរិបុណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រាហ្មចរិយំ ចរតិ អយំ វុច្ចតិ
បុគ្គលោ បដិសោតតាមី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
បិទត្តោ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ បញ្ចន្ធិំ ឌីរម្ពាគិ-
យាទំ សញ្ញោជនាទំ បរិក្ខយា ឌីបចាតិកោ ហោតិ
តត្ថ បរិនិព្វាយំ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា អយំ
វុច្ចតិ បុគ្គលោ បិទត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
តិណ្ណោ ចារុតតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ ។
ឥនេកោ បុគ្គលោ អាសវាទំ ខយា អនាសវំ
ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ វិជ្ជេន ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សច្ចិកត្វា ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
តិណ្ណោ ចារុតតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ ។

បុគ្គលិកទេស

[១៣៨] បុគ្គលទៅបណ្តោយតាមវិទ្យុទឹក តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សេពតាមទាំងឡាយផង ធ្វើបាបកម្មផង
នេះហៅថា បុគ្គលទៅបណ្តោយតាមវិទ្យុទឹក ។ បុគ្គលទៅប្រាសវិទ្យុ
ទឹក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនសេពតាមទាំង
ឡាយផង មិនធ្វើបាបកម្មផង បុគ្គលនោះ ខំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
ឲ្យបរិសុទ្ធពេញលេញ ទាំងប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ទាំងប្រកបដោយ
ទោមនស្សខ្លះ ទាំងមានមុខទឹកដោយទឹកភ្នែកទូញយំខ្លះ នេះហៅថា
បុគ្គលទៅប្រាសវិទ្យុទឹក ។ បុគ្គលមានខ្លួនតាំងនៅនឹង តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឧបបាតិកៈកំណើត ព្រោះការអស់ទៅនៃ
សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ជាអ្នកបរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវសៈ
ព្រហ្មលោកនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះវិញ នេះ
ហៅថា បុគ្គលមានខ្លួនតាំងនៅនឹង ។ បុគ្គលធ្លងទៅដល់គ្រើយ ជា
ព្រាហ្មណ៍បិតនៅលើគោក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ធ្វើឲ្យជាកុញ្ញស៍ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខមុខងារក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬ
ចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលធ្លងទៅដល់គ្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិត
នៅលើគោក ។

[១៣៩] កថញ្ច បុគ្គលោ អប្បស្សតោ ហោតិ
 សុតេន អនុបបន្នោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស
 អប្បកំ សុតំ ហោតិ សុតំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ
 តាបំ ឧទានំ ឥត្ថុត្ថកំ ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទល្លំ
 សោ តស្ស អប្បកស្ស សុតស្ស ន អត្ថមញ្ញាយ
 ន ធម្មមញ្ញាយ ន ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ វិ
 បុគ្គលោ អប្បស្សតោ ហោតិ សុតេន អនុបបន្នោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ អប្បស្សតោ ហោតិ សុតេន ឧ-
 បបន្នោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស អប្បកំ សុតំ
 ហោតិ សុតំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាបំ ឧទានំ
 ឥត្ថុត្ថកំ ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទល្លំ សោ តស្ស
 អប្បកស្ស សុតស្ស អត្ថមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្ម-
 នុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ វិ បុគ្គលោ អប្បស្សតោ
 ហោតិ សុតេន ឧបបន្នោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 ឧបបន្នោ ហោតិ សុតេន អនុបបន្នោ ។ ឥនេ-
 កច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ឧបបន្នកំ សុតំ ហោតិ សុតំ
 គេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាបំ ឧទានំ ឥត្ថុត្ថកំ ជាតកំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១៣៩] បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច មិនប្រតិបត្តិតាមដោយការ
 ចេះដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានពុទ្ធ-
 វចនៈ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ
 ជាតកៈ អព្ភតធម្មៈ វេទល្លៈ មានប្រមាណតិច បុគ្គលនោះ មិនដឹង
 នូវអត្ថនៃពុទ្ធវចនៈដែលមានប្រមាណតិចនោះ មិនដឹងនូវធម៌ មិនប្រតិបត្តិ
 ធម៌ តាមសមគួរដល់ធម៌ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច មិនប្រតិបត្តិតាមដោយ
 ការចេះដឹង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹងតិច តែប្រតិបត្តិតាម
 ដោយការចេះដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានពុទ្ធ-
 វចនៈ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ
 ជាតកៈ អព្ភតធម្មៈ វេទល្លៈ មានប្រមាណតិច តែបុគ្គលនោះ ដឹងនូវ
 អត្ថនៃពុទ្ធវចនៈមានប្រមាណតិចនោះ ដឹងនូវធម៌ ហើយប្រតិបត្តិធម៌តាម
 សមគួរដល់ធម៌ បុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹងតិច តែប្រតិបត្តិតាមដោយការ
 ចេះដឹង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន តែមិនប្រតិបត្តិ
 តាមដោយការចេះដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មាន
 ពុទ្ធវចនៈគឺសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ

អព្វុតធម្មំ វេទល្លំ សោ តស្ស ពហុកស្ស សុតស្ស
 ន អត្ថមញ្ញាយ ន ធម្មមញ្ញាយ ន ធម្មានុធម្មប្ប-
 ដិបន្នោ ហោតិ ឃំ បុគ្គលោ ពហុស្សតោ ហោតិ
 សុតេន អនុបបន្នោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ពហុស្សតោ
 ហោតិ សុតេន ឧបបន្នោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស
 ពហុកំ សុតំ ហោតិ សុតំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ
 តាបំ ឧទាធំ ឥត្ថុត្ថកំ ជាតកំ អព្វុតធម្មំ វេទល្លំ
 សោ តស្ស ពហុកស្ស សុតស្ស អត្ថមញ្ញាយ ធម្ម-
 មញ្ញាយ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ ឃំ បុគ្គលោ
 ពហុស្សតោ ហោតិ សុតេន ឧបបន្នោ ។

[១៤០] កតមោ ច បុគ្គលោ សមណមច-
 លោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ តិណ្ឌំ សញ្ញាជនាធំ
 បរិក្ខយា សោតាបន្នោ ហោតិ អវិទិតាតធម្មោ និយ-
 តោ សម្ពោជិបរាយោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមណ-
 មចលោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សមណបទុមោ ។

បុគ្គលិកទេស

អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈ មានប្រមាណច្រើន តែបុគ្គលនោះ មិនដឹងនូវ
 អត្តនៃពុទ្ធវចនៈមានប្រមាណច្រើននោះ មិនដឹងនូវធម៌ មិនប្រតិបត្តិធម៌
 តាមសមគួរដល់ធម៌ បុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន តែមិនប្រតិបត្តិតាម
 ដោយការចេះដឹង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ទាំង
 ប្រតិបត្តិតាមដោយការចេះដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ មានពុទ្ធវចនៈ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា
 ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈ មានប្រមាណច្រើន
 ទាំងបុគ្គលនោះ ដឹងនូវអត្តនៃពុទ្ធវចនៈមានប្រមាណច្រើន ដឹងនូវធម៌
 ហើយប្រតិបត្តិធម៌តាមសមគួរដល់ធម៌ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ទាំង
 ប្រតិបត្តិតាមដោយការចេះដឹង យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤០] បុគ្គលជាសមណៈមិនកម្រើក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកដល់នូវសោតៈ មានកិរិយាមិនធ្លាក់ចុះជា
 ធម្មតា ជាបុគ្គលទៀងទាត់ មានការគ្រោស៍ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ
 ព្រោះការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣ នេះហៅថា បុគ្គលជាសមណៈ
 មិនកម្រើក ។ បុគ្គលជាសមណៈដូចផ្កាឈូកក្រហម តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបំជីពេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនាទំ បរិក្ខុ-
 យា វាគន្ធាសមោហាទំ តទុត្តា សកទាតាមី ហោតិ
 សក្កិនេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ធិ ទុក្ខសង្ខតំ
 ករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមណបទិមោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សមណបុណ្ញវគ្គោ ។ ឥន្ទេ-
 កក្ខោ បុគ្គលោ បញ្ចន្ធិ ឡិម្បាភិយាទំ សញ្ញា-
 ជនាទំ បរិក្ខុយា ឡិម្បាភិកោ ហោតិ តត្ថ
 បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមណបុណ្ញវគ្គោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ សមណោសុ សមណោសុឡិមាលោ ។ ឥន្ទេ-
 កក្ខោ បុគ្គលោ អាសវាទំ ខយា អនាសវំ ចតោ-
 វិមុត្តិ បញ្ចវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជេ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 សមណោសុ សមណោសុឡិមាលោតិ ។

បក្កក្កនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាសកទាគាមី មកកាន់លោកនេះអស់រវាង៖

ម្តងទៀត ទើបធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ព្រោះការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ

៣ ព្រោះភាពស្រាលស្មើនៃភគៈ ទោសៈ និងមោហៈ នេះហៅថា

បុគ្គលជាសមណៈ ដូចផ្កាឈូកក្រហម ។ បុគ្គលជាសមណៈ ដូចផ្កា

ឈូកស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឧបបាតិកៈ

កំណើត ព្រោះការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥

ជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវស្សាព្រោះលោកនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់

ចាកលោកនោះវិញ នេះហៅថា បុគ្គលជាសមណៈ ដូចផ្កាឈូកស ។

បុគ្គលជាសមណៈចម្រើនដោយសុខ ក្នុងពួកសមណៈ តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុត្តម

ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិន

មានអាសវៈ ព្រោះការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គល

ជាសមណៈចម្រើនដោយសុខ ក្នុងពួកសមណៈ ។

បញ្ចក្ខន្ធឡេសោ

(១៤១) តត្រ យាយំ បុគ្គលោ អារម្ភតិ ច
 វិប្បដិសារី ច ហោតិ តត្វា ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ
 យថាភូតំ នប្បជាធាតំ យត្ថស្ស តេ ឱប្បន្នា
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ
 សោ ឯវមស្ស វេទនីយោ អាយស្មតោ ខោ អារម្ភ-
 ជា អាសវំ សំវិជ្ជន្តិ វិប្បដិសារជា អាសវំ បរុឡន្តិ
 សាធ្ម វតាយស្មា អារម្ភជេ អាសវេ បហាយ វិប្ប-
 ដិសារជេ អាសវេ បដិវិនោទេត្វា ចិត្តំ បញ្ចត្វា
 ភាវេតុ ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ចមេន បុគ្គលេន
 សមសមោ ភវិស្សតីតិ ។ តត្រ យាយំ បុគ្គលោ
 អារម្ភតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ តត្វា ចេតោវិមុត្តិំ
 បញ្ញាវិមុត្តិំ យថាភូតំ នប្បជាធាតំ យត្ថស្ស តេ
 ឱប្បន្នា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា
 និរុជ្ឈន្តិ សោ ឯវមស្ស វេទនីយោ អាយស្មតោ

បញ្ចក្ខន្ធទ្វេស

(១៤១) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តិល្មើសផង ជាអ្នកមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតនា-
វិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំង
នោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិន
មានសេសសល់ផង បុគ្គលនោះ គួរឲ្យគេស្តីបានយ៉ាងនេះថា លោក
មានអាយុ មានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តិល្មើស
កើតមាន ទាំងមានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
ចម្រើនដុះដាល (ព្រោះហេតុនោះ) សូមលោកមានអាយុ លះបង់
នូវពួកអាសវៈ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តិល្មើស បន្ទោបង់នូវពួកអាសវៈ
ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយចោលចេញ ហើយចម្រើន នូវចិត្តនិង
បញ្ញាតទៅ កាលបើយ៉ាងនេះ លោកមានអាយុ និងជាអ្នកស្មើដោយ
បុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្ត
ល្មើស តែជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំងមិនដឹងតាមពិត នូវ
ចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ ដ៏
លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់
ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ គួរឲ្យគេស្តីបានយ៉ាងនេះថា

អភិធម្មបដិកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ខោ អារម្ភជា អាសវា សំវិជ្ជន្តិ វិប្បដិសារជា អា-
 សវា នប្បវឌ្ឍន្តិ សាធុ វតាយស្មា អារម្ភដេ អាសវេ
 បហាយ ចិន្តំ បញ្ចញ្ច ការេតុ ឯវមាយស្មា អមុនា
 បញ្ចមេន បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតីតិ ។
 តត្រ យាយំ បុគ្គលោ ន អារម្ភតិ វិប្បដិសារី
 ហោតិ តញ្ច ចេតោវិមុត្តិ បញ្ចវិមុត្តិ យថាភូតំ
 នប្បជាធាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា ទាបកា អក្ក-
 សលា ធម្មា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ សោ ឯវមស្ស
 វចនីយោ អាយស្មតោ ខោ អារម្ភជា អាសវា ន
 សំវិជ្ជន្តិ វិប្បដិសារជា អាសវា បវឌ្ឍន្តិ សាធុ
 វតាយស្មា វិប្បដិសារដេ អាសវេ បដិវិនោទេត្វា ចិន្តំ
 បញ្ចញ្ច ការេតុ ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ចមេន
 បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតីតិ ។ តត្រ យាយំ
 បុគ្គលោ ន អារម្ភតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លោកមានអាយុ មានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តិ
 ល្មើសកើតមាន តែមានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយ មិនចម្រើនដុះដាលទេ (ព្រោះហេតុនោះ) សូមលោកមាន
 អាយុ លះបង់ពួកអាសវៈ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តិល្មើសចេញ ហើយ
 ចម្រើននូវចិត្តនិងបញ្ញាតទៅ កាលបើយ៉ាងនេះ លោកមានអាយុ នឹង
 ជាអ្នកស្មើដោយបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល
 ណា មិនប្រព្រឹត្តិល្មើសទេ តែមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំងមិនដឹង
 ច្បាស់តាមពិត នូវចេតនាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួក
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ
 ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ គួរឲ្យគេស្តីបាន
 យ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុ មានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពី
 ការប្រព្រឹត្តិល្មើស មិនកើតឡើងទេ តែមានអាសវៈទាំងឡាយ ដែល
 កើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ចម្រើនដុះដាល (ព្រោះហេតុនោះ) សូម
 លោកមានអាយុ បន្ថែមបង់ពួកអាសវៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ចោលចេញ ហើយចម្រើននូវចិត្តនិងបញ្ញាតទៅ កាលបើយ៉ាងនេះ លោក
 មានអាយុ នឹងជាអ្នកស្មើដោយបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។ បណ្តាបុគ្គល
 ទាំងនោះ បុគ្គលណា មិនប្រព្រឹត្តិល្មើស មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយទេ

បញ្ចកន្ត្រៃលោ

តញ្ច ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ
 យត្ថស្ស តេ ឧប្បជ្ជា ចាបកា អត្តសលា ធម្មា
 អបរិសេសា និវុដ្ឋន្តិ សោ ឯវមស្ស វេទនីយោ
 អាយស្មតោ ខោ អារម្មណំ អាសវំ ន សំវិជ្ជន្តិ វិប្ប-
 ដិសារណំ អាសវំ នប្បវឡន្តិ សាធុ វតាយស្មា
 ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវេតុ ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ច-
 មេន បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតីតិ ។ ឥមេ
 ចត្តារោ បុគ្គលា អមុនា បញ្ចមេន បុគ្គលេន
 ឯវំ ឱវទិយមាណា ឯវមនុស្សាសិយមាណា អនុបុព្វេន
 អាសវំនំ ខយំ ចាបុណ្ណន្តិ ។

[១៤២] កថញ្ច បុគ្គលោ នត្វា អវជានាតិ ។
 ឥនេកត្រោ បុគ្គលោ យស្ស បុគ្គលស្ស នេតិ
 ចីវរវិណ្ឌាចាតសេនាសនកិលានប្បច្ចយកេសន្តបរិក្ខារំ
 តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ នម្មិ អយំ បន បដិក្ក-
 ល្ហាតីតិ តមេនំ នត្វា អវជានាតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 នត្វា អវជានាតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ សំវរសេន

បញ្ចកន្តិទេស

តែមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតនាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជា
ហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែល
កើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ
គួរឲ្យគេស្តីបានយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុ មានអាសវៈទាំងឡាយ
ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តិល្មើសមិនកើតមាន ទាំងមានអាសវៈទាំងឡាយ
ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក៏មិនចម្រើនដុះដាលឡើយ (ព្រោះ
ហេតុនោះ) សូមលោកមានអាយុ ចម្រើននូវចិត្តនិងបញ្ញាតទៅ កាលបើ
យ៉ាងនេះ លោកមានអាយុ នឹងជាអ្នកស្មើដោយបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។
នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ដែលបុគ្គលជាទី ៥ ឯណោះ កាលទូន្មានយ៉ាង
នេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះហើយ រមែងដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ
ទាំងឡាយ តាមលំដាប់ ។

(១៤២) បុគ្គលឲ្យហើយត្រឡប់មើលឆ្ងាយវិញ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និង
គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជៈបរិក្ខារ ដល់បុគ្គលណា បុគ្គលអ្នកឲ្យនោះ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញឲ្យ ឯបុគ្គលនេះទទួលយក លុះ
ឲ្យហើយ ត្រឡប់មើលឆ្ងាយបុគ្គលនោះវិញ បុគ្គលឲ្យហើយ ត្រឡប់
មើលឆ្ងាយវិញ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមើលឆ្ងាយ ព្រោះការនៅរួម

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អវជានាតិ ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ យេន បុគ្គ-
 លេន សុទ្ធិ សំវេសតិ ទ្វេ វា ភីណិ វា វស្សានិ
 តមេនំ សំវេសេន អវជានាតិ ឯវំ បុគ្គលោ សំវេ-
 សេន អវជានាតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អាធមយ្យ-
 មុខោ ហោតិ ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ បរស្ស-
 វណ្ណោ វា អវណ្ណោ វា ភាសិយមាធនេ ខិប្បញ្ញាវ អធិ-
 មុច្ឆិតា ហោតិ ឯវំ បុគ្គលោ អាធមយ្យមុខោ ហោតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ លោលោ ហោតិ ។ ឥនេកោច្ឆា
 បុគ្គលោ ឥត្តរស្សន្ទោ ហោតិ ឥត្តរកត្តិ ឥត្តរប្បមោ
 ឥត្តរប្បសាទោ ឯវំ បុគ្គលោ លោលោ ហោតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ មន្ទោ មោម្ភហោ ហោតិ ។ ឥនេ-
 កោច្ឆា បុគ្គលោ កុសលាកុសលេ ធម្មេ ន ជានាតិ
 សាវជ្ជានវជ្ជេ ធម្មេ ន ជានាតិ ហីនប្បណីតេ ធម្មេ
 ន ជានាតិ កណ្ណាសុក្កសប្បដិកាកេ ធម្មេ ន ជានាតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ មន្ទោ មោម្ភហោ ហោតិ ។

(១២៣) តត្ថ កតមេ បញ្ច យោធាជីវ្ជបមា
 បុគ្គលា ។ បញ្ច យោធាជីវ្ជវា ឥនេកោច្ឆា យោធាជីវ្ជវា

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ នៅរម្មជាមួយនឹងបុគ្គលណា
 អស់ ២ ឆ្នាំក្តី អស់ ៣ ឆ្នាំក្តី ក៏មើលងាយបុគ្គលនោះ ព្រោះការនៅ
 រម្ម បុគ្គលមើលងាយ ព្រោះការនៅរម្មយ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមាន
 មុខជឿងាយ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលបើ
 មានគេពោលគុណក្តី ទោសក្តី របស់បុគ្គលដទៃ ក៏ចុះចិត្តជឿភ្លាមមួយ
 រំពេច បុគ្គលមានមុខជឿងាយយ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលស៊ីស៊ីព័ក្ខៈ តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានជំនឿផ្ដេសផ្ដាស មាន
 ការសេពគប់ផ្ដេសផ្ដាស មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ផ្ដេសផ្ដាស មានសេចក្ដី
 ជ្រះថ្លាផ្ដេសផ្ដាស បុគ្គលស៊ីស៊ីព័ក្ខៈ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលល្ងង់
 ខ្មៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនដឹងនូវធម៌ជា
 កុសលនិងអកុសល មិនដឹងនូវធម៌មានទោសនិងធម៌មិនមានទោស មិន
 ដឹងនូវធម៌ថោកទាប និងធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនដឹងនូវធម៌មានចំណែកប្រៀប
 ដោយវត្ថុមានពណ៌ខ្មៅនិងពណ៌ស បុគ្គលល្ងង់ខ្មៅ យ៉ាងនេះឯង ។

(១៤៣) បណ្ដាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ប្រៀបដោយ
 ទាហាន តើដូចម្តេច ។ ទាហានមាន ៥ ពួកគឺ ទាហានខ្លះ ក្នុងលោក

បញ្ចកន្ត្រៃសោ

រជក្កញ្ញោ ធិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្កតិ
 ន សក្កោតិ សង្កមំ ឌីតវត្ថុំ ឯវ្យាបាចិ ឥន្ទេ-
 កថោ យោធាជីវេ ហោតិ អយំ បឋមោ យោ-
 ធាជីវេ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ បុន
 ចបរំ ឥន្ទេកថោ យោធាជីវេ សហតិ រជក្កំ
 អបិច ខោ ធាជក្កញ្ញោ ធិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន
 សន្តម្កតិ ន សក្កោតិ សង្កមំ ឌីតវត្ថុំ ឯវ្យាបាចិ
 ឥន្ទេកថោ យោធាជីវេ ហោតិ អយំ ធីតិយោ
 យោធាជីវេ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ បុន
 ចបរំ ឥន្ទេកថោ យោធាជីវេ សហតិ រជក្កំ សហតិ
 ធាជក្កំ អបិច ខោ ឧស្សាទន្ទញ្ញោ សុត្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ន សន្តម្កតិ ន សក្កោតិ សង្កមំ ឌីតវត្ថុំ
 ឯវ្យាបាចិ ឥន្ទេកថោ យោធាជីវេ ហោតិ អយំ
 ធីតិយោ យោធាជីវេ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ លោក-
 ស្មី ។ បុន ចបរំ ឥន្ទេកថោ យោធាជីវេ សហតិ
 រជក្កំ សហតិ ធាជក្កំ សហតិ ឧស្សាទន្ទំ អបិច
 ខោ សម្បហារេ ហញ្ញតិ ព្យាបដ្ឋតិ ឯវ្យាបាចិ

បញ្ចកន្តិទេស

នេះ គ្រាន់តែឃើញនូវចុងនៃធូលី (ដែលហុយឡើង) ក៏រញ្ជកថយ
 ក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម ទាហានខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះ ទាហានទី ១ រមែងមាន
 ក្នុងលោកនេះ ។ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់ទ្រាំនូវ
 ចុងនៃធូលីបាន តែដល់ឃើញចុងទង់ជ័យ (នៃបច្ចាមិត្ត) ក៏រញ្ជកថយ
 ក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម ទាហានខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះទាហានទី ២ រមែងមានក្នុង
 លោក ។ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃ
 ធូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ (នៃបច្ចាមិត្ត) បានដែរ តែលុះឮសំឡេង
 ហើរ ក៏រញ្ជកថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម
 ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះទាហានទី ៣
 រមែងមានក្នុងលោក ។ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់
 ទ្រាំនូវចុងនៃធូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេងហើរបាន
 ដែរ តែត្រូវគេបៀតបៀន ក៏វិនាសស្លាប់ខ្លួន ព្រោះការប្រហារបន្តិចបន្តួច

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥនេកោន្តោ យោធាជីវោ ហោតិ អយំ ចតុត្ថោ យោ-
 ធាជីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មី ។ បុន ចបំ
 ឥនេកោន្តោ យោធាជីវោ សហតិ រជន្តំ សហតិ ធនន្តំ
 សហតិ ឧស្សាទនំ សហតិ សម្បហារំ សោ តំ
 សង្គមំ អភិវិជិតត្វា វិជិតសង្គមោ តមេវ សង្គម-
 សីសំ អជ្ឈាវសតិ ឯវុទោបិ ឥនេកោន្តោ យោធា-
 ជីវោ ហោតិ អយំ ចញ្ចមោ យោធាជីវោ សន្តោ
 សំវិជ្ជមានោ លោកស្មី ។ ឥមេ ចញ្ច យោធាជីវោ
 សន្តោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មី ។

[១២២] ឯវមេវ ចញ្ចមេ យោធាជីវោបមា បុគ្គលា
 សន្តោ សំវិជ្ជមានោ ភិក្ខុសុ ។ កតមេ ចញ្ច ។
 ឥនេកោន្តោ ភិក្ខុ រជន្តញ្ច ទិស្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ ន សន្តាតិ ព្រហ្មចរិយំ
 សន្តានេត្តិ^(១) សិក្ខាទុព្វល្យំ អាភិកត្វា សិក្ខំ
 បច្ចុក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ ។ កតមស្ស រជន្តស្មី ។
 ឥនេ ភិក្ខុ សុណាតិ អម្បកស្មី ធាម តាមេ វា

១ ម. សន្តាបេត្តិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះទាហានទី ៤
 រមែងមានក្នុងលោក ។ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់
 ទ្រាំទ្វារចុងនៃឆ្នូលី អត់ទ្រាំទ្វារចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំទ្វារសំឡេងហើរ អត់
 ទ្រាំទ្វារការប្រហារបាន ទាហាននោះ ឈ្នះសង្គ្រាមនោះ មានសង្គ្រាម
 ឈ្នះស្រឡះហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងក្បាលសង្គ្រាម^(១)នោះឯង ទាហាន
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះទាហានទី ៥ រមែង
 មានក្នុងលោក ។ នេះ ទាហាន ៥ ពួក រមែងមានក្នុងលោក ។

(១៤៤) បុគ្គល ៥ ពួក ប្រៀបដោយទាហាននេះ រមែងមាន
 ក្នុងពួកភិក្ខុ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ភិក្ខុ ៥ ពួក តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ គ្រាន់តែឃើញចុងនៃឆ្នូលី ក៏រញ្ឆក ថយក្រោយ មិនត
 ទល់ មិនអាចបន្តទ្វារព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពថយកម្លាំងក្នុង
 សិក្ខា លះបង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ចុះអ្វីជា
 ចុងនៃឆ្នូលីរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានឮថា ក្នុងស្រុកក្តី

១ ហៅថា រណសិរ្ស ក៏បាន ។

បញ្ចកន្ត្រៃសោ

និកមេ វា ឥត្តិ វា កុមារី វា អភិវុទ្ធា ទស្សនីយា
 ចាសានិកា បរមាយ វណ្ណោត្តរតាយ សមន្តាគតាត
 សោ តំ សុត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ ន ស-
 ក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ សន្តានេតុំ សិក្ខាទិព្វល្បំ អារិកត្វា
 សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្ថតិ ឥទមស្ស រជក្ខស្មី ។
 សេយ្យថាបិ សោ យោធាជីវេ រជក្ខញ្ញោ ទិស្វា
 សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ ន សក្កោតិ សង្គម
 ឌិតវត្ថុ តដ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឯវុទ្ធាបិ
 ឯធកត្តោ បុគ្គលោ ហោតិ ។ អយំ បរមោ
 យោធាជីវបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមាធា ភិក្ខុ-
 សុ(១) ។ បុន ចបរំ ឥធកត្តោ ភិក្ខុ សហតិ
 រជក្ខំ អបិច ខោ ធរជក្ខញ្ញោ ទិស្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ
 សន្តានេតុំ សិក្ខាទិព្វល្បំ អារិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ
 ហីនាយាវត្ថតិ ។ កមស្ស ធរជក្ខស្មី ។ ឥធក ភិក្ខុ
 ន ហេវ ខោ សុណាតិ អម្បកស្មី ឆាម កាមេ វា

១ ឱ. លោកស្មី ។

បញ្ចកន្ត្រៃស

ក្នុងន័តមក្តី ឯណោះ មានស្រី ឬកុមារីមានរូបល្អ គួរមើលមើល
 គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយពណ៌នៃសរីរៈ ដ៏ល្អក្រៃលែង ភិក្ខុនោះ លុះ
 បានឮដំណឹងនោះហើយ ក៏រញ្ជក ថយក្រោយ មិនតទល់ មិនអាច
 បន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពថយកម្លាំង ក្នុងសិក្ខា លះ
 បង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់កេរ្តិ៍ថា កថាបរិញ្ញ នេះ ឈ្មោះថា
 ចុងនៃធូលី របស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ ឃើញនូវចុងនៃធូលី
 ហើយ ក៏រញ្ជក ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម
 មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។ នេះបុគ្គលទី ១
 ប្រៀបដោយទាហាន វែមន៍មានកងពកក្តី ។ មួយទៀត ភិក្ខុខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃធូលីបាន តែលុះឃើញនូវចុងនៃ
 ទង់ជ័យហើយ ក៏រញ្ជក ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាច
 បន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពថយកម្លាំង ក្នុងសិក្ខា លះ
 បង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់កេរ្តិ៍ថា កថាបរិញ្ញ ។ ចុះអ្វីជាចុងនៃទង់
 ជ័យរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនបានឮថា ក្នុងស្រុកក្តី

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ធិតមេ វា ឥត្ថំ វា កុមារំ វា អភិរូទា ទស្សនីយា
 ទាសាទិកា បរមាយ វណ្ណោត្ថោត្ថោតាយ សមដ្ឋា-
 តតាតិ អបិច ខោ សាមំ បស្សនំ ឥត្ថំ វា កុមារំ
 វា អភិរូបំ ទស្សនីយំ ទាសាទិកំ បរមាយ វណ្ណា-
 ត្ថោត្ថោតាយ សមដ្ឋាតតំ សោ តំ ទិស្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ
 សន្តានេតុំ សិក្ខាទុព្វល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចុក្ខាយ
 ហិណយាវត្ថតិ ឥទមស្ស ធជជ្ចស្មី ។ សេយ្យថាបិ
 សោ យោជាជីវេ សហតិ រជ្ជកំ អបិច ខោ
 ធជជ្ចពោរ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ
 ន សក្កោតិ សង្គាមំ ឱត្ថវត្ថុ តថ្បមោ អយំ បុគ្គ-
 លោ ។ ឯវុទោបិ ឥនេកោ បុគ្គលោ ហោតិ ។
 អយំ ទុតិយោ យោជាជីវ្ហមោ បុគ្គលោ សន្តោ
 សំវិជ្ជមាណោ ភិក្ខុសុ ។ បុន ចបរំ ឥនេកោ
 ភិក្ខុ សហតិ រជ្ជកំ សហតិ ធជជ្ជកំ អបិច ខោ
 ឧស្សាទនពោរ សុត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ

អភិធម្មបំណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ក្នុងន័តមក្ខី ឯណោះ មានស្រី ឬកុមារីមានរូបល្អ គួររមិលមើល
 គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយពណ៌នៃសរីរៈដ៏ល្អក្រៃលែង ដូច្នេះទេ តែបាន
 ឃើញដោយខ្លួនឯង នូវស្រីឬកុមារី ដែលមានរូបល្អ គួររមិលមើល
 គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយពណ៌នៃសរីរៈដ៏ល្អក្រៃលែង ភិក្ខុនោះ លុះបាន
 ឃើញនូវស្រី ឬកុមារីនោះហើយ ក៏រញ្ជក ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់
 មិនអាចបន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដ នូវភាពជាអ្នកថយកម្លាំង
 ក្នុងសិក្ខា លះបង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ នេះ
 ឈ្មោះថា ចុងនៃទង់ជ័យ របស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ អត់
 ទ្រាំនូវចុងនៃឆ្នូលបានដែរ តែលុះបានឃើញនូវចុងនៃទង់ជ័យ ក៏រញ្ជក
 ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម មានទប់មា
 យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទប់មេឃ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។ នេះបុគ្គលទី ២ ប្រៀប
 ដោយទាហាន រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។ មួយទៀត ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសា-
 សនានេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃឆ្នូល អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យបានដែរ តែលុះ
 បានឮសំឡេងហើ (នៃបច្ចាមិត្ត) ក៏រញ្ជក ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់

បញ្ចកន្ត្រៃសោ

ន សក្កោតំ ព្រហ្មចរិយំ សន្តានេត្តំ សិក្ខានុញ្ញប្បំ
 អារិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្ថតិ ។
 កិមស្ស ឧស្សាទនាយ ។ ឥធនិក្ខំ អារាហតំ វា
 រុត្តម្ភលកតំ វា សុញ្ញតារាតតំ វា មាតុត្តាមោ ឧ-
 បសង្កមិត្វា ឱហសតិ ឧល្លបតិ ឧជ្ឈក្សតិ ឧប្ប-
 ណ្ឌោតិ សោ មាតុត្តាមេន ឱហសិយមាណោ ឧល្ល-
 បិយមាណោ ឧជ្ឈក្សយមាណោ ឧប្បណ្ឌិយមាណោ សំ-
 សីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្កតិ ន សក្កោតំ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ សន្តានេត្តំ សិក្ខានុញ្ញប្បំ អារិកត្វា សិក្ខំ
 បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្ថតិ ឥធនស្ស ឧស្សាទនាយ ។
 សេយ្យថាបិ សោ យោធាជីវោ សហតិ រជក្ខំ
 សហតិ ជជក្ខំ អបិច ខោ ឧស្សាទនពោរ សុត្វា
 សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្កតិ ន សក្កោតំ សង្កមិ
 ឡិតវិក្ខំ តថ្វបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឯវុរោបិ ឥធន-
 កោត្តោ បុគ្គលោ ហោតិ ។ អយំ តតិយោ យោធាជី-
 វុបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ ភិក្ខុសុ ។
 បុន ចបរំ ឥធនកោត្តោ ភិក្ខុ សហតិ រជក្ខំ

បញ្ចកន្ត្រៃស

មិនអាចបន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដ នូវភាពជាអ្នកថយកម្លាំង
 ក្នុងសិក្ខា លះបង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ចុះ
 អ្វី ជាសំឡេងហើរ របស់ភិក្ខុនោះ ។ មាតុត្រាមចូលទៅរកភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ដែលនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់
 ក្តី ហើយសើចល្បង និយាយចែចង់ សើចខ្លាំង ចំអកចំអន់ ភិក្ខុនោះ
 កាលបើត្រូវមាតុត្រាម សើចល្បង និយាយចែចង់ សើចខ្លាំង ចំអក
 ចំអន់ ក៏រញ្ជក ថយក្រោយ មិនទប់ទល់ មិនអាចបន្តនូវព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពជាអ្នកថយកម្លាំង ក្នុងសិក្ខា លះបង់នូវសិក្ខា
 វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ នេះឈ្មោះថា សំឡេងហើររបស់
 ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃធូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង-
 ជ័យបានដែរ តែលុះបានឮសំឡេងហើរ ក៏រញ្ជក ថយក្រោយ មិនហ៊ាន
 តទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម មានទប់មាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ
 ក៏មានទប់មេឃុយយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ មានសភាព
 យ៉ាងនេះឯង ។ នេះបុគ្គលទី ៣ ប្រៀបដោយទាហាន រមែងមានក្នុង
 ពួកភិក្ខុ ។ មួយទៀត ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃធូលី

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សហតិ ធជក្កំ សហតិ ឧស្សាទនំ អបិច ខោ
 សម្បហារេ ហញ្ញតិ ព្យាបជ្ជតិ ។ កិមស្ស សម្ប-
 ហារស្មី ។ ឥធម៌ កិក្ខុ អរញ្ញតិ វា វុត្តម្បលតិ វា
 សុញ្ញតារតិ វា មាតុត្តាមោ ឧបសង្កម្មត្វា អភិធម៌-
 ទតិ អភិធម៌បជ្ជតិ អដ្ឋោត្តរតិ សោ មាតុត្តាមេន អភិ-
 ធម៌ធម៌យមាណោ អភិធម៌បជ្ជិយមាណោ អដ្ឋោត្តរិយមា-
 ណោ សិក្ខុ អបច្ចក្ខាយ ឧត្ថល្យំ អនាវិកត្វា មេដ្ឋនំ
 ធម្មំ បដិសេវតិ ឥន្ទមស្ស សម្បហារស្មី ។ សេយ្យ-
 ថាបិ សោ យោធាជីវោ សហតិ រជក្កំ សហតិ
 ធជក្កំ សហតិ ឧស្សាទនំ អបិច ខោ សម្បហារេ
 ហញ្ញតិ ព្យាបជ្ជតិ តថ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 ឯវុចោបិ ឥន្ទកក្ខោ បុគ្គលោ ហោតិ ។ អយំ
 ចតុត្តោ យោធាជីវ្ហមោ បុគ្គលោ សន្តោ សិវិជ្ជ-
 មាណោ កិក្ខុសុ ។ បុន ចបរំ ឥន្ទកក្ខោ កិក្ខុ
 សហតិ រជក្កំ សហតិ ធជក្កំ សហតិ ឧស្សាទនំ
 សហតិ សម្បហារំ សោ តំ សង្កម្មំ អភិវិជិតត្វា
 វិជិតសង្កាមោ តមេវ សង្កម្មសីសំ អដ្ឋាវសតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេងហើរ បានដែរ តែត្រូវតែ
 បៀតបៀន ក៏វិនាសស្លាប់ខ្លួន ព្រោះការប្រហារ (របស់បច្ចាមិត្ត) ។
 ចុះអ្វី ជាការប្រហារ របស់ភិក្ខុនោះ ។ មាតុត្រាម ចូលទៅរកភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ដែលនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុង
 ផ្ទះស្ងាត់ក្តី ហើយអង្គុយកៀកកើយ ដេកដិត ឧបរឹត ភិក្ខុនោះ
 កាលបើត្រូវមាតុត្រាម អង្គុយកៀកកើយ ដេកដិត ឧបរឹតហើយ ក៏
 មិនបានលះបង់នូវសិក្ខា មិនបានធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពជាអ្នកថយកម្លាំង
 ទេ ហើយសេពនូវមេប៉ុនធម្ម (នឹងមាតុត្រាមនោះ) នេះជាការប្រហារ
 របស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃគូលី អត់ទ្រាំនូវចុង
 នៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេងហើរ (នៃបច្ចាមិត្ត) បានដែរ តែត្រូវ
 តែបៀតបៀន ក៏វិនាសស្លាប់ខ្លួនក្នុងសង្គ្រាម មានទប់មាយ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានទប់មេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងសាស-
 នានេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។ នេះ បុគ្គលទី ៤ ប្រៀបដោយ
 ទាហាន រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។ មួយទៀត ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនា
 នេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃគូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេង
 ហើរ អត់ទ្រាំនូវការប្រហារបាន ភិក្ខុនោះ ឈ្នះនូវសង្គ្រាមនោះ មាន
 សង្គ្រាមល្អះស្រឡះហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងក្បាលសង្គ្រាមជ័យនោះឯង ។

បញ្ចកន្ត្រៃសោ

ក៏មស្ស សង្កាមវិជយស្ស ។ វេទ ភិក្ខុ អរញ្ញកតំ
 វា រុក្ខម្យលកតំ វា សុញ្ញាតារកតំ វា មាតុត្តារមា
 ឧបសង្កមិត្តា អភិជសីទតិ អភិជបជ្ជតិ អជ្ឈេត្តរតិ ។
 សោ មាតុត្តារមេន អភិជសីទិយមាណោ អភិជបជ្ជិយ-
 មាណោ អជ្ឈេត្តរិយមាណោ វិជិវេថេត្តា វិជិមោចេត្តា
 យេន កាមំ បក្កមតិ ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ
 ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខម្យលំ បព្វតំ កណ្តំ ភិក្ខុហំ
 សុសានំ វេនបត្តំ អត្តោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ
 អរញ្ញកតោ វា រុក្ខម្យលកតោ វា សុញ្ញាតារកតោ
 វា ជសីទតិ បល្លង្គំ អាភុជិត្តា ឧដ្ឋំ កាយំ បណ្ឌ-
 ងាយ បរិមុខំ សតី ឧបជ្ឈបេត្តា ។ សោ អភិជ្ឈំ
 លោកេ បហាយ វិគតាភិជ្ឈេន ចេតសា វិហារតិ អភិ-
 ជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ព្យាបាទប្បនោសំ បហាយ
 អព្យាបន្នចិត្តោ វិហារតិ សព្វប្បណក្ខតហិតានុកម្មំ

បញ្ចកន្តិទេស

ចុះអ្វី ជាការឈ្នះសង្គ្រាម របស់ភិក្ខុនោះ ។ មាតុគ្រាមចូលទៅរកភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ដែលនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុង
 ផ្ទះស្ងាត់ក្តី ហើយអង្គុយកៀកកើយ ដេកដិត ឧបរឹត ។ ភិក្ខុនោះ
 កាលបើត្រូវមាតុគ្រាម អង្គុយកៀកកើយ ដេកដិត ឧបរឹតហើយ ក៏
 ប្រានចេញដោះខ្លួន ចៀសចេញទៅតាមប្រាថ្នា ។ ភិក្ខុនោះគប់រក
 នូវទីសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ គល់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ រូងភ្នំ ព្រៃស្នូ-
 សាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ភិក្ខុនោះ នៅក្នុងព្រៃក្តី
 នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងអង្គុយពែនក្បែរ តម្រង់
 កាយឲ្យត្រង់ ផ្ចង់ស្មារតី ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកកម្មង្គាន ។ ភិក្ខុនោះ
 លះបង់នូវអភិជ្ឈា ក្នុងលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ដម្រះចិត្តឲ្យ
 ស្អាតចាកអភិជ្ឈា លះបង់ព្យាបាទជាគ្រឿងប្រទូស្ត មានចិត្តមិនប្រកប
 ដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សព្វសត្វ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ព្យាបាទប្បនោសា ចិត្តំ បរិសោធនតិ ដ៏នម៌ទ្ធ
 បហាយ វិភត្តដ៏នម៌ទ្ធ វិហារតិ អាណកសញ្ញា
 សតោ សប្បដាធា ដ៏នម៌ទ្ធ ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 ឧទ្ធចក្កក្កំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហារតិ អន្សត្ថំ
 វ្យុបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចក្កក្កំ ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិច្ច-
 ក្កំ បហាយ តិណ្ហវិក្កិតោ វិហារតិ អកថ្នត្ថំ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។
 សោ ឥមេ បញ្ច ធម៌វេណ បហាយ ចេតសោ
 ឧបក្កិលេសេ បញ្ចាយ ទុក្ខលក្ខណោ វិវិច្ឆេ កា-
 មេហំ វិវិច្ឆ អកុសលេហំ ធម្មេហំ សវិតក្កំ សវិចារំ
 វិវេកជំ មិត្តសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពន្ធ វិហារតិ
 វិតក្កវិចារជំ វ្យុបសមាយ ទុតិយំ ឈានំ តតិយំ
 ឈានំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ពន្ធ វិហារតិ ។ សោ
 ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទានេ
 អនុត្តរោ វិភត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ កម្មនិយ-
 ហិតេ អាណេញប្បត្តេ អាសវំ ឧយញ្ញាណាយ ចិត្តំ
 អភិធម្មាបេតិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តំ យថាភ្នតំ បដា-
 ណាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភ្នតំ បដាណាតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកព្យាបាទជាគ្រឿងប្រឡូក លះបង់បីមិទ្ធៈ ប្រាស
 ចាកបីមិទ្ធៈ មានសេចក្តីសំគាល់នូវពន្លឺ មានសតិ និងសម្បជញ្ញៈ
 ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកបីមិទ្ធៈ លះបង់ទទួលចក្កកថៈ មានចិត្តមិនរវើរវាយ
 មានចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងសន្តាន ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាត ចាកទទួលចក្កកថៈ លះ
 បង់វិចិត្តិចារ មានវិចិត្តិចារក្នុងបង់ហើយ មិនមានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិត្តិចារ ។ ភិក្ខុនោះ លះ
 បង់និវរណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើ
 បញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយបានហើយ ក៏ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងវិចារៈ
 មានតែបីតិចិត្តិចារ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ហើយសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅ លុះម្យ៉ាងនូវវិតក្កៈនិងវិចារៈអស់ហើយ ក៏បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន
 នូវតតិយជ្ឈាន នូវចតុត្ថជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ភិក្ខុនោះ
 កាលបើចិត្តតាំងនៅមាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាស
 ចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង
 មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្ត
 ទៅដើម្បីញ្ញាណជាទីអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ

បញ្ចក្ខន្ធន្តរ

អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធាតិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ
 ឥមេ អាសវាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ អយំ អាសវា-
 សមុទយោតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ អយំ អាសវនិ-
 រោធាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ អយំ អាសវនិរោធា-
 តិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។ តស្ស
 ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជា បវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ វិណា
 ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរិ
 ឥត្តត្តាយាតិ បដាធាតិ ។ ឥន្ទ្រស្ស សង្កាមវិជ-
 យស្មី ។ សេយ្យថាបិ សោ យោធាជីវេ សហតិ
 វជក្កំ សហតិ ធជក្កំ សហតិ ឧស្សាទនំ សហតិ
 សម្មហារំ សោ តំ សង្កាមំ អភិវិជិតត្វា វិជិតសង្កា-
 មោ តមេវ សង្កាមសីសំ អជ្ឈាវសតិ តថ្វបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ ឯវុច្ចាបិ ឥន្ទ្រកោតោ បុគ្គលោ ហោតិ ។

បញ្ចកន្ត្រៃស

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវ
 ប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះអាសវៈ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះធម៌រំលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌
 រំលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ
 ហើយ ចិត្តក៏រួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវៈសវៈផង ចិត្តក៏
 រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង ។ កាលបើចិត្តរួចផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹង
 ថា ចិត្តរួចផុតស្រឡះហើយ ក៏កើតមានប្រាកដ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់
 ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ
 ប្រព្រឹត្តហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការីនា
 កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ នេះ
 ឈ្មោះថា ការឈ្នះសង្គ្រាមរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ អត់ទ្រាំនូវ
 ចុងនៃធូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេងហើរ អត់ទ្រាំនូវ
 ការប្រហារ (របស់បច្ចាមិត្ត) បាន ទាហាននោះ បានឈ្នះនូវសង្គ្រាម
 នោះ មានសង្គ្រាមឈ្នះស្រឡះហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងក្បាលសង្គ្រាម
 នោះឯង មានទប់មាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទប់មេឃ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលក្នុងសាសនានេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។

អភិធម្មបដិកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អយំ បញ្ចមោ យោធាជីវ្គបមោ បុគ្គលោ សន្តោ
សំវិជ្ជមាធា ភិក្ខុសុ ។ ឥមេ បញ្ច យោធាជីវ្គបមា
បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមាធា ភិក្ខុសុ ។

(១៤៥) តត្ថ កតមេ បញ្ច បិណ្ឌទាតិកា ។
មន្ទត្តា មោម្ភហត្តា បិណ្ឌទាតិកោ ហោតិ វាបិណ្ឌ
ឥន្ទ្របកតោ បិណ្ឌទាតិកោ ហោតិ ឧម្មាទា ចិត្ត-
វិក្កេទា បិណ្ឌទាតិកោ ហោតិ វណ្ណិនំ ពុទ្ធហិ
ពុទ្ធសាវកេហិតិ បិណ្ឌទាតិកោ ហោតិ អបិច
អប្បិច្ឆិយេវ^(១) និស្សាយ សន្តដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្លេ-
ទិយេវ និស្សាយ ឥន្ទមត្តិនិយេវ និស្សាយ បិណ្ឌ-
ទាតិកោ ហោតិ ។ តត្ថ យាយំ បិណ្ឌទាតិកា
អប្បិច្ឆិយេវ និស្សាយ សន្តដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្លេទិ-
យេវ និស្សាយ ឥន្ទមត្តិនិយេវ និស្សាយ បិណ្ឌ-
ទាតិកោ អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្ទំ បិណ្ឌទាតិកានំ
អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ទាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច
បវរោ ច ។ សេយ្យថាបិ ធាម កវា ទិវំ ទិវម្ហា

១ ឃ. អប្បិច្ឆតញ្ញាវិគី ទិស្សតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បព្រាជ្ជ

នេះបុគ្គលទី ៥ ប្រៀបដោយទាហាន រមែងមានកងពួកភិក្ខុ ។ នេះ

បុគ្គល ៥ ពួក ប្រៀបដោយទាហាន រមែងមានកងពួកភិក្ខុ ។

(១៤៥) បណ្ណាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិក-
ធុត្តន្ត តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុត្តន្ត ព្រោះភាពនៃខ្លួន
ជាបុគ្គលល្ងង់ ជាបុគ្គលវង្វេង ១ ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក គ្រូសេចក្តី
ប្រាថ្នាគ្របសង្កត់ហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុត្តន្ត ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្ត
បិណ្ឌបាតិកធុត្តន្ត ព្រោះការឆ្គងនិងការរើរវាយចិត្ត ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបា-
តិកធុត្តន្ត ដោយគិតថា បិណ្ឌបាតិកវត្ថុ ជាកិច្ចដែលព្រះពុទ្ធនិងពុទ្ធសាវ័ក
ទាំងឡាយ សរសើរហើយ ១ មួយវិញទៀត ភិក្ខុអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា
តិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តី
ប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុត្តន្ត ១ ។ បណ្ណា
ភិក្ខុទាំងនោះ បិណ្ឌបាតិកភិក្ខុណា អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អាស្រ័យ
សេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តីប្រតិបត្តិជា
ប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុត្តន្ត បណ្ណាបិណ្ឌបាតិកភិក្ខុ
ទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាលផង ជាប្រធាន
ផង ឧដ្ឋន្តិកម្មផង ប្រសើរជាងគេផង ។ ទឹកដោះស្រស់ កើតអំពីមេតោ

បញ្ចកន្ត្រៃសោ

និធិ និធិម្យា នវនិធិ នវនិធិម្យា សប្បំ សប្បំម្យា
 សប្បំមណ្ឌោ សប្បំមណ្ឌំ តត្ថ អក្កមក្ខាយតិ ឯវ-
 មេវ យ្យាយំ បិណ្ឌាចាតិកោ អប្បច្ច័យេវ និស្សាយ
 សន្តិដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្បទិយេវ និស្សាយ
 ឥន្ទមត្តិកិយេវ និស្សាយ បិណ្ឌាចាតិកោ ហោតិ
 អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្ទំ បិណ្ឌាចាតិកានំ អក្កោ ច
 សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បវរោ ច ។
 ឥមេ បញ្ច បិណ្ឌាចាតិកា ។

[១៤៦] តត្ថ កតមេ បញ្ច ខលុបប្បាភតិកា
 បញ្ច ឯកាសនិកា បញ្ច បិសុក្ខលិកា បញ្ច
 តេជវិកា បញ្ច អារញ្ញិកា បញ្ច វត្ថុម្មលិកា
 បញ្ច អព្រោកាសិកា បញ្ច នេសដ្ឋិកា បញ្ច យថា-
 សន្តិកា ។ តត្ថ កតមេ បញ្ច សោសានិកា ។

បញ្ចកន្ត្រៃស

ទឹកដោះជួរ កើតអំពីទឹកដោះស្រស់ ទឹកដោះខាប់ កើតអំពីទឹកដោះជួរ
 ទឹកដោះរាវ កើតអំពីទឹកដោះខាប់ ទឹកដោះថ្លា កើតអំពីទឹកដោះរាវ
 បណ្តាទឹកដោះទាំងនោះ ទឹកដោះថ្លា ប្រាកដជាប្រសើរជាង យ៉ាង
 ណាមិញ បិណ្ឌបាតិកកិក្ខុណា ដែលអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អា-
 ស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យការប្រតិបត្តិ
 ជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុត្តន៍ បណ្តាបិណ្ឌបាតិ-
 កកិក្ខុទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាលផង
 ជាប្រធានផង ឧដ្ឋង្គឧត្តមផង ប្រសើរជាងគេផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 នេះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុត្តន៍ ។

[១៤៦] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ខល្យបច្ឆាភិក្ខុធុត្តន៍ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកធុត្តន៍ បុគ្គល
 ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបំសុគលិកធុត្តន៍ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 តេជវិរិកធុត្តន៍ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារព្វិកធុត្តន៍ បុគ្គល ៥
 ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តរកម្មលិកធុត្តន៍ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអព្យោ-
 កាសិកធុត្តន៍ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនេសជ្ជិកធុត្តន៍ បុគ្គល ៥
 ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តយថាសន្តិកធុត្តន៍ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាបុគ្គល
 ទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្តន៍ តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបដិកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បន្ទតា មោម្ភហត្ថា សោសានិកោ ហោតិ ចា-
 បិច្ឆា ឥច្ឆាបកតោ សោសានិកោ ហោតិ ឧម្មាទា
 ចិត្តវិក្ខេបា សោសានិកោ ហោតិ វណ្ណានំ ពុទ្ធមា
 ពុទ្ធសាវកេហិតិ សោសានិកោ ហោតិ អបិច
 អប្បិច្ឆិយេវ និស្សាយ សន្តដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្លេខិ-
 យេវ និស្សាយ ឥន្ទមត្តតិយេវ និស្សាយ សោសា-
 និកោ ហោតិ ។ តត្រ យាយិ សោសានិកោ
 អប្បិច្ឆិយេវ និស្សាយ សន្តដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្លេខិ-
 យេវ និស្សាយ ឥន្ទមត្តតិយេវ និស្សាយ សោសា-
 និកោ អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្ធិ សោសានិកានំ អត្តោ
 ច សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បរិវេ
 ច ។ សេយ្យថាបិ នាម កវំ ជីវំ ជីវម្ហា ទតិ
 ទតិម្ហា ទតិទតិ ទតិទតិម្ហា សប្បិ សប្បិម្ហា សប្បិ-
 មណ្ឌោ សប្បិមណ្ឌំ តត្ថ អក្កមក្ខាយតិ ឯវមេវ
 យាយិ សោសានិកោ អប្បិច្ឆិយេវ និស្សាយ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ភិក្ខុប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្ថង្គ ព្រោះភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលល្ងង់ ជាបុគ្គល
 វង្វេង ១ ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ត្រូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្របសង្កត់
 ហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្ថង្គ ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្ថង្គ
 ព្រោះការឆ្គួចចិត្ត និងការរើរវាយចិត្ត ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្ថង្គ
 ដោយគិតថា សោសានិកធុត្ថង្គនេះ ជាភិក្ខុដែលព្រះពុទ្ធនិងពុទ្ធសាវ័ក
 ទាំងឡាយសរសើរហើយ ១ មួយវិញទៀត ភិក្ខុអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា
 តិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យ
 សេចក្តីប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្ថង្គ ១ ។
 បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ សោសានិកភិក្ខុណា អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច
 អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្ថង្គ បណ្តាសោ-
 សានិកភិក្ខុទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាល
 ផង ជាប្រធានផង ទុដ្ឋង្គទុត្តមផង ប្រសើរជាងគេផង ។ ទឹកដោះ
 ស្រស់ កើតអំពីមេតា ទឹកដោះដូរ កើតអំពីទឹកដោះស្រស់ ទឹកដោះ
 ខាប់ កើតអំពីទឹកដោះដូរ ទឹកដោះរាវ កើតអំពីទឹកដោះខាប់ ទឹកដោះថ្លា
 កើតអំពីទឹកដោះរាវ បណ្តាទឹកដោះទាំងនោះ ទឹកដោះថ្លាប្រាកដជាប្រសើរ
 ជាង យ៉ាងណាមិញ សោសានិកភិក្ខុណា អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច

ឆក្កនិទ្ទេសោ

សន្តជ្ជិយេវ និស្សាយ សល្លទ្ធិយេវ និស្សាយ
 ឥន្ទ្រត្ថិកិយេវ និស្សាយ សោសានិកោ ហោតិ អយំ
 ឥមេសំ បញ្ចន្ធិ សោសានិកានំ អត្តោ ច សេដ្ឋា
 ច ចារោត្តោ ច ឱត្តមោ ច បរិវោ ច ។ ឥមេ
 បញ្ច សោសានិកាតិ ។

បញ្ចកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

ឆក្កនិទ្ទេសោ

(១៤៧) តត្រ យ្វាយំ បុគ្គលោ បុព្វេ អន-
 ទុស្សុតេសុ ជម្មេសុ សាមំ សទ្ធានំ អភិសម្ពធីតិ
 តត្ថ ច សព្វញ្ញំ ចាបុណាតិ ពលេសុ ច វសីភាវំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធោ តេន ទដ្ឋព្វោ ។ តត្រ យ្វាយំ បុគ្គលោ
 បុព្វេ អនទុស្សុតេសុ ជម្មេសុ សាមំ សទ្ធានំ អភិ-
 សម្ពធីតិ ន ច តត្ថ សព្វញ្ញំ ចាបុណាតិ ន
 ពលេសុ ច វសីភាវំ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ តេន ទដ្ឋព្វោ ។

ឆក្កនិទ្ទេស

អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុះខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្តន្ត បណ្តា
 សោសានិកភិក្ខុទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាល
 ផង ជាប្រធានផង ឧប្បន្នឧត្តមផង ប្រសើរជាងគេផង ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុត្តន្ត ។

ចប់ បញ្ចកនិទ្ទេស ។

ឆក្កនិទ្ទេស

[១៤៧] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ត្រាស់ដឹងដោយ
 ខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាល
 មុន ក៏ដល់នូវសព្វពាក្យពោណ ក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ដល់នូវភាពស្ងាត់
 ក្នុងទសពលពោណផង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺព្រះសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ដោយហេតុនោះ ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា
 ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិន
 ធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុន តែមិនដល់នូវសព្វពាក្យពោណ ក្នុងធម៌ទាំងនោះ
 ផង មិនដល់នូវភាពស្ងាត់ ក្នុងទសពលពោណផង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប
 ថា បុគ្គលនោះ គឺព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ដោយហេតុនោះ ។ បណ្តាបុគ្គល

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តត្រ យ្វាយំ បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេ-
 សុ សាមំ សទ្ធានំ អនភិសម្ពជ្ឈតិ ទិដ្ឋេ ធម្មេ
 ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ សាវកទាវមិញ្ច ចាបុណាតិ
 សាវ័បុត្តមោក្ខល្លាណា តេន ទដ្ឋញ្ច ។ តត្រ យ្វាយំ
 បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមំ
 សទ្ធានំ អនភិសម្ពជ្ឈតិ ទិដ្ឋេ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្ត-
 ករោ ហោតិ ន ច សាវកទាវមី ចាបុណាតិ អវ-
 សេសា អរហន្តោ តេន ទដ្ឋញ្ច ។ តត្រ យ្វាយំ
 បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សទ្ធានំ
 អនភិសម្ពជ្ឈតិ ន ច ទិដ្ឋេ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ
 ហោតិ អនាតាមី ហោតិ អនាគតា វត្ថុតំ អនា-
 តាមី តេន ទដ្ឋញ្ច ។ តត្រ យ្វាយំ បុគ្គលោ
 បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សទ្ធានំ អន-
 ភិសម្ពជ្ឈតិ ន ច ទិដ្ឋេ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ

អភិធម្មបំណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទាំងនោះ បុគ្គលណា មិនត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន តែជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃ
 កងទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ដល់នូវសាវកបារមីញាណផង បណ្ឌិតគប្បី
 ជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺព្រះសាវកបុគ្គលនិងព្រះមោគ្គល្លាន ដោយហេតុ
 នោះ ។ បណ្ឌិតបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា មិនត្រាស់ដឹង ដោយ
 ខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន
 ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន តែមិនដល់នូវសាវកបា-
 រមីញាណឡើយ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺពួកព្រះអរហន្ត
 ដ៏សេស ដោយហេតុនោះ ។ បណ្ឌិតបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា
 មិនត្រាស់ដឹង ដោយខ្លួនឯងនូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួន
 មិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនផង ជាអ្នកមិនទាន់ធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ជាអនាគាមិបុគ្គល ព្រោះមិនមកកាន់មនុស្សលោកនេះ
 ទៀតផង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺអនាគាមិបុគ្គល ដោយ
 ហេតុនោះ ។ បណ្ឌិតបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា មិនត្រាស់ដឹង
 ដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាល
 មុនផង ជាអ្នកមិនទាន់ធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នៅវិលមក

សត្វកន្ត្រៃសោ

អាគន្ធា ឥត្តតិ សោតាបន្នសក្កនាតាមិនោ តេន
ទដ្ឋញ្ច ។

ឆក្កនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

សត្វកន្ត្រៃសោ

[១៤៨] កថញ្ច បុគ្គលោ សកី ធិម្ពត្តោ
ធិម្ពត្តោ ហោតិ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ សមន្នា-
តតោ ហោតិ ឯកន្តកាឡកេហិ អកុសលេហិ
ធម្មេហិ ឯវិ បុគ្គលោ សកី ធិម្ពត្តោ ធិម្ពត្តោ
ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧម្ពជ្ជតិ ធិម្ពជ្ជតិ ។
ឥនេកោ បុគ្គលោ ឧម្ពជ្ជតិ សាហុស្សន្តាកុស-
លេសុ ធម្មេសុ ឧម្ពជ្ជតិ សាហុហិរិកុសលេសុ
ធម្មេសុ ឧម្ពជ្ជតិ សាហុឌីតប្បកុសលេសុ ធម្មេសុ
ឧម្ពជ្ជតិ សាហុរិយកុសលេសុ ធម្មេសុ ឧម្ពជ្ជតិ
សាហុប្បញ្ញាកុសលេសុ ធម្មេស្វតិ តស្ស សា សទ្ធា
នេវ តិដ្ឋតិ នោ វឡតិ ហាយតិយេវ តស្ស សា
ហិរិ នេវ តិដ្ឋតិ នោ វឡតិ ហាយតិយេវ

សត្តកនិទ្ទេស

កាន់មនុស្សលោកនេះទៀតផង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺ
ព្រះសោតាបន្នបុគ្គលនិងព្រះសកទាតាមិបុគ្គល ដោយហេតុនោះ ។

ចប់ ឆត្តនិទ្ទេស ។

សត្តកនិទ្ទេស

(១៤៨) បុគ្គលមុជចុះតែម្តង ហើយចេះតែមុជចុះទៅទៀត
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រកបដោយអកុសលធម៌
ខ្មៅតែម្យ៉ាង បុគ្គលមុជចុះតែម្តង ហើយចេះតែមុជចុះទៅទៀត យ៉ាង
នេះឯង ។ បុគ្គលងើបឡើងហើយមុជចុះទៅវិញ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាគុសល ប្រកបដោយ
សទ្ធាដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាគុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ
ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាគុសល ប្រកបដោយឧត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុង
ធម៌ជាគុសល ប្រកបដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាគុសល
ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តែសទ្ធានោះ របស់បុគ្គលនោះ មិន
នៅនឹង មិនចំរើនឡើង តែងសាបសូន្យទៅវិញ ហិរិនោះ របស់
បុគ្គលនោះ មិននៅនឹង មិនចំរើនឡើង តែងសាបសូន្យទៅវិញ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តស្ស ទំ ឌីត្តប្បំ នេវ តិដ្ឋតិ នោ វុឡ្យតិ ហាយតិយេវ
 តស្ស ទំ វីរិយំ នេវ តិដ្ឋតិ នោ វុឡ្យតិ ហាយតិ-
 យេវ តស្ស សា បញ្ញា នេវ តិដ្ឋតិ នោ វុឡ្យតិ
 ហាយតិយេវ ឯវំ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា ធិម្មជ្ជតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា វិសោ ហោតិ ។
 ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជតិ សាហុស្សន្ទាកុស-
 លេសុ ធម្មេសុ . . . សាហុហិកុសលេហិ ធម្មេសុ
 សាហុឌីត្តប្បកុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុវីរិយកុស-
 លេសុ ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញកុសលេសុ ធម្មេសុតិ
 តស្ស សា សទ្ធា នេវ ហាយតិ នោ វុឡ្យតិ
 វិសោ ហោតិ តស្ស សា ហិកុ នេវ ហាយតិ នោ
 វុឡ្យតិ វិសោ ហោតិ តស្ស ទំ ឌីត្តប្បំ នេវ ហា-
 យតិ នោ វុឡ្យតិ វិសោ ហោតិ តស្ស ទំ វីរិយំ
 នេវ ហាយតិ នោ វុឡ្យតិ វិសោ ហោតិ តស្ស សា
 បញ្ញា នេវ ហាយតិ នោ វុឡ្យតិ វិសោ ហោតិ ឯវំ
 បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា វិសោ ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 ឧម្មជ្ជិត្វា វិបស្សតិ វិលោកេតិ ។ ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឧត្តប្បៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិននៅនឹង មិនចំរើនឡើង តែងសាប
សូន្យទៅវិញ រីឯរយៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិននៅនឹង មិនចំរើនឡើង
តែងសាបសូន្យទៅវិញ បញ្ញានោះ របស់បុគ្គលនោះ មិននៅនឹង មិន
ចំរើនឡើង តែងសាបសូន្យទៅវិញ បុគ្គលឆើបឡើងហើយមុជចុះទៅ
វិញ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលឆើបឡើងហើយបិតនៅ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឆើបឡើងក្នុងធម៌កុសល ប្រកបដោយសទ្ធា
ដ៏ប្រពៃ ... ក្នុងធម៌កុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌កុសល
ប្រកបដោយឧត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌កុសល ប្រកបដោយរិយៈដ៏ប្រពៃ
ក្នុងធម៌កុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ សទ្ធានោះ របស់បុគ្គល
នោះ មិនសាបសូន្យទៅ មិនចំរើនឡើង បិតនៅនឹងដដែល ហិរិ
នោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនសាបសូន្យ មិនចំរើនឡើង បិតនៅនឹង
ដដែល ឧត្តប្បៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនសាបសូន្យ មិនចំរើន
ឡើង បិតនៅនឹងដដែល រិយៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនសាប
សូន្យ មិនចំរើនឡើង បិតនៅនឹងដដែល បញ្ញានោះ របស់បុគ្គល
នោះ មិនសាបសូន្យ មិនចំរើនឡើង បិតនៅនឹងដដែល បុគ្គល
ឆើបឡើងហើយបិតនៅ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលឆើបឡើងហើយ
មើលមើល ក្រឡេកមើល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

សត្វកន្ត្រៃ

ឧប្បជ្ជតិ សាហុស្សន្តាភិក្ខុសាលេសុ ធម្មេសុ... សាហុ-
 ហិក្ខុសាលេសុ ធម្មេសុ សាហុឡិក្ខប្បភិក្ខុសាលេសុ
 ធម្មេសុ សាហុរិយភិក្ខុសាលេសុ ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញា-
 ភិក្ខុសាលេសុ ធម្មេសុតិ សោ ភិក្ខុំ សញ្ញាជនានំ
 បរិក្ខយា សោតាបន្នោ ហោតិ អនិច្ចាតធម្មោ
 និយតោ សម្មាសម្ពុទ្ធិនោ ឯវំ បុគ្គលោ ឧប្បជ្ជត្តា
 រិបស្សតិ វិលោកេតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧប្បជ្ជត្តា
 បតនតិ ។ ឥធម្មកោ បុគ្គលោ ឧប្បជ្ជតិ សា-
 ហុស្សន្តាភិក្ខុសាលេសុ ធម្មេសុ ... សាហុហិក្ខុស-
 ាលេសុ ធម្មេសុ សាហុឡិក្ខប្បភិក្ខុសាលេសុ ធម្មេសុ
 សាហុរិយភិក្ខុសាលេសុ ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញាភិក្ខុស-
 ាលេសុ ធម្មេសុតិ សោ ភិក្ខុំ សញ្ញាជនានំ
 បរិក្ខយា រាគនោសមោហានំ តន្តត្តា សក្កានតាម៍
 ហោតិ សក្កិនេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ធិ ទុក្ខស្សន្ត-
 ករោ ហោតិ ឯវំ បុគ្គលោ ឧប្បជ្ជត្តា បតនតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ ឧប្បជ្ជត្តា បដិកាធម្មត្ថោ ហោតិ ។

សត្វកន្ត្រៃស

ងើបឡើង ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសុទ្ធាង្គប្រពៃ... ក្នុងធម៌
 ជាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 ឧត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌
 ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ បុគ្គលនោះ ជាសោតាបន្នៈ
 ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ទាំង ៣ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ
 ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ បុគ្គលងើបឡើង
 ហើយមើលមើល ក្រឡេកមើល យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលងើប
 ឡើងហើយហែលទៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ងើបឡើង ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសុទ្ធាង្គប្រពៃ... ក្នុងធម៌ជា
 កុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 ឧត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ក្នុង
 ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ បុគ្គលនោះ ជាសកតា-
 តាមី ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈទាំង ៣ ព្រោះស្រាលស្មើនៃរាគៈ
 ទោសៈ និងមោហៈ នៅវិលមកកាន់លោកនេះ អស់វារៈម្តងទៀត
 ទើបធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខ បុគ្គលងើបឡើងហើយហែលទៅ យ៉ាង
 នេះឯង ។ បុគ្គលងើបឡើងដល់កំពង់ហើយបិតនៅ តើដូចម្តេច ។

ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជតិ សាហុស្សន្ទាកុសលេសុ
 ធម្មេសុ ... សាហុហិកុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុ-
 ឌីត្តប្បកុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុរិយកុសលេសុ
 ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញាកុសលេសុ ធម្មេសុតិ សោ
 បញ្ចន្ធិំ ឡាម្ពាគិយានំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខយា ឡិបទា-
 តិកោ ហោតិ តត្ថ បរិនិព្វាយំ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា
 លោកា ឯវំ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជត្វា បដិគាធប្បត្តា
 ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជត្វា តិណ្ណោ ហោតិ
 ចារុគតោ ជលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ ។ ឥនេកោច្ឆា
 បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជតិ សាហុស្សន្ទាកុសលេសុ ធម្មេសុ
 ឧម្មជ្ជតិ សាហុហិកុសលេសុ ធម្មេសុ ឧម្មជ្ជតិ សា-
 ហុឌីត្តប្បកុសលេសុ ធម្មេសុ ឧម្មជ្ជតិ សាហុរិយកុ-
 សលេសុ ធម្មេសុ ឧម្មជ្ជតិ សាហុប្បញ្ញាកុសលេសុ
 ធម្មេសុតិ សោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតា-
 វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ច-
 កត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហាតិ ឯវំ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជត្វា
 តិណ្ណោ ហោតិ ចារុគតោ ជលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្ម-
 ណោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ងើបឡើង ក្នុងធម៌ជាតុសល ប្រកបដោយ
សុទ្ធាដ៏ប្រពៃ . . . ក្នុងធម៌ជាតុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ក្នុង
ធម៌ជាតុសល ប្រកបដោយឥត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាតុសល ប្រកប
ដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាតុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ
បុគ្គលនោះ ជាឧបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ជា
ចំណែកខាងក្រោម ៥ បរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវស្សាព្រហ្មលោកនោះ មាន
សភាពមិនវិលត្រឡប់ចាកព្រហ្មលោកនោះវិញ បុគ្គលងើបឡើង ដល់
កំពង់ហើយបិតនៅ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលងើបឡើង ឆ្លងដល់
ត្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិតនៅលើគោក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាតុសល ប្រកបដោយសុទ្ធាដ៏ប្រពៃ
ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាតុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុង
ធម៌ជាតុសល ប្រកបដោយឥត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាតុសល
ប្រកបដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាតុសល ប្រកបដោយ
បញ្ញាដ៏ប្រពៃ បុគ្គលនោះ ធ្វើឱ្យជាកុំច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញា
ដ៏ឥត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំចេះគោរម្មត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែល
មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រេច
សម្មាសម្ពុទ្ធនៅ បុគ្គលងើបឡើងឆ្លងដល់ត្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិតនៅ
លើគោក យ៉ាងនេះឯង ។

សត្តកនិទ្ទេសោ

[១៤៩] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧកតោភាគ-
 វិមុត្តោ ។ ឥនេកោន្ទោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិមោក្ខ
 កាយេន ដុសិត្វា វិហរតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា
 អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ឧកតោភាគវិមុត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បញ្ញា-
 វិមុត្តោ កាយសក្ខី ទិដ្ឋិប្បត្តោ សន្ធាវិមុត្តោ ធម្មានុ-
 សារី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សន្ធានុសារី ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបទ្ធស្ស
 សទ្ធិទ្ធិយំ អធិមត្តិ ហោតិ សន្ធាវាហី សន្ធាបុព្វង្គមំ
 អរិយមក្ខំ ភាវេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សន្ធានុ-
 សារី ។ សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបទ្ធនោ
 បុគ្គលោ សន្ធានុសារី ។ ដលេ វិរោតោ សន្ធា-
 វិមុត្តោតិ ។

សត្តកនិទ្ទេសោ វិជ្ជិកោ ។

សត្តកនិទ្ទេស

[១៤៩] បុគ្គលជាឧកតោភាគវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល

ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាននូវវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអស់វៈ

របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះ

ហៅថា បុគ្គលជាឧកតោភាគវិមុត្ត ។ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត ជាកាយ-

សក្ខី ជាទិដ្ឋិប្បត្តិៈ ជាសទ្ធាវិមុត្ត ជាធម្មានុសារី តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលជាសទ្ធានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើ

ឲ្យជាកុច្ចរស៍ នូវសោតាបត្តិផល មានសទ្ធិន្ទ្រិយ៍ដ៏លើសលុប បុគ្គល

នោះ ចំរើននូវអរិយមគ្គ មានសទ្ធាជាគ្រឿងនាំទៅ មានសទ្ធាជា

ប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធានុសារី ។ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ

ដើម្បីធ្វើឲ្យជាកុច្ចរស៍ នូវសោតាបត្តិផល ហៅថា សទ្ធានុសារី ។

បុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុងផល ហៅថា សទ្ធាវិមុត្ត ។

ចប់សត្តកនិទ្ទេស ។

អដ្ឋកនិទ្ទេសោ

[១៥០] កតមេ ចត្តារោ មក្កសមង្គិនោ ចត្តារោ
 ដលសមង្គិនោ បុក្កលា ។ សោតាបន្នោ សោ-
 តាបត្តិដលសង្ខតិកិរិយាយ បដិបន្នោ សក្កនាតាម
 សក្កនាតាមដលសង្ខតិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាតាម
 អនាតាមដលសង្ខតិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា អរ-
 ហត្ថាយ បដិបន្នោ ។ ឥមេ ចត្តារោ មក្កស-
 មង្គិនោ ឥមេ ចត្តារោ ដលសមង្គិនោ បុក្កលា ។

អដ្ឋកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

នវិកនិទ្ទេសោ

[១៥១] កតមោ ច បុក្កលោ សម្មាសមុទ្ធោ ។
 ឥន្ទកថោ បុក្កលោ បុព្វេ អនុទស្សនេសុ ធម្មេសុ
 សាមំ សទ្ធានំ អភិសម្ពឿតិ តត្ថ ច សព្វពានិ
 ចាបុណានិ លោកេសុ ច វសីការិ អយំ វុច្ចតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អដ្ឋកនិទ្ទេស

[១៥០] បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយមគ្គ បុគ្គល ៤ ពួក
 ព្រមព្រៀងដោយផល តើដូចម្តេច ។ សោតាបន្នបុគ្គល ១ បុគ្គល
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាកុំច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ១ សកទាតាមិបុគ្គល ១
 បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាកុំច្បាស់ នូវសកទាតាមិផល ១ អនាតាមិ-
 បុគ្គល ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាកុំច្បាស់ នូវអនាតាមិផល ១
 ព្រះអរហន្ត ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីភាពជាព្រះអរហន្ត ១ ។ នេះ
 បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយមគ្គ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀង
 ដោយផល ។

ចប់ អដ្ឋកនិទ្ទេស ។

នវិកនិទ្ទេស

[១៥១] បុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំង-
 ឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន ទាំងដល់នូវសព្វពាក្យពោណក្នុង
 ធម៌ទាំងនោះផង ដល់នូវភាពស្ងាត់ក្នុងទសពលពោណផង នេះហៅថា

នរោត្តម

បុគ្គល សម្មាសម្ពុទ្ធ ។ កតមោ ច បុគ្គល បច្ចេ-
 កសម្ពុទ្ធ ។ ឥន្ទេកោ បុគ្គល បុព្វ អនុស្ស-
 តេស្ត ជេត្តេស្ត សាមី សង្ខារិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ ន ច
 តត្ថ សព្វញ្ញតំ ចាបុណ្ហតិ ន ច ពាលេស្ត វិស័កាវិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គល បច្ចេកសម្ពុទ្ធ ។ កតមោ ច
 បុគ្គល ឧកតោកាគវិមុត្តោ ។ ឥន្ទេកោ បុគ្គល
 អដ្ឋ វិមោក្ខ កាយេន ដុស្តិតា វិហរតិ បញ្ញាយ
 ចស្ស ទិស្វា អាសវា បរិក្ខិណា ហោន្តិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គល ឧកតោកាគវិមុត្តោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គល បញ្ញាវិមុត្តោ ។ ឥន្ទេកោ បុគ្គល
 ន ហេវ ទោ អដ្ឋ វិមោក្ខ កាយេន ដុស្តិតា
 វិហរតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា អាសវា បរិក្ខិណា
 ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គល បញ្ញាវិមុត្តោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គល កាយសត្វិ ។ ឥន្ទេកោ បុគ្គល
 អដ្ឋ វិមោក្ខ កាយេន ដុស្តិតា វិហរតិ បញ្ញាយ
 ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ឆេ អាសវា បរិក្ខិណា ហោន្តិ

នរោត្តម

បុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ បុគ្គលជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុង

ធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន តែមិនដល់នូវសព្វញ្ញ

តញ្ញាណក្នុងធម៌ទាំងនោះផង មិនដល់នូវភាពស្អាតក្នុងទេសពលញ្ញាណ

ផង នេះហៅថា បុគ្គលជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ។ បុគ្គលជាឧកតោ

ភាគវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាននូវ

វិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអស់ៈទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ

ក៏អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជា

ឧកតោភាគវិមុត្ត ។ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ មិនបាននូវវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយឡើយ តែអា

សៈរបស់បុគ្គលនោះ អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះ

ហៅថា បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត ។ បុគ្គលជាកាយសក្ខី តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាននូវវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំង

អស់ៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់រលីង ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា

អរិយធម៌បំណង បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។ ឥន្ទ្រោ បុគ្គលោ ឥន្ទ្រ
 ទុក្ខន្ទិ យថាភូតំ បដាធាតំ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខន្ទិ-
 រោធាតមិទំ បដិបទាតិ យថាភូតំ បដាធាតំ តថា-
 កតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិតា ហោន្តិ
 វេចិតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកេច្ច អាសវា
 បរិក្ខណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្ប-
 ត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សន្ធាវិមុត្តោ ។ ឥន្ទ្រ-
 កេច្ច បុគ្គលោ ឥន្ទ្រ ទុក្ខន្ទិ យថាភូតំ បដាធាតំ
 ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខន្ទិរោធាតមិទំ បដិបទាតិ យថា-
 ភូតំ បដាធាតំ តថាកតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា
 បញ្ញាយ វេទិតា ហោន្តិ វេចិតា បញ្ញាយ ចស្ស
 ទិស្វា ឯកេច្ច អាសវា បរិក្ខណា ហោន្តិ នោ ច
 ខោ យថា ទិដ្ឋិប្បត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 សន្ធាវិមុត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ធម្មានុ-
 សារី ។ យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិដលសច្ចិក្កិ-
 រិយាយ បដិបទ្គស្ស បញ្ញាទ្ធិយំ អធិមត្តំ ហោតិ

អវិជ្ជាបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេះហៅថា បុគ្គលជាតាយសក្ខី ។ បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តិៈ តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវប្រតិបត្តិ ទៅកាន់ធម៌វលត៍ទុក្ខ ទាំងពួក

ធម៌ ដែលព្រះតថាគតទ្រង់សំដែងហើយ បុគ្គលនោះ ក៏បានឃើញ

ល្អ ប្រព្រឹត្តល្អ ដោយបញ្ញា ទាំងអស់វៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ

ក៏អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជា

ទិដ្ឋិប្បត្តិៈ ។ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក

នេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ

ផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌វលត៍ទុក្ខ ទាំងពួកធម៌ដែលព្រះតថាគតទ្រង់សំដែង

ហើយ បុគ្គលនោះ ក៏បានឃើញល្អ ប្រព្រឹត្តល្អ ដោយបញ្ញា ទាំង

អស់វៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះបានឃើញដោយ

បញ្ញា តែមិនដូចជាទិដ្ឋិប្បត្តិៈបុគ្គលទេ នេះហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធា-

វិមុត្ត ។ បុគ្គលជាធម្មានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ប្រតិបត្តិ

ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល មានបញ្ញាខ្លាំងដ៏លើសលុប

ទសកន្តិទ្វេសោ

បញ្ចាវាហំ បញ្ចាបុព្វង្គំ អរិយមក្ខំ ភាវេតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ធម្មានុសារី ។ សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបន្នោ បុគ្គលោ ធម្មានុសារី ។ ដលេ បិតោ
 ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបន្នស្ស សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សទ្ធាវាហំ
 សទ្ធាបុព្វង្គំ អរិយមក្ខំ ភាវេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ សទ្ធានុសារី ។ សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបន្នោ បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។ ដលេ បិតោ
 សទ្ធាវម្មត្តោ ។

នវកន្តិទ្វេសោ និដ្ឋិតោ ។

ទសកន្តិទ្វេសោ

(១៥២) កតមេសំ បញ្ចុន្ទំ ឥធនំ ជិដ្ឋា ។
 សត្តត្ថត្ថុបរមស្ស កោលំកោលស្ស ឯកតីជិស្ស

ទសកន្តិទេស

បុគ្គលនោះ ចំរើននូវអរិយមគ្គ មានបញ្ញាជាគ្រឿងនាំទៅ មានបញ្ញា
 ជាប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គលជាធម្មានុសារី ។ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឈ្មោះថាធម្មានុសារី ។
 បុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុងផល ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិបូក្កៈ ។ បុគ្គលជា
 សទ្ធានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវសោតាបត្តិផល មានសទ្ធិន្ទ្រិយដ៏លើសលុប បុគ្គលនោះ ចំរើន
 នូវអរិយមគ្គ មានសទ្ធាជាគ្រឿងនាំទៅ មានសទ្ធាជាប្រធាន នេះ
 ហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធានុសារី ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវសោតាបត្តិផល ឈ្មោះថាសទ្ធានុសារី ។ បុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុង
 ផល ឈ្មោះថា សទ្ធាវិមុត្ត ។

ចប់ នវកន្តិទេស ។

ទសកន្តិទេស

(១៥២) បុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេចក្នុងការវិចារក្ខមិនេះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សត្វកត្តិបរមបុគ្គល ១ កាលកាលបុគ្គល ១ ឯកតិដិបុគ្គល ១

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សកតាតាមិស្ស យោ ច និដ្ឋេវ ធម្មេ អរហា
 ឥមេសំ បញ្ចន្ធិំ ឥធនំ និដ្ឋា ។ កកមេសំ បញ្ចន្ធិំ
 ឥធនំ វិហាយ និដ្ឋា ។ អន្តរាបរិចិញ្ចយិស្ស ឧប-
 ហត្ថបរិចិញ្ចយិស្ស អសម្ព័ន្ធរបរិចិញ្ចយិស្ស សសម្ព័ន្ធរ-
 បរិចិញ្ចយិស្ស ឧទ្ធិសោតស្ស អកតនិដ្ឋតាមិណោ ឥមេសំ
 បញ្ចន្ធិំ ឥធនំ វិហាយ និដ្ឋាតិ ។

ទសកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

ឯត្ថាវតា បុគ្គលានំ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិប្បករណំ ធម្មាណាវរំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សកទាតាមិបុគ្គល ១ នឹងបុគ្គលដែលជាព្រះអរហន្តក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ នេះ
 បុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេចក្នុងការវាចារក្សមិននេះ ។ បុគ្គល ៥ ពួក
 មានការសម្រេច ព្រោះលះបង់នូវអត្តភាពក្នុងការវាចារក្សមិននេះ តើដូច
 ម្តេច ។ អន្តរាបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ ទបហច្ចបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ អសង្ខារ-
 បរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ សសង្ខារបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ ទុំសាតអកន្តង្គតាមិ-
 បុគ្គល ១ នេះ បុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេច ព្រោះលះបង់នូវអត្ត-
 ភាពក្នុងការវាចារក្សមិននេះ ។

ចប់ ទសកនិទ្ទេស ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ នៃបុគ្គលទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

ចប់ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិបករណៈ ធរណាវារៈ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា	អង្វែង
មាតិកា	១
សង្កហសង្កហបទនិទ្ទេសា	៣
សង្កហិតន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសា	៥៤
អសង្កហិតន សង្កហិតបទនិទ្ទេសា	៥៧
សង្កហិតន សង្កហិតបទនិទ្ទេសា	៦៤
អសង្កហិតន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសា	៦៧
សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេសា	៨៦
សម្បយុត្តន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសា	១១៣
វិប្បយុត្តន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសា	១១៨
សម្បយុត្តន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសា	១១៩
វិប្បយុត្តន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសា	១៣១
សង្កហិតន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសា	១៥៣
សម្បយុត្តន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសា	១៥៩
អសង្កហិតន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសា	១៧១
វិប្បយុត្តន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសា	១៨០

អភិធម្មបិដក ជាតកថា

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
មាតិកា	១
សង្កហា សង្កហបទនិទ្ទេស	៣
សង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស	៥៤
អសង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស	៥៧
សង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស	៦៤
អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស	៦៧
សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេស	៨៦
សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១១៣
វិប្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១១៨
សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១១៩
វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១៣១
សង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១៥៣
សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេស	១៥៩
អសង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១៧១
វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេស	១៨០

អភិធម្មបិដកេ បគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេ

ឧទេសវារោ

ខនប្បញ្ញត្តិ		២១១
អាយតនប្បញ្ញត្តិ		២១១
ធាតុប្បញ្ញត្តិ		២១២
សច្ចប្បញ្ញត្តិ		២១២
ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ		២១៣
បគ្គលប្បញ្ញត្តិ		២១៣
ឯកកមាតិកា		២១៤
ទុកមាតិកា		២១៦
ភិកមាតិកា		២១៧
ចតុកមាតិកា		២១៩
បញ្ចកមាតិកា		២២៤
ឆកមាតិកា		២២៦

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ឧទ្ទេសន៍៖

ខនប្បញ្ញត្តិ	២១១
ភាយតនប្បញ្ញត្តិ	២១១
ធាតុប្បញ្ញត្តិ	២១២
សច្ចប្បញ្ញត្តិ	២១២
ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ	២១៣
បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ	២១៣
ឯកកមាតិកា	២១៤
ទុកមាតិកា	២១៦
ភិកមាតិកា	២១៧
ចតុកមាតិកា	២១៩
បញ្ចកមាតិកា	២២៤
ឆកមាតិកា	២២៦

មាតិកាបុគ្គលិក

មាតិកា	អង្កេត
សក្ខីកមាតិកា	២២៨
អង្គកមាតិកា	២២៨
នវកមាតិកា	២២៩
ទសកមាតិកា	២២៩

និទ្ទេសវិភាគ

ឯកកន្លែងទេសា	២៣០
ទុកន្លែងទេសា	២៤៧
តិកន្លែងទេសា	២៦៧
បតិកន្លែងទេសា	២៩៨
បញ្ចកន្លែងទេសា	៣៦៣
ឆកន្លែងទេសា	៣៧៩
សក្ខីកន្លែងទេសា	៣៨១
អង្គកន្លែងទេសា	៣៨៦
នវកន្លែងទេសា	៣៨៦
ទសកន្លែងទេសា	៣៨៩

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សត្វមាតិកា	២២៨
អដ្ឋកមាតិកា	២២៨
នវកមាតិកា	២២៩
ទសកមាតិកា	២២៩

និទ្ទេសន៍៖

ឯកកនិទ្ទេស	២៣០
ទុកនិទ្ទេស	២៤៧
តិកនិទ្ទេស	២៦៧
បត្តកនិទ្ទេស	២៩៨
បញ្ចកនិទ្ទេស	៣៦៣
ឆកនិទ្ទេស	៣៧៩
សត្វកនិទ្ទេស	៣៨១
អដ្ឋកនិទ្ទេស	៣៨៦
នវកនិទ្ទេស	៣៨៦
ទសកនិទ្ទេស	៣៨៩

វិវត្តន៍វិវត្តបត្តិ

វិវត្តបាហ៍	អវិវត្តបាហ៍	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយ
អាយតនសង្កេត	អាយតនសង្កេតហេន	៧០	១៦
វិប្បយុត្តំ ។	វិប្បយុត្តំ	៨៨	៥
វិប្បយុត្តា	វិប្បយុត្តា	១៥៨	១៦
សោមនស្សន្ទ្រិយេន	សោមនស្សន្ទ្រិយេន	១៦០	១៣
តោមនស្សន្ទ្រិយេន	តោមនស្សន្ទ្រិយេន	,,	១៤
ឧបាទិក្ខបាទានិយេហិ	ឧបាទិក្ខបាទានិយេហិ	១៧១	៤
ធាតុកថា	បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ	២១៦	១
អនាគាមិ	អនាគាមិ	២៤៣	៦
សន្មដ្ឋិតា	សន្មដ្ឋិតា	២៥៣	១៥
កតមេសំ	កតមេសំ	២៦៥	១៤
ធម្មនវត្តន្តនវិបកមោស	ធម្មនវត្តន្តនវិបកមោស	៣៤៧	៤
អភិជ្ឈំ	អភិជ្ឈំ	៣៥១	១០
អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ	អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ	៣៥៧	១២

សង្ខេបត្រាប័ណ្ណពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដោយខន្ធ ៤	ដោយខន្ធ ៥	៧	១១
ធាតុ ៧	ធាតុ ៣	៤៧	៨
អាយតនៈ ១	អាយតនៈ ១១	៣៧	៤
ធាតុ ១	ធាតុ ១០	៧៥	១៣
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១	អាយតនៈ ១	៧៦	១២
ធាតុក	ធាតុកថា	១០៤	២
អាយតនៈ ១១	អាយតនៈ ១០	១០៨	១៤
សម្បយោគវិប្បយោគបទ	សម្បយុត្តន្ធ វិប្បយុត្តបទ	១១៥	១
វិប្បយុត្ត សម្បយុត្តបទ-	សម្បយុត្តន្ធ		
និទ្ទេស	វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១១៧	១
ធាតុ ១	ធាតុ ១០	១៥៣	៨
អាយតនៈ ១	អាយតនៈ ១១	១៨១	៧
ធាតុ ១១	ធាតុ ១១ ។	”	៨
ឧបបត្តិកត	ឧប្បត្តិកត	១៨៦	៥

សង្ខេបកម្រោបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
បុគ្គលប្បត្តិ	បុគ្គលប្បព្វត្តិ	២១៦	១
ទេវលោក	ទេវលោក	២៤២	១៨
តាមមតិគម្លាត	តាមមតិគម្លាត	៣១០	៧
នេះបដិបទជាដំណើរទៅ	ដឹងច្បាស់តាមមតិគម្លាត នេះ		
កាន់ធម៌វិលត៍ទុក្ខ	បដិបទជាដំណើរទៅកាន់		
	ធម៌វិលត៍ទុក្ខ	៣១៨	១៣
ហើយ	ហើយ	៣២៤	១៤
វិមុត្តញ្ញាណស្សៈ	វិមុត្តញ្ញាណស្សៈ	៣៣៧	១៣
តើដូចម្តេច	តើដូចម្តេច	៣៦២	៦
ឲ្យរលត់ទៅវិញ	រលត់ទៅវិញ	៣៦៣	៥
ឲ្យរលត់ទៅវិញ	រលត់ទៅវិញ	,,	១៦
ឲ្យរលត់ទៅវិញ	រលត់ទៅវិញ	៣៦៤	១១
ឲ្យរលត់ទៅវិញ	រលត់ទៅវិញ	៣៦៥	៤
ប្រាកដថា	ប្រាកដថា	៧៣	៧

